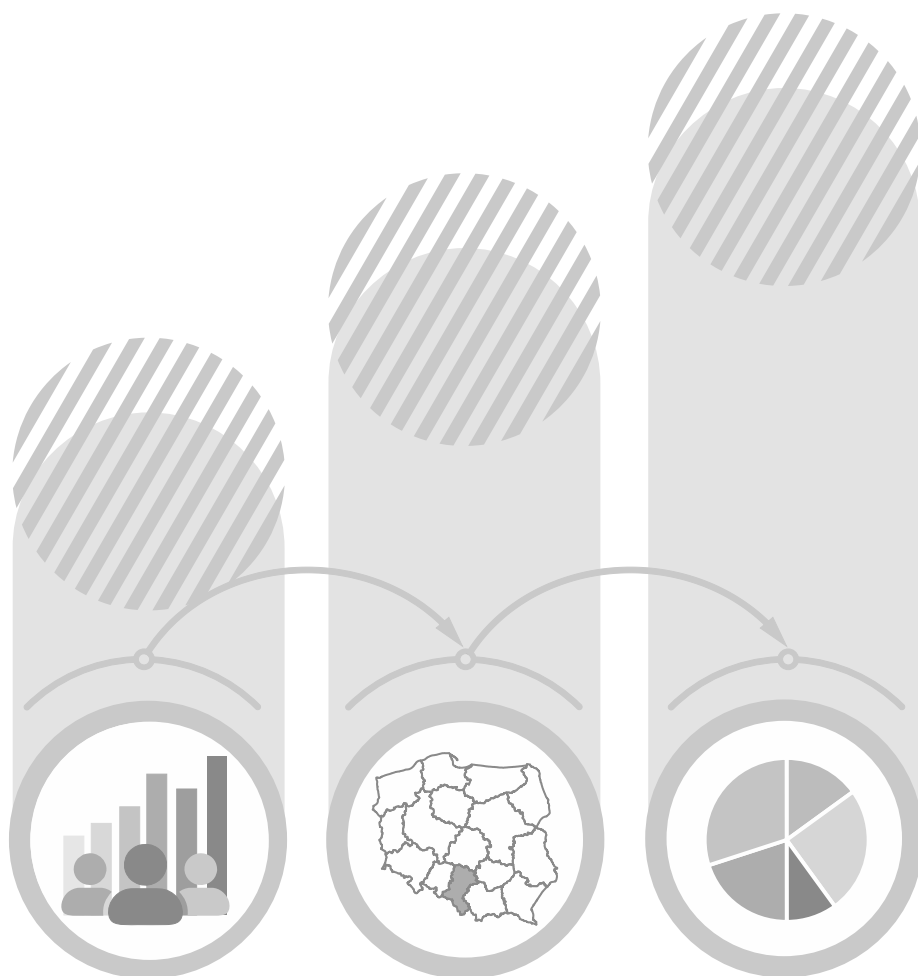

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2023

Katowice 2023

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2023

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2023

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach. Śląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Katowice. Śląski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Katarzyna Borkowska, Patrycja Derlecka, Małgorzata Grotkowska, Cezary Horoń, Paweł Kalisz, Anna Owczarek,
Iwona Pudo, Michał Przybyła

Kierujący

Supervisor

Aneta Stachańczyk

Tłumaczenie

Translation

Cezary Horoń

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Kaim, Monika Lichota-Czapla, Piotr Porwisz

ISSN 2084-7130

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

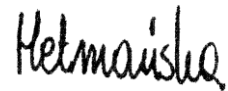
Przekazuję Państwu kolejne wydanie „**Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego**”, opracowanego na potrzeby monitorowania Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. W tym dokumencie strategicznym polityki regionalnej państwa, jako wyzwania wskazano m.in.: zmiany klimatu, przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, rozwijanie oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego, wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek, rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną oraz warunki życia w regionach, a także zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem.

Zakres przedmiotowy publikacji pozwala na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych województwa oraz stanowi wsparcie dla analiz regionalnych dokonywanych w celu monitorowania założeń polityki publicznej. Dane statystyczne zostały przedstawione w kilku rozdziałach tematycznych charakteryzujących powierzchnię i podział terytorialny województwa, stan środowiska, potencjał społeczny, w tym kapitał ludzki i jakość życia mieszkańców, szeroko rozumianą gospodarkę, w tym produkt krajowy brutto, przedsiębiorczość, produkcję i usługi oraz zarządzanie rozwojem. W stosunku do poprzedniej edycji Raportu dodano podrozdział dotyczący planowania przestrzennego obejmujący zagadnienia zagospodarowania przestrzennego oraz rewitalizacji gmin.

Część analityczną publikacji poprzedzono syntezą opisującą podstawowe tendencje zachodzące w poszczególnych dziedzinach społecznych i gospodarczych. Wybrane kategorie danych przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a także w odniesieniu do całego kraju. Komentarz analityczny wzbogacono tabelaryczną i graficzną formą prezentacji danych w retrospekcji czasowej 2015–2022. Dla pełniejszego zobrazowania zróżnicowania terytorialnego, wybrane informacje statystyczne zaprezentowano na poziomie powiatów i gmin. Istotną część Raportu stanowią także tablice przeglądowe zawierające wybrane dane o województwie śląskim i Katowicach w latach 2015–2022 oraz o miastach na prawach powiatu za ostatni dostępny rok.

Mam nadzieję, że opracowanie okaże się cennym źródłem informacji, przydatnych w procesach decyzyjnych i analizach na szczeblu regionalnym, jak również umożliwi odbiorcom obserwację kierunku i tempa zmian zachodzących w województwie śląskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, kwiecień 2023 r.

Preface

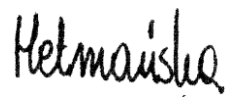
I would like to present the next edition of a **"Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship"**, developed for the purposes of monitoring the National Strategy of Regional Development 2030. In this basic strategic document of the state's regional policy, the following challenges were identified as: climate change, counteracting negative effects of demographic processes, development and use of human and social capital, increase in productivity and innovation of regional economies, development of infrastructure to improve competitiveness and investment attractiveness, living conditions in regions as well as increasing the efficiency of development management.

The objective scope of the publication allows for an effective identification of the development needs of the Voivodship and supports regional analyses carried out in order to monitor the assumptions of public policy. Statistical data is presented in several thematic chapters characterising area and territorial division of the Voivodship, state of the environment, social potential including human capital and the quality of life of inhabitants, broadly understood economy including gross domestic product, entrepreneurship, production and services as well as development management. In relation to the previous edition of the Report, a subsection on spatial planning covering spatial management issues and revitalisation of gminas has been added.

The analytical part of the publication was preceded by an executive summary of basic tendencies occurring in social and economic areas. Selected categories of data are presented in dynamic terms as well as in relation to the whole country. The analytical commentary was enriched with the tabular and graphic form of data presentation in the extended time retrospection 2015–2022. For a more complete picture of the territorial diversity, selected statistical information is presented at the level of powiats and gminas. An important part of the Report are also review tables containing selected data on Śląskie Voivodship and Katowice in 2015–2022 and on cities with powiat status for the last available year.

I hope that the study will prove to be a valuable source of useful information in decision-making processes and analyses at the regional level, and it will enable recipients of statistical data to observe the direction and pace of changes taking place in Śląskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, April 2023

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	16
Symbols. Major abbreviations	16
Synteza	18
Executive summary	23
1. Województwo na tle kraju	28
1. Voivodship against the background of the country	28
2. Województwo na tle pozostałych województw	31
2. Voivodship against the background of other voivodships	31
3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	39
3. Area and territorial division of the Voivodship	39
4. Środowisko	41
4. Environment	41
4.1. Powierzchnia	41
4.1. Area	41
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	43
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	43
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	48
4.3. Pollution and protection of air	48
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	49
4.4. Nature protection. Forests	49
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.5. Industrial and municipal waste	54
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	59
4.6. Economic aspects of environmental protection	59
5. Społeczeństwo	62
5. Society	62
5.1. Kapitał ludzki	62
5.1. Human capital	62
5.1.1. Demografia	62
5.1.1. Demography	62
5.1.2. Edukacja	69
5.1.2. Education	69
5.1.3. Zasoby pracy	77
5.1.3. Labour resources	77
5.1.3.1. Pracujący	77
5.1.3.1. Employed persons	77
5.1.3.2. Bezrobocie rejestrowane	80
5.1.3.2. Registered unemployment	80
5.1.3.3. Aktywność ekonomiczna ludności	82
5.1.3.3. Economic activity of the population	82
5.2. Jakość życia	85
5.2. Quality of life	85
5.2.1. Zamożność mieszkańców	85
5.2.1. Inhabitants' wealth	85
5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	90
5.2.2. Social assistance and family support	90
5.2.3. Warunki mieszkaniowe	96
5.2.3. Housing conditions	96
5.2.4. Ochrona zdrowia	103
5.2.4. Health care	103
5.2.5. Kultura	110
5.2.5. Culture	110

	Str. Page
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	113
5.2.6. Public safety	113
5.2.7. Społeczeństwo informacyjne	116
5.2.7. Information society	116
5.2.8. Aktywność społeczna	117
5.2.8. Social activity	117
6. Gospodarka	120
6. Economy	120
6.1. Produkt krajowy brutto	120
6.1. Gross domestic product	120
6.2. Przedsiębiorczość	123
6.2. Entrepreneurship	123
6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej	123
6.2.1. Entities of the national economy	123
6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	127
6.2.2. Research and development as well as innovation activity	127
6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	134
6.2.3. Use of information and communication technologies in enterprises	134
6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	136
6.2.4. Financial results of non-financial enterprises	136
6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	140
6.2.5. Investment outlays of enterprises	140
6.3. Produkcja i usługi	144
6.3. Production and services	144
6.3.1. Rolnictwo	144
6.3.1. Agriculture	144
6.3.2. Przemysł	149
6.3.2. Industry	149
6.3.3. Budownictwo	155
6.3.3. Construction	155
6.3.4. Rynek wewnętrzny	161
6.3.4. Internal market	161
6.3.5. Transport	163
6.3.5. Transport	163
6.3.6. Energia	171
6.3.6. Energy	171
7. Zarządzanie rozwojem	174
7. Development management	174
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	174
7.1. Revenue of local government units	174
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	177
7.2. Expenditure of local government units	177
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	180
7.3. Result of budgets of local government units	180
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	184
7.4. Projects co-financed by the European funds	184
7.5. Planowanie przestrzenne	189
7.5. Spatial planning	189
8. Wybrane dane o województwie śląskim	195
8. Selected data on Śląskie Voivodship	195
9. Wybrane dane o Katowicach	199
9. Selected data on Katowice	199
10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatów	201
10. Selected data on cities with powiat status	201

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	1	28
Selected data for Poland and the Voivodship	1	28
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	2	41
Geodetic area by land use	2	41
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	3	43
Water consumption by needs during the year	3	43
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	4	45
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	4	45
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	5	49
Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality	5	49
Odpady przemysłowe.....	6	54
Industrial waste	6	54
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	7	57
Municipal waste collected separately during the year	7	57
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2021.....	8	60
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in years 2015–2021	8	60
Ludność	9	63
Population	9	63
Wychowanie przedszkolne	10	69
Pre-primary education	10	69
Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	11	75
Persons who took or passed matriculation exam	11	75
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL	12	83
Economic activity of the population aged 15-89 in the 4 quarter by LFS.....	12	83
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	13	86
Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	13	86
Świadczenia społeczne	14	88
Social benefits	14	88
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	15	88
Average monthly available income	15	88
Świadczenia pomocy społecznej	16	90
Social assistance benefits	16	90
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	17	91
Beneficiaries of social assistance at domicile	17	91
Świadczenia wychowawcze „Rodzina 500+”	18	92
“Family 500+” child-support benefit	18	92
Świadczenia na rzecz rodziny	19	93
Benefits to the family	19	93
Żłobki i kluby dziecięce	20	94
Nurseries and children’s clubs	20	94
Zasoby mieszkaniowe	21	96
Dwelling stocks	21	96
Wodociągi	22	98
Water supply system	22	98
Kanalizacja	23	101
Sewage system	23	101

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	24	103
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	24	103
Placówki opieki zdrowotnej	25	104
Health care facilities	25	104
Instytucje kultury	26	110
Cultural institutions	26	110
Wypadki drogowe oraz ich skutki	27	115
Road accidents and their results	27	115
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	28	116
Households with access to the Internet at home and Internet users	28	116
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	29	117
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	29	117
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	30	124
Entities of the national economy in the REGON register	30	124
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	31	128
Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	31	128
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	32	130
Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)	32	130
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	33	133
Innovative enterprises by types of introduced innovations	33	133
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	34	139
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	34	139
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	35	143
Investment outlays (current prices)	35	143
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	36	144
Yields of selected agricultural crops	36	144
Przemysł	37	152
Industry	37	152
Budownictwo.....	38	155
Construction	38	155
Budownictwo mieszkaniowe	39	158
Residential construction	39	158
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	40	162
Indices of retail sales of goods (current prices)	40	162
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	41	163
Public roads by type of surface	41	163
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	42	165
Hard surface public roads	42	165
Komunikacja miejska	43	169
Urban transport	43	169
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice im. Wojciecha Korfańskiego w Pyrzowicach	44	170
Passenger traffic at Katowice Wojciech Korfański International Airport in Pyrzowice.....	44	170
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	45	172
Consumers and consumption of electricity in households	45	172

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	46	174
Revenue of budgets of local government units	46	174
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	178
Expenditure of budgets of local government units.....	47	178
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	48	181
Result of budgets of local government units	48	181
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.	49	182
Debt of local government units in 2021	49	182
Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.	50	184
The total value of projects and the value of European Union funds co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship by the end of June 2022	50	184
Obszary zdegradowane w gminach	51	191
Degraded area in gminas	51	191
Wybrane dane o województwie śląskim	52	195
Selected data on Śląskie Voivodship	52	195
Wybrane dane o Katowicach	53	199
Selected data on Katowice	53	199
Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	54	201
Selected data on cities with powiat status	54	201

Spis wykresów

List of graphs

	Nr No	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.	1	31
Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021	1	31
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	2	32
Natural increase per 1,000 population in 2022	2	32
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. ...	3	32
Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	3	32
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.	4	37
Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022	4	37
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	5	37
Intramural expenditures on research and development per capita in 2021 (current prices)	5	37
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	6	42
Land reclaimed and managed during the year	6	42
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	7	46
Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	7	46
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2021 r.	8	52
Structure of area of special nature value under legal protection in 2021	8	52

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	9	55
Industrial waste generated during the year per capita	9	55
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	10	57
Municipal waste collected during the year per capita	10	57
Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2021 (ceny bieżące)	11	61
Structure of outlays on fixed assets by source of financing in years 2015–2021 (current prices)	11	61
Liczba ludności w latach 2015–2022 r.	12	63
Population in 2015–2022	12	63
Indeks starości w latach 2015–2022	13	65
Ageing index in 2015–2022	13	65
Mediana wieku ludności	14	65
Median age of population	14	65
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności w latach 2015–2022	15	66
Marriages contracted per 1,000 population in 2015–2022	15	66
Ruch naturalny ludności w latach 2015–2022	16	67
Vital statistics of population in 2015–2022	16	67
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2015–2022	17	67
Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2015–2022	17	67
Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek	18	70
Structure of children attending pre-primary education establishments by type of establishments	18	70
Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL)	19	72
Structure of population by education level (LFS)	19	72
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży.....	20	72
Pupils and graduates of primary schools for children and youth	20	72
Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2021/22	21	74
Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2021/22 school year	21	74
Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21	22	74
Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year	22	74
Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności.....	23	76
Students in full-time programmes in academic towns per 1,000 population	23	76
Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2020/21	24	76
Structure of graduates by broad fields of education in the 2020/21 academic year	24	76
Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020–2022	25	80
Registered unemployment rate in 2020–2022	25	80
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	26	84
Activity rate by quarters	26	84
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	27	87
Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	27	87
Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.	28	89
Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2021	28	89

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn.....	29	92
Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	29	92
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	30	94
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	30	94
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	31	105
Doctors and nurses per 10 thousand population	31	105
Lekarze specjaliści według wybranych specjalności na 10 tys. ludności w 2021 r.	32	105
Doctors specialists by selected specialization per 10 thousand population in 2021	32	105
Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	33	108
Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms ...	33	108
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2021 r.	34	111
Events organized by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres and event participants in 2021	34	111
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	35	116
Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	35	116
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	36	117
Individuals using e-government services during the last 12 months	36	117
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	37	120
Indices of gross domestic product (current prices)	37	120
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)		
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	38	121
Gross domestic product per capita (current prices)		
Relative deviations from the national average value	38	121
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	39	122
Gross value added by kind of activity (current prices)	39	122
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	40	123
Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	40	123
Podmioty gospodarki narodowej	41	124
Entities of the national economy	41	124
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD	42	126
Structure of entities of the national economy by PKD sections	42	126
Spółki handlowe według rodzaju kapitału	43	127
Commercial companies by type of capital	43	127
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	44	128
Intramural expenditures on research and development per capita	44	128
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	45	130
Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	45	130
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	46	132
Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	46	132
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	47	133
Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	47	133
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	48	134
Patent applications filed by domestic entities per 1 million population	48	134

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	49	135
Enterprises with Internet access	49	135
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	50	135
Enterprises receiving orders via computer networks	50	135
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	51	137
Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials	51	137
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	52	138
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non- -financial enterprises	52	138
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	53	142
Indices of investment outlays (current prices)	53	142
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.	54	145
The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2022	54	145
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	55	146
Cattle density per 100 ha of agricultural land	55	146
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	56	146
Pig density per 100 ha of agricultural land	56	146
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	57	147
Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	57	147
Dynamika skupu mleka	58	147
Indices of cows' milk procurement	58	147
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	59	152
Indices of sold production of industry (constant prices)	59	152
Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	60	153
Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)	60	153
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	61	154
Indices of average paid employment in industry	61	154
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD	62	154
Structure of average paid employment in industry by PKD sections	62	154
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	63	155
Indices of sold production of construction (current prices)	63	155
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	64	156
Indices of construction and assembly production (current prices)	64	156
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	65	157
Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	65	157
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	66	157
Indices of average paid employment in construction	66	157
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	67	158
Indices of the number of dwellings completed	67	158
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	68	159
Structure of dwellings completed by construction form	68	159
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	69	161
Indices of retail sales of goods (current prices)	69	161
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	70	164
Structure of hard surface public roads	70	164
Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r.	71	168
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2021	71	168
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice im. Wojciecha Korfantego w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)	72	170
Passenger traffic at Katowice Wojciech Korfanty International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)	72	170

Spis wykresów (dok.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	73	171
Structure of electricity consumption by economy sectors	73	171
Struktura wydatków budżetowych według działów w 2021 r.	74	180
Structure of budgetary expenditure by divisions in 2021	74	180
Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.	75	181
Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021	75	181
Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	76	185
Grants received by local government units for the implementation of European projects ..	76	185
Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r.	77	194
Structure of revitalisation undertakings planned in GPR/PR revitalisation programme by intervention areas in % in 2021	77	194

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ oraz NO ₂ w 2021 r.	1	31
Concentration of suspended particulate matter PM _{2,5} , PM ₁₀ as well as NO ₂ in 2021	1	31
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)	2	33
Employment rate by LFS in 2022 (annual average)	2	33
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)	3	33
Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)	3	33
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	4	34
Average monthly available income per capita in households in 2021	4	34
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.	5	34
Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021	5	34
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r.	6	35
Dwelling stocks per 1,000 population in 2021	6	35
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.	7	35
Outpatient health care units in 2021	7	35
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	8	36
Gross domestic product per capita in 2021 (current prices)	8	36
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r.	9	36
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022	9	36
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r.	10	38
Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2021	10	38
Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.	11	38
Energy from renewable sources in 2021	11	38
Podział administracyjny województwa śląskiego w 2022 r.	12	39
Administrative division of Śląskie Voivodship in 2022	12	39

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.	13	40
Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022	13	40
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.	14	44
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021	14	44
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.	15	47
Population connected to wastewater treatment plants in 2021	15	47
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.	16	51
Area of special nature value under legal protection in 2021	16	51
Lesistość w 2021 r.	17	53
Forest cover in 2021	17	53
Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2021 r.	18	56
Municipal waste collected separately in 2021	18	56
Odpady komunalne zebrane w 2021 r.	19	58
Municipal waste collected in 2021	19	58
Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022	20	64
Population changes in 2015–2022	20	64
Przyrost naturalny ludności w 2022 r.	21	66
Natural increase in 2022	21	66
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r.	22	68
Net migration of population for permanent residence in 2022	22	68
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22	23	71
Pre-primary education in the 2021/22 school year	23	71
Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2021/22	24	73
Pupils in primary schools for children and youth in the 2021/22 school year	24	73
Pracujący w gospodarce narodowej w 2021 r.	25	78
Employed persons in national economy in 2021	25	78
Pracujący w 2021 r.	26	79
Employed persons in 2021	26	79
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.	27	81
Registered unemployment rate in 2022	27	81
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r.	28	85
Average monthly gross wages and salaries in 2021	28	85
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.	29	91
Scope of use of social assistance at domicile in 2021	29	91
Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.	30	95
Nurseries and children's clubs in 2021	30	95
Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.	31	97
Housing conditions of population in 2021	31	97
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r.	32	99
Consumption of water from water supply systems in households in 2021	32	99
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.	33	100
Population using sewage system in 2021	33	100
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r.	34	102
Population using gas supply system in 2021	34	102
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.	35	106
Out-patient health care in 2021	35	106
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.	36	109
Expenditures of gminas and cities with powiat status in division „Health care” in 2021	36	109
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.	37	112
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021	37	112

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Zagrożenie przestępczością w 2022 r.	38	114
Crime risk in 2022	38	114
Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.	39	115
Road safety in 2022	39	115
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. ...	40	118
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022	40	118
Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.	41	125
Entities of the national economy in 2022	41	125
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2021 r.	42	129
Intramural expenditure on R&D per 1 inhabitant by subregions in 2021	42	129
Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2021 r.	43	131
Share of external funds in intramural expenditures on R&D by subregions in 2021	43	131
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	44	141
Investment outlays in enterprises per capita in 2021 (current prices)	44	141
Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. (ceny bieżące)	45	150
Sold production of industry in 2021 (current prices)	45	150
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.	46	151
Average paid employment in industry in 2021	46	151
Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.	47	160
Dwellings completed in 2022	47	160
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.	48	166
Improved hard surface communal and district roads in 2021	48	166
Ścieżki rowerowe w 2021 r.	49	167
Cycle paths in 2021	49	167
Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	50	173
Consumption of electricity in households per consumer in 2021	50	173
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	51	175
Own revenue of gminas budgets per capita in 2021	51	175
Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	52	176
Grants for gminas per capita in 2021	52	176
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	53	179
Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2021	53	179
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2021 r.	54	183
Debt of gminas in % of revenue in 2021	54	183
Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2021 r.	55	186
Grants received by gminas for the implementation of European project in 2021	55	186
Relacja dotacji otrzymanych przez gminy na realizację projektów europejskich do dochodów własnych w 2021 r.	56	187
Relation of grants received by gminas for the implementation of European project to own revenue of gminas in 2021	56	187
Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach w 2021 r.	57	188
Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas in 2021	57	188
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r.	58	189
Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021	58	189
Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.	59	190
Activity of gminas in the field of revitalisation in 2021	59	190
Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2021 r.	60	192
Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2021	60	192
Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	61	193
Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021	61	193

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0) (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit. zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007. categories are presented in abbreviated form according to applicable Polish Classification of Activities 2007.
*	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. data revised.
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
zł PLN	złoty złoty
szt. pcs	sztuka piece
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót (dok.) Abbreviation (cont.)	Znaczenie (dok.) Meaning (cont.)
kw.	kwartał quarter
dm ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
ha	hektar hectare
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
Lp. No.	liczba porządkowa number
nr (Nr) No.	numer number
poz.	pozycja position
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
Dz. U.	Dziennik Ustaw
°C	stopień Celsjusza centigrade
m.in. i.a.	między innymi among others
np. e.g	na przykład for example
tj. i.e	to jest that is
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
TWh	terawatogodzina terawatt-hour
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund
PIB NRI	Państwowy Instytut Badawczy National Research Institute
UE EU	Unia Europejska European Union
Agl.	Aglomeracja Agglomeration

Synteza

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. wynosiła 1233,4 tys. ha. Ponad połowę (50,1%) powierzchni gruntów stanowiły użytki rolne, a 33,3% – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. W skali roku odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. ukształtowała się na poziomie 4858 ha, w tym 3505 ha przypadało na grunty zdewastowane.

Zużycie wody w województwie śląskim w 2021 r. wyniosło 380,5 hm³, z tego 180,5 hm³ przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 106,1 hm³ wody zostało wykorzystane w przemyśle, a 93,9 hm³ – w rybactwie. Zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost zużycia wody odpowiednio o: 5,0% i 0,7%.

Łączna ilość **ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania** odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2021 r. osiągnęła poziom 404,7 hm³, z tego 331,6 hm³ ścieków zostało oczyszczonych, a 73,1 hm³ odprowadzono bez oczyszczenia.

Udział ludności **korzystającej z oczyszczalni ścieków** w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2021 r. wyniósł 81,9% i był wyższy zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i 2015 r. odpowiednio o: 0,8 p. proc. i 1,7 p. proc.

Spośród 317 **zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza**, działających na terenie województwa śląskiego w 2021 r., 209 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 289 – zanieczyszczenia gazowe. Wielkość **emisji zanieczyszczeń pyłowych** osiągnęła poziom 4,3 tys. t, tj. o 2,8% mniej niż w 2020 r. oraz o 58,1% mniej niż w 2015 r. **Emisja zanieczyszczeń gazowych** (łącznie z dwutlenkiem węgla) wyniosła 35794,7 tys. t i w odniesieniu do 2020 r. zwiększyła się o 22,5%, ale zmniejszyła się w porównaniu z 2015 r. – o 7,6%.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadały 192 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, a 56 było wyposażonych w **urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych**. W 2021 r. zatrzymano 2208,4 tys. t pyłów, tj. o 29,0% więcej niż w 2020 r., ale o 16,0% mniej niż w 2015 r., a także 241,0 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. o 35,1% więcej niż w 2020 r., ale o 16,3% mniej niż w 2015 r.

Obszary prawnie chronione zajmowały łącznie 272,7 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały **parki krajobrazowe** (82,4%). **Ochroną rezerwatową** objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4431,5 ha. Wyznaczonych było 47 **obszarów „Natura 2000”** – 5 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,2 tys. ha.

Grunty leśne zajmowały obszar 406,8 tys. ha, co stanowiło 33,0% ogólnej powierzchni województwa. **Powierzchnia lasów** wynosiła 396,8 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa.

Wytworzono 29563,6 tys. t odpadów, w tym 27768,6 tys. t **odpadów przemysłowych**. Najwięcej odpadów przemysłowych powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 19557,3 tys. t. Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych na terenie województwa zwiększyła się w porównaniu z 2020 r. o 0,6%. W końcu 2021 r. masa **odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów** osiągnęła poziom 458721,5 tys. t.

Z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano 1795,0 tys. t **odpadów komunalnych**. Najwięcej odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych – 1575,6 tys. t. Masa zebranych **odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania** wyniosła 769,8 tys. t.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2021 r. wyniosły 1584,2 mln zł (w cenach bieżących). Wysokość poniesionych nakładów wzrosła o 3,7% w porównaniu z 2020 r., ale zmalała o 20,9% w odniesieniu do 2015 r. **Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej** osiągnęły poziom 264,3 mln zł (w cenach bieżących) i zmniejszyły się w porównaniu z 2020 r. o 42,7% oraz w odniesieniu do 2015 r. o 40,8%.

Liczba mieszkańców województwa śląskiego systematycznie zmniejsza się. Rok 2022 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby ludności w ujęciu rocznym (o 29,2 tys. osób). Na ubytek rzeczywisty ludności wpływ miał ujemny **przyrost naturalny** (minus 25097) oraz ujemne **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** (minus 4244). W porównaniu z 2021 r. spadła liczba mieszkańców miast, jak i wsi odpowiednio o: 0,82% i 0,19%. Ludność województwa śląskiego z roku na rok starzeje się. W latach 2015-2022 mediana wieku (wiek środkowy) wzrosła z 41,3 lat do 43,8 lat.

W roku szkolnym 2021/22 w relacji do poprzedniego roku szkolnego, odnotowano wzrost placówek **wychowania przedszkolnego** (o 0,9%), w tym przedszkoli (o 1,1%), jak również liczby dzieci w przedszkolach (o 1,6%). Zwiększyła się zarówno **liczba szkół podstawowych** dla dzieci i młodzieży, jak i liczba uczniów odpowiednio o: 0,4% i 0,8%. Odnotowano wzrost liczby **szkół ponadpodstawowych** (o 2,0%) oraz liczby uczniów (o 2,7%). Spadła liczba **szkół policealnych** (o 3,5%), natomiast wzrosła liczba uczniów tych szkół (o 10,7%). W roku akademickim 2021/22 w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosła liczba **uczeln** (o 3,3%), jak i liczba studentów (o 0,7%).

Liczba **pracujących** w sektorze przedsiębiorstw zwiększyła się w porównaniu z 2021 r. (o 2,1%). Jednocześnie, obniżyła się liczba **bezrobotnych** oraz **stopa bezrobocia rejestrowanego** (według stanu w końcu okresu) odpowiednio o: 15,0% i 0,6 p. proc. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2022 r. zarówno liczba **pracujących**, jak i **wskaźnik zatrudnienia** były niższe niż przed rokiem (odpowiednio o: 0,8% i 0,1 p. proc.). Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL obniżyła się w ujęciu rocznym (odpowiednio o: 27,1% i 0,6 p. proc.).

W porównaniu z 2021 r., wystąpił wzrost **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw (o 15,5%). Przeciętna liczba **emerytów i rencistów** zmniejszyła się (o 0,8%). Wzrosła przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto zarówno wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (o 8,3%), jak i rolników indywidualnych (o 3,9%). Przeciętny miesięczny **dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym** był wyższy niż przed rokiem (o 6,3%).

W 2021 r. liczba osób, którym przyznano świadczenia **pomocy społecznej** była mniejsza o 7,8% niż w roku poprzednim. Mniejsza była również liczba beneficjentów pomocy społecznej (o 9,4%). Świadczeniem wychowawczym w ramach Programu „Rodzina 500+” objęto w 2021 r. przeciętnie miesięcznie 722,4 tys. dzieci w rodzinach naturalnych. Liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 wzrosła w skali roku o 8,9%.

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące **warunki mieszkaniowe** w województwie śląskim w latach 2015-2021 poprawiły się. W porównaniu z 2020 r. wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę w mieszkaniu odpowiednio o: 0,2 m² i 0,5 m². Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 6 i wyniosła 417. Wzrósł odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i gazowej zarówno w miastach, jak i na wsi oraz sieci wodociągowej na obszarach wiejskich. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się długość sieci wodociągowej o 188,9 km, kanalizacyjnej o 312,0 km i gazowej o 627,7 km. Zmniejszyło się zużycie wody na 1 mieszkańca, natomiast wzrosło zużycie gazu na 1 mieszkańca.

W porównaniu z 2020 r. wzrosła **liczba kadry medycznej** pracującej bezpośrednio z pacjentem, w tym lekarzy o 1,8%, pielęgniarek o 1,9%. Zmniejszyła się liczba **podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** o 2,6%, wzrosła natomiast liczba udzielonych porad o 11,0%. W skali roku odnotowano spadek liczby łóżek w szpitalach ogólnych o 1,9%, wzrost natomiast hospitalizacji o 17,3%. W relacji do 2020 r. wzrosła zarówno ogólna liczba wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, jak i liczba osób, którym udzielono pomocy (odpowiednio o 11,9% i o 11,8%). Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia były o 2,0% wyższe niż rok wcześniej.

W końcu 2021 r. **liczba instytucji kultury** były niższa niż przed rokiem, z wyjątkiem kin stałych (wzrost o 4). W porównaniu z 2020 r., zwiększyła się liczba osób **korzystających z instytucji kultury** m.in. zwiedzających muzea i wystawy (o 84,1%) oraz galerie i salony sztuki (o 44,0%), widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych (o 9,6%) oraz widzów w kinach stałych (o 40,6%), z wyjątkiem czytelników bibliotek publicznych (spadek o 3,6%).

W 2022 r. w zakresie bezpieczeństwa publicznego odnotowano więcej **przestępstw stwierdzonych** przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych niż przed rokiem (o 26,2%) oraz wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw (o 4,7 p. proc.). Wzrosła w skali roku liczba przestępstw gospodarczych (o 65,6%). W 2022 r. odnotowano mniejszą liczbę wypadków drogowych w porównaniu do roku ubiegłego i mniej osób zostało w nich rannych (o 12,2%) lecz więcej poniosło śmierć (o 4,7%).

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku **odsetka gospodarstw domowych korzystających z Internetu**. W 2022 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększył się udział osób dokonujących zakupy przez Internet w ciągu 12 miesięcy (o 8,1 p. proc.) oraz korzystających z usług administracji publicznej (o 12,1 p. proc.).

W końcu 2022 r. liczba **fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych** zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON była większa niż przed rokiem (o 4,4%). Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie 32,6 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w kraju – 42,6).

Według wstępnego szacunku, wartość **produktu krajowego brutto** oraz jego poziom **w przeliczeniu na 1 mieszkańca** w 2021 r. były wyższe niż w 2020 r. odpowiednio o: 14,9% i 15,8%. Zwiększył się udział województwa w generowaniu PKB (o 0,3 p. proc.). Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie była wyższa niż przeciętna dla kraju o 3,4%.

W relacji do 2021 r. odnotowano wzrost (o 2,4%) liczby **podmiotów gospodarki narodowej** w rejestrze REGON. Liczba podmiotów w **sektorze prywatnym** wzrosła w skali roku o 2,2%, natomiast w **sektorze publicznym** była mniejsza o 0,2%. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 2,2%, spółek handlowych – o 5,8%, fundacji – o 8,1% oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych – o 3,6%.

W 2021 r. odnotowano wzrost **nakładów na działalność B+R** w skali roku (o 25,9%) oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca (o 26,9%). Z sektora przedsiębiorstw pochodziło najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R (45,5%). Odnotowano niższe niż przed rokiem **nakłady na innowacje** w przedsiębiorstwach przemysłowych (o 11,8%), natomiast wyższe w sektorze usług (o 35,6%). W Urzędzie patentowym RP w 2021 r. dokonano mniej zgłoszeń wynalazków (o 17,8%) i wzorów użytkowych (o 24,2%) niż przed rokiem, więcej natomiast przyznano patentów na wynalazki zgłoszone (o 33,2%).

W 2022 r. **wzrósł udział** przedsiębiorstw **posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu**. W 2021 r. przedsiębiorstwa rzadziej niż w roku poprzednim otrzymywały zamówienia poprzez strony internetowe (16,7% przedsiębiorstw wobec 18,3%), częściej natomiast korzystały z otwartych danych publicznych (wzrost udziału przedsiębiorstw o 3,9 p. proc.).

W 2022 r. w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych odnotowano wyższe niż przed rokiem **wyniki finansowe brutto** (o 38,6%) oraz **wyniki finansowe netto** (o 39,1%). W skali roku poprawie uległy wskaźniki rentowności: **sprzedaży brutto** (wzrost o 0,6 p. proc.), **obrotu brutto** (wzrost o 0,5 p. proc.) i **obrotu netto** (wzrost o 0,4 p. proc.), **wskaźnik poziomu kosztów** (spadek o 0,5 p. proc.) oraz **wskaźniki płynności finansowej II stopnia** (wzrost o 4,9 p. proc.). Pogorszył się **wskaźnik płynności finansowej I stopnia**, który w porównaniu z rokiem poprzednim obniżył się o 2,6 p. proc.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego, na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2022 r. osiągnęły poziom 21949,1 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z 2021 r. zwiększyły się o 39,6%. Wartość **zakupów inwestycyjnych** zwiększyła się o 33,6% w skali roku. Najwięcej środków przeznaczono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (11774,9 mln zł). Inwestorzy rozpoczęli realizację większej liczby **nowych inwestycji** niż przed rokiem o wyższej łącznej wartości kosztorysowej.

Na **rynku rolnym** w 2022 r., w odniesieniu do 2021 r., odnotowano wzrost **skupu** ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (o 2,7%), mleka krowiego (o 4,4%), ziemniaków (o 17,3%) oraz żywca rzeźnego (o 9,0%). Wzrosły **ceny skupu** produktów roślinnych oraz produktów zwierzęcych. W skali roku zwiększyło się **pogłowie** bydła (o 3,2%), ale zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 6,3%).

Wartość **globalnej produkcji rolniczej** w 2021 r. (w cenach stałych z 2020 r.) spadła o 5,4%, przy czym produkcja zwierzęca spadła – o 1,4%, a produkcja roślinna spadła – o 9,8%. W skali roku zmniejszyła się także **końcowa produkcja rolnicza** (o 5,8%) oraz **towarowa produkcja rolnicza** (o 7,8%).

W 2021 r. w **produkcji sprzedana przemysłu** (w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób) była wyższa niż w roku poprzednim (o 14,6%). Odnotowano również wzrost wydajności pracy (o 24,2%), przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia (o 0,2%).

W 2022 r. odnotowano wzrost (w skali roku) **przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w budownictwie** o 31,1% (w cenach bieżących). Produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 16,7%. Wyższa niż przed rokiem była również wydajność pracy w budownictwie (o 27,9%), przy wzroście przeciętnego zatrudnienia (o 2,5%).

W **budownictwie mieszkaniowym** w 2022 r. oddano do użytkowania o 10,5% więcej mieszkań niż w roku poprzednim (w 2021 r. spadek o 7,1%). Większa była przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, natomiast mniejsza była przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu. Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania były wyposażone w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne. Odnotowano spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto o 34,9% oraz liczby mieszkań na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym o 5,3%.

Wartość **sprzedaży detalicznej** ogółem w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych w 2022 r. była o 4,6% wyższa niż przed rokiem. Wzrosła również sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych (o 16,4%), w tym w jednostkach hurtowych (o 15,1%).

Środkami **komunikacji miejskiej** w 2021 r. przewieziono 327,9 mln pasażerów tj., o 61,0% więcej niż w 2020 r. **Transportem samochodowym** przewieziono łącznie nieco ponad 11,8 mln pasażerów, tj. o 29,5% więcej niż przed rokiem. W **transporcie lotniczym** wystąpił znaczny wzrost przewozu pasażerów (o 60,6%) w odniesieniu do 2020 r. W województwie śląskim długość dróg dla rowerów wzrosła odpowiednio o: 14,6% i 88,7% w stosunku do 2020 r. i 2015 r.

W 2021 r. w województwie śląskim **moc zainstalowana** w elektrowniach wyniosła 9110,2 MW i była wyższa niż w 2020 r. o 4,8%. **Moc osiągalna** w elektrowniach spadła o 0,6%, natomiast wzrosła **produkcja energii elektrycznej** ogółem o 25,3% – do poziomu 24872,9 GWh. Wzrosła także liczba **odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych** o 1,3%, w których **zużycie energii elektrycznej** było wyższe niż przed rokiem o 1,4%.

Łączne **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** województwa śląskiego w 2021 r. wyniosły 36453,8 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2015 r. (o 63,6%), jak i w odniesieniu do 2020 r. (o 8,9%). Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. miały dochody własne – 51,1%. Dotacje stanowiły 26,6%, a subwencja ogólna – 22,3%. Dotacje inwestycyjne stanowiły ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżetach: gmin udział ten wyniósł 44,2%, województwa – 37,0%, miast na prawach powiatu – 31,0% i powiatów – 29,2%.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2021 r. wyniosły 34794,1 mln zł i były wyższe o 56,6% niż w 2015 r. oraz wyższe o 5,7% niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego wydatki bieżące (w kwocie 29198,6 mln zł) stanowiły 83,9% wydatków ogółem, zaś wydatki majątkowe (w kwocie 5595,6 mln zł) – 16,1%. Zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 6,5% i 1,7%. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2021 r. 7921 zł i były wyższe niż przed rokiem o 6,6%.

W 2021 r. **budżety jednostek samorządu terytorialnego** województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką (w wysokości 1659,7 mln zł), której relacja do dochodów ogółem zwiększyła się w skali roku (o 2,9 p. proc.). W skali roku zmniejszyła się zarówno wartość **zobowiązań** jednostek samorządu terytorialnego o 1,7% (według stanu w końcu roku), jak również ich udział w dochodach ogółem (o 2,4 p. proc.).

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa śląskiego do końca czerwca 2022 r. wyniosła 54030,4 mln zł i stanowiła 9,6% całkowitej wartości w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (23169,7 mln zł).

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi **planami zagospodarowania przestrzennego** w powierzchni ogółem w województwie w 2021 r. wyniósł 73,0% i był o 1,3 p. proc. wyższy niż w 2020 r. Na koniec 2021 r. **działania rewitalizacyjne** na podstawie programów rewitalizacyjnych (GPR i PR) prowadziło 112 gmin, tj. o 11 gmin mniej niż w końcu 2020 r. W 2021 r. zmniejszyła się w skali roku **liczba przedsięwzięć** (o 168) z zakresu rewitalizacji zaplanowanych przez gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu.

Executive summary

As of 1 January 2022, the **geodesic area** of Śląskie Voivodship was 1233.4 thousand ha. The area of agricultural land was above half of the total area, while the forest land as well as woodland and shrubland 33.3%. The area of agricultural land decreased in comparison with the previous year while in the same period the built-up and urbanized area increased.

As of 31 December 2021, the **area of devastated and degraded land requiring reclamation and management** amounted 4858 ha, of which 3505 ha were devastated lands.

In 2021, the **consumption of water** in Śląskie Voivodship amounted to 380.5 hm³ of water, of which 180.5 hm³ was used for exploitation of water supply network, 106.1 hm³ was used in industry and 93.9 hm³ was used in fishery. Compared with 2020 and 2015, consumption of water increased by 5.0% and 0.7% respectively.

In 2021, the total amount of **municipal and industry wastewater requiring treatment** discharged into waters or into the ground in Śląskie Voivodship amounted to 404.7 hm³, of which 331.6 hm³ of wastewater was treated and 73.1 hm³ was discharged without treatment.

In 2020, the share of **population connected to wastewater treatment plants** in relation to the total population of Śląskie Voivodship amounted to 81.9% and was higher in comparison with 2020 and with 2015 by 0.8 percentage points and 1.7 percentage points respectively.

Out of 317 plants of significant nuisance to air quality operating in Śląskie Voivodship in 2021, 209 emitted particulate pollutants, while 289 – gaseous pollutants. The **emission size of particulate pollutants** amounted to 4.3 thousand tonnes, i.e. 2.8% less than in 2020 and 58.1% less than in 2015. The **emission of gaseous pollutants** (including carbon dioxide) amounted to 35794.7 thousand tonnes and increased by 22.5%, compared with 2020, while decreased by 7.6%, compared with 2015.

The **systems to reduce the emission of particulate pollutants** were installed in 192 plants of significant nuisance to air quality and 56 plants were equipped with **systems to reduce the emission of gaseous pollutants**. In 2021, 2208.4 thousand tonnes of particulates was retained, i.e. 29.0% more than in 2020 and 16.0% less than in 2015; also the amount of 241.0 thousand tonnes of gaseous (excluding carbon dioxide) was retained, i.e. 35.1% more than in 2020, but 16.3% less than in 2015.

The **legally protected areas** occupied a total of 272.7 thousand ha, which accounted to 22.1% of the total area of the voivodship. The **landscape parks** had the largest share in area covered by legal protection (82.4%). 65 facilities with the total area of 4431.5 ha were covered by **reserve protection**. 47 **“Natura 2000” areas** were presented in Śląskie Voivodship, in which 5 areas of special bird protection, with the total area of 62.4 thousand ha, and 41 areas of special habitat protection, with the total area of 92.2 thousand ha.

The **forest land** covered area of 406.8 thousand ha, which accounted for 33.0% of the total area of the voivodship. The **forest area** amounted to 396.8 thousand ha which accounted for 97.5% of the forest land of the voivodship.

29563.6 thousand tonnes of waste were generated, of which 27768.6 thousand tonnes were of **industrial waste**. Most of the industrial waste were generated during process of washing and cleaning of minerals – 19557.3 thousand tonnes. The amount of industrial waste generated in voivodship increased in relation to 2020 by 0.6%. At the end of 2021, the **size of waste accumulated in the plant own landfills** amounted to 458721.5 thousand tonnes.

The amount of waste collected from households, commerce, small business, offices and institutions as well as municipal services was 1795.0 thousand tonnes. The greatest amount of municipal waste was collected from households 1575.6 thousand tonnes. The **municipal waste** collected, which were **designated for landfilling**, amounted to 769.8 thousand tonnes.

The **outlays on fixed assets for environmental protection**, incurred in 2021, amounted to PLN 1584.2 million (in current prices) and increased in comparison with 2020 by 3.7%, while decreased in relation to 2015 by 20.9%. The **outlays on fixed assets for water management** amounted to PLN 264.3 million (in current prices) and decreased in relation to 2020 (by 42.7%) as well as compared to 2015 (by 40.8%).

The **population** in Śląskie Voivodship is decreasing systematically. 2022 was another year in which the population decreased yearly (by 29.2 thousand persons). The reasons of population fall was negative **natural increase** (minus 25097) as well as negative **internal and international net migration for permanent residence** (minus 4244). Compared with 2021, the urban and rural population decreased by 0.82%, by 0.19%, respectively. From year to year the population of Śląskie Voivodship is getting older. In the years 2015-2022 the median age increased from 41.3 to 43.8 years.

In the school year 2021/22, relative to the previous school year, an increase of the number of **pre-primary education establishments** was noted (by 0.9%), of which the number of nursery schools (by 1.1%) as well as the number of children in nursery school increased (by 1.6%). The number of **primary schools** for children and youth increased (by 0.4%) as well as the number of pupils (by 0.8%). An increase in the number of **post-primary schools** (by 2.0%) and the number of students (by 2.7%) was recorded. The fall tendency was noted for the number of **post-secondary schools** (by 3.5%) but an increase for the number of students (by 10.7%) attending to the schools of this type. In the academic year 2020/2021, the number of higher education institutions increased compared to the previous year (by 3.3%), as well as the number of students (by 0.7%).

The number of employees in enterprise sector increased compared to 2021 (by 2.1%). At the same time the **number of unemployed** and the **employment rate** decreased (as at the end of the period) by 15.0% and 0.6 percentage point respectively. According to the results of the Labour Force Survey of Population for the fourth quarter of 2022, both the number of employed persons and the employment rate were lower than in the previous year (respectively by: 0.8% and 0.1 percentage points). **The number of unemployed and the unemployment rate** according to LFS criteria decreased in annual terms (respectively by: 27.1% and 0.6 percentage points).

Compared with 2021, the **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector rose (by 15.5%). The average number of **retirees and pensioners** decreased (by 0.8%). The average monthly gross retirement pay and pension, both paid from non-agricultural social security system and from social insurance scheme for private farmers, increased (by 8.3% and 3.9% respectively). The average monthly **disposable income per capita in a household**, was higher than in the year before (by 6.3%).

In 2021, the number of persons who were granted **social assistance** benefits was smaller by 7.8% compared with the previous year. The number of social assistance beneficiaries was also smaller (by 9.4%). The child benefit as a part of the "Family 500 plus" covered an average of 722.4 thousand children per month in natural families in 2021. The number of childcare facilities for children up to the age of 3 increased by 8.9% annually.

In the years 2015-2021, all indicators characterising **housing conditions** in Śląskie Voivodship improved. Compared with 2020, the average useful floor area per dwelling and useful floor area per person increased by 0.2 m² and 0.5 m² respectively. The average number of persons per dwelling and per room decreased. The number of dwellings per 1000 inhabitants increased by 6 and amounted to 417. The percentage of population using sewage network and gas supply system both in urban and rural areas as well as the percentage of population using water supply network in rural areas increased. The length of water supply network increased by 188.9 km, the sewage network increased by 312.0 km and the gas supply system by 627.7 km in comparison with 2020. Water consumption per capita decreased while gas consumption increased.

Compared to 2020, the number of medical staff working directly with patients has increased, including doctors (by 1.8%) and nurses (by 1.9%). In an **outpatient health care**, the number of entities providing these services decreased (by 2.6%), while the number of consultations increased by 11.0%. During the year, the number of beds in general hospitals decreased (by 1.9%) while hospitalisations increased (by 17.3%). In relation by 2020, both the total number of emergency rescue teams' calls to the occurrence place and the number of people who received health care service from emergency medical teams increased (by 11.9% and 11.8%, respectively). Expenditures of local government budgets on health care were 2.0% higher than in the previous year.

At the end of 2021, the **number of cultural institutions** was lower than the year before, with the exception of indoor cinemas (increase by 4). Compared with 2020, the number of people using cultural institutions increased, e.g. museums and exhibitions visitors (by 84.1%), art galleries visitors (by 44.0%), spectators and listeners in theatres and music institutions (by 9.6%), audience in indoor cinemas (by 40.6%), excluding readers of public libraries (down by 3.6%).

The **number of crimes ascertained** by Police in 2022, in completed preparatory proceedings was higher than in the previous year by 26.2% as well as the rates of detectability of delinquents in total ascertained crimes (higher by 4.7 percentage points). In the total number of ascertained crimes the economic offences predominated. In 2022, less number of road accidents were presented than in the previous year, with less number of injuries (by 12.2%), but more fatalities (by 4.7%).

The results of household surveys of persons aged 16-74 in Śląskie Voivodship indicated an annual increase of the share of **households having access to the Internet**. Over the last 12 months, the percentage of people ordering purchases via Internet increased (by 8.1 percentage points) as well as in 2022 the percentage of people using public administration services (by 12.1 percentage points).

At the end of 2022, the number of **foundations, associations and social organisations** registered in the National Official Register of National Economy Entities REGON grew (by 4.4%), compared with 2021. There were 32.6 foundations, associations and social organisations in the voivodship per 10000 population (in the country – 42.6)

The **gross domestic product** and **its level per capita** in 2021, compared with the data for the previous year, increased by 14.9% and 15.8% respectively. The voivodship's share in generating GDP increased (by 0.3 percentage points). The value of gross domestic product per capita in the voivodship was lower than the average for the country by 3.4%.

In comparison to 2021 according to **the National Official Register of National Economy Entities REGON**, an increase of the number of entities (by 2.4%) was recorded. The number of entities in the private sector increased annually (by 2.2%), while in the **public sector** decreased (by 0.2%). There was an increase in the number of natural persons conducting economic activity by 2.2%, commercial companies by 5.8%, foundations by 8.1% and associations and similar social organizations by 3.6%.

In 2021, the **expenditures on R&D** rose on the yearly basis (by 25.9%) as well as per capita (by 26.9%). The enterprise sector allocated the largest amount of intramural expenditures on R&D (45.5%). The **expenditures on innovation** in industry were lower (by 11.8%) while higher in service sector (by 35.6%), compared with the previous year. In 2021, the Patent Office of the Republic of Poland filed fewer patent applications (by 17.8%) and utility models (by 24.2%) than a year ago, while more patents were granted for inventions submitted (by 33.2%).

In 2022, the share of enterprises with **access to broadband connection** increased. In 2021, enterprises received less often orders by their own website than in the previous year (16.7% of enterprises compared to 18.3%), but more often enterprises used open public data (increase in the share of enterprises by 3.9 percentage points).

In 2022, the **gross and net financial results** of non-financial enterprises increased by 38.6% and by 39.1% respectively, compared with the previous year. The following **profitability rates** increased annually: **gross return on sales** (by 0.6 percentage points), **gross and net turnover** (by 0.5 and 0.4 percentage points respectively), the **cost level indicator** (decrease by 0.5 percentage points) and **the financial liquidity indicator of 2nd degree** (increase by 4.9 percentage points). **The financial liquidity indicator of 1st degree** deteriorated by 2.6 percentage points, compared to the previous year.

The **investment outlays** in enterprises employing more than 49 people, based in Śląskie Voivodship for new property objects and for improvement of existing ones in 2022, amounted to PLN 21949.1 million and increased by 39.6%, in relation to 2021. The value of **investment purchases** increased on a yearly basis (by 33.6%). The largest amount of funds was allocated to machinery, technical equipment and tools (PLN 11774.9 million). A greater number of **new investments** to implement were begun by investors, with a the total estimate value higher than in the previous year.

In the agricultural market in 2022, in relation to 2021, an increase of **procurement** of basic consumer and feed cereals (by 2.7%) cow's milk (by 4.4%), potatoes (by 17.3%) and livestock for slaughter (by 9.0%) were noted. The **procurement prices** of plant products and procurement prices of animal products increased. Over the year, the livestock of cattle increased (by 3.2%) but livestock of pigs decreased (by 6.3%). The value of **gross output** in 2021 (in constant prices from 2020) decreased by 5.4% with animal output decreasing by 1.4% and plant output increasing – by 9.8%. The agricultural final output (by 5.8%) and market output (by 7.8%) decreased over the year.

The **sold production of industry** in 2021 (in entities employing more than 9 persons) was higher than in the previous year (by 14.6%). The labour productivity increased (by 24.2%), while the average paid employment decreased (by 0.2%) at the same time.

In 2022, an increase (in annual terms) of **revenues from sales of products and services in construction** by 31.1% was noted (in current prices). Construction and assembly production increased by 16.7%. Labour productivity in construction was higher than a year before (by 27.9%), with an increase of the average paid employment (by 2.5%).

In 2022, more dwellings in the **housing construction** sector were completed (by 10.5%), compared with the previous year (7.1% loss in 2021). The average useful floor area of dwelling was larger but the average number of rooms in dwelling was smaller. All dwellings completed were fitted with basic technical and sanitary facilities. A decrease of the number of dwellings for which the permits were granted or registered with a construction project (by 5.3%), as well as decrease of the number of dwellings in which construction has started (by 34.9%) was noted.

In 2022, the **value of total retail sales** in trade and non-trade enterprises rose by 4.6%, compared with the previous year. The wholesale in trade enterprises increased by 16.4%, including wholesale enterprises for which the wholesales rose also by 15.1%.

In 2021, 327.9 million passengers were transported by **urban transport**, i.e. 61.0% more than a year ago. The total number of passengers transported by domestic **road transport** amounted to 11.8 million passengers (annual growth by 29.5%). There was a significant decrease of passengers transported by **air transport** (by 60.6%) in relation to 2020. Compared to 2020 and 2015 there was an increase in cycle paths (by 14.6% and 88.7%, respectively).

In 2021, **installed capacity** in power plants in Śląskie Voivodship amounted to 9110.2 MW and was 4.8% higher than in 2020. A decrease of the **maximum capacity** in the power plants by 0.6% was noted with a simultaneous increase in the total electricity production by 25.3% to the level of 24872.9 GWh. The number of **electricity consumers in households** also increased by 1.3%, where the **consumption of electricity** was 1.4% higher than in the previous year.

In 2021, the total **revenue of local government units** of Śląskie Voivodship amounted to PLN 36453.8 million and grew by 63.6%, compared with 2015, and by 8.9% compared with 2020. In 2021, the major part in the structure of revenues of local government units were own revenues 51.1%. The remaining parts were: grants – 26.6%, general subsidy – 22.3%. The investment grants had a large contribution to financing of investment expenditures, and their shares for gminas budget were 44.2%, for voivodship budget – 37.0%, for cities with powiat status budget – 31.0% and for powiats budget – 29.2%.

In 2021, the **total expenditures of local government units** in Śląskie Voivodship amounted to PLN 34794.1 million and grew by 56.6% compared with 2015, as well as by 5.7% compared with the previous year. Regarding the structure of expenditures of local government units the main shares were current expenditures, amounted to PLN 29198.6 million, which contributed to 83.9%, and property expenditures, amounted to PLN 5595.6 million, which contributed to 16.1% of the total expenditures. Either the current expenditures and the property expenditures rose by 6.5% and 1.7% respectively, compared with the previous year. The total amount of budget expenditures per capita of local government units in Śląskie Voivodship was PLN 7921 in 2021 and rose by 6.6%, compared with the previous year.

In 2021, the **local government units budgets** of voivodship closed the financial year with a **surplus** (with the amount of PLN 1659.7 million), whose relation to total revenue increased per year (by 2.9 percentage points). The value of **liabilities** of local government units decreased by 1.7% (as at the end of the year), as well as their share in the total revenue (by 2.4 percentage points).

The **total value of signed grant contracts/decisions on EU funding for projects**, implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the voivodship by the end of June 2022, amounted to PLN 54030.4 million and accounted 9.6% of total value in the country. Most of the funds were allocated for projects implemented under Regional Operational Programmes (PLN 23169.7 million)

The share of the area covered binding local spatial management plans in the total area in the voivodship in 2021 amounted to 73.0% and was 1.3 percentage points higher than in 2020. At the end of 2021, revitalisation activities based on revitalisation programs (GPR and PR) were carried out by 112 gminas i.e. 11 gminas less than at the end of 2020. In 2021, the number of revitalisation projects planned by gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR for the entire duration of the program decreased annually (by 168).

Rozdział 1. Województwo na tle kraju

Chapter 1. Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2021 (as of 31 grudnia) in %	0,2	0,4
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2021 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2021 in hm ³	8845,0	380,5
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2021 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2021 in hm ³	7769,3	406,9
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2021 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated in 2021 (in dam ³)	1355953	157507
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 in tonnes/year:		
gazowych gases	209490154	35794677
pyłowych particulates	22168	4267
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2021 r. w % Total of legal protected area in total area in 2021 in %	32,3	22,1
Lesistość w 2021 r. w % Forest cover in 2021 in %	29,6	32,2
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2022 (as of 31 grudnia)	121	352
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1,000 population in 2022	-3,8	-5,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	0,1	-1,0
Przeciętne trwanie życia w 2021 r. (w latach): Life expectancy in 2021 (in years):		
mężczyźni males	71,8	71,3
kobiety females	79,7	78,9
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^a w roku szkolnym 2021/22 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 ^a in 2021/22 school year	904	924

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nurseries schools, in pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and points, including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne roczne) Employment rate by LFS w 2022 r. in % (annual averages)	56,3	54,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2022 in % (annual averages)	58,0	55,4
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2022 in % (annual averages)	2,9	2,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. Registered unemployed persons per job offer in 2022	18	9
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2022 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a in 2022 in PLN	6653,67	6837,53
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2022 in PLN	2789,89	3298,25
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2021 in PLN	2061,93	2179,89
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2021 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers in 2021 in %	14,8	11,2
Współczynnik Giniego w 2021 r. w % Gini coefficient in 2021 in %	26,8	25,2
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021 in %	3,7	2,6
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2021 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2021 in thousand PLN	3451528,1	297351,2
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2021 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2021	155,2	152,1
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. Population per out-patient health care unit in 2021	1474	1517
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2021 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2021:		
lekarze doctors	34,3	35,6
pielęgniarki nurses	56,5	60,8
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2021 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2021	44,4	50,8
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2021 r. w zł Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2021 in PLN	69069	71388

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. c Wstępny szacunek.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Including nursery wards and workplace nurseries. c Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 grudnia)	1323	1201
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2022 (as of 31 grudnia)	23	13
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2021 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^b in 2021	9,0	6,7
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2022 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2021 in %	83,2	82,7
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2022 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2022 in %	94,0	93,7
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2022 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2022 (previous year=100; current prices)	118,2	139,6
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^d w 2022 r. w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land ^d in 2022 in heads	43,1	34,3
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^d w 2022 r. w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land ^d in 2021 in heads	64,3	43,9
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2022 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2022 in PLN	895324	807551
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^e w 2022 r. w zł Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^e in 2022 in PLN	908593	791728
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2022	6,3	4,3
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. Public roads with hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2021	100,9	178,1
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2021 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2021	6,2	15,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2021 in %	17,0	6,7

a Bez podmiotów dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

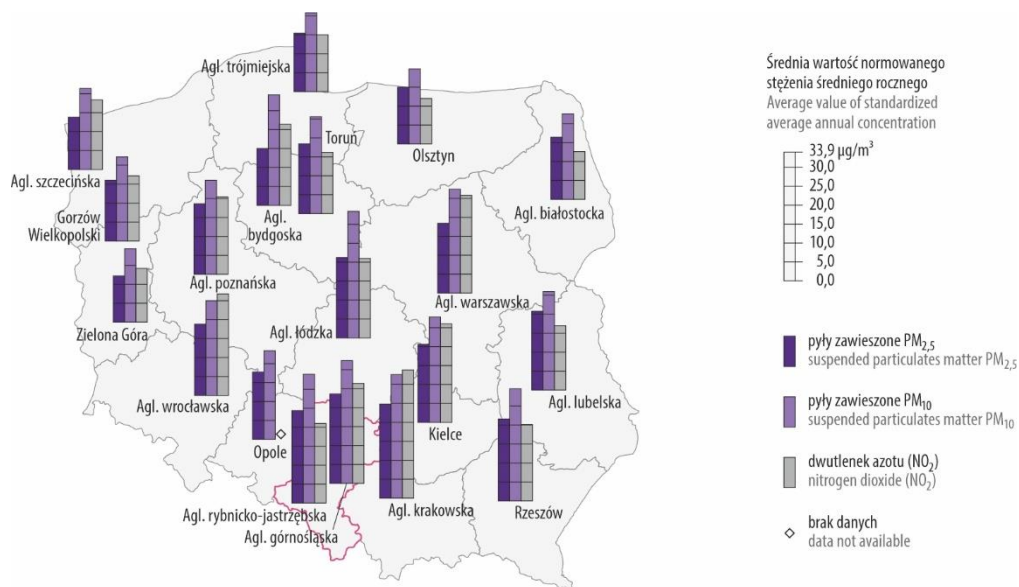
a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. d The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw

Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships

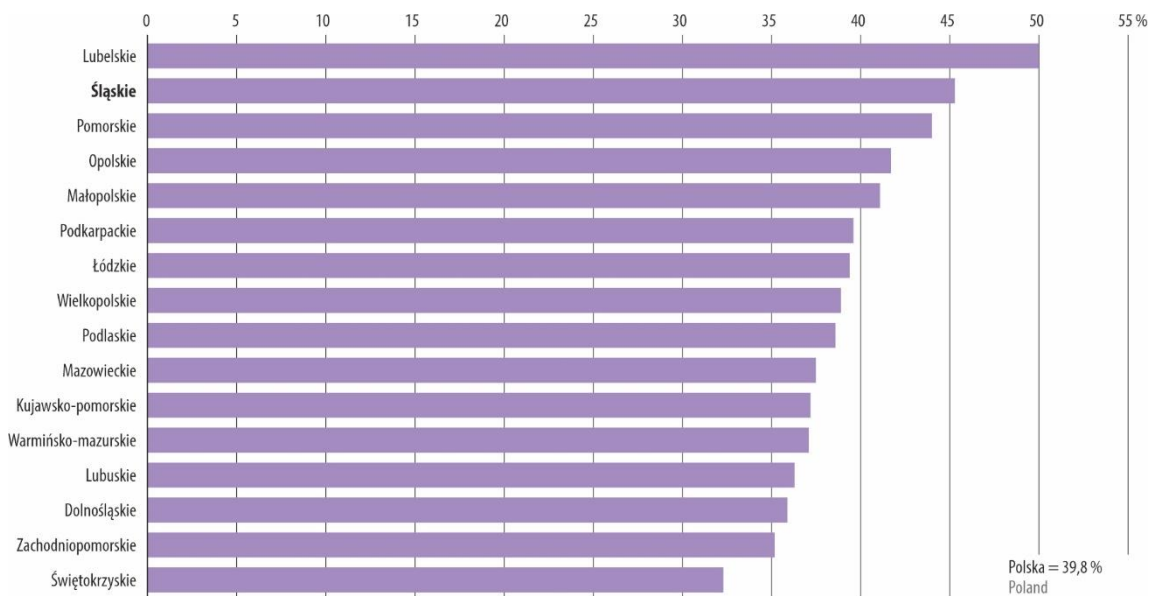
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ oraz NO₂ w 2021 r.

Map 1. Concentration of suspended particulate matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2021

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021

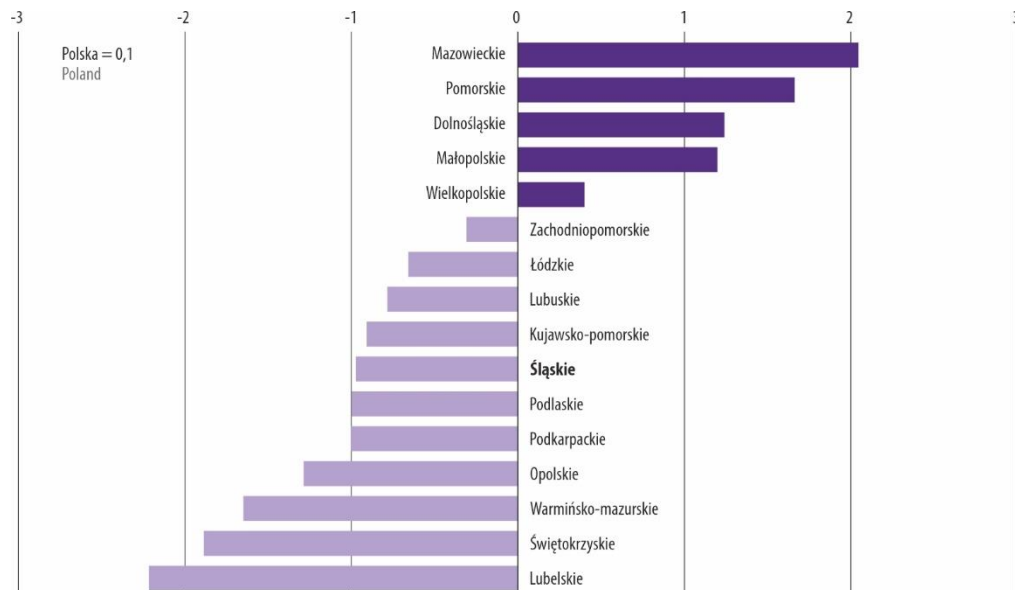

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.

Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2022

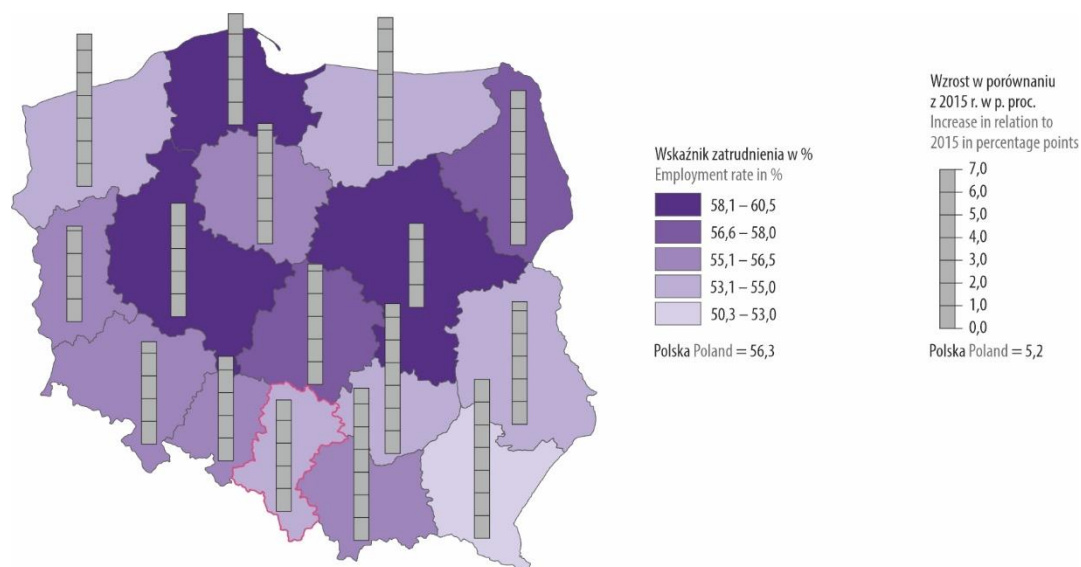
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.

Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022

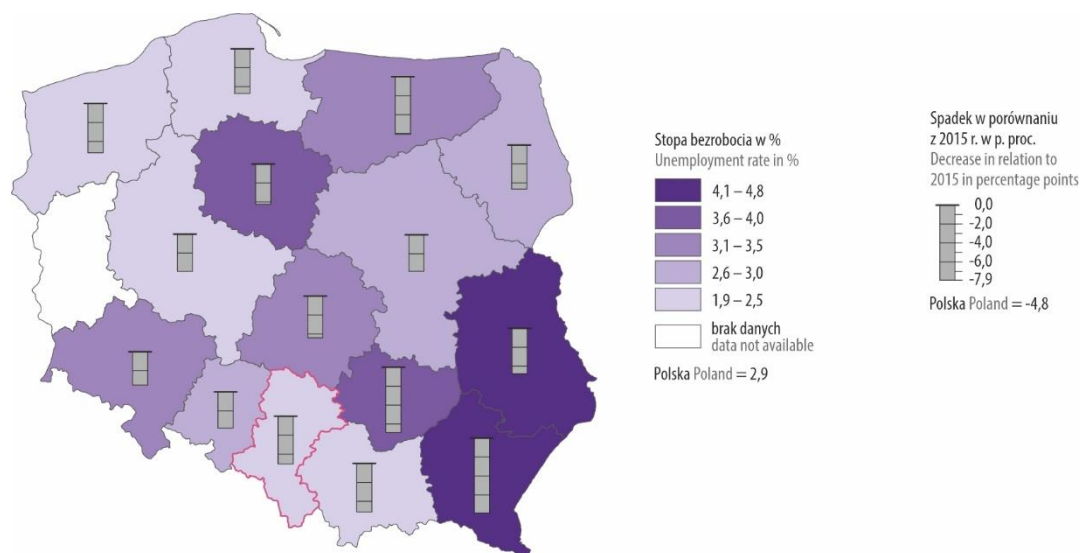

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2022 (annual average)

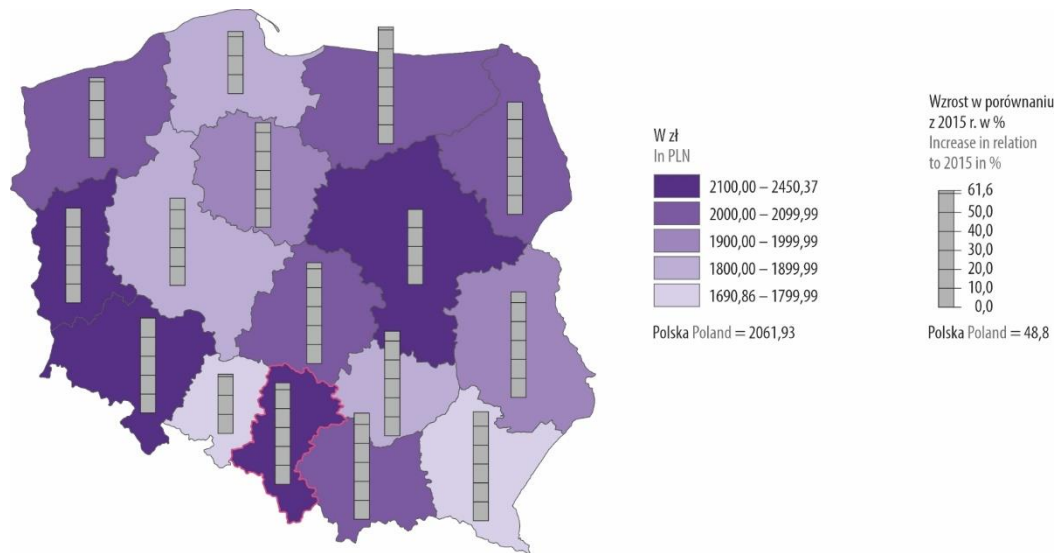
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)

Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)

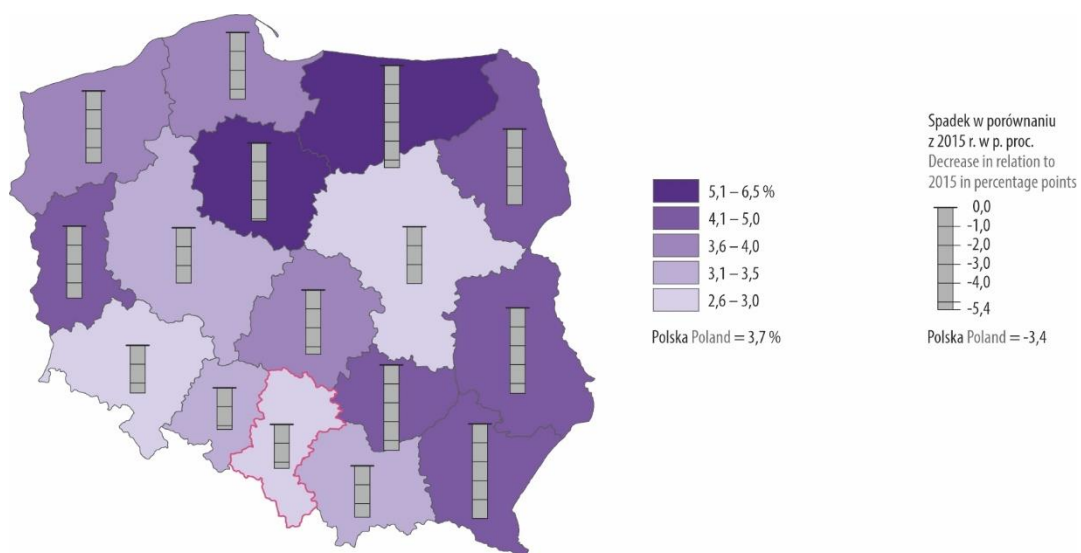
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021

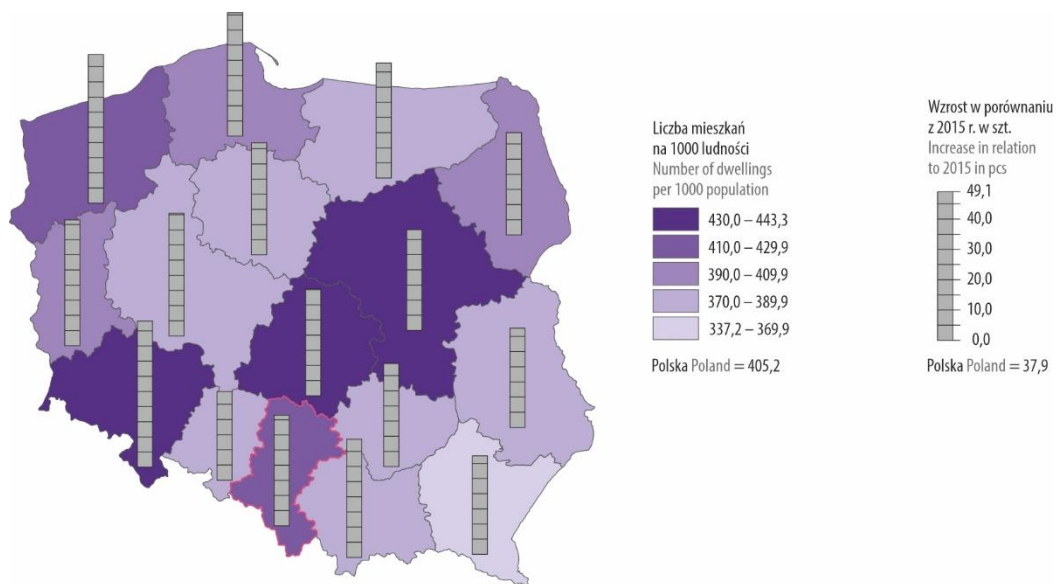
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.

Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2021

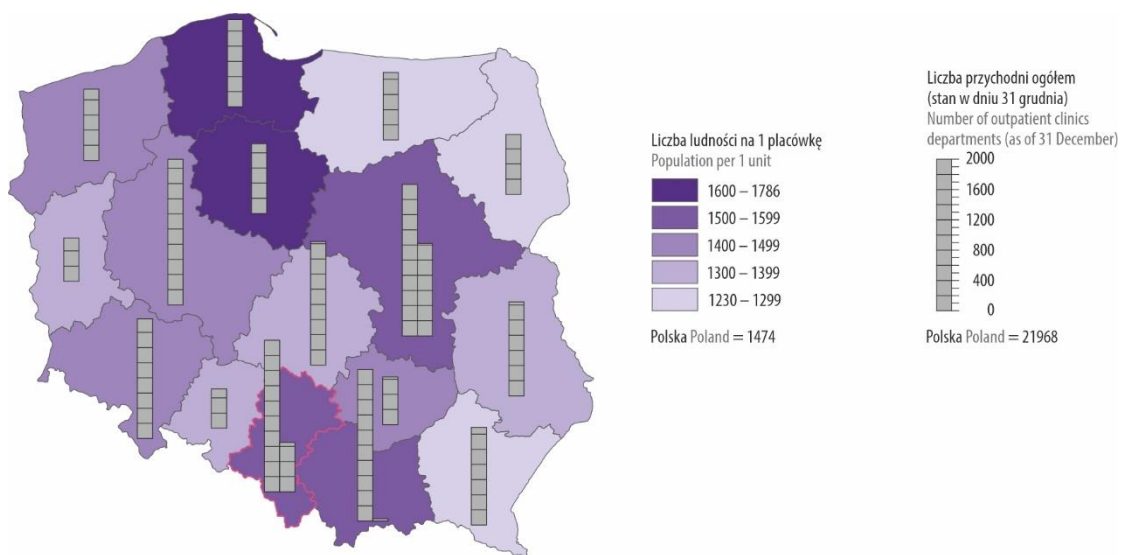

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

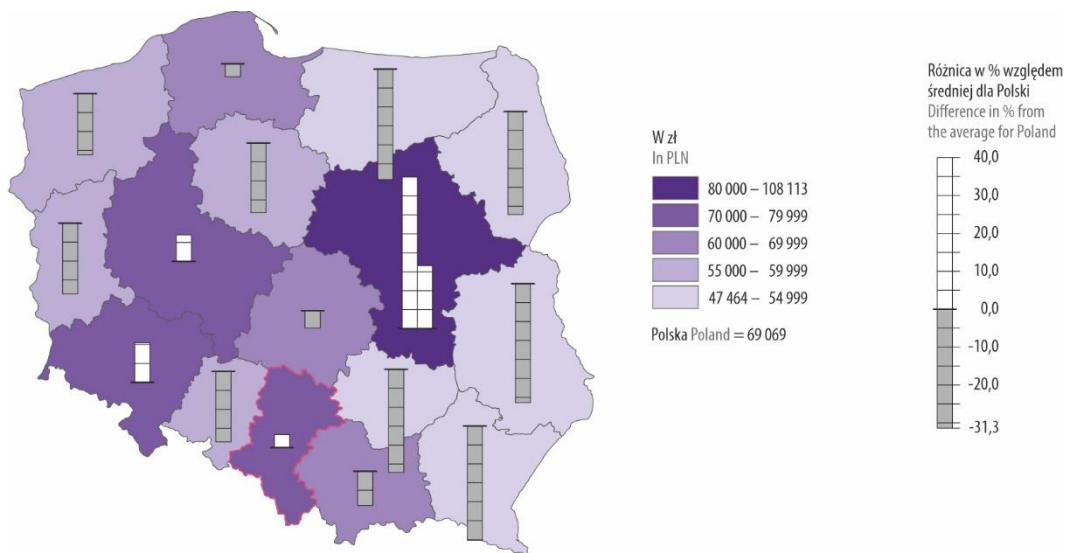
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2021
As of 31 December**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Outpatient health care units in 2021
As of 31 December

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2021 (current prices)

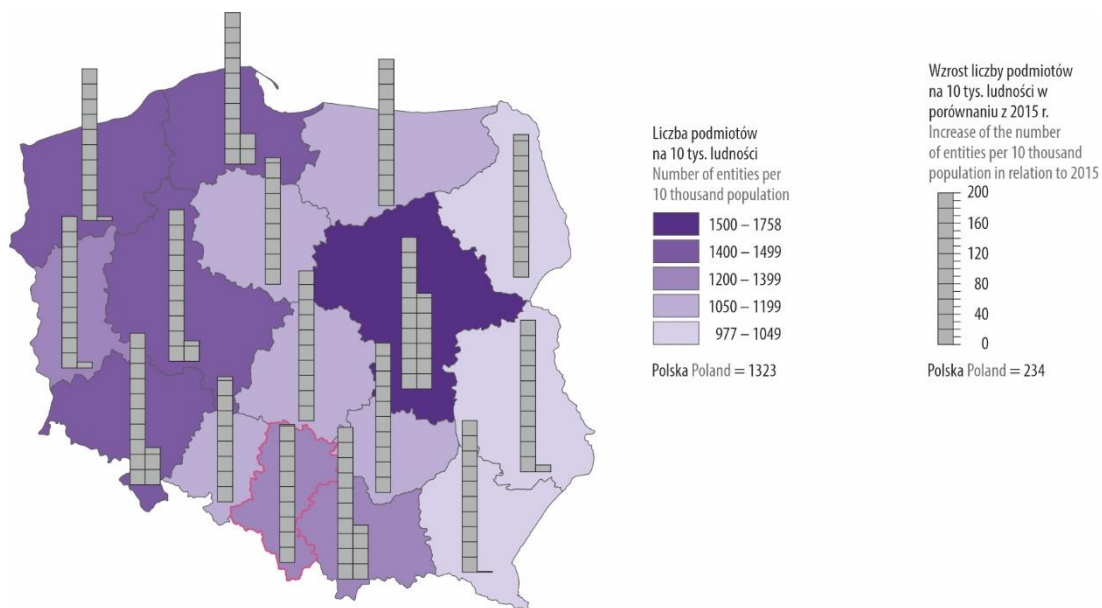

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022
As of 31 December

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022

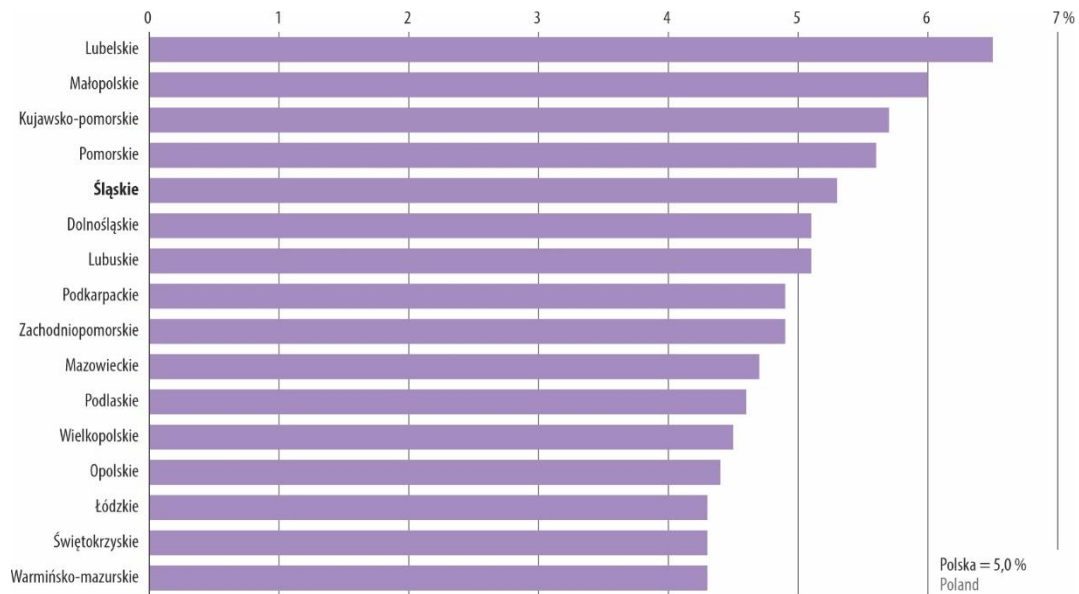
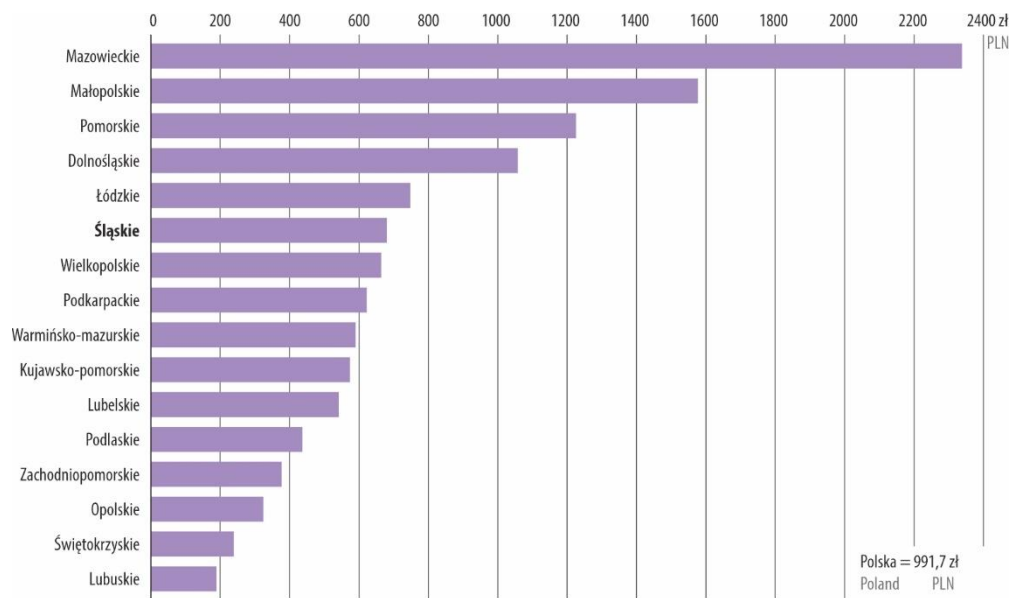
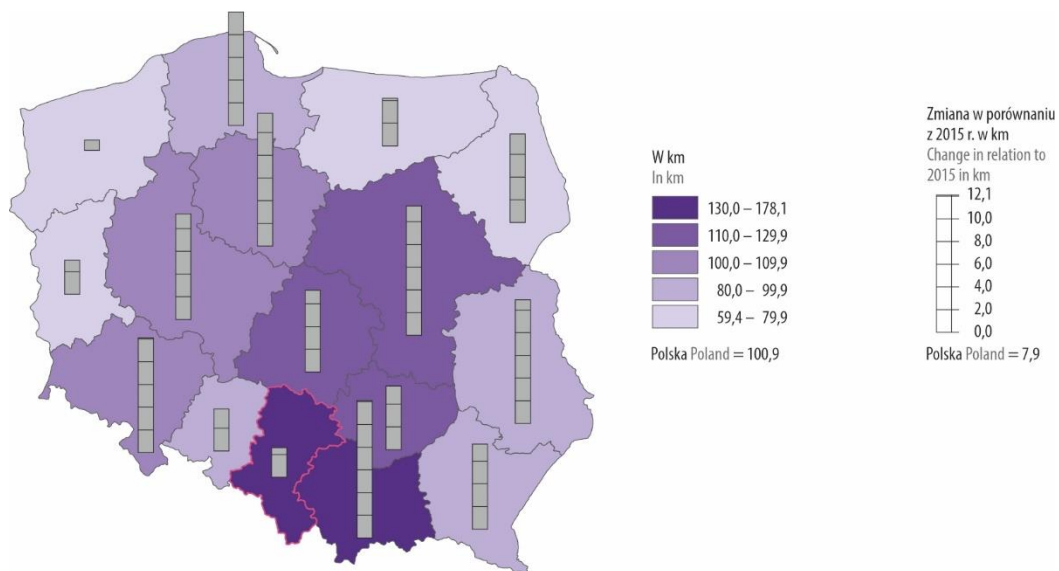
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2021 (current prices)

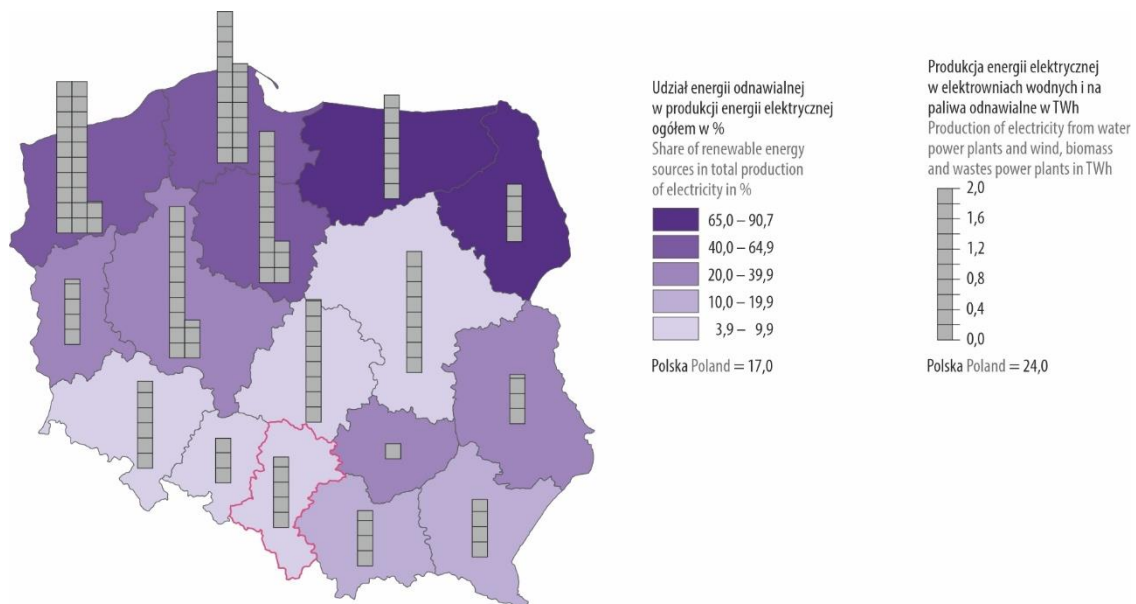
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2021 r.

Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2021

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.

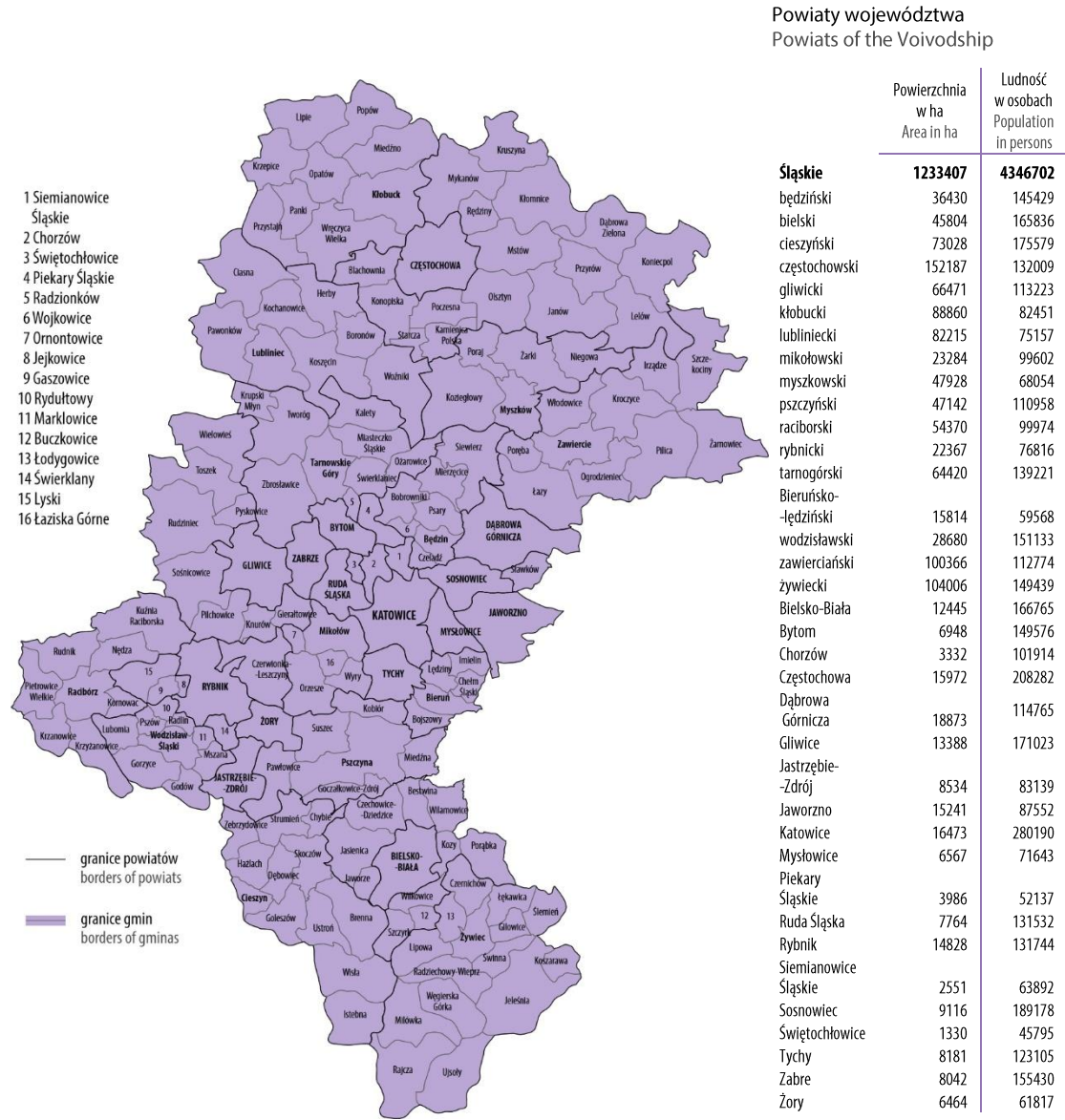
Map 11. Energy from renewable sources in 2021

Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Chapter 3. Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa śląskiego w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 12. Administrative division of Śląskie Voivodship in 2022
As of 31 December

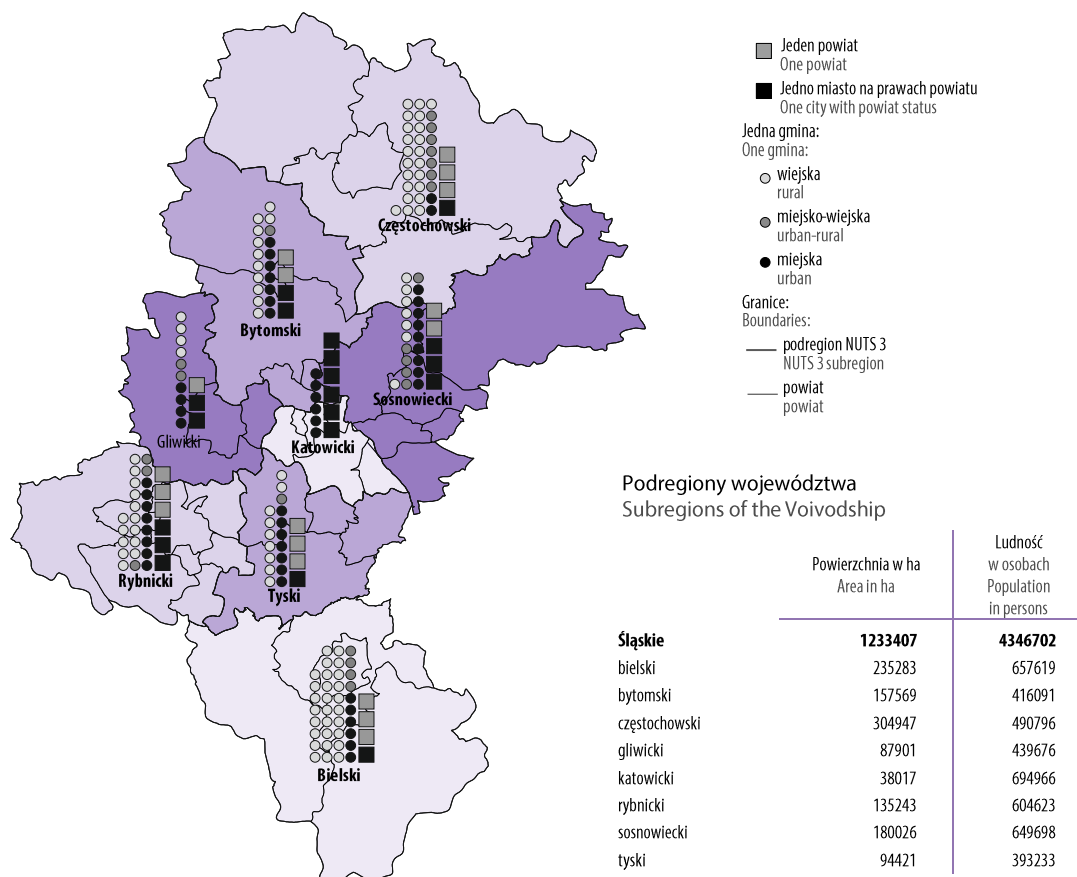

Według stanu na 1 stycznia 2022 r. województwo śląskie zajmowało powierzchnię 12334 km², co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r.) mieszkało 4346,7 tys. ludności, tj. 11,5% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 352 osoby (pierwsza lokata w kraju). W miastach mieszkało 75,9% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022
As of 31 December

Rozdział 4. Środowisko

Chapter 4. Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2015 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w stosunku do 2015 r.

Województwo śląskie leży w południowej części Polski. Sąsiaduje z województwem małopolskim, świętokrzyskim, łódzkim i opolskim oraz od południowej strony graniczy z Czechami oraz Słowacją. Powierzchnia geodezyjna gruntów województwa śląskiego według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. wynosiła 1233,4 tys. ha, co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Ponad połowę powierzchni gruntów (50,1%) stanowiły użytki rolne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały 33,3% powierzchni województwa, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 13,6%. Grunty pod wodami powierzchniowymi, nieużytki oraz tereny różne stanowiły łącznie 3,0% powierzchni województwa.

W skali roku wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 3,3 tys. ha), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 0,5 tys. ha), gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 0,4 tys. ha) oraz powierzchnia terenów różnych (o 0,3 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 3,4 tys. ha) oraz powierzchnia nieużytków (o 0,2 tys. ha).

W odniesieniu do stanu w dniu 1 stycznia 2015 r. odnotowano wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 13,5 tys. ha) oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 1,1 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 10,6 tys. ha), gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 1,9 tys. ha), nieużytków (o 1,4 tys. ha), a także powierzchnia terenów różnych (o 0,1 tys. ha).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1233309	1233309	1233309	1233407	3,9
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	628296	622981 ^a	621020 ^a	617653 ^a	3,3
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and scrubland	412571	410684	410313	410679	4,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	18366	18935	19029	19481	2,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	154129	162206 ^b	164378 ^b	167631 ^b	9,3
Nieużytki Wasteland	14218	13096	12978	12797	2,7

a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016. b Including land designated for the public roads and railways. Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

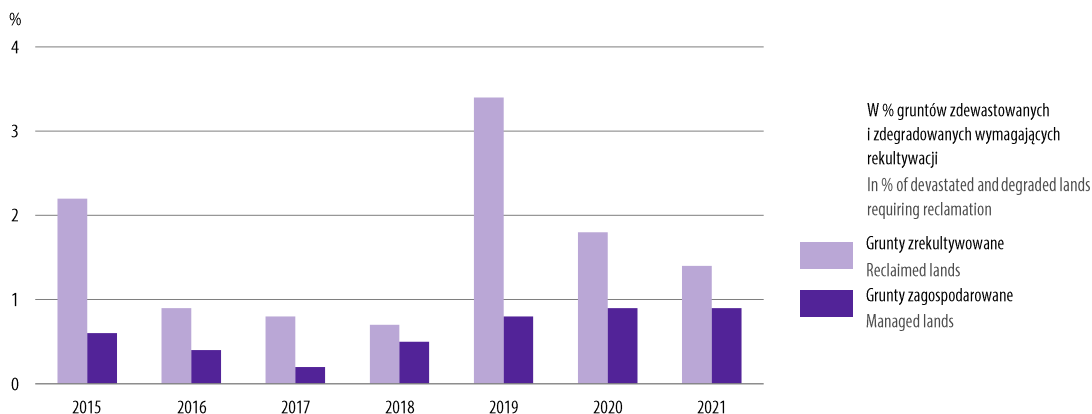
Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. wynosiła 4858 ha (0,4% powierzchni geodezyjnej województwa), w tym 3505 ha (72,1%) przypadało na grunty zdewastowane. Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego w ogólnej powierzchni takich gruntów w kraju wyniósł 7,8%. W odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2020 r. zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdewastowanych (o 6 ha) oraz powierzchnia gruntów zdegradowanych (o 73 ha). W porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2015 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych zmniejszyła się o 307 ha, a powierzchnia gruntów zdegradowanych wzrosła o 276 ha.

Dominującym czynnikiem wpływającym na powstawanie gruntów zdewastowanych i zdegradowanych była, podobnie jak w poprzednich latach, działalność jednostek w zakresie górnictwa i kopalnictwa surowców energetycznych oraz innych niż energetyczne. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na skutek tej działalności wyniosła 4432 ha (91,2%) i w porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się o 77 ha.

W 2021 r. zrehabilitowano 69 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (rok wcześniej 88 ha), w tym 7 ha na cele rolnicze i 55 ha na cele leśne, a także zagospodarowano 46 ha gruntów (45 ha w 2020 r.), w tym 2 ha na cele rolnicze i 44 ha na cele leśne. W latach 2015–2021 zrehabilitowano i zagospodarowano 772 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych.

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2021 r. zwiększyło się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2015 r. Łączna ilość ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła w odniesieniu do 2020 r. i 2015 r. Większość ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2021 r. została oczyszczona.

W 2021 r. w województwie śląskim zużyto 380,5 hm³ wody, z tego 180,5 hm³ (47,4%) przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 106,1 hm³ (27,9%) wody zostało wykorzystane w przemyśle, a 93,9 hm³ (24,7%) – w rybactwie. Zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost zużycia wody odpowiednio o: 5,0% i 0,7%. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2021 r. stanowiło 4,3% zużycia wody w kraju.

Woda wykorzystywana w przemyśle pochodziła z kilku źródeł, m.in. 48,3 hm³ pozyskano z wód powierzchniowych (43,4 hm³ w 2020 r. oraz 47,0 hm³ w 2015 r.), 21,2 hm³ – z wód podziemnych (20,1 hm³ w 2020 r. oraz 21,7 hm³ w 2015 r.), a 44,5 hm³ wody pochodziło z zakupu (44,8 hm³ w 2020 r. oraz 52,0 hm³ w 2015 r.).

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa śląskiego w końcu 2021 r. wynosiły 971,0 hm³ na rok, co stanowiło 5,2% zasobów takich wód w kraju. Na terenie województwa w końcu 2021 r. zlokalizowanych było 8 złóż wód mineralnych, z których pobierano 6607,4 tys. m³ wód na rok.

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 3. Water consumption by needs during the year

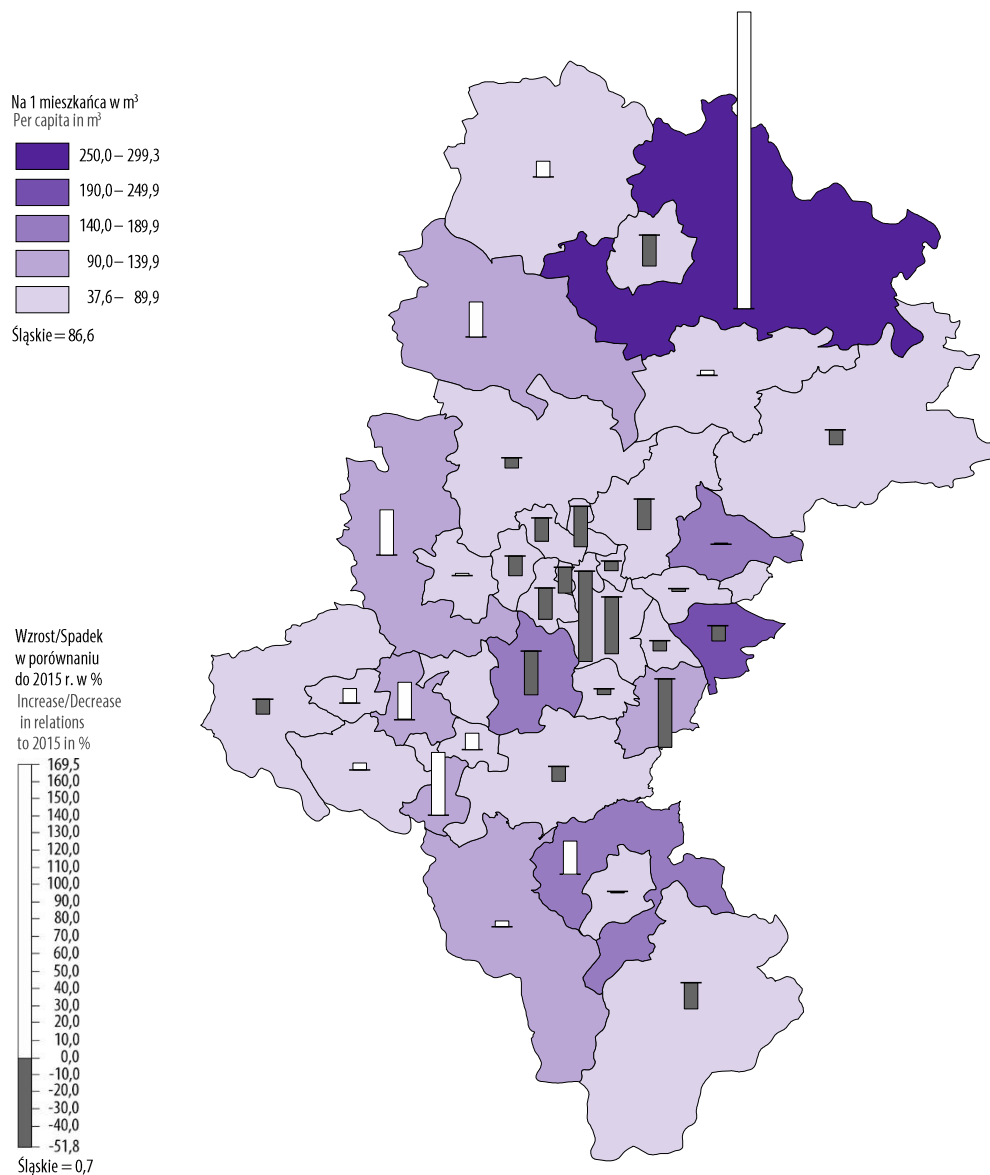
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	377,9	362,8	362,3	380,5	4,3
w tym: of which:					
Przemysł Industry	119,8	109,1	100,7	106,1	1,7
Rybactwo ^b Fishing ^b	63,1	59,8	81,2	93,9	11,2
Gospodarstwa domowe Households	135,9	139,3	140,8	138,1	10,8

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napędzanie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.

Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych. Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub ziemi w województwie śląskim w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 406,9 hm³. Bezpośrednio z zakładów pracy, łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi, odprowadzono 248,5 hm³ ścieków, natomiast siecią kanalizacyjną – 158,4 hm³ ścieków. W skali roku łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła o 2,3%, natomiast w porównaniu z 2015 r. o 9,1%.

Zużycie wody w woj. śląskim przypadające na 1 mieszkańca wzrosło z 82,6 m³ do 86,6 m³ w 2021 r.

Największe zużycie w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie częstochowskim – 299,3 m³, następnie w Jaworznie – 248,1 m³ oraz powiecie bielskim – 181,7 m³, a najmniejsze w powiecie żywieckim – 37,6 m³. Największy wzrost tego wskaźnika w porównaniu z 2015 r. odnotowano w powiecie częstochowskim (o 190,5 m³), natomiast największy spadek w powiecie bieruńsko-lędzińskim (o 71,5 m³).

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	352	333	332	328
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	149305,4	158260,2	156660,3	158410,8
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	217952	223231	237462	246290
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	80,2	81,7	81,1	81,9

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2021 r. osiągnęła poziom 404,7 hm³ (więcej niż w 2020 r. i 2015 r. odpowiednio o: 2,7% i 10,2%), z tego 331,6 hm³ (81,9%) ścieków zostało oczyszczonych (81,5% w 2020 r., 84,4% w 2015 r.), a 73,1 hm³ (18,1%) odprowadzono bez oczyszczenia.

W oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczono 145,5 hm³ ścieków, oczyszczaniu mechanicznemu poddano 149,0 hm³ ścieków, oczyszczaniu biologicznemu – 18,7 hm³ ścieków, a chemicznemu – 18,4 hm³ ścieków.

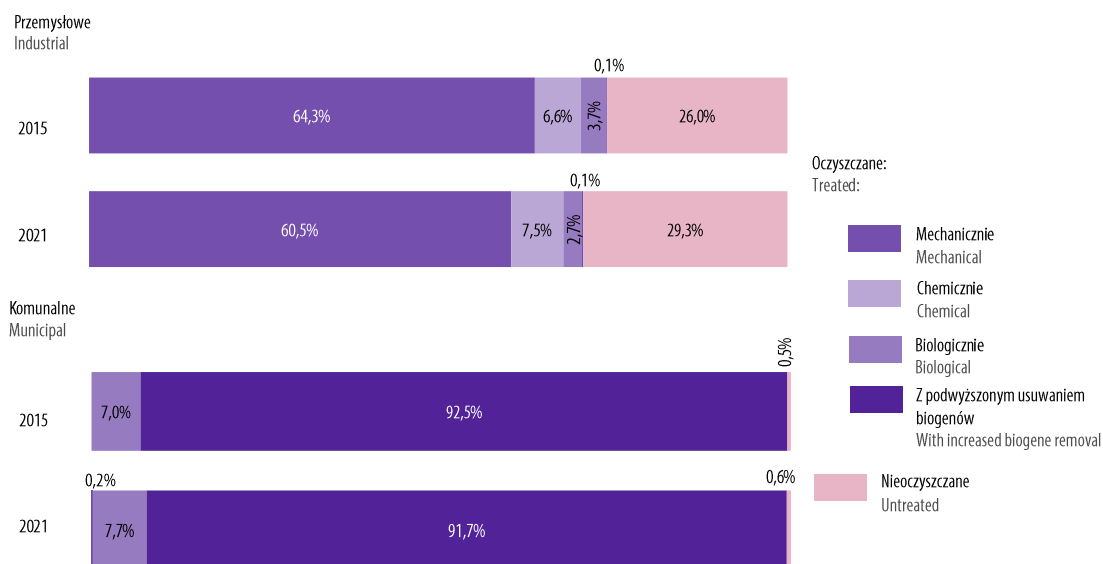
Ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 246,3 hm³ i wzrosła w skali roku o 3,7% oraz w stosunku do 2015 r. o 13,0%. Ilość ścieków komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi wyniosła 158,4 hm³ i wzrosła zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 1,1% i 6,1%.

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego działało łącznie 328 oczyszczalni komunalnych i przemysłowych (7,9% wszystkich oczyszczalni w kraju), tj. o 4 mniej niż przed rokiem oraz o 24 mniej niż w 2015 r. Ścieki komunalne w 2021 r. oczyszczane były w 203 oczyszczalniach komunalnych o łącznej przepustowości projektowej 1225,3 dam³ na dobę, z tego 112 biologicznych i 91 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ścieki przemysłowe były oczyszczane w 125 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 824,8 dam³ na dobę, tj. w 54 oczyszczalniach mechanicznych, 23 chemicznych, 45 biologicznych oraz w 3 oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

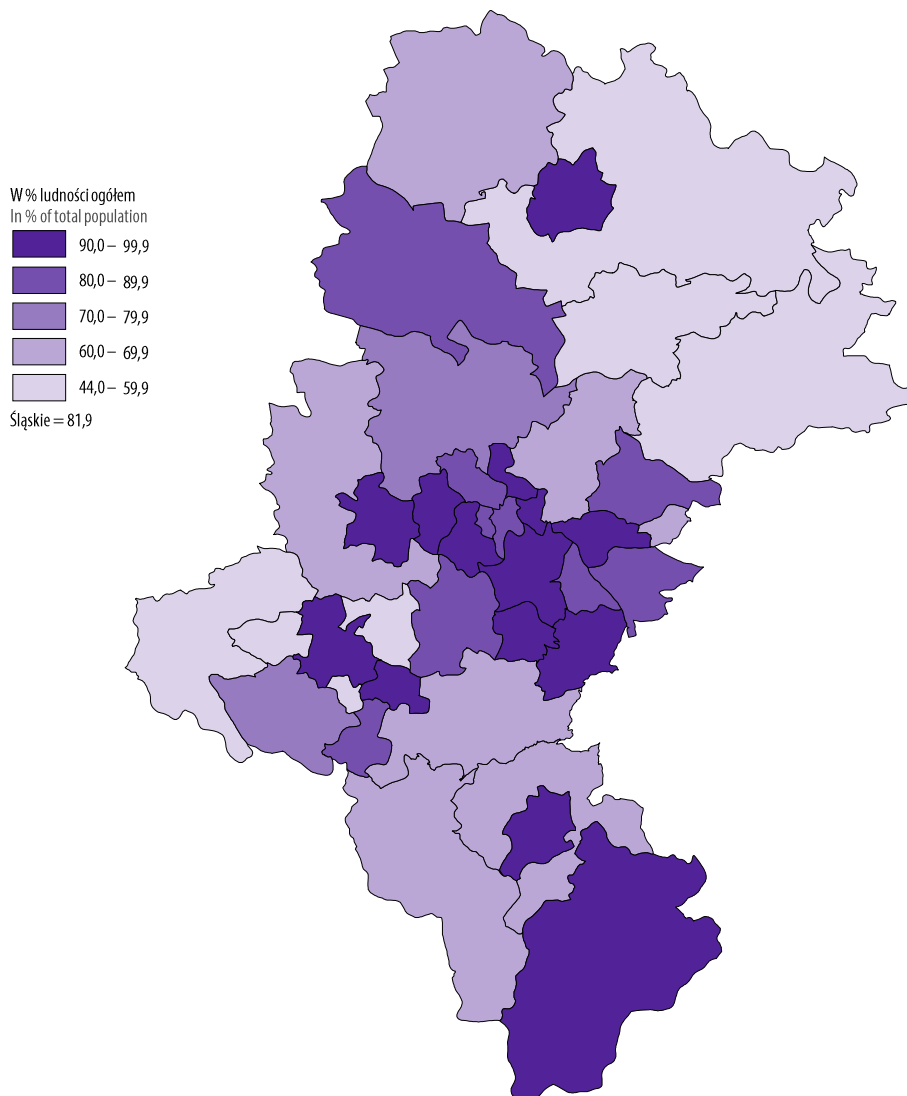
Wykres 7. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi

Chart 7. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.
 Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2021 r. wyniósł 81,9% (w kraju 75,2%) i był wyższy zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i 2015 r. odpowiednio o: 0,8 p. proc. i 1,7 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 91,1% ludności (wzrost o 0,5 p. proc. w skali roku i o 0,6 p. proc. w stosunku do 2015 r.), a na wsi – 52,7% ludności (wzrost o 1,9 p. proc. w porównaniu z 2020 r. i o 7,4 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.).

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w powiatach odnotowano w Rudzie Śląskiej (99,9%), następnie w Zabrze (99,3%), Siemianowicach Śląskich (99,0%) oraz w Tychach (96,2%), natomiast najniższy w powiecie myszkowskim (44,0%), następnie w powiecie częstochowskim (52,0%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych w 2021 r. przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza zlokalizowane na terenie województwa śląskiego zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2015 r., natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych wzrosła w porównaniu do poprzedniego roku, ale spadła w stosunku do 2015 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw. Dwutlenek węgla stanowił ponad 98% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano prawie 100% zanieczyszczeń pyłowych i ponad 29% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego działało 317 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (313 w 2020 r., 328 w 2015 r.). Wśród nich 209 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 289 – zanieczyszczenia gazowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych w 2021 r. wyniosła 4,3 tys. t (19,2% emisji krajowej), tj. o 2,8% mniej niż w 2020 r. oraz o 58,1% mniej niż w 2015 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (37,9% ogólnej emisji pyłów w województwie). Emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni ukształtowała się na poziomie 0,3 t (0,4 t w 2020 r. i 0,8 t w 2015 r.).

Emisja zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) w 2021 r. wyniosła 35794,7 tys. t (17,1% emisji krajowej). Dwutlenek węgla stanowił 98,4% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych. Odnotowano wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych w stosunku do 2020 r. o 22,5%, ale spadek w porównaniu z 2015 r. – o 7,6%. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w 2021 r. 2902,3 t gazów (łącznie z dwutlenkiem węgla); w 2020 r. – 2368,5 t, a w 2015 r. – 3142,8 t.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadały 192 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza (91,9% wszystkich zakładów emitujących zanieczyszczenia pyłowe), a 56 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (19,4% wszystkich zakładów emitujących zanieczyszczenia gazowe).

W 2021 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano lub zneutralizowano 2208,4 tys. t pyłów, tj. 99,8% zanieczyszczeń wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza i 241,0 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. 29,5% zanieczyszczeń wytworzonych. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 29,0% więcej niż w 2020 r., ale o 16,0% mniej niż w 2015 r., natomiast odnośnie zanieczyszczeń gazowych – o 35,1% więcej niż w 2020 r., ale o 16,3% mniej niż w 2015 r. W odniesieniu do kraju udział zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2021 r. wyniósł 11,7%, a udział zanieczyszczeń gazowych – 7,9%.

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w 2021 r. w procentach zanieczyszczeń wytworzonych dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wynosiły: 84,7% dla dwutlenku siarki, 45,5% dla węglowodorów, 50,7% dla tlenków azotu, 20,3% dla tlenku węgla, a 53,6% dla innych zanieczyszczeń gazowych (głównie amoniaku, dwusiarczku węgla, fluoru, siarkowodoru, związków chloroorganicznych).

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 5. Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	38759,8	32432,4	29210,5	35794,7	17,1
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	63,7	29,9	27,7	29,8	16,5
Metan Methane	494,0	411,0	409,0	399,2	91,2
Tlenki azotu Nitrogen oxides	46,2	30,2	26,5	29,6	16,5
Tlenek węgla Carbon monoxide	161,6	130,5	107,0	109,0	41,6
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	37985,1	31821,6	28632,2	35218,1	16,9
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	10,2	5,6	4,4	4,3	19,2
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	4,5	1,9	1,5	1,6	13,5
Niezorganizowana Unorganised	1,5	0,4	0,4	0,4	27,7

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie śląskim w 2021 r. zajmowała ponad 22% powierzchni ogólnej województwa. Dominujący udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe. Grunty leśne stanowiły 33% ogólnej powierzchni województwa.

Celem ochrony przyrody jest utrzymanie na obszarze chronionym naturalnych procesów przyrodniczych i trwałości ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie odpowiednich postaw człowieka wobec przyrody, a także przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody.

Obszary prawnie chronione w województwie śląskim w 2021 r. zajmowały łącznie 272,7 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe (82,4% areалу chronionego). Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się o 118,7 ha w porównaniu z 2020 r., natomiast zmniejszyła się w odniesieniu do 2015 r. o 1073,8 ha. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego stanowiła 2,7% powierzchni takich obszarów w kraju.

W końcu 2021 r. ochroną rezerwatową objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4431,5 ha (0,4% powierzchni ogólnej województwa). Powierzchnia ta stanowiła 2,6% ogólnej powierzchni rezerwatów w kraju. W latach 2015-2021 powierzchnia rezerwatów wzrosła o 76,3 ha, tj. o 1,8%. Najliczniejsze w województwie były rezerwaty leśne (50 obiektów), o łącznej powierzchni 2746,7 ha, chroniące ekosystemy leśne, w tym 1287,6 ha w rezerwach ścisłych. Wśród istniejących rezerwatów do ścisłej

ochrony zaliczane były także rezerваты florystyczne o łącznej powierzchni 81,7 ha. Przeciętna powierzchnia rezerwatu w 2021 r. wynosiła 68,2 ha, przy czym najmniejszymi były rezerваты florystyczne (średnio 20,4 ha), a największymi – faunistyczne (średnio 394,6 ha).

Powierzchnia parków krajobrazowych (bez powierzchni rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2021 r. wynosiła 224,7 tys. ha (18,2% powierzchni ogólnej województwa) i stanowiła 8,9% takiej powierzchni w kraju. Powierzchnia parków zwiększyła się o 2,4 ha w porównaniu z 2020 r., natomiast zmniejszyła w odniesieniu do 2015 r. o 2224,6 ha. Lasy na obszarze parków krajobrazowych stanowiły 56,0% powierzchni, natomiast użytki rolne – 24,2%. Największymi pod względem powierzchni były Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (49,4 tys. ha), a następnie Orlich Gniazd (48,0 tys. ha).

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego wyznaczonych było 47 obszarów Natura 2000, z tego 6 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha (5,1% powierzchni ogólnej województwa) oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,2 tys. ha (7,5% powierzchni ogólnej województwa). Udział powierzchni obszarów specjalnej ochrony ptaków zlokalizowanej w województwie śląskim w ogólnej powierzchni takich obszarów w kraju wyniósł 1,3%, natomiast udział powierzchni specjalnych obszarów ochrony siedlisk ukształtował się na poziomie 2,6%. Od 2015 r. powierzchnia obszarów Natura 2000 w województwie zwiększyła się o 0,1%.

Ponadto na terenie województwa w 2021 r. znajdowały się stanowiska dokumentacyjne zajmujące 35,0 ha, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – 4,8 tys. ha oraz użytki ekologiczne – 1,2 tys. ha.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Jedną z form ochrony przyrody są pomniki przyrody. W 2021 r. tą formą ochrony objętych było 1459 cennych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej (4,2% pomników przyrody w kraju), wśród nich były przede wszystkim pojedyncze drzewa, które stanowiły 80,3% ogółu pomników. Liczba pomników przyrody zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 7 i 81 tworów.

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych było 5 ogrodów botanicznych o łącznej powierzchni 302,5 ha oraz 3 ogrody zoologiczne o łącznej powierzchni 61,1 ha. Liczba ogrodów botanicznych stanowiła 11,9% ogólnej liczby takich obiektów w kraju, natomiast liczba ogrodów zoologicznych województwa – 12,0%. Powierzchnia ogrodów botanicznych województwa zajmowała 14,3% ogólnej powierzchni takich obiektów w kraju, a powierzchnia ogrodów zoologicznych – 9,4%.

Według szacunkowych danych w końcu 2021 r. wśród ważniejszych zwierząt chronionych żyjących na terenie województwa śląskiego odnotowano 7337 bobrów europejskich, 58 żubrów, 55 głuszców, 25 wilków, 24 rysie i 5 niedźwiedzi brunatnych.

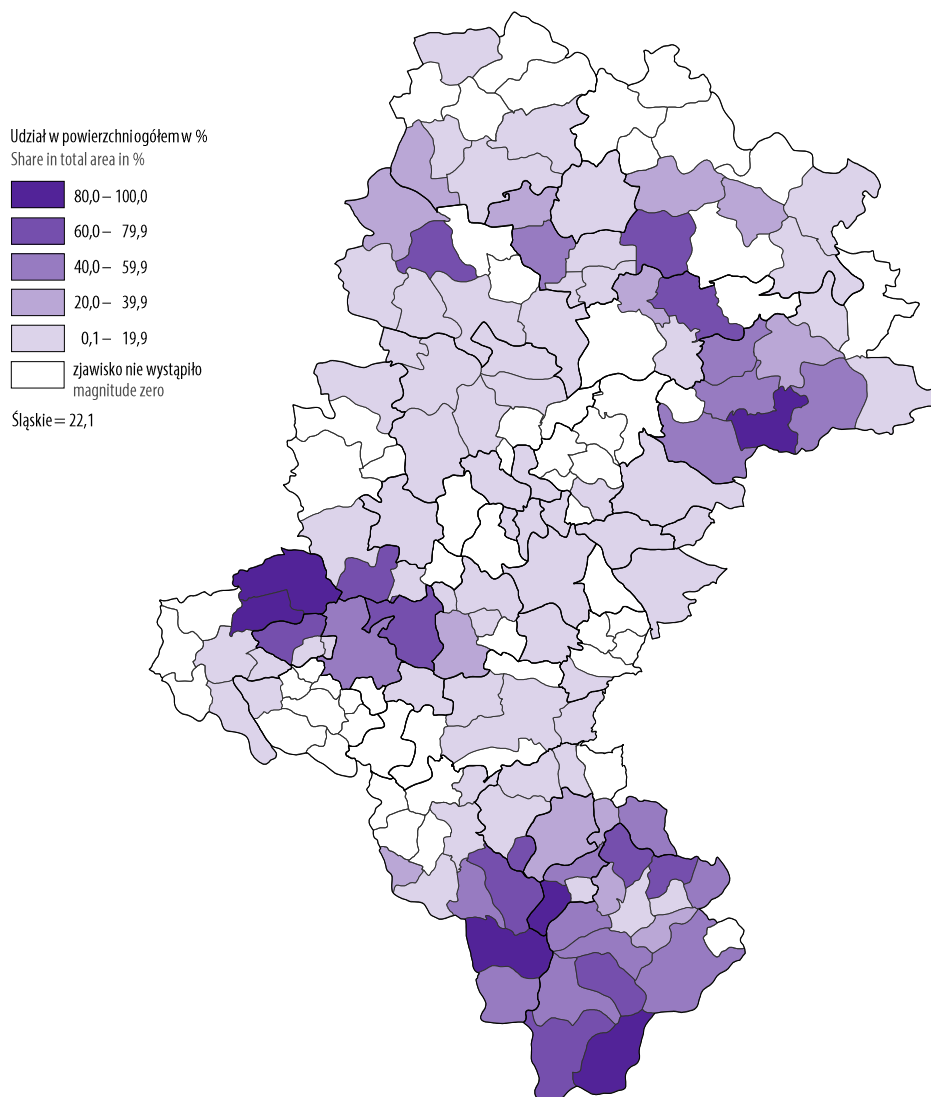
Do terenów zieleni miejskiej ogólnodostępnej w województwie śląskim w 2021 r. należało 300 parków spacerowo-wypoczynkowych, które zajmowały powierzchnię 3667,3 ha oraz 2890 zieleńców o łącznej powierzchni 1549,9 ha. Tereny zieleni osiedlowej łącznie zajmowały obszar 4031,4 ha, a zieleń uliczna – 2872,6 ha. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (o 82,4 ha), zieleńców (o 79,3 ha), zieleni ulicznej (o 50,9 ha) oraz powierzchnia terenów zieleni osiedlowej (o 1,1 ha). W odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się powierzchnia zieleni ulicznej (o 510,4 ha), terenów zieleni osiedlowej (o 175,2 ha) oraz powierzchnia zieleńców (o 99,6 ha), zmniejszyła się natomiast powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (o 344,6 ha).

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021

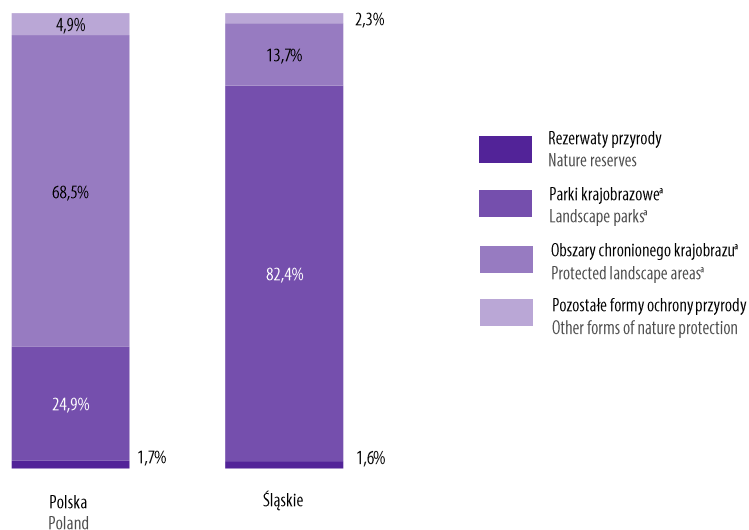
As of 31 December

Wykres 8. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Structure of area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

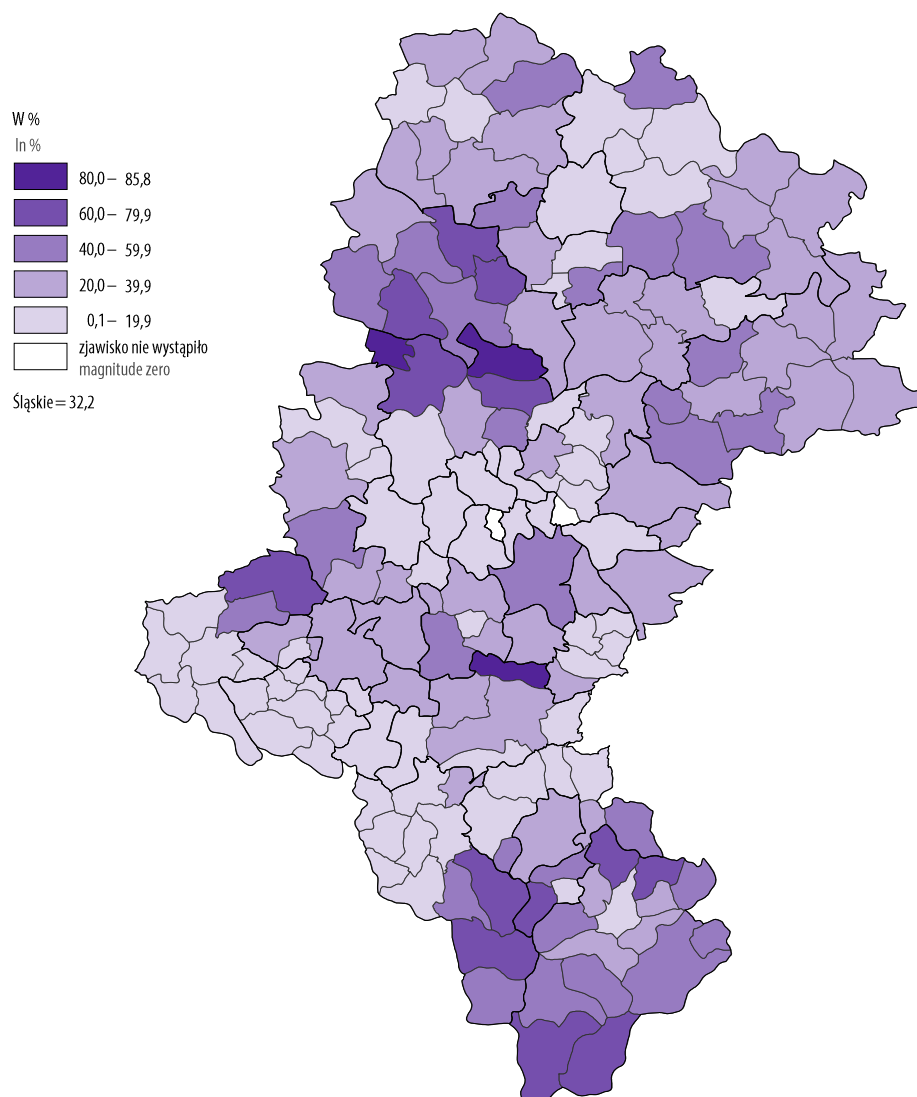
a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Grunty leśne w województwie śląskim według stanu w końcu 2021 r. zajmowały obszar 406,8 tys. ha, co stanowiło 33,0% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,3% gruntów leśnych w kraju. Areał gruntów leśnych województwa wzrósł zarówno w porównaniu z końcem 2020 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 1001,6 ha i 2927,1 ha. Powierzchnia lasów wynosiła 396,8 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa. Ponad połowa lasów w województwie śląskim to nizinne bory mieszane i lasy mieszane. Według składu gatunkowego drzewostanów prawie 50% powierzchni lasów w województwie zajmuje sosna. Powierzchnia lasów wzrosła zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2015 r. odpowiednio o: 992,0 ha i 2910,0 ha. Lasy publiczne stanowiły 79,9% ogółu powierzchni lasów w województwie. Wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 32,2%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 17. Forest cover in 2021
As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

Odpady przemysłowe wytworzone na terenie województwa śląskiego w 2021 r. stanowiły ponad 25% takich odpadów w kraju. Ilość odpadów przemysłowych powstałych na terenie województwa w 2021 r. zwiększyła się w porównaniu z 2020 r., ale zmniejszyła w odniesieniu do 2015 r. Zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2015 r. wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych. Większość zebranych odpadów komunalnych pochodziła z gospodarstw domowych. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie wzrosła zarówno w odniesieniu do 2020 r., jak i w porównaniu z 2015 r.

Województwo śląskie jako region silnie zurbanizowany, o wysokim stopniu uprzemysłowienia, charakteryzuje się dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów, co w istotnym stopniu negatywnie wpływa na jakość gleb, wód oraz powietrza atmosferycznego. W 2021 r. w województwie śląskim wytworzono 29563,6 tys. t odpadów, w tym 6,1% stanowiły odpady komunalne.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne, z wyłączeniem odpadów komunalnych, wytworzone w 298 zakładach na terenie województwa stanowiły 25,8% ilości odpadów wytworzonych w kraju, tj. 27768,6 tys. t (o 0,6% więcej niż w 2020 r., ale o 24,0% mniej niż w 2015 r.). Najwięcej odpadów przemysłowych wytworzonych w województwie śląskim w 2021 r. powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 19557,3 tys. t (70,4%).

Pośród łącznej ilości odpadów przemysłowych wytworzonych w 2021 r., 12778,9 tys. t (46,0%) poddano odzyskowi, 12348,7 tys. t (44,5%) przekazano innym odbiorcom, 2434,3 tys. t (8,8%) unieszkodliwiono, a 206,7 tys. t (0,7%) zmagazynowano czasowo.

Ilość odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów w końcu 2021 r. ukształtowała się na poziomie 458721,5 tys. t (25,3% odpadów nagromadzonych w kraju), tj. niższym zarówno w porównaniu ze stanem w końcu 2020 r., jak i w końcu 2015 r. odpowiednio o: 0,3% i 3,9%. Przeważającą część odpadów nagromadzonych stanowiły odpady powstałe przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 391631,1 tys. t (85,4%). Niezrekultywowana powierzchnia składowania odpadów w końcu 2021 r. zajmowała 1471,2 ha, tj. o 6,1% więcej niż w końcu 2020 r., ale o 8,1% mniej niż w końcu 2015 r.

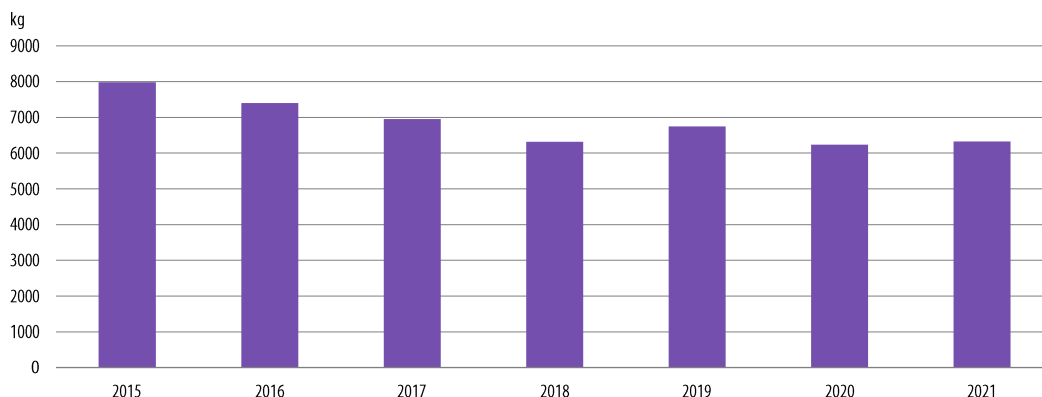
Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w tonach in tonnes				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	36528,1	30502,2	27616,6	27768,6	25,8
w tym: of which:					
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	2600,9	2427,7	2271,1	2434,3	10,3
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	17859,8	14206,3	11193,7	12348,7	20,3
magazynowane czasowo temporarily stored	380,7	220,7	79,3	206,7	17,1
Odpady dotychczas składowane ^a (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled ^a (at the end of the year) – total	477117,0	464995,4	459896,2	458721,5	25,3

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2021 r. w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano 1795,0 tys. t odpadów komunalnych, tj. więcej niż w 2020 r. (o 0,8%) i w 2015 r. (o 18,1%). Z gospodarstw domowych pochodziło 87,8% zebranych odpadów komunalnych, tj. 1575,6 tys. t (o 0,8% więcej niż w 2020 r. oraz o 22,7% więcej niż w 2015 r.), a z innych źródeł – 12,2% zebranych odpadów komunalnych, tj. 219,4 tys. t. Odpady komunalne zebrane w województwie stanowiły 13,1% takich odpadów w kraju, w tym odpady pochodzące z gospodarstw domowych – 13,4%.

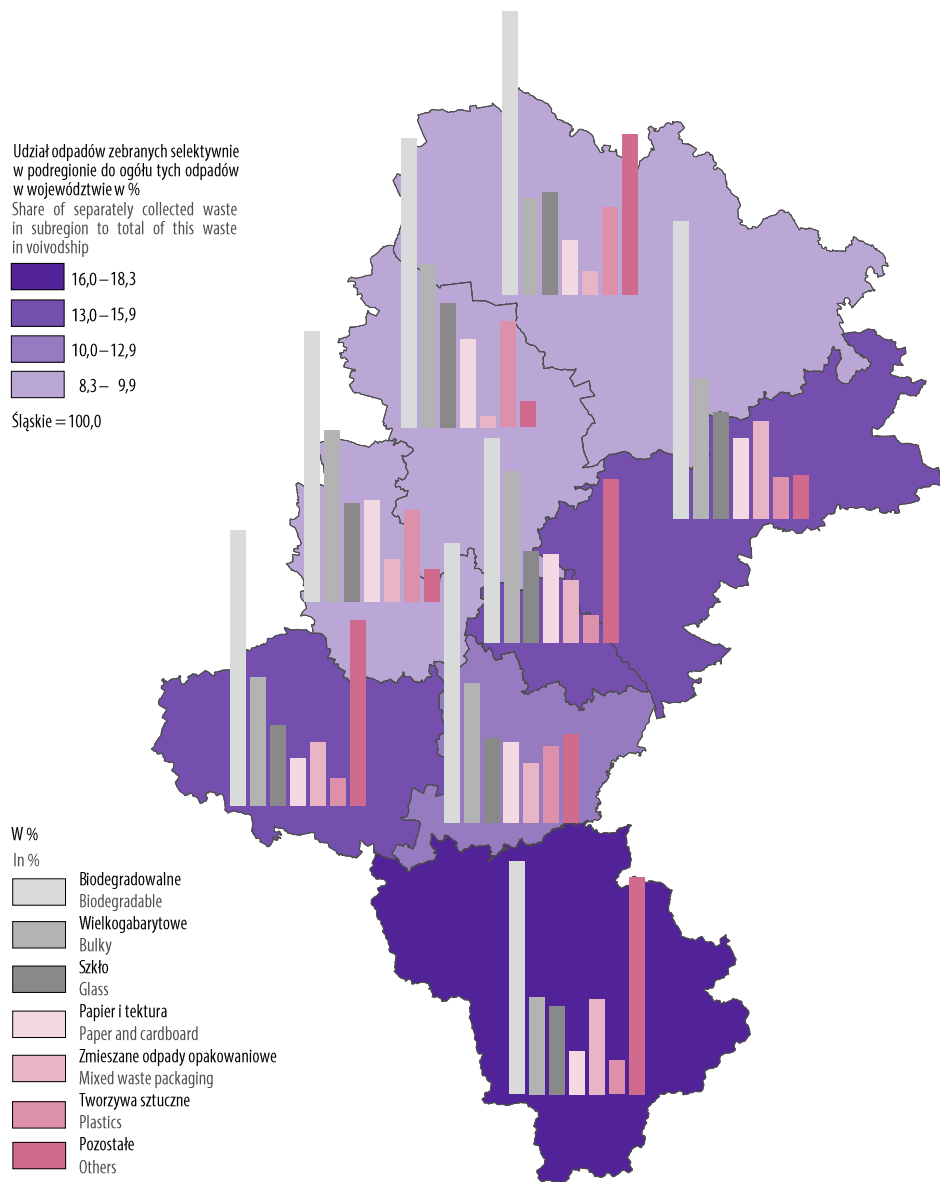
Masa zebranych w 2021 r. odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu wynosiła 578,4 tys. t i w skali roku zwiększyła się o 7,3%. Masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do kompostowania lub fermentacji ukształtowała się na poziomie 260,8 tys. t (wzrost o 13,8%), masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do przekształcania termicznego z odzyskiem energii wyniosła 180,3 tys. t (spadek o 3,9%), a bez odzysku energii – 5,7 tys. t (wzrost o 144,5%).

Większość zebranych w 2021 r. odpadów komunalnych stanowiły odpady zmieszane – 982,5 tys. t (54,7%), podczas gdy w 2020 r. – 994,2 tys. t (55,8%), a w 2015 r. – 1053,1 tys. t (69,3%). Na 1 mieszkańca województwa śląskiego w 2021 r. przypadało 409 kg (402 kg w 2020 r.) zebranych odpadów komunalnych ogółem, natomiast ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych (bez wyselekcjonowanych) ukształtowała się na poziomie 224 kg (225 kg w 2020 r.).

Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2021 r. wyniosła 812,5 tys. t i wzrosła o 3,3% w odniesieniu do 2020 r. oraz o 74,1% w stosunku do 2015 r. i stanowiły 14,9% takich odpadów w kraju. Z gospodarstw domowych pochodziło 93,2% odpadów zebranych selektywnie (92,1% w 2020 r. oraz 89,4% w 2015 r.).

Dominującą frakcją odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ciągu 2021 r. były odpady biodegradowalne, które stanowiły 32,4% ogółu, wielkogabarytowe – 16,8% oraz szkło – 11,7%, a następnie papier i tektura – 8,6%, zmieszane odpady opakowaniowe – 7,8% oraz tworzywa sztuczne – 6,6%. W 2020 r. struktura ta kształtowała się podobnie, w 2015 r. odpady biodegradowalne stanowiły 26,5%, następną dominującą frakcją było szkło – 12,4% oraz tworzywa sztuczne – 11,7%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2021 r.
Map18. Municipal waste collected separately in 2021

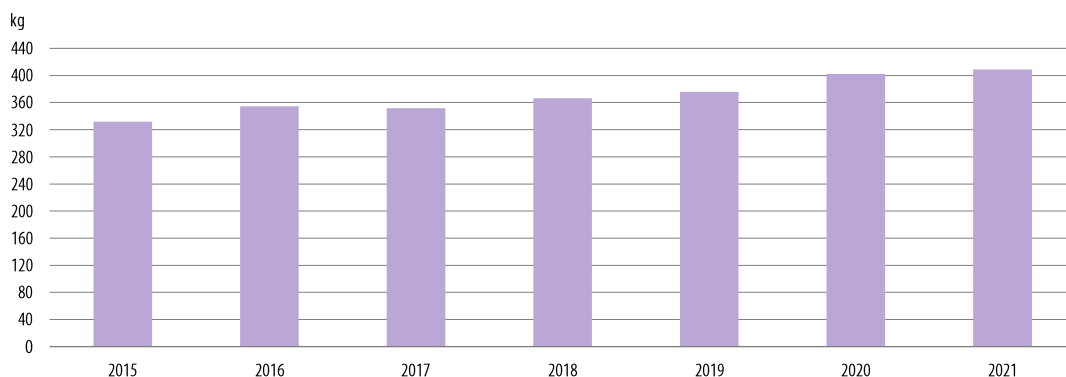

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total				w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Ogółem Total	466607,9	416983,2	668431,4	786312,9	812489,2	14,9	757316,2	15,0
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	33741,3	23771,0	50493,4	69395,4	70168,9	12,8	60646,0	12,9
Szkło Glass	57792,0	53971,7	85405,2	95461,4	95296,2	12,2	89968,9	12,2
Tworzywa sztuczne Plastics	54793,8	49841,6	56196,0	57963,0	53774,3	10,3	48581,2	10,1
Metale Metals	2928,2	2877,6	3816,6	2331,2	2001,3	23,0	1771,9	22,8
Tekstylia Textiles	90,5	89,4	313,3	521,0	634,3	14,2	625,9	14,5
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	3475,7	3370,7	5004,5	5710,2	5795,9	13,0	5771,7	13,4

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

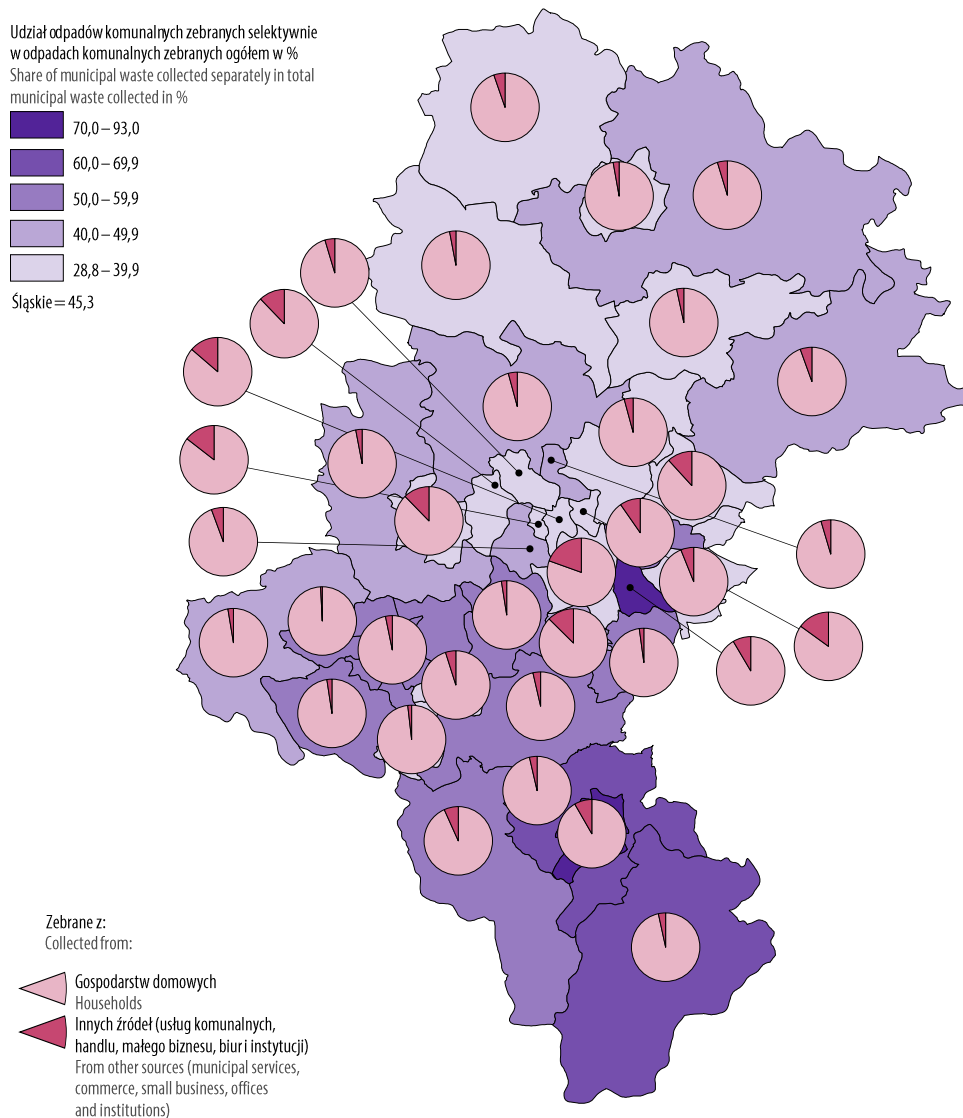
W końcu 2021 r. w województwie śląskim funkcjonowało 18 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne, o łącznej powierzchni 131,9 ha. Liczba czynnych składowisk pozostała na niezmiennym poziomie w skali roku, ale zmniejszyła się o 6 składowisk w odniesieniu do 2015 r. Zrehabilitowana powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne wyniosła 17,3 ha. Masa zebranych w 2021 r. odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 769,8 tys. t i w skali roku zmniejszyła się o 6,4%. Stanowiło to 14,5% takiej masy odpadów w kraju.

W końcu 2021 r. na terenie województwa śląskiego odnotowano 554 dzikich wysypisk, na których były składowane odpady komunalne, o łącznej powierzchni 567,0 tys. m². Stanowiło to 24,7% takich wysypisk w kraju. Liczba dzikich wysypisk zwiększyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 228 i 310 wysypisk. Powierzchnia dzikich wysypisk

przypadająca na 100 km² powierzchni województwa w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 4598 m² i była większa w stosunku do 2020 r. o 64,4% oraz ponad 5,5-krotnie większa w porównaniu z 2015 r. W ciągu roku zlikwidowano 1949 dzikich wysypisk, tj. o 143 mniej niż w 2020 r. oraz o 260 mniej niż w 2015 r.

Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na jeden kilogram odpadów w województwie śląskim w 2021 r. wyniosły 0,75 zł, natomiast w 2020 r. 0,65 zł. W kraju wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 0,81 zł w 2021 r. i 0,77 zł w 2020 r.

Mapa 19. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.
Map19. Municipal waste collected in 2021

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie śląskim poniesione w 2021 r. wzrosły się w skali roku, ale zmniejszyły w odniesieniu do 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu. Ze środków własnych sfinansowano 66,6% inwestycji. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były mniejsze w porównaniu z 2020 r. oraz mniejsze w stosunku do 2015 r. Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody. Ze środków własnych pochodziło 72,3% poniesionych nakładów.

Konieczność zapobiegania degradacji środowiska wiąże się z ponoszeniem nakładów inwestycyjnych na metody, technologie, procesy i wyposażenie, których głównym celem jest unieszkodliwianie, monitorowanie, redukcja, zapobieganie lub eliminacja zanieczyszczeń lub strat środowiskowych wynikających z działalności gospodarczej człowieka.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie śląskim poniesione w 2021 r. osiągnęły poziom 1584,2 mln zł, co stanowiło 12,8% krajowych nakładów przeznaczonych na ten cel. Wysokość poniesionych nakładów wzrosła o 3,7% w porównaniu z 2020 r., ale zmalała o 20,9% w odniesieniu do 2015 r. Ze środków własnych sfinansowano 66,6% inwestycji (62,6% w 2020 r., 47,1% w 2015 r.). Najwięcej nakładów, tj. 608,2 mln zł (38,4% wszystkich nakładów na ochronę środowiska w województwie) przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.

Na gospodarkę ściekową i ochronę wód wydatkowano 562,5 mln zł (35,5%), a w gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych zainwestowano 111,1 mln zł (7,0%). Na zmniejszanie hałasu i wibracji przeznaczono 23,7 mln zł (1,5%), a na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 1,6 mln zł (0,1%). Nakłady na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2021 r. wyniosły 360,6 zł (przed rokiem – 345,1 zł, w 2015 r. – 437,5 zł), wobec – 325,8 zł w kraju.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie śląskim (w cenach bieżących) w 2021 r. wyniosły 264,3 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z 2020 r. o 42,7% oraz w odniesieniu do 2015 r. o 40,8%. Ich udział w nakładach na gospodarkę wodną w kraju ukształtował się na poziomie 8,1%. Ze środków własnych pochodziło 72,3% poniesionych nakładów (37,7% w 2020 r., 29,8% w 2015 r.). Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody – 193,7 mln zł (73,3% wszystkich nakładów na gospodarkę wodną w województwie). Na inwestycje związane ze zbiornikami i stopniami wodnymi wydatkowano 35,1 mln zł (13,3%), a na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 17,4 mln zł (6,6%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2021 r. ukształtowały się na poziomie 60,2 zł (przed rokiem – 104,1 zł, w 2015 r. – 97,5 zł), wobec – 86,1 zł w kraju.

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015–2021 (ceny bieżące)Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in years 2015–2021 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych In thousand PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 mieszkańca w zł ^b Per capita in PLN ^b
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total:	10709994,9	14,3	2374,0
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	4263983,5	17,6	945,2
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of water	3756872,6	10,9	832,8
gospodarka odpadami waste management	670818,3	8,3	148,7
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	71914,1	8,2	15,9
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	1621693,3	28,7	359,5
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	3129952,4	16,8	693,8
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	1188357,9	14,0	263,4
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	122057,9	4,5	27,1

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By investment location. b Average value for a corresponding period.

Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w zakresie ochrony środowiska w 2021 r. znalazły się m.in.:

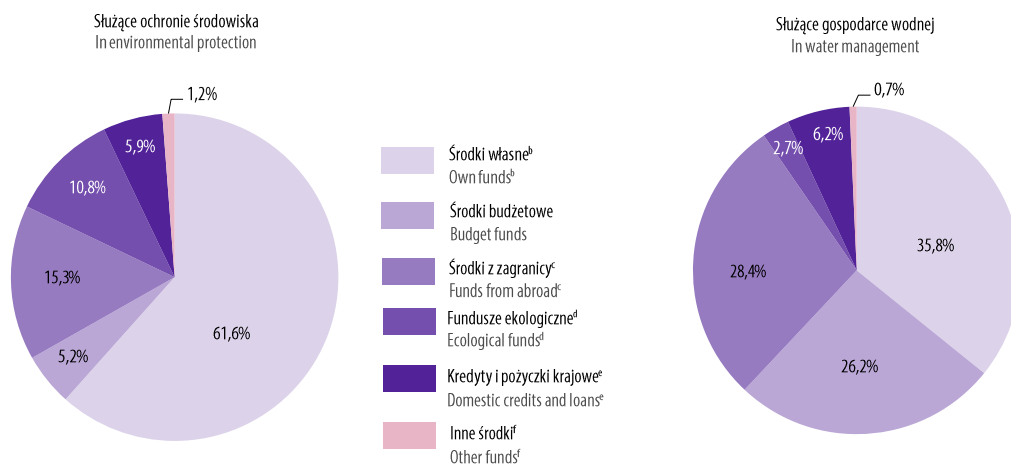
- przekazanie do użytku 4 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 1628 m³ na dobę (1 obiekt w 2020 r., 7 obiektów – w 2015 r.);
- wybudowanie 325,0 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (305,1 km w 2020 r., 1262,8 km w 2015 r.) oraz 57,5 km sieci odprowadzającej wody opadowe (49,9 km w 2020 r., 277,3 km w 2015 r.);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o wydajności 70 t na rok (w 2020 r. – 2717 t na rok, a w 2015 r. – 311 t na rok);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń gazowych o wydajności 30151 t na rok (w 2020 r. – 75952 t na rok, a w 2015 r. – 1652 t na rok).

Spośród efektów rzeczowych w zakresie gospodarki wodnej uzyskanych w 2021 r. odnotowano m.in.:

- oddanie do użytku stacji uzdatniania wody o wydajności 225 m³ na dobę (w 2020 r. – 61 m³ na dobę, a w 2015 r. – 3130 m³ na dobę);
- wybudowanie 311,6 km sieci wodociągowej (w 2020 r. – 260,2 km, a w 2015 r. – 428,9 km);
- regulację rzek i potoków na odcinku 2,7 km (w 2020 r. – 0,5 km, a w 2015 r. – 7,5 km);
- wybudowanie obwałowań przeciwpowodziowych na odcinku 1,9 km (w 2020 r. – 1,1 km, a w 2015 r. – 6,0 km).

Wykres 11. Struktura nakładów^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2021 (ceny bieżące)

Chart 11. Structure of outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2021 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

W końcu 2021 r. w województwie śląskim znajdowało się 1226 obiektów małej retencji wodnej o łącznej pojemności 13351,5 dm³. Wśród nich znalazły się 892 stawy rybne o łącznej pojemności 7644,1 dm³, 197 budowli piętrzących o łącznej pojemności 585,1 dm³, 126 sztucznych zbiorników wodnych o łącznej pojemności 5037,7 dm³ oraz 11 innych obiektów o łącznej pojemności 84,6 dm³.

Rozdział 5. Społeczeństwo

Chapter 5. Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

5.1.1. Demografia

5.1.1. Demography

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek liczby zgonów oraz spadek liczby urodzeń żywych. Spadła liczba zawieranych małżeństw. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały były ujemne, co wpłynęło na dalszy spadek liczby mieszkańców. Społeczeństwo województwa starzeje się, z roku na rok wzrasta udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie populacji.

W końcu 2022 r. liczba ludności województwa śląskiego wyniosła 4346,7 tys. osób, tj. 11,5% ludności w kraju. W porównaniu z 2021 r. liczba ludności zmniejszyła się o 0,67% (w kraju była mniejsza o 0,37%), a w odniesieniu do 2015 r. spadła o 4,90%. W porównaniu z 2015 r. obniżyła się liczba mieszkańców miast (o 6,43%), natomiast wzrosła liczba mieszkańców wsi (o 0,23%).

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

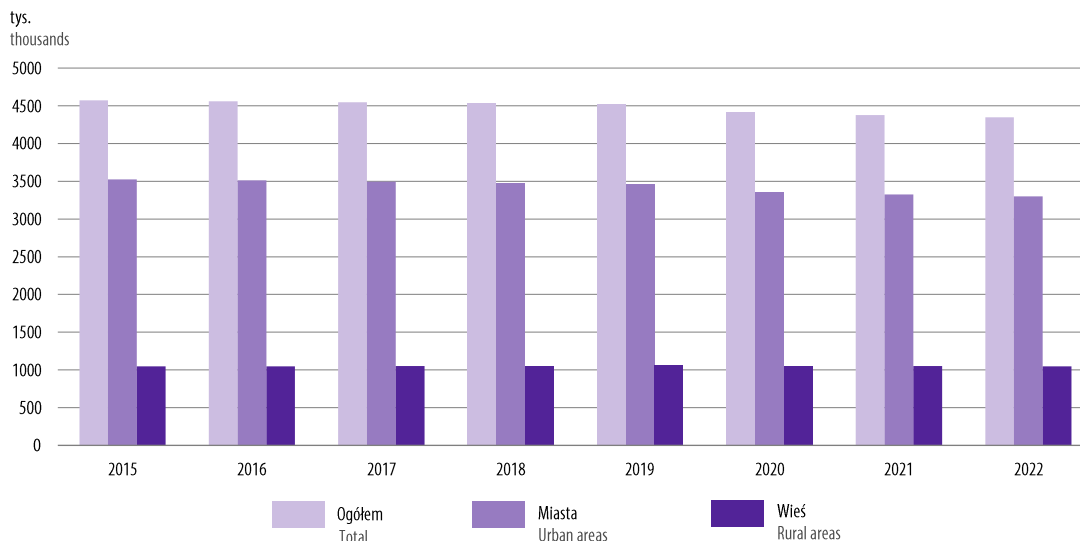
Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

W przekroju terytorialnym według gmin w latach 2015–2022 największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminie Wiry (o 14,81%) i Bojszowy (o 10,70%), a największy spadek w Bytomiu (o 12,41%) oraz w Zabrze (o 11,85%).

Tablica 9. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w tys. Total in thousands	4570,8	4412,1	4375,9	4346,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	11,9	11,6	11,5	11,5
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107,3	107,6	107,8	107,9
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	77,1	76,2	76,0	75,9
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	22,9	23,8	24,0	24,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	371	358	355	352

Wykres 12. Liczba ludności w latach 2015–2022
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population in 2015–2022
As of 31 December

Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowane wśród województw w kraju, w końcu 2022 r. 75,9% ludności województwa mieszkało w miastach (w kraju – 59,6%).

Pod względem gęstości zaludnienia województwo śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju. W 2022 r. wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 352 i był prawie 3-krotnie wyższy niż dla kraju (121).

Wśród powiatów województwa śląskiego najwięcej ludności na 1 km² przypadało w Świętochłowicach (3443) oraz Chorzowie (3059), natomiast najmniej w powiatach częstochowskim (87), lublinieckim (91) i kłobuckim (93).

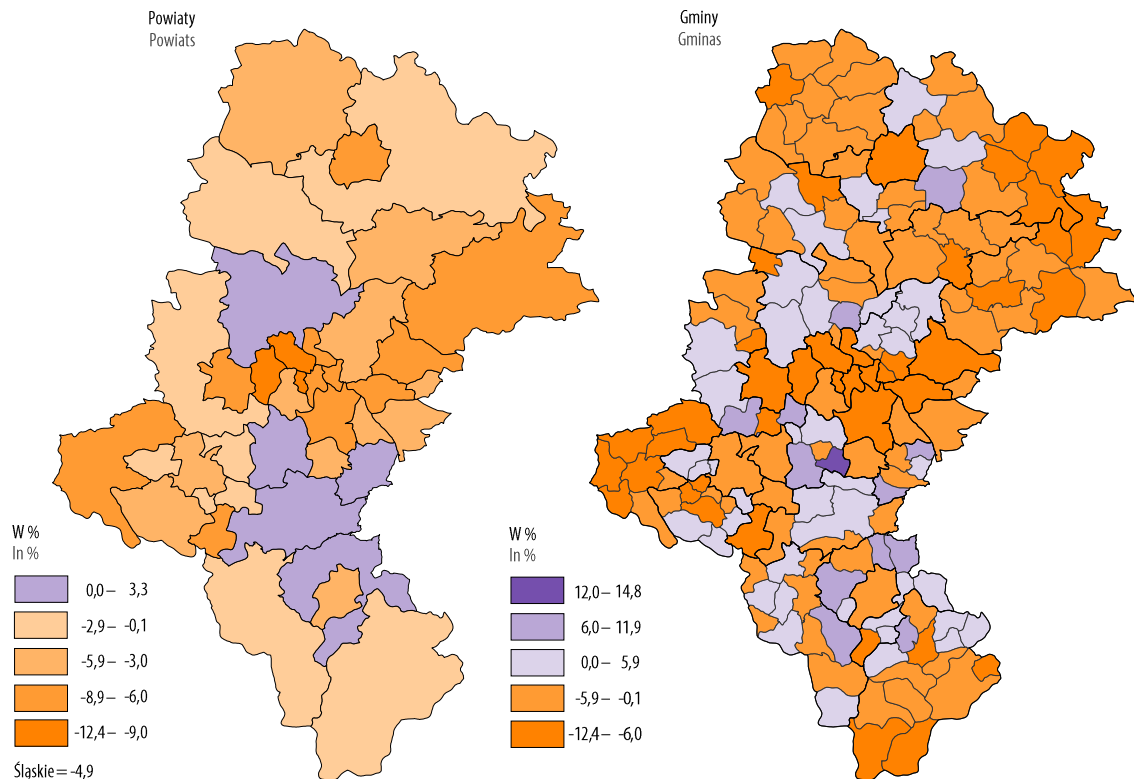
W województwie śląskim, podobnie jak w kraju, występuje przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami. W końcu 2022 r. współczynnik feminizacji wyniósł 107,9 (w kraju – 106,9), natomiast w 2015 r. ukształtował się na poziomie 107,3. Kobiety stanowiły 51,9% mieszkańców województwa.

Mapa 20. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022

Stan w dniu 31 grudnia

Map 20. Population changes in 2015–2022

As of 31 December

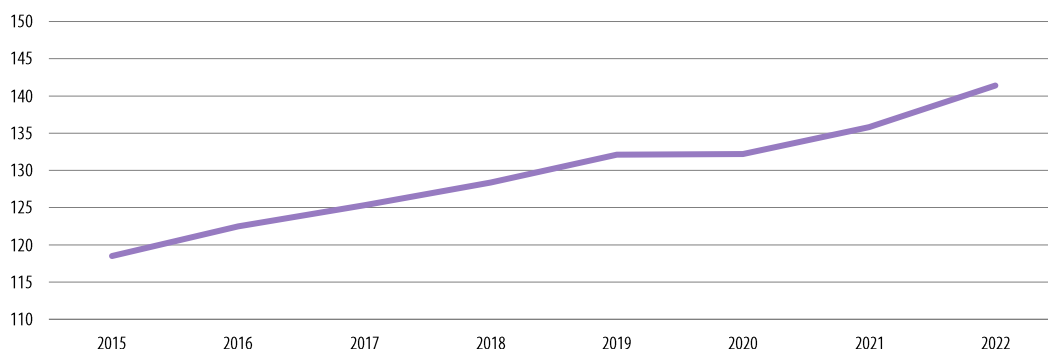
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w końcu 2022 r. wyniosła 758,1 tys. osób i była niższa w porównaniu z rokiem poprzednim oraz 2015, odpowiednio o: 0,9% i 1,2%. Udział ludności w tej grupie wieku w ludności ogółem wyniósł 17,4% (w kraju – 18,4%).

Ludność w wieku produkcyjnym liczyła 2529,5 tys. osób, tj. o 1,4% mniej niż w roku poprzednim i o 11,5% mniej niż w 2015 r. Ludność w tej grupie wieku w końcu 2021 r. stanowiła 58,2% ludności ogółem (w kraju – 58,7%).

Systematycznie rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. W końcu 2022 r. wyniosła 1059,1 tys. osób i wzrosła zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o: 1,2% i 12,1%. Udział ludności w tym wieku w ludności ogółem wyniósł 24,4% (w kraju – 22,9%).

Wykres 13. Indeks starości w latach 2015–2022

Chart 13. Ageing index in 2015–2022

Spółeczeństwo województwa śląskiego starzeje się, co można zaobserwować analizując m.in. takie wskaźniki demograficzne, jak: współczynnik starości demograficznej, indeks starości i wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.

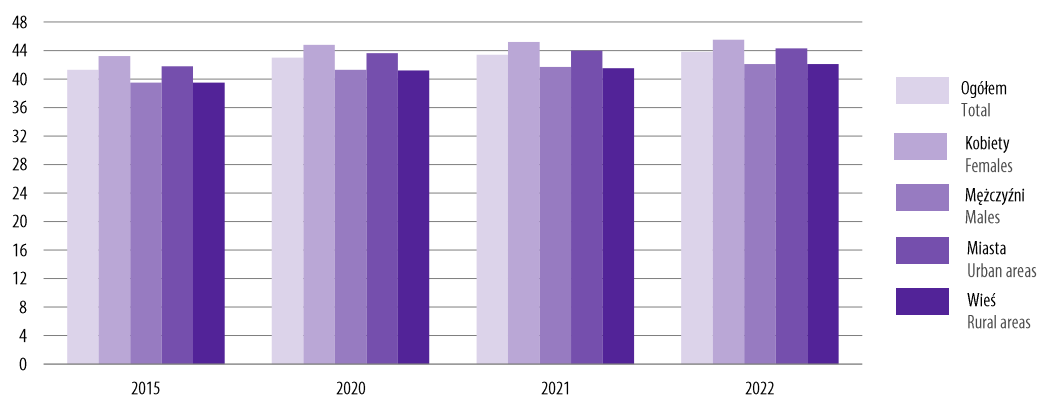
W końcu 2022 r. współczynnik starości demograficznej (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności) wyniósł 20,7% (w kraju – 19,5%) i wzrósł o 0,6 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 4,0 p. proc. w stosunku do 2015 r.

Indeks starości (liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat) w końcu 2022 r. wyniósł 141 osób, przed rokiem – 136 osób, a w 2015 r. – 119 osób. W kraju był on niższy i wyniósł 126 osób.

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata) w końcu 2022 r. wyniósł 11 osób, przed rokiem 10 osób, a w 2015 r. – 8 osób. W kraju również ukształtował się na poziomie 11 osób.

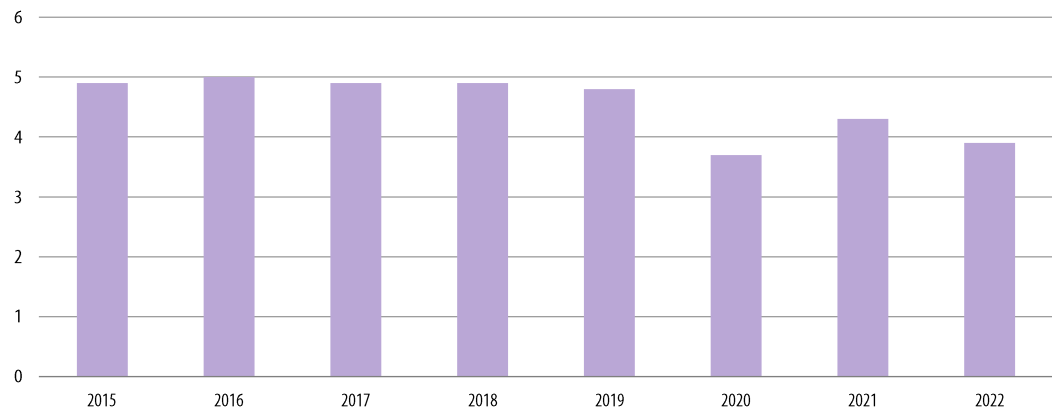
Wykres 14. Mediana wieku ludności

Chart 14. Median age of population

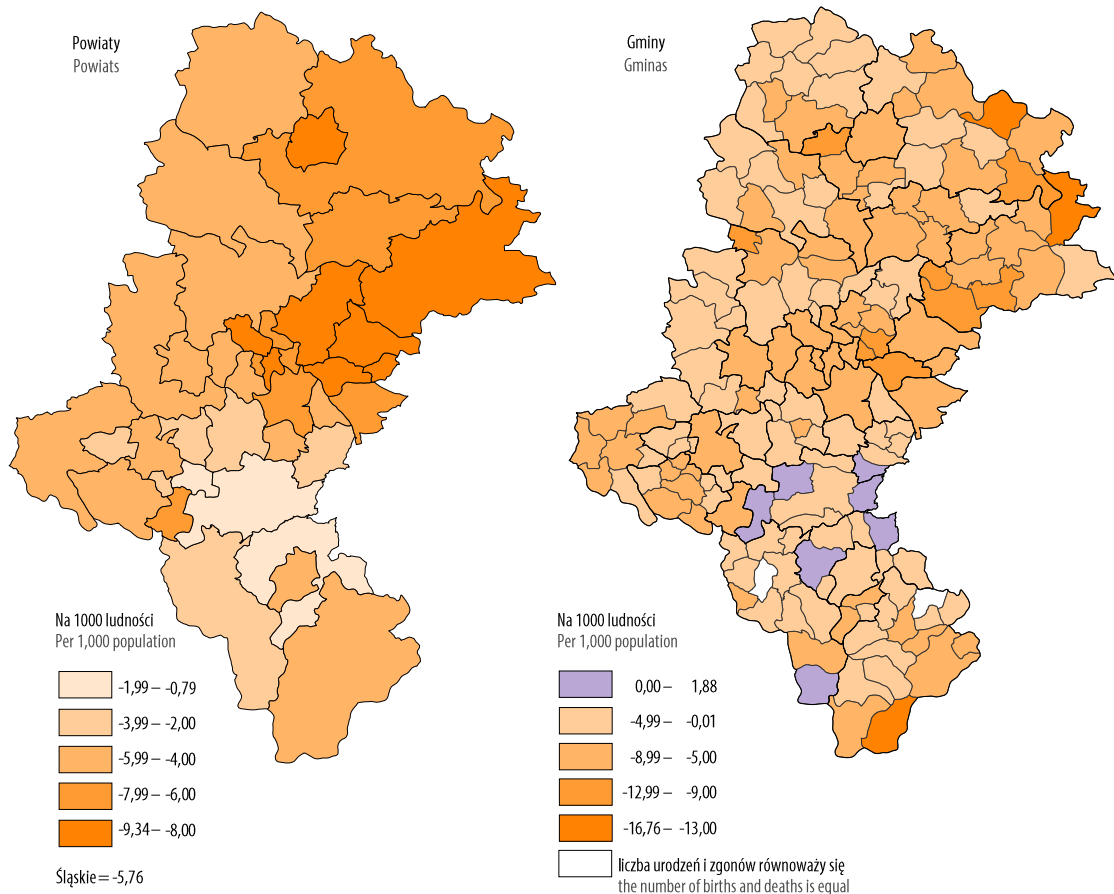
W 2022 r. w województwie śląskim zawarto 17198 małżeństw, z czego w miastach 13182, a na wsi 4016.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności w latach 2015–2022
Chart 15. Marriages contracted per 1,000 population in 2015–2022

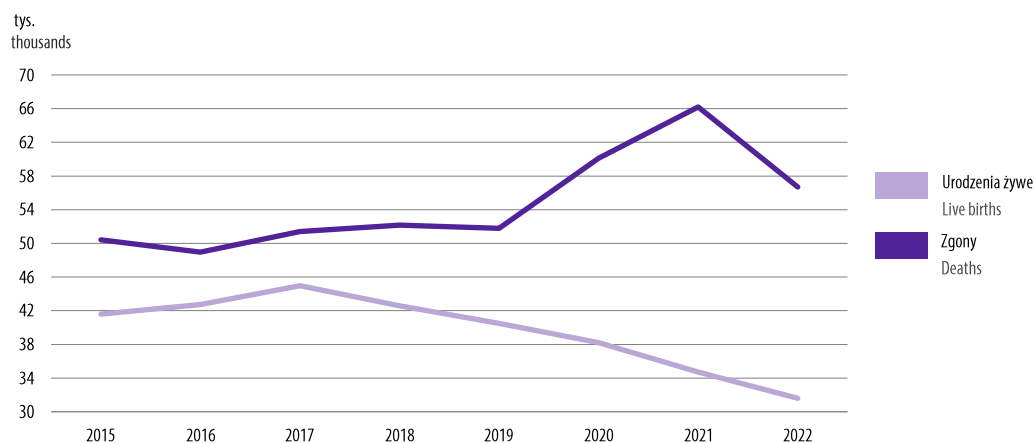
W 2022 r. odnotowano 31597 urodzeń żywych oraz 56694 zgony, w tym 153 zgony niemowląt. Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł minus 25097, w roku poprzednim – minus 31416, natomiast w 2015 r. liczba urodzeń była mniejsza od liczby zgonów o 8810 osób.

Mapa 21. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.
Map 21. Natural increase in 2022

Wykres 16. Ruch naturalny ludności w latach 2015–2022

Chart 16. Vital statistics of population in 2015–2022

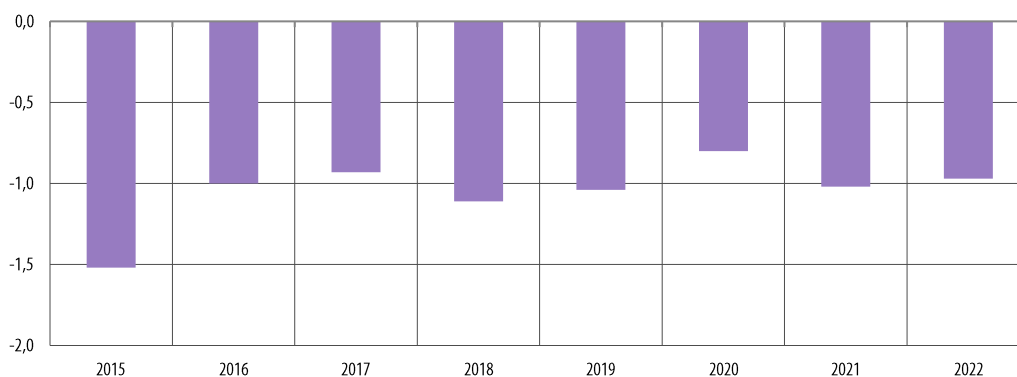

Najczęstszymi przyczynami zgonów w 2021 r. były choroby układu krążenia, nowotwory oraz COVID-19. Łącznie spowodowały one ponad 74% zgonów w województwie (choroby układu krążenia – 35,1%, nowotwory – 20,2%, COVID-19 – 18,9%).

W 2022 r. w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowano 39006 osób, natomiast wymeldowano z pobytu stałego 42598 osób, tj. mniej niż w roku poprzednim odpowiednio o: 8,1% i 7,7%. Saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło minus 3592 osoby (w 2021 r. – minus 3690 osób).

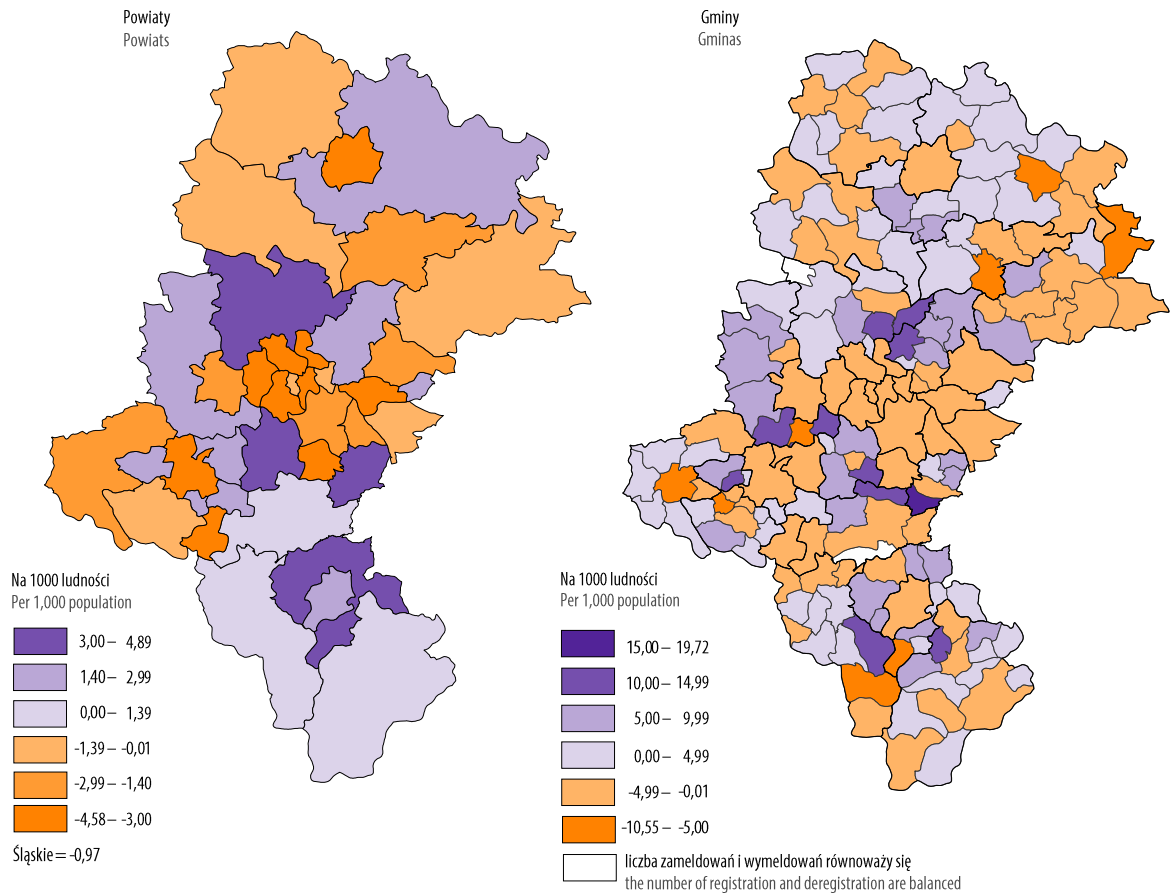
Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2015–2022

Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2015–2022

Ogólne saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej na pobyt stały w 2022 r. wyniosło minus 4244 osoby (w 2021 r. – minus 4483 osoby).

Mapa 22. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r.
 Map 22. Net migration of population for permanent residence in 2022

5.1.2. Edukacja

5.1.2. Education

W województwie śląskim w roku szkolnym 2021/22, w relacji do roku szkolnego 2020/21, odnotowano wzrost zarówno liczby placówek wychowania przedszkolnego, jak i dzieci do nich uczęszczających. Zwiększyła się liczba uczniów w: szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży, szkołach ponadpodstawowych, policealnych, jak i liczba studentów. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2021 r. wzrosły.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w polskim systemie oświaty. W roku szkolnym 2021/22 w województwie funkcjonowało 1981 placówek wychowania przedszkolnego (tj. 8,8% placówek w Polsce), w tym 1616 przedszkoli (tj. 12,0% przedszkoli w Polsce). Zarówno w relacji do roku szkolnego 2020/21, jak i 2015/16 liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła o: 0,9% i 8,2%, w tym liczba przedszkoli o: 1,1% i 10,9%.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2019/20	2020/21	2021/22
Placówki Establishments	1831	1936	1964	1981
miasta urban areas	1257	1350	1369	1384
wieś rural areas	574	586	595	597
w tym przedszkola of which nurseryschools	1457	1568	1599	1616
w tym specjalne of which special	16	25	26	27
Dzieci Children	132776	159549	161081	164115
miasta urban areas	102403	121656	122585	124356
wieś rural areas	30373	37893	38496	39759
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	7481	40695	41771	41963
5 lat 5	46168	41045	40854	41474

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

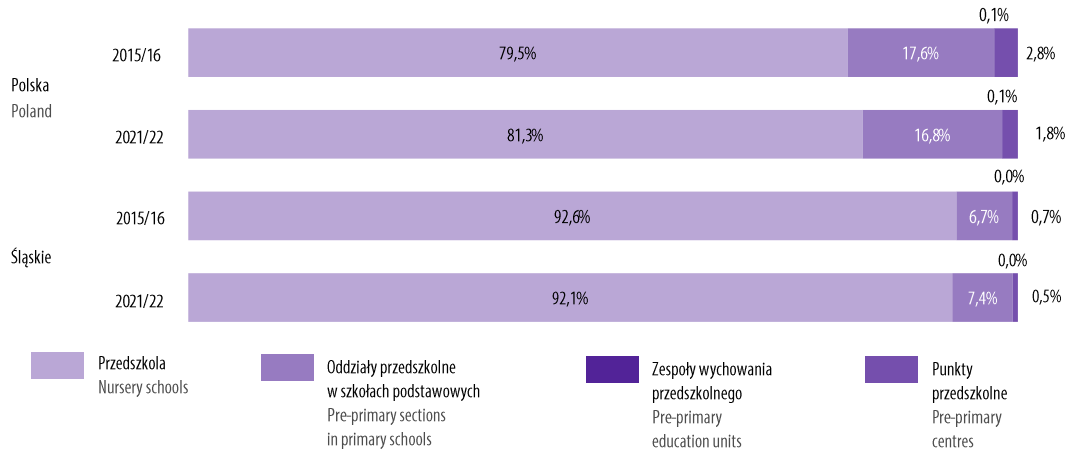
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.

a Including children staying in the units performing health care activity.

Source: data of the Ministry of Education and Science.

Spośród 164,1 tys. dzieci objętych edukacją przedszkolną większość uczęszczała do przedszkoli – 151,2 tys. Dzieci w placówkach przedszkolnych w województwie stanowiły 11,1% dzieci w placówkach w Polsce, natomiast dzieci w przedszkolach – 12,6% przedszkolaków w całym kraju. Liczba dzieci korzystających z placówek wychowania przedszkolnego w województwie wzrosła zarówno w odniesieniu do roku szkolnego 2020/21, jak i 2015/16 odpowiednio o: 1,9% i 23,6%, a liczba dzieci korzystających z przedszkoli wzrosła – odpowiednio o: 1,6% i 23,0%.

Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Structure of children attending pre-primary education establishments by type of establishments

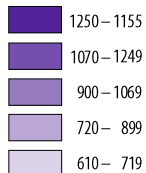

Mapa 23. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22

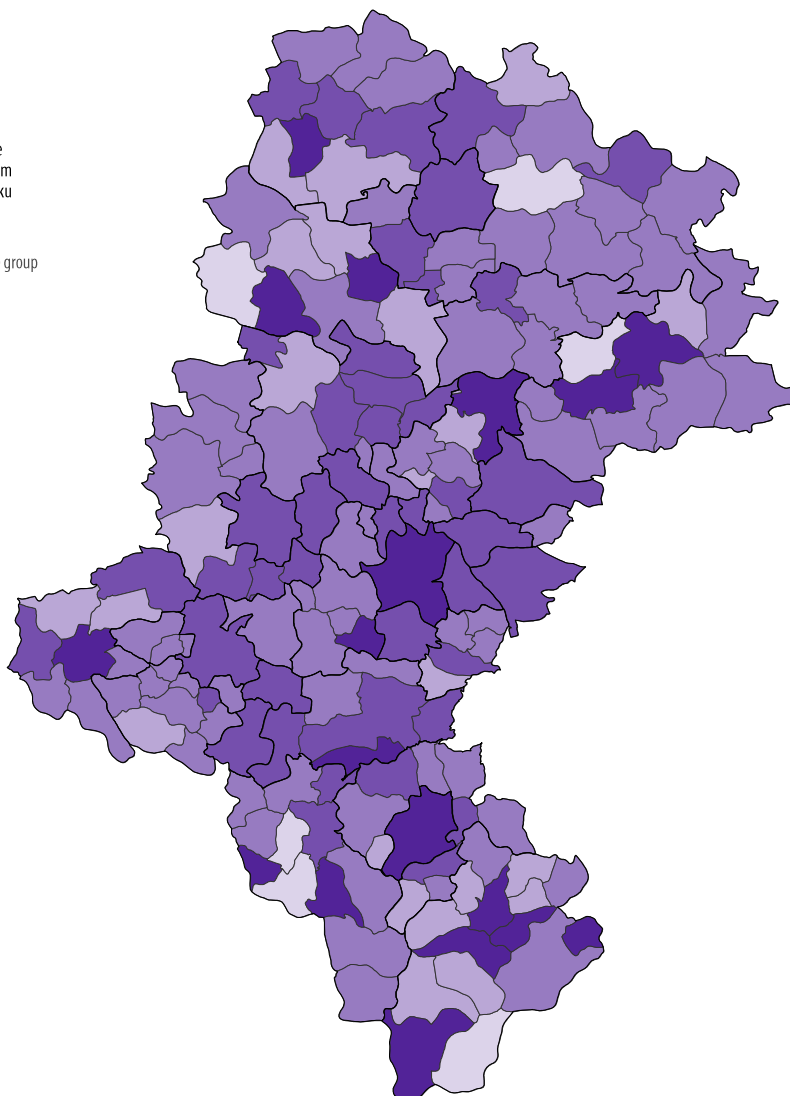
Map 23. Pre-primary education in the 2021/22 school year

Dzieci w wieku 3-6 lat objęte
wychowaniem przedszkolnym
na 1000 dzieci tej grupy wieku

Children aged 3-6 covered
by pre-primary education
per 1,000 children of this age group

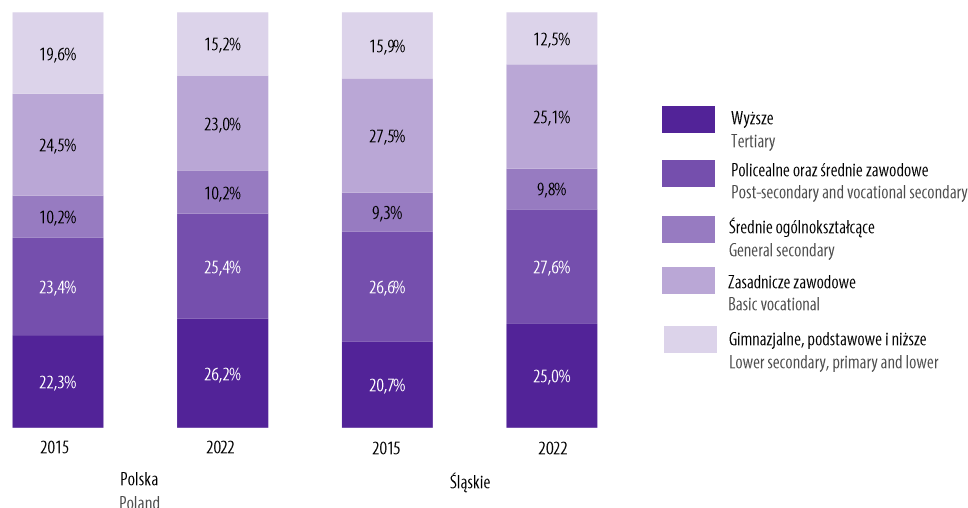

Śląskie = 924

Spośród gmin najwięcej dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku odnotowano w Goczałkowicach-Zdroju (1155), a następnie w Lublińcu (1152), Żywcu (1135), Cieszynie (1122) i Koszarawie (1113), natomiast najmniej w gminie Ujszoły (610), a w dalszej kolejności w gminach Pawonków (621), Dębowiec (657), Włodowice (661), Mstów (689) i Goleszów (692).

Wykres 19. Struktura ludności^a według poziomu wykształcenia (BAEL^b)
Chart 19. Structure of population^a by education level (LFS^b)

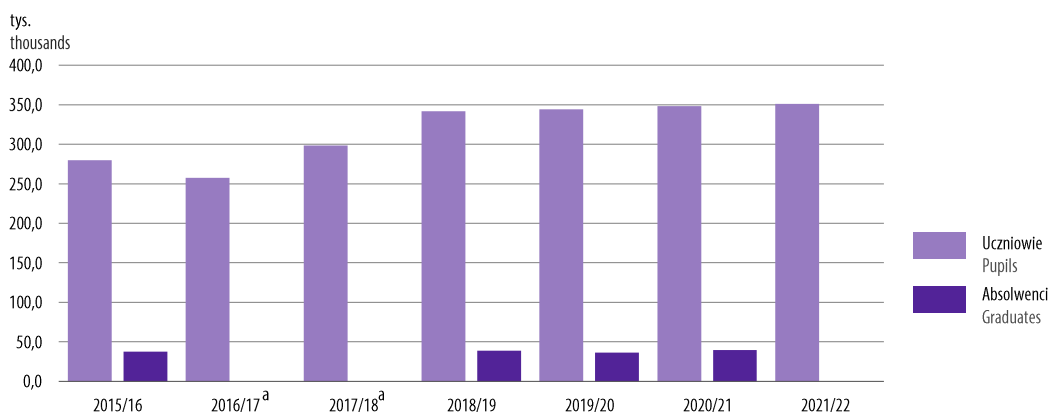

a W wieku 15-89. b Dane średnioroczne.
 a Aged 15-89. Average annual data.

Według wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wśród ludności w wieku 15-89 lat w 2022 r. najwięcej było osób legitymującym się wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (27,6%), a w dalszej kolejności zasadniczym zawodowym (25,1%) oraz wyższym (25,0%).

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost odsetka odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (o 4,2 p. proc.), natomiast największy spadek – wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym (o 3,4 p. proc.). W Polsce w 2022 r. najwięcej ludności posiadało wykształcenie wyższe (26,2%) i to w tej grupie ludności w odniesieniu do 2015 r. nastąpił największy wzrost udziału osób (o 3,9 p. proc.).

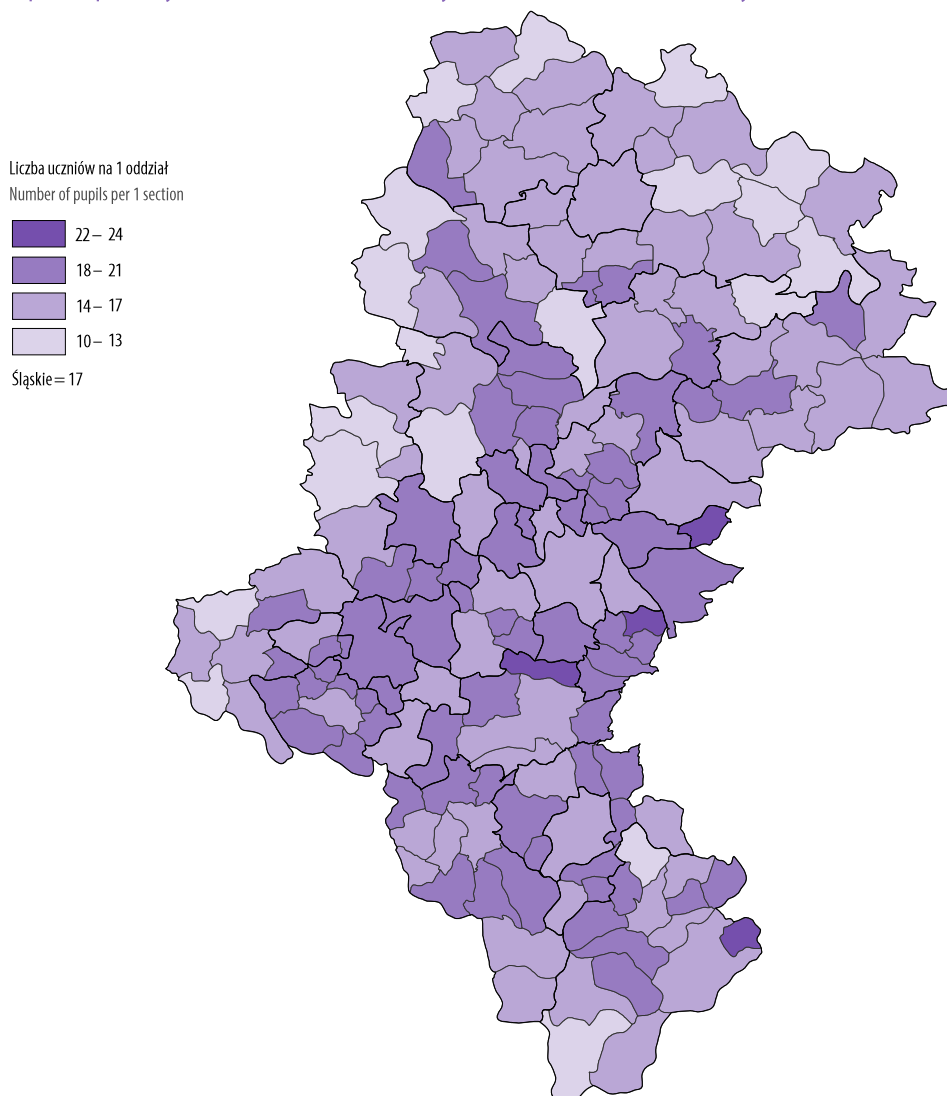
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

a Brak absolwentów związany jest z reformą edukacji, tj. przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
 a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

W roku szkolnym 2021/22 działało 1420 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (tj. 10,0% szkół w Polsce), w których naukę pobierało 351,0 tys. uczniów (tj. 11,2% uczniów w Polsce). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba szkół podstawowych zwiększyła się o 5 placówek, a liczba uczniów wzrosła o 2,6 tys. Liczba absolwentów szkół podstawowych z roku szkolnego 2020/21 wyniosła 39,7 tys.

Mapa 24. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2021/22
Map 24. Pupils in primary schools for children and youth in the 2021/22 school year

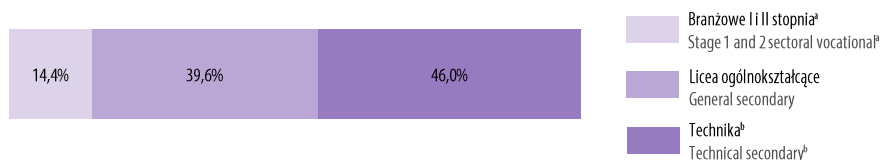

Przeciętnie oddział w szkole podstawowej liczył 17 uczniów. Najliczniejszy oddział odnotowano w gminie Koszarawa (24 uczniów), następnie w gminach Kobiór (23 uczniów), Sławków i Imielin (po 22 uczniów), a najmniej liczny w gminach Lelów, Niegowa i Rudnik (po 10 uczniów), a w dalszej kolejności w gminach Popów, Rudziniec, Przyrów i Dąbrowie Zielonej (po 11 uczniów).

W roku szkolnym 2021/22 działały 763 szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży, tj. o 15 placówek więcej niż rok wcześniej. Było to 211 szkół branżowych I i II stopnia, 220 techników, 259 liceów ogólnokształcących, 48 specjalnych szkół przysposabiających do pracy i 25 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.

Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2021/22

Chart 21. Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2021/22 school year

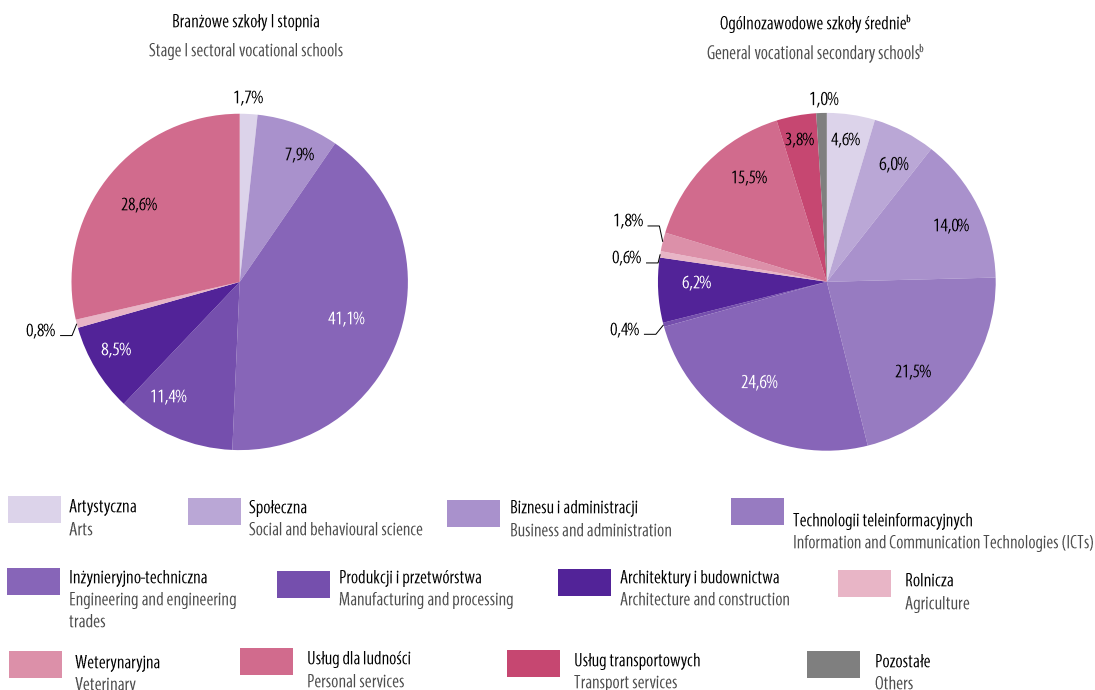

a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.
a Including special job-training schools. b Including general art schools leading to professional certification.

Naukę w szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży pobierało 169,5 tys. uczniów, tj. o 4,4 tys. uczniów więcej niż przed rokiem. W technikach uczyło się 75,2 tys. młodzieży, w liceach ogólnokształcących 67,2 tys., w szkołach branżowych I i II stopnia 23,0 tys., w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe 2,8 tys., a w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy 1,4 tys.

Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2020/21

Chart 22. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2020/21 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Dotyczy techników i szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b Concern technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W czerwcu 2021 r. szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży opuściło 32,8 tys. absolwentów, w tym 47,5% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 38,6% – techników, a 11,8% – szkół branżowych I stopnia. Absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych oraz szkół specjalnych przysposabiających do pracy i stanowili odpowiednio 1,5% i 0,7% ogólnej liczby absolwentów.

Najwięcej absolwentów szkół branżowych I stopnia ukończyło kierunki kształcenia z podgrupy inżynieryjno-technicznej (41,1%) oraz usług dla ludności (28,6%), natomiast technika – z podgrupy inżynieryjno-technicznej (24,6%) oraz technologii teleinformatycznych (21,5%).

W 166 szkołach policealnych w roku szkolnym 2021/22 uczyło się 28,0 tys. uczniów. W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 odnotowano spadek liczby szkół o 6, tj. o 3,5%, natomiast wzrost liczby uczniów o 2,7 tys., tj. o 10,6%. W szkołach policealnych dominowały kobiety (70,7%). Liczba absolwentów z roku szkolnego 2020/21 wyniosła 5,9 tys. osób i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 338 osób (o 6,0%).

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Kobiety Females				
przystąpiło took	16100	15398	15826	15188
zdało passed	12208	11551	11666	11843
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	13707	13273	13858	13453
zdało passed	10354	9590	9955	10420

W 2022 r. do egzaminu maturalnego w województwie przystąpiło 28,6 tys. osób, z których 22,3 tys. (77,7%) zdało egzamin. W 2021 r. zdawalność egzaminu maturalnego była na poziomie 72,8%. Przeciętna zdawalność egzaminu maturalnego w Polsce w 2022 r. wyniosła 78,2%, a w 2021 r. – 74,5%.

W roku akademickim 2021/22 w 31 uczelniach mających siedzibę w województwie śląskim studiowało 107,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 0,8% więcej niż w poprzednim roku akademickim. Cudzoziemcy stanowili 5,7% ogólnej liczby studentów. W ogólnej liczbie studentów przeważały kobiety (58,6%).

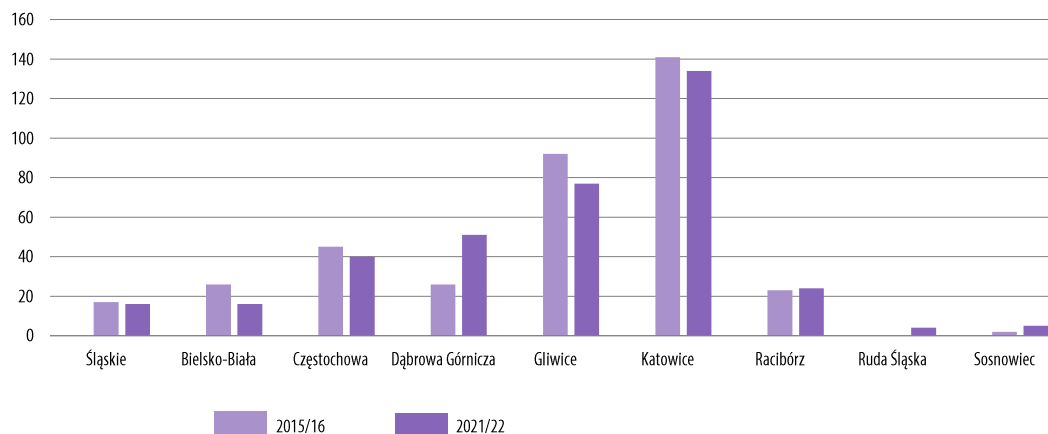
Liczba uczelni województwa śląskiego stanowiła 8,9% wszystkich polskich uczelni, a liczba studentów województwa śląskiego (łącznie z cudzoziemcami) 8,8% ogólnej liczby studentów w Polsce.

W 12 uczelniach o profilu akademickim uczyło się 86,7 tys. studentów, w tym 64,4 tys. na studiach stacjonarnych. Natomiast w 19 uczelniach o profilu zawodowym studiowało 20,6 tys. osób, w tym 14,2 tys. na studiach niestacjonarnych.

Zdecydowana większość uczelni (27) nadzorowana była przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, w których studiowało 95,6 tys. osób.

W ogólnej liczbie studiujących według rodzajów studiów przeważali studenci studiów pierwszego stopnia (65,7 tys.), w tym z tytułem licencjata (40,9 tys.). Na studiach magisterskich jednolitych kształciło się 17,2 tys. studentów, a na studiach drugiego stopnia – 24,4 tys. studentów.

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population

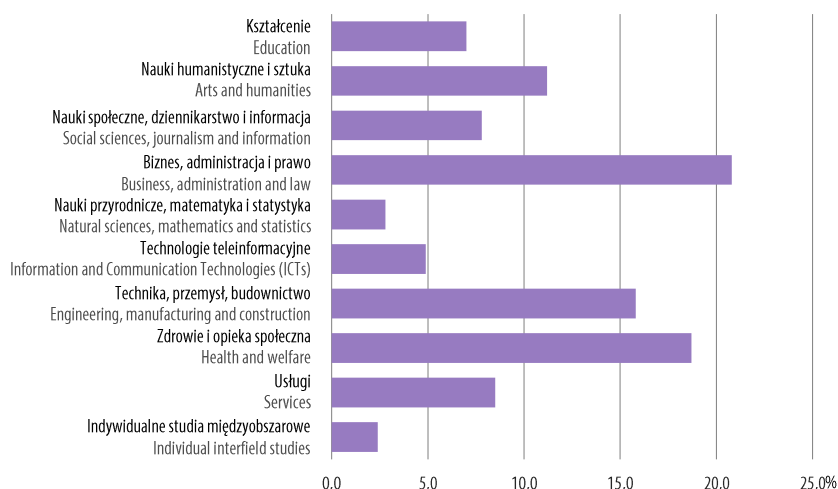
Studenci najczęściej wybierali kierunki z grup: zdrowie i opieka społeczna (19,9% ogólnej liczby studentów), biznes, administracja i prawo (19,6%), technika, przemysł, budownictwo (14,0%) oraz nauki humanistyczne i sztuka (12,4%).

W 2021 r. dyplom ukończenia studiów wyższych uzyskało 26,4 tys. osób, z których 66,4% kształciło się w systemie stacjonarnym. Wśród absolwentów studiów stacjonarnych ponad połowę stanowili absolwenci studiów pierwszego stopnia (58,8%). W przypadku studiów niestacjonarnych absolwenci studiów pierwszego stopnia stanowili 48,6%.

Studia pierwszego stopnia ukończyło 14,6 tys. osób (55,4% ogólnej liczby absolwentów). Tytuł licencjata uzyskało 10,0 tys. absolwentów, a inżyniera – 4,6 tys. Dyplom potwierdzający ukończenie studiów magisterskich otrzymało 11,8 tys. osób, wśród których większość stanowili absolwenci studiów drugiego stopnia – 9,8 tys. osób.

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2020/21

Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2020/21 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).
^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

W roku szkolnym 2021/22 funkcjonowało 98 szkół dla dorosłych (spadek o 4,9% w porównaniu z rokiem poprzednim), w których uczyło się łącznie 10,6 tys. osób (spadek o 11,5%). W skład ogólnej liczby szkół wchodziło: 13 szkół podstawowych – 415 uczniów oraz 85 liceów ogólnokształcących – 10,2 tys. uczniów. W roku szkolnym 2020/21 liczba absolwentów wynosiła 3,7 tys. osób w tym w szkołach podstawowych 247 osób i w liceach ogólnokształcących 3,4 tys. osób. Odsetek osób dorosłych (w wieku 25-64 lata) uczestniczących w kształceniu lub w szkoleniu w 2021 r. stanowił 4,3% i w porównaniu z 2020 r. wzrósł o 0,9 p. proc.

W 2021 r. w województwie śląskim wydatki jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i wyniosły 10,8 mld zł, co stanowiło 31,1% ogółu wydatków zrealizowanych przez te jednostki. W relacji do 2020 r. omawiane wydatki wzrosły o 10,5%.

Z ogólnej kwoty przeznaczonej na cele oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz szkolnictwa wyższego najwięcej (89,7%) wydatkowały samorządy gmin i miast na prawach powiatu 9,7 mld zł (o 10,2% więcej w skali roku).

5.1.3. Zasoby pracy

5.1.3. Labour resources

Rok 2022 był okresem, w którym sytuacja na rynku pracy w województwie śląskim poprawiła się w skali roku. Liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw zwiększyła się w porównaniu z 2021 r. Jednocześnie, obniżyła się liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego (według stanu w końcu okresu). Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2022 r. zarówno liczba pracujących, jak i wskaźnik zatrudnienia były niższe niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL obniżyła się w ujęciu rocznym.

5.1.3.1. Pracujący

5.1.3.1. Employed persons

Dane roczne o pracujących w gospodarce narodowej (stan na 31 grudnia) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bazują na sprawozdawczości GUS. Dane te nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (bez pracujących w jednostkach budżetowych w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) według faktycznego miejsca pracy w końcu 2021 r. wyniosła 1691,0 tys. osób (11,5% ogółu pracujących w kraju) i wzrosła się w porównaniu z końcem 2020 r. o 0,3% (w kraju o 1,4%). Podmioty sektora prywatnego skupiały 76,2% ogółu pracujących w województwie (128,9 tys.). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba pracujących w sektorze prywatnym zwiększyła się o 0,6%, natomiast w sektorze publicznym zmniejszyła się o 0,3%.

Mapa 25. Pracujący w gospodarce narodowej^a w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map. 25. Employed persons in national economy^a in 2021
As of 31 DecemberNa 1000 ludności
Per 1,000 population

450 – 502

400 – 449

350 – 399

308 – 349

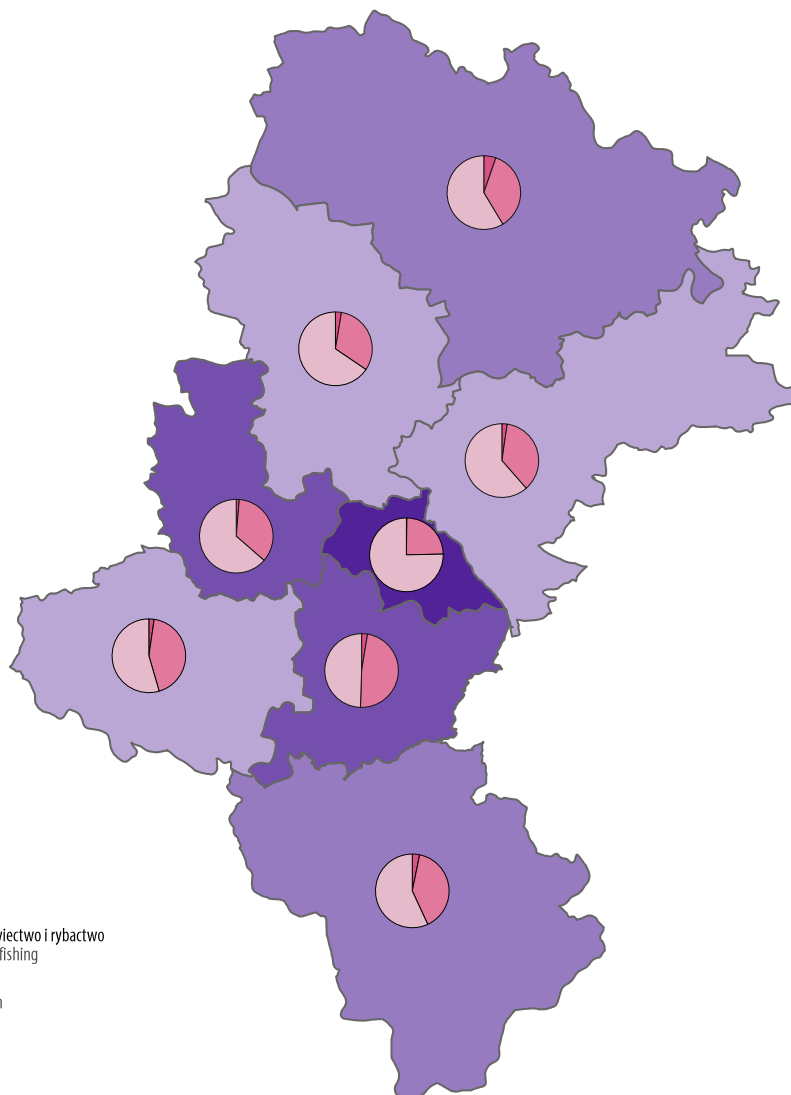
Śląskie = 386

Struktura według rodzajów
działalności w %

Structure by kind of activity in %

 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Agriculture, forestry and fishing

 Przemysł i budownictwo
Industry and construction

 Usługi
Services

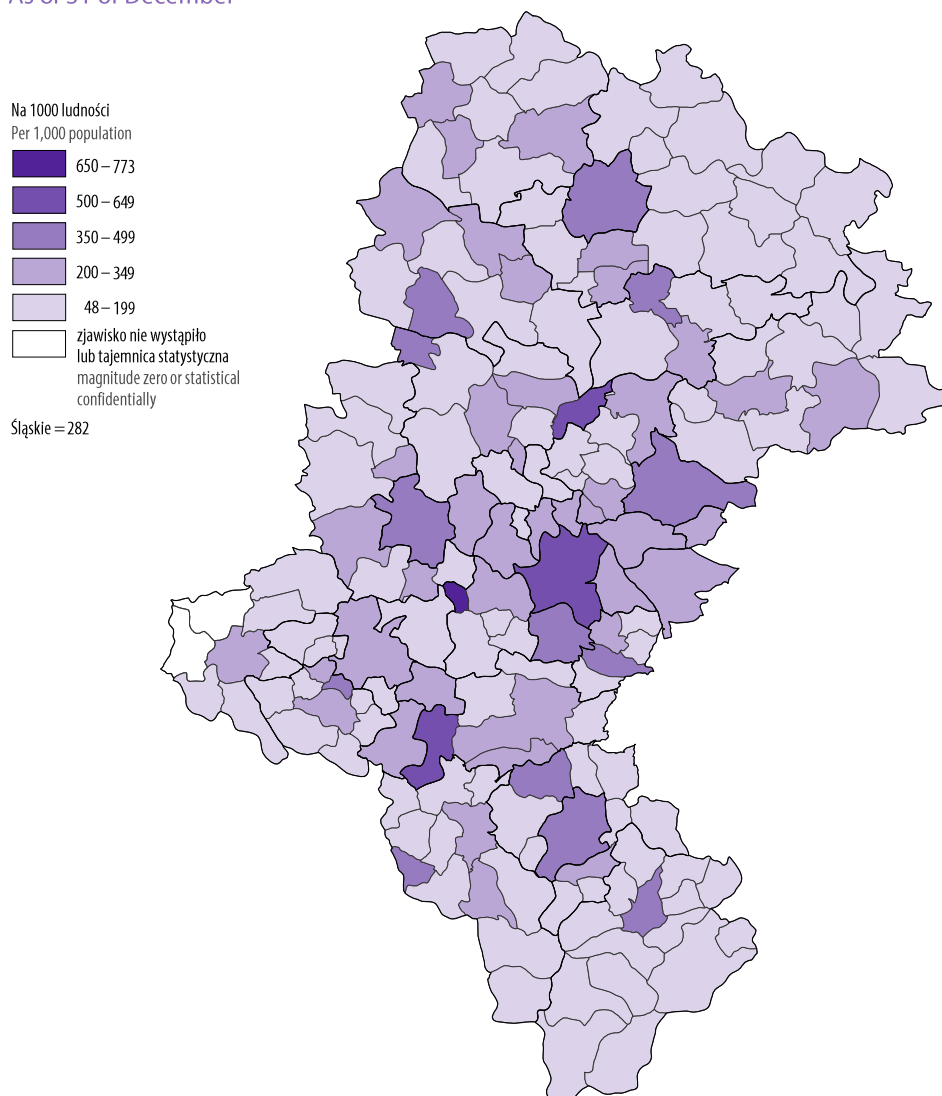
a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety; by actual workplace and kind of activity.

Najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie 605,5 tys. (35,8% ogółu), natomiast najmniej w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 38,2 tys. (2,3%). W zakładach zaliczanych do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja pracowało łącznie 464,9 tys. osób (27,5%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości – 58,8 tys. (3,5%), a w pozostałych usługach – 523,7 tys. (31,0%). W porównaniu z 2020 r. liczba pracujących zwiększyła się w sekcjach handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 1,3%) oraz w pozostałych usługach (o 0,6%). Spadek liczy pracujących zanotowano w działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości (o 3,8%), rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,3%) oraz w przemyśle i budownictwie (o 0,2%).

Populacja pracujących w gospodarce narodowej (w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) według faktycznego miejsca pracy w końcu 2021 r. liczyła 1232,6 tys. osób, czyli o 0,1% mniej niż w końcu 2020 r., ale o 4,0% więcej niż w końcu 2015 r.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie przypadało 282 pracujących (w kraju – 259), tj. o 2 osoby więcej niż w końcu 2020 r. i o 23 osoby więcej niż w końcu 2015 r. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według gmin, najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano m.in. w gminie Ornontowice (773) i Katowicach (606).

Mapa 26. Pracujący^a w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 26. Employed persons^a in 2021
As of 31 of December

^a Dane dotyczą pracujących w podmiotach gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.
^a Data concern in entities of the national economy employing more than 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

5.1.3.2. Bezrobocie rejestrowane

5.1.3.2. Registered unemployment

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

Rok 2022 był drugim, w którym wystąpił spadek liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia (według stanu w końcu roku), zarówno w województwie śląskim, jak i w kraju, po odnotowanym wzroście liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia w 2020 r. w skali roku.

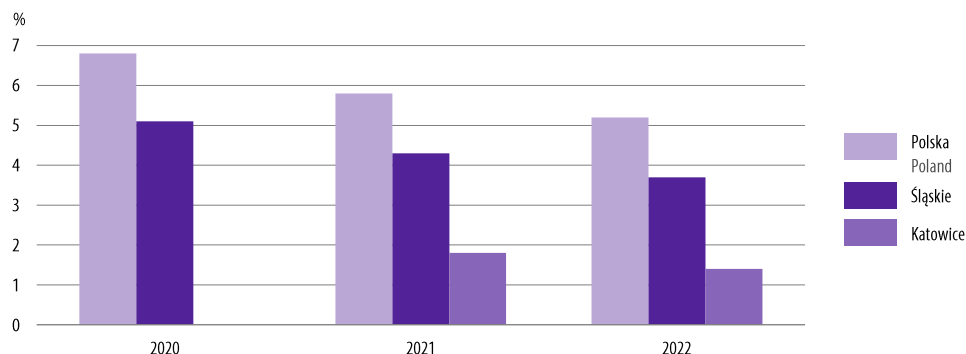
W końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 64,9 tys. osób i była niższa od zanotowanej w końcu grudnia 2021 r. o 15,0% (w kraju o 9,3%) oraz niższa niż końcu grudnia 2015 r. o 56,3% (w kraju o 48,0%). W skali roku, spadek liczby bezrobotnych wystąpił we wszystkich powiatach, z wyjątkiem powiatu lublinieckiego (wzrost o 1,9%) i zawierciańskiego (wzrost o 0,1%). W największym stopniu liczba bezrobotnych obniżyła się w Jastrzębiu-Zdroju (o 33,3%) oraz w powiecie mikołowskim (o 29,5%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2022 r. wyniosła 3,7% (w kraju 5,2%) i była niższa niż przed rokiem o 0,6 p. proc. (w kraju podobnie). W rankingu województw, województwo śląskie pod względem stopy bezrobocia znalazło się na 2. miejscu. Niższą stopę bezrobocia odnotowano tylko w województwie wielkopolskim (2,9%).

Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2022

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Registered unemployment rate in 2020-2021
As of 31 December

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

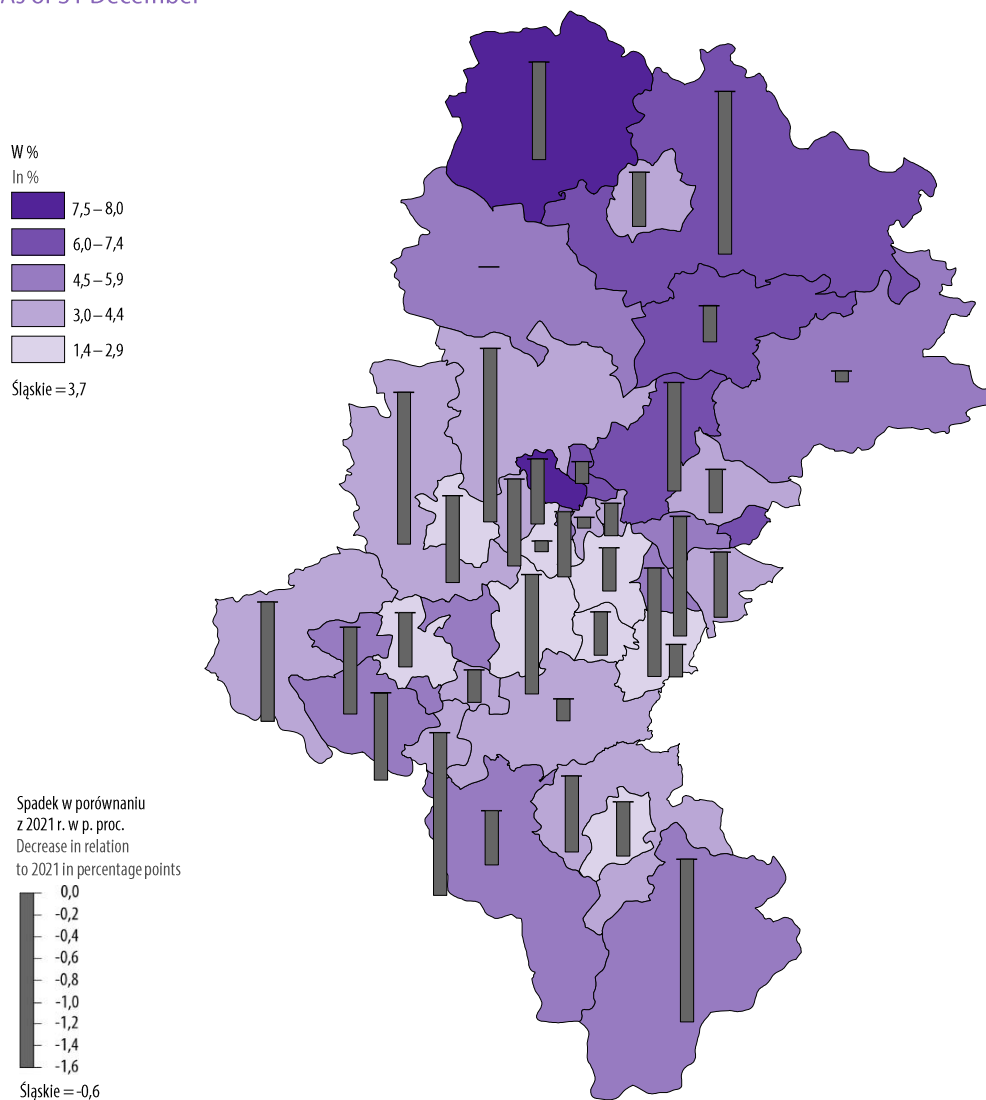
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą wartością stopy bezrobocia w powiatach w końcu 2022 r. wyniosła 6,6 p. proc. (przed rokiem – 6,8 p. proc.). Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w Bytomiu (8,0%) oraz w powiecie kłobuckim (7,6%), natomiast najniższą w Katowicach (1,4%). W porównaniu ze stanem w końcu 2021 r. stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się we wszystkich powiatach, z wyjątkiem powiatu lublinieckiego (bez zmian). Największy spadek stopy bezrobocia odnotowano w powiecie tarnogórskim (o 1,6 p. proc.), częstochowskim, żywieckim i Jastrzębiu-Zdroju (po 1,5 p. proc.).

Mapa 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 27. Registered unemployment rate in 2022

As of 31 December

W końcu grudnia 2022 r. bezrobotni bez prawa do zasiłku w województwie stanowili 86,0% ogółu (87,1% w końcu grudnia 2021 r.), a osoby poprzednio pracujące – 88,3% (89,3% przed rokiem).

Osób długotrwale bezrobotnych było 29,9 tys., a ich udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wyniósł 46,0%, tj. o 5,2 p. proc. niższy niż w końcu grudnia 2021 r. Zwiększył się także odsetek

osób niepełnosprawnych (o 1,0 p. proc. do 8,8%). Absolwenci stanowili 3,8% ogółu bezrobotnych, a ich udział w skali roku zwiększył się o 1,3 p. proc.

W województwie śląskim w końcu grudnia 2022 r. w miastach mieszkało więcej bezrobotnych niż na wsi (49,2 tys. wobec 15,7 tys.). W miastach liczba bezrobotnych w skali roku zmniejszyła się o 15,2% i w relacji do końca grudnia 2015 r. zmniejszyła się o 57,5%. Na wsi mieszkało mniej osób niż przed rokiem (o 14,1%) i mniej niż w końcu grudnia 2015 r. (o 51,9%).

Bezrobocie rejestrowane dotyczyło w największym stopniu osób w wieku 35-44 lata (17,4 tys.). W skali roku udział tej grupy bezrobotnych zmniejszył się o 0,5 p. proc. do 26,7%. Najmniejszą populację bezrobotnych tworzyły osoby najmłodsze w wieku 18-24 lata (6,9 tys.), których odsetek zwiększył się w porównaniu z końcem grudnia 2021 r. (o 1,2 p. proc. do 10,7%). Osób starszych w wieku 55 lat i więcej było 11,8 tys., tj. 18,2% ogółu bezrobotnych, podobnie jak przed rokiem.

Ponad połowa bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2022 r. to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy tworzyły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe/branżowe (stanowiące odpowiednio: 26,0% i 24,5% ogółu bezrobotnych). W skali roku udziały wyżej wymienionych grup bezrobotnych obniżyły się w skali roku odpowiednio o: 1,3 p. proc. i 0,4 p. proc. Problemy ze znalezieniem pracy posiadały również osoby z wykształceniem wyższym, których odsetek wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 15,8% i zwiększył się o 1,3 p. proc.

W końcu grudnia 2022 r. w urzędach pracy zanotowano 6,9 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. mniej niż przed rokiem o 29,9% (w kraju o 27,0%) i mniej niż w końcu grudnia 2015 r. o 20,7% (w kraju o 14,0%). Na 1 ofertę pracy przypadało 9 bezrobotnych (w końcu grudnia 2021 r. – 8, a w końcu grudnia 2015 r. – 17), podczas gdy w kraju 18 osób. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najmniej bezrobotnych na 1 ofertę pracy zanotowano w Świętochłowicach (1 osoba na 1 ofertę) i powiecie rybnickim (2). Najtrudniejsza sytuacja miała miejsce w powiecie bielskim, gdzie na 1 ofertę przypadały 74 osoby bezrobotne.

5.1.3.3. Aktywność ekonomiczna ludności

5.1.3.3. Economic activity of the population

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano w publikacji przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Według danych BAEL w 4 kwartale 2022 r. liczba ludności w wieku 15-89 lat wyniosła 3515 tys. i obniżyła się w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. o 0,7% (w kraju o 0,3%), ale wzrosła w odniesieniu do 4 kwartału 2015 r. o 2,3% (w kraju spadek o 3,5%). Województwo śląskie skupiało 11,8% ludności w wieku 15-89 lat w kraju. Zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 1973 tys. osób, tj. mniej niż 4 kwartale 2021 r. o 1,3% (w kraju wzrost o 0,1%), ale więcej niż w 4 kwartale 2015 r. o 6,4% (w kraju o 0,7%). Wśród nich pracujący stanowili 98,2%, a bezrobotni 1,8%.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL
Table 12. Economic activity of the population aged 15-89 in the 4 quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1855	1929	2000	1973	17294
pracujący employed persons	1742	1868	1952	1937	16796
bezrobotni unemployed persons	113	61	48	35	499
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1580	1653	1538	1543	12426
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,0	53,9	56,5	56,1	58,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	50,7	52,1	55,2	55,1	56,5
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	6,1	3,2	2,4	1,8	2,9

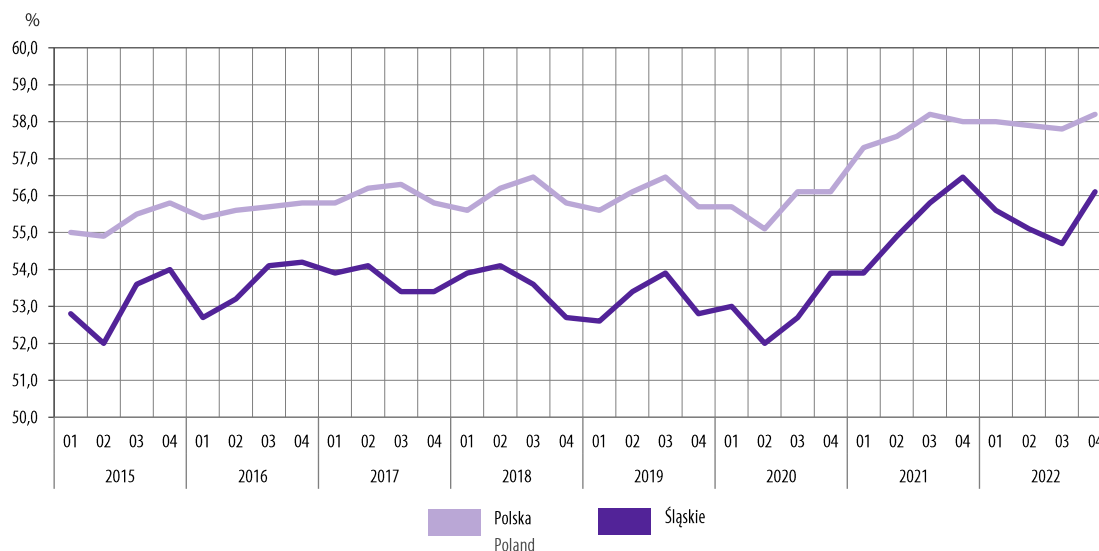
Do **pracujących według BAEL** zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
 - b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
 - c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2022 r. wyniósł 56,1% (w kraju – 58,2%) i zmniejszył się w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. o 0,4 p. proc. (w kraju wzrost o 0,2 p. proc.), ale wzrósł w odniesieniu do 4 kwartału 2015 r. o 2,1 p. proc. (w kraju o 2,4 p. proc.). Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (63,2% wobec 49,6%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (56,9% wobec 55,9%). Biorąc pod uwagę grupy wieku ludności, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej zanotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (91,5%) i 25-34 lata (89,9%). Najwyższy poziom aktywności zawodowej wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym (80,2%), natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (15,0%).

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 26. Activity rate by quarters

W 4 kwartale 2022 r. pracowało 1937 tys. osób, tj. mniej niż w 4 kwartale 2021 r. o 0,8% (w kraju wzrost o 0,1%), ale więcej niż w 4 kwartale 2015 r. o 11,2% (w kraju o 5,3%). Pracujący stanowili 55,1% ludności w wieku 15-89 lat (w kraju – 56,5%), tj. mniej w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. o 0,1 p. proc. (w kraju wzrost o 0,2 p. proc.), ale więcej w relacji do 4 kwartału 2015 r. o 4,4 p. proc. (w kraju o 4,7 p. proc.). Wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (62,3% wobec 48,5%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (56,1% wobec 54,8%).

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Biorąc pod uwagę status na rynku pracy, najliczniejszą grupę wśród pracujących w 4 kwartale 2022 r. tworzyli pracownicy zatrudnieni w firmach/instytucjach publicznych lub u prywatnego pracodawcy – 1710 tys. (88,3% ogółu). Pracodawcy i pracujący na własny rachunek liczyli 220 tys. Analizując wykonywane grupy zawodów, najwięcej osób pracowało w charakterze specjalisty (22,1% ogółu) oraz technika i innego średniego personelu (16,5%), natomiast najmniej pracowało w zawodzie rolnika, ogrodnika, leśniczego i rybaka (2,0%).

W 4 kwartale 2022 r. zbiorowość bezrobotnych w wieku 15-74 lata liczyła 35 tys. osób i była mniejsza w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. o 27,1% (w kraju wzrost o 0,4%) oraz mniejsza w odniesieniu do IV kwartału 2015 r. o 69,0% (w kraju o 58,7%). Stopa bezrobocia mierzona udziałem bezrobotnych w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2022 r. wyniosła 1,8% (w kraju 2,9%) i była niższa niż w IV kwartale 2021 r. o 0,6 p. proc. (w kraju nie zmieniła się) oraz niższa niż w IV kwartale 2015 r. o 4,3 p. proc. (w kraju o 4,1 p. proc.). Wyższą stopę bezrobocia zanotowano dla kobiet niż dla mężczyzn (2,1% wobec 1,5%), a także wśród mieszkańców miast niż wsi (1,9% wobec 1,5%).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Liczba biernych zawodowo w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2022 r. ukształtowała się na poziomie 1543 tys. osób, tj. wyższym niż 4 kwartale 2021 r. o 0,3% (w kraju mniej o 0,8%), ale niższym niż w 4 kwartale 2015 r. o 2,3% (w kraju o 8,8%). Populacja biernych zawodowo w wieku 15-74 lata liczyła 1242 tys. (dla tej grupy wieku była ustalana przyczyna bierności). Najczęstszymi przyczynami bierności zawodowej podawanymi przez biernych zawodowo były emerytura (54,9% ogółu) oraz nauka, uzupełnianie kwalifikacji (20,0%).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

5.2.1. Zamożność mieszkańców

5.2.1. Inhabitants' wealth

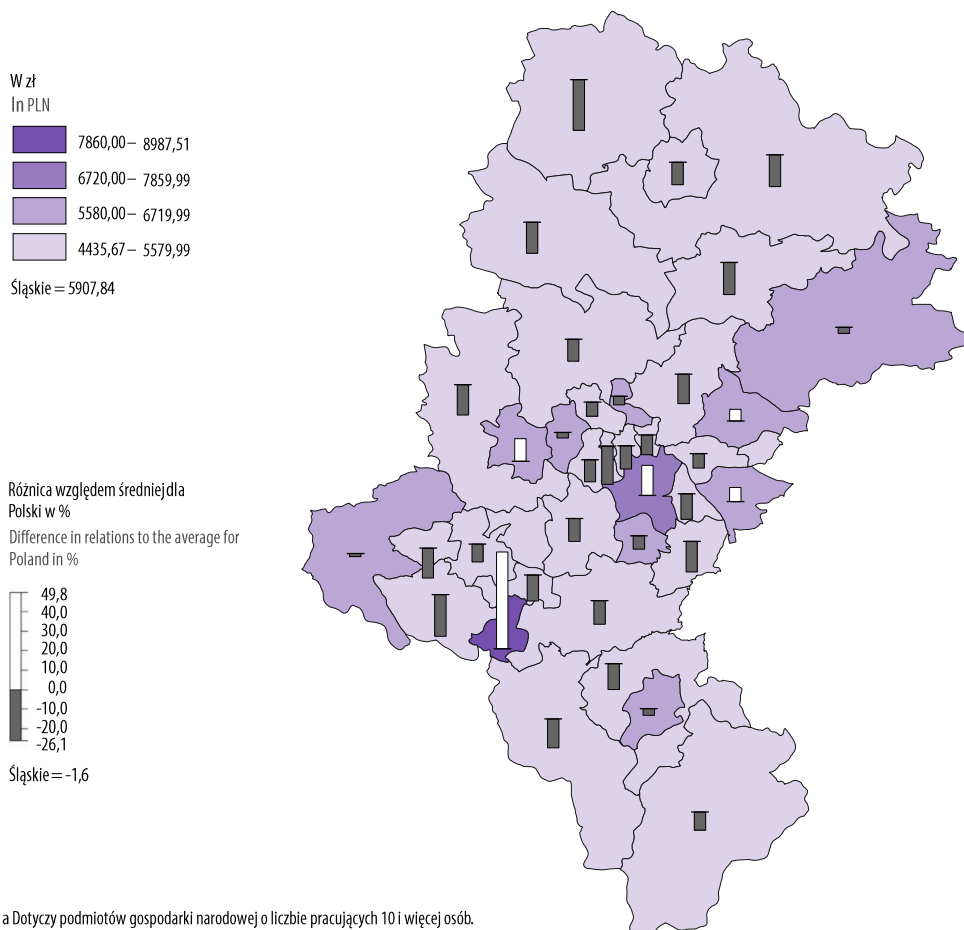
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie śląskim w 2022 r. było wyższe niż w 2021 r. Wzrosła także przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana zarówno z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych. W 2021 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym, w tym dochód do dyspozycji był wyższy niż przed rokiem.

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2021 r. (jako ostatnim dostępnym).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2021 r. ukształtowało się na poziomie 5907,84 zł (w kraju – 6001,02 zł), tj. wyższym niż przed rokiem o 8,4% (w kraju o 8,6%) i wyższym niż w 2015 r. o 39,9% (w kraju o 44,6%).

Mapa 28. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2021 r.

Map 28. Average monthly gross wages and salaries^a in 2021

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych płac w województwie śląskim. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w Jastrzębiu-Zdroju (8987,51 zł) i było ono o 49,8% wyższe od średniej krajowej. Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto niż średnia w kraju posiadały także miasta na prawach powiatu Katowice, Gliwice, Jaworzno, Dąbrowa Górnicza. Najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wystąpiło w powiecie kłobuckim (4435,67 zł) i było o 26,1% niższe od średniej krajowej.

W skali roku przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wzrosły we wszystkich powiatach. Największy wzrost przeciętnych miesięcznych płac brutto wystąpił w powiecie zawierciańskim (o 16,1%), natomiast najmniejszy w Świętochłowicach (o 4,5%).

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. wyniosło 6837,53 zł i wzrosło zarówno w porównaniu z 2021 r. o 15,5% (w kraju o 13,0%), jak i w relacji do 2015 r. o 57,9% (w kraju o 61,4%). W województwie śląskim relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w relacji do średniej krajowej w 2022 r. wyniosła 102,8% i poprawiła się w porównaniu z 2021 r. o 2,3 p. proc., ale pogorszyła się w relacji do 2015 r. o 2,3 p. proc.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

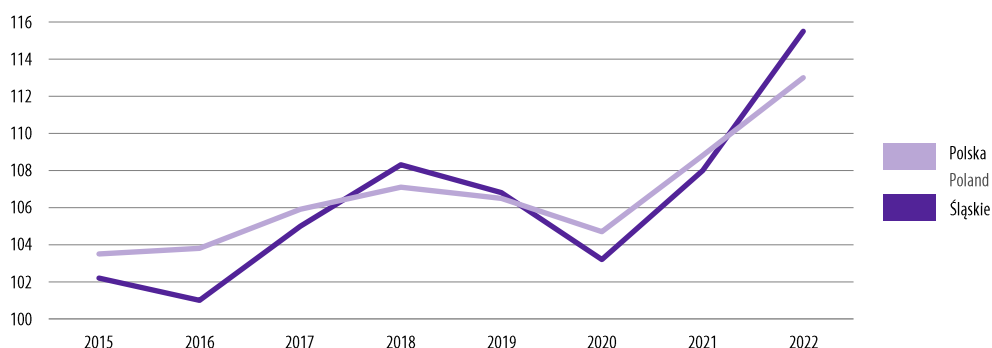
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	4329,71	5481,24	5920,61	6837,53
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	105,1	101,3	100,5	102,8

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2022 r., w porównaniu z 2021 r., wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto odnotowano w wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw, w tym największy w górnictwie i wydobywaniu (o 28,5%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 28,0%). Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia niż przed rokiem odnotowano także m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 18,0%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 16,2%) oraz w informacji i komunikacji (o 13,5%).

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w województwie w 2022 r. wyniosła 1167,2 tys., tj. mniej niż przed rokiem o 0,8% (w kraju o 0,3%). Udział emerytów i rencistów ogółem z terenu województwa śląskiego w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł prawie 13%.

W 2022 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych otrzymało 1139,1 tys. osób, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. Wśród nich najliczniejszą grupą byli emeryci (stanowiący 73,6% ogółu tych świadczeniobiorców). W skali roku zmniejszyła się liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy o 6,6% oraz renty rodzinne o 0,7%. Na prawie nie zmienionym poziomie pozostała liczba emerytów. Z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. emeryturę i rentę pobierało 28,1 tys. osób, tj. o 5,6% mniej niż przed rokiem. Wśród nich większość stanowili emeryci (80,0% ogółu). W skali roku zmniejszyła liczba emerytów (o 6,1%) oraz osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 3,8%) i renty rodzinne (o 2,5%).

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	1147,3	1186,6	1176,6	1167,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	2429,61	2864,70	3044,95	3298,25
w tym emerytura of which retirement pay	2539,29	2948,28	3134,87	3395,79
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1402,70	1527,84	1568,23	1629,07
w tym emerytura of which retirement pay	1480,79	1581,93	1620,18	1679,51

W 2022 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3298,25 zł (w kraju – 2789,89 zł) i była wyższa w porównaniu z 2021 r. o 8,3% (w kraju o 9,2%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1629,07 zł (w kraju – 1500,52 zł), tj. wyższym niż w 2021 r. o 3,9% (w kraju o 5,0%). Województwo śląskie zajmowało 1. miejsce w kraju, pod względem wysokości przeciętnego miesięcznej emerytury i renty brutto wypłacanej, zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W porównaniu z 2021 r. zanotowano wzrost wszystkich kategorii świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, tj. emerytur o 8,3%, rent rodzinnych o 8,0% oraz rent z tytułu niezdolności do pracy o 7,8%. W analizowanym okresie wystąpił także wzrost przeciętnych świadczeń emerytalno-rentowych rolników indywidualnych, we wszystkich kategoriach świadczeń, w tym z tytułu: rent rodzinnych o 7,2%, rent z tytułu niezdolności do pracy o 4,8%, emerytur o 3,7%.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. wyniósł 2179,89 zł i wzrósł w porównaniu z 2020 r. o 6,3% (w kraju o 7,4%). Dochód rozporządzalny w województwie śląskim był o 5,7% wyższy niż w kraju. Województwo śląskie zajmowało 2. miejsce w kraju (po województwie mazowieckim), pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych.

W strukturze dochodu rozporządzalnego największy udział posiadały dochody uzyskiwane z pracy najemnej (52,4% w 2021 r. wobec 53,3% w 2020 r.) oraz dochody ze świadczeń społecznych (35,1% w 2021 r. wobec 36,0% w 2020 r.). Dochody z pracy na własny rachunek stanowiły 11,0% dochodu rozporządzalnego (przed rokiem – 8,9%).

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2021 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1420,54	1897,39	2050,36	2179,89	2061,93
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1366,24	1835,71	1995,67	2129,29	2014,61

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki jest dochodem do dyspozycji, który gospodarstwa domowe przeznaczają na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności. W 2021 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2129,29 zł i był wyższy w porównaniu z 2020 r. o 6,7% (w kraju o 7,5%). Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji w województwie śląskim był o 5,7% wyższy niż w kraju.

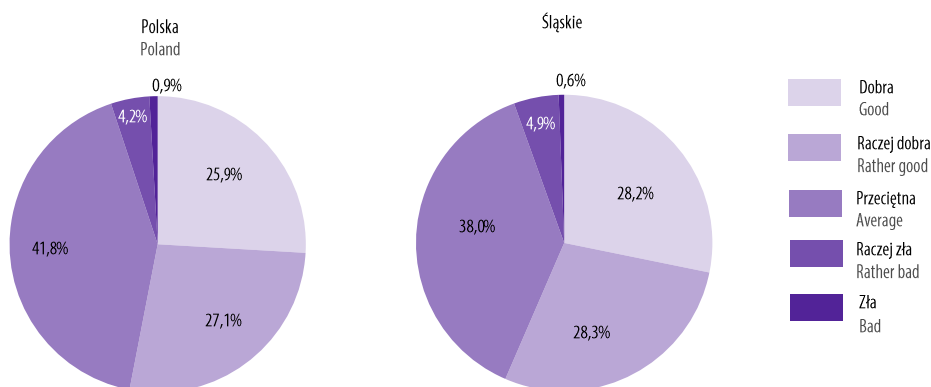
Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem bez uwzględnienia w dochodach ogółem transferów społecznych jest to odsetek osób, których roczny dochód ekwiwalentny do dyspozycji bez uwzględnienia w nim ogółu transferów społecznych (łącznie ze świadczeniami związanymi z wiekiem oraz rentami rodzinnymi) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji.

Współczynnik Giniego, miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Na podstawie badania EU-SILC, wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w województwie śląskim w 2021 r. wyniósł 11,2% (w kraju – 14,8%) i był wyższy niż w 2020 r. o 1,7 p. proc. Współczynnik Giniego w województwie śląskim w 2021 r. wyniósł 25,2% (w kraju – 26,8%), podczas gdy przed rokiem – 24,0%.

Wykres 28. Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.
Chart 28. Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2021

Obserwowana w 2021 r. poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych miała wpływ na lepszą ocenę ich aktualnej sytuacji finansowej. W skali roku nadal utrzymywała się wysoka nadwyżka dochodów nad wydatkami, co pozwoliło gospodarstwom domowym na zwiększenie oszczędności.

W województwie w 2021 r., jako raczej dobrą lub dobrą swoją sytuację postrzegało 56,5% gospodarstw domowych (w kraju 53,0%), natomiast jako raczej złą albo złą – 5,5% (w kraju 5,1%). Jako przeciętną swoją sytuację materialną określiło 38,0% gospodarstw (w kraju 41,8%). W skali roku wystąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą o 0,3 p. proc. (w kraju o 1,4 p. proc.) oraz jako raczej złą albo złą o 0,7 p. proc. (w kraju spadek o 0,7 p. proc.). Zmniejszył się udział gospodarstw domowych określających swoją sytuację jako przeciętną o 0,9 p. proc. (w kraju o 0,8 p. proc.).

5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

5.2.2. Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Z roku na rok poprawia się sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3., tj. zwiększa się liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

W 2021 r. świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano 83,3 tys. osobom (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania), tj. o 7,8% mniej niż w 2020 r. oraz o 47,6% mniej w porównaniu z 2015 r. Osoby pobierające świadczenia w województwie stanowiły 8,5% takich osób w kraju.

Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2021 r. wyniósł 190 osób na 10 tys. ludności (w kraju był większy i wyniósł 257 osób).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego, a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie, na pomoc społeczną w 2021 r. wydano łącznie 297351,2 tys. zł, tj. zarówno o: 1,5% mniej niż w 2020 r., jak i 11,1% mniej niż w 2015 r. Wydatki województwa w ramach pomocy społecznej stanowiły 8,6% takich wydatków w kraju. Udzielona pomoc pieniężna stanowiła 64,1% ogólnej pomocy udzielonych świadczeń, natomiast pomoc niepieniężna stanowiła 35,9%. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. pomoc pieniężna spadła o: 3,4% i 25,0%, a pomoc niepieniężna wzrosła o: 2,0% i 32,8%.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	159016	100291	90346	83299
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	334633,6	301798,8	301945,2	297351,2
pomoc pieniężna financial assistance	254316,3	203069,8	197379,4	190710,3
pomoc niepieniężna non-financial assistance	80317,3	98729,0	104565,8	106640,9
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	347,4	221,7	200,4	189,6

W 2021 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 112,5 tys. osób. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. ich liczba zmniejszyła się odpowiednio o: 9,4% i 49,4%.

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. wyniósł 2,6%. Najczęściej z pomocy społecznej korzystała ludność gminy Koniecpol (6,7% ogólnej liczby mieszkańców), a następnie gmin Rajcza (6,3%) oraz Istebna (5,5%). Najmniejszy udział w ludności ogółem mieli beneficjenci w gminie Suszec (0,4%), Pawłowice i Gierałtowie (po 0,6%), a w dalszej kolejności gmin Sośnicowice i Jasienica (po 0,7%) oraz Hażlach (0,8%).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2268).

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

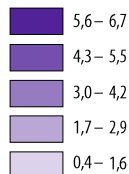
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	93312	69061	64158	60233
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	222202	137589	124220	112526
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	485,4	304,1	275,5	256,2

Mapa 29. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.

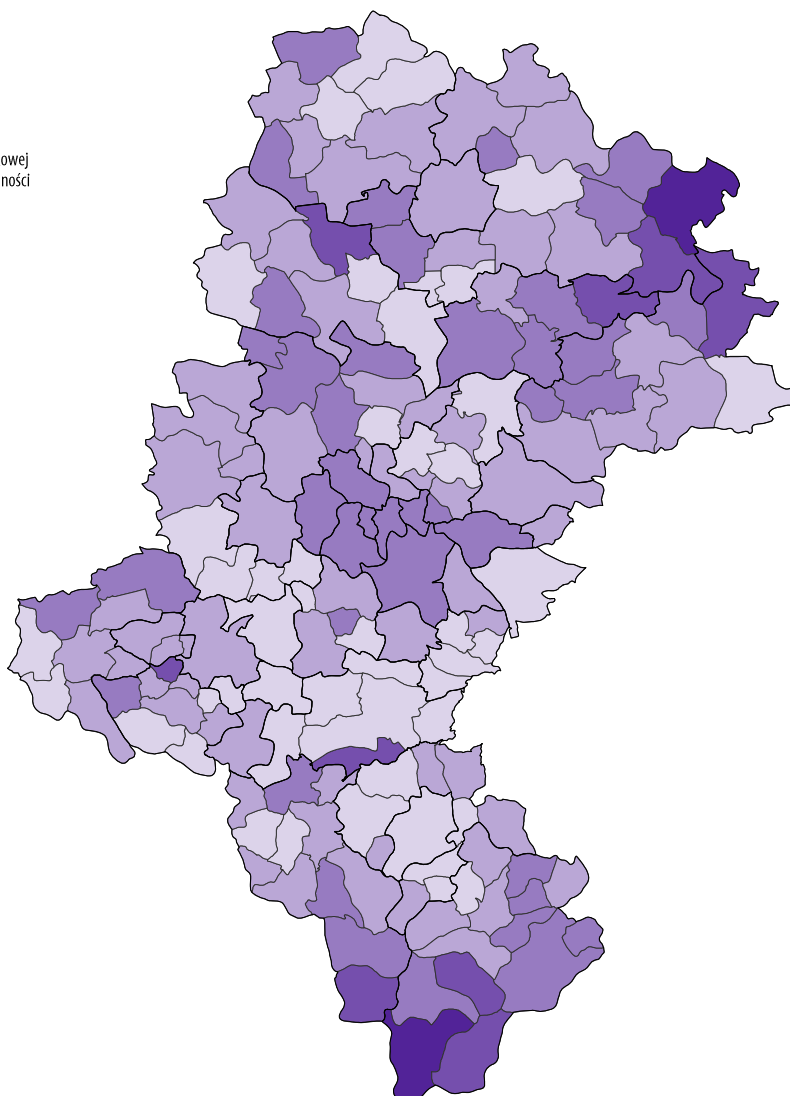
Map 29. Scope of use of social assistance at domicile in 2021

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %

Share of beneficiaries of social assistance in total population in %

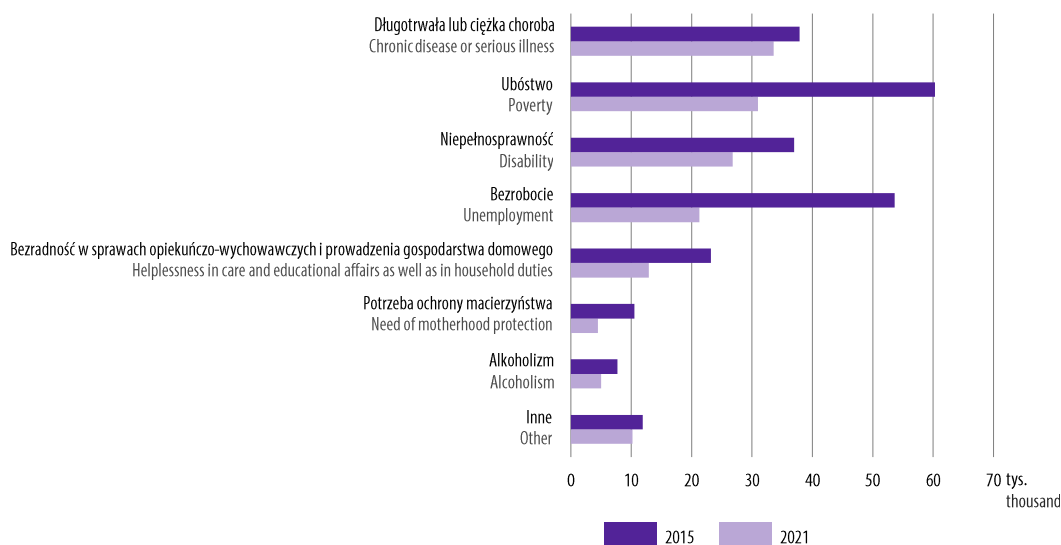

Śląskie = 2,6

Główną przyczyną przyznania rodzinom pomocy w 2021 r. była długotrwała lub ciężka choroba, która stanowiła 23,2% ogółu przyczyn (w 2015 r. – 15,7%). Następnymi przyczynami były: ubóstwo – 21,3% (24,9%) i niepełnosprawność 18,4% (15,3%).

Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn^a
Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons^a

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

W 2021 r. w ramach Programu „Rodzina 500+” świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł (500+) miesięcznie objęto przeciętnie 722,4 tys. dzieci do 18 lat (w kraju 6480,4 tys. dzieci). Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w 2021 r. wyniosły 4420,9 mln zł (11,1% takich wydatków w kraju).

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „Rodzina 500+”
Table 18. “Family 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1712610	3285176	4432473	4420856
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	381490	367612 ^b 671295	722633	722423

a–b Dane dotyczą okresu: a – od 1 kwietnia do 31 grudnia, b – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a–b Data refer to the period from 1 April to 31 December b in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

U w a g a. Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

N o t e. From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2021 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 109,4 tys. rodzin (o 10,9 tys. więcej niż rok wcześniej), które stanowiły 9,6% takich rodzin w kraju. W przekroju terytorialnym według powiatów, najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny mieszkało w powiatach: cieszyńskim (5,3% ogółu takich rodzin w województwie), następnie bielskim i żywieckim (po 5,1%), natomiast najmniej odnotowano w Świętochłowicach (0,7%).

Dzieci na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny w 2021 r. liczyły 119,1 tys., w porównaniu z 2020 r. liczba ta zmniejszyła się o 21,1 tys., natomiast kwota świadczeń wypłacona wynosiła 250,9 mln zł, w skali roku zmniejszyła się o 41,2 tys. zł.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Dobry Start^a Good Start^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	.	146597,1	148413,6
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	.	488938	494565
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	383510	352546	292121	250906
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	190859	175185	140150	119082
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	23,3	21,4	17,2	14,6
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	147581,0	133789,5	123719,4	118712,8
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	366221	327764	299622	286578
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Alimony fund				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej amount of benefits amount of tax deductions for family tax relief	677274514	679808126	665416363	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	757380	759058	762946	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Na koniec 2021 r. funkcjonowało 491 (w Polsce – 5012) placówek opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 8,9% więcej niż w 2020 r. oraz ponad 2-krotnie więcej niż w 2015 r. Liczba miejsc w omawianych placówkach wyniosła 20,5 tys. (w kraju – 191,6 tys.) i w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 11,7%, a w relacji do 2015 r. zwiększyła się prawie 2,5-krotnie. W placówkach przebywało w ciągu roku 27,1 tys. dzieci (w Polsce – 256,4 tys.), tj. o 12,4% więcej niż w 2020 r. i ponad 2-krotnie więcej niż w 2015 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20. tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r., poz. 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1. roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

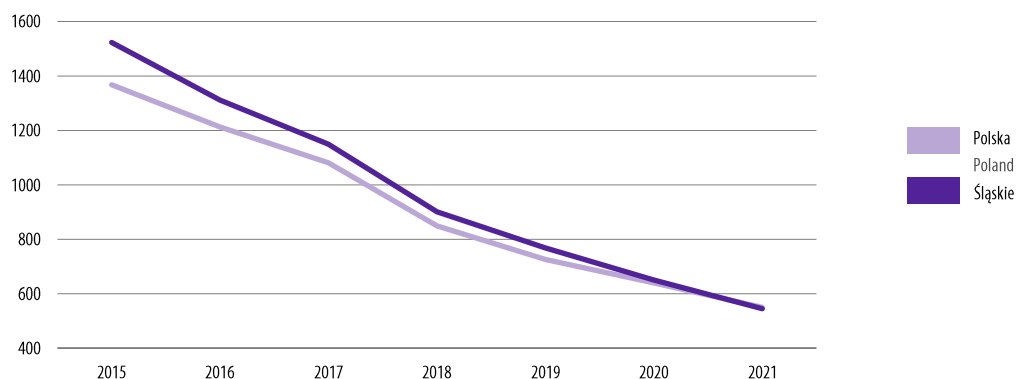
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Żłobki Nurseries	177	350	384	415
w tym publiczne of which public	69	88	95	103
Oddziały żłobkowe Nursery wards	1	1	1	—
Kluby dziecięce Children's clubs	38	68	66	76
w tym publiczne of which public	4	11	11	16
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	7,6	15,2	17,0	18,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,7	1,3	1,3	1,6
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	11,4	21,3	22,2	25,0
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,9	1,9	1,9	2,1

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Żłobki i oddziały żłobkowe na koniec 2021 r. stanowiły 84,5% (w Polsce – 84,0%) placówek opieki nad dziećmi do 3. roku życia, natomiast kluby dziecięce – 15,5% (w kraju – 16,0%).

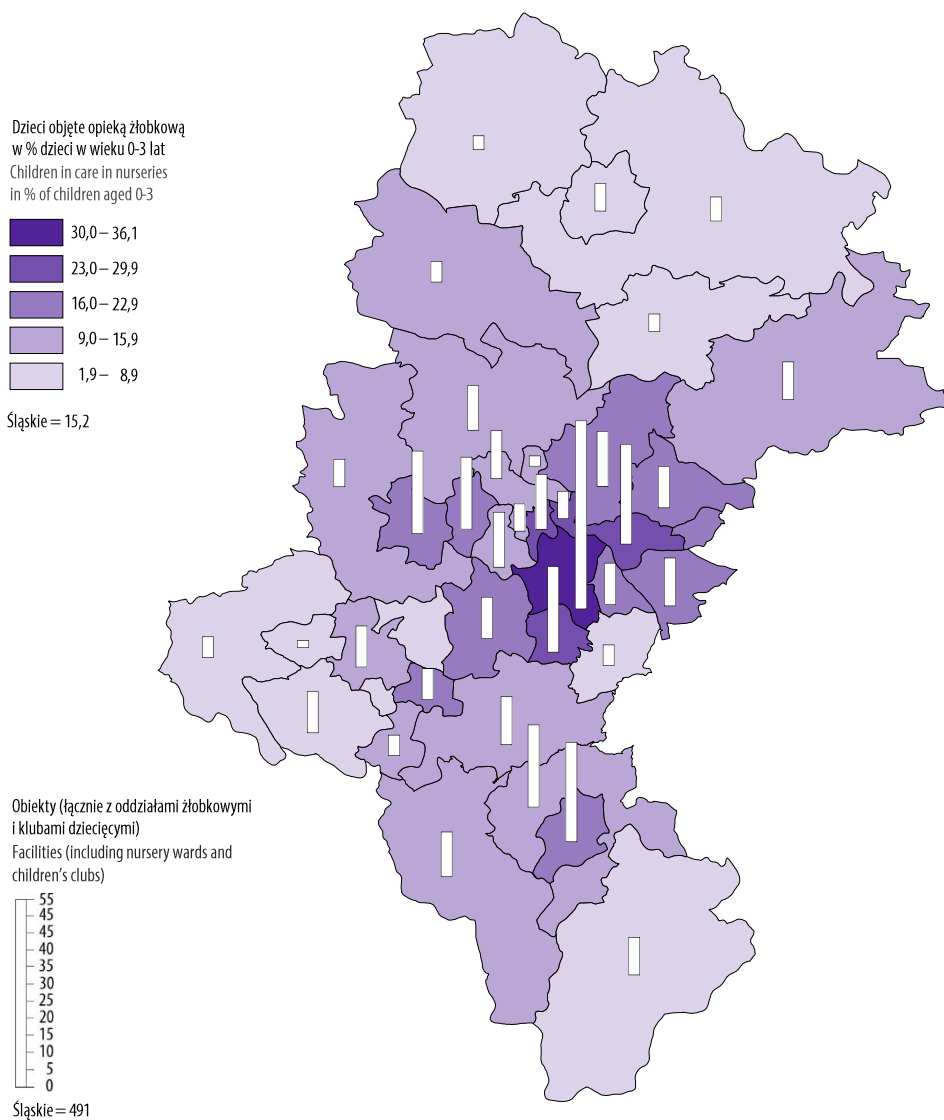
Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

W 2021 r. w województwie śląskim odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wśród dzieci do lat 3 wynosił 15,2%, a w kraju 15,5%. W przekroju terytorialnym według powiatów, na koniec 2021 r. największy odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wśród dzieci do lat 3 odnotowano w Katowicach (36,1%), a najmniejszy w powiecie rybnickim (1,9%).

Mapa 30. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.
Map 30. Nurseries and children's clubs in 2021

5.2.3. Warunki mieszkaniowe

5.2.3. Housing conditions

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe ludności w województwie śląskim w porównaniu z 2020 r. poprawiły się. Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę. Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Średnia liczba izb w mieszkaniu pozostała na poziomie sprzed roku. Odnotowano wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 ludności.

Zasoby mieszkaniowe w województwie śląskim w końcu 2021 r. wyniosły 1825,6 tys. mieszkań (o 0,7% więcej niż w 2020 r. i o 4,9% więcej niż w 2015 r.), co stanowiło 11,9% zasobów mieszkaniowych w Polsce. Zasoby mieszkaniowe zlokalizowane w miastach stanowiły 81,4% wszystkich zasobów (w kraju 67,8%). Łączna powierzchnia użytkowa zasobów wyniosła 132183,4 tys. m², w miastach 97251,2 tys. m², a na wsi 34932,2 tys. m². W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wzrosła odpowiednio o: 1,0% i 7,8% (w kraju o: 1,4% i 11,0%). Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wyniosła w 2021 r. 72,4 m² (w kraju 75,1 m²), w miastach 65,4 m², a na wsi 103,1 m². W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wzrosła odpowiednio o: 0,2 m² oraz 2,0 m² (w kraju o: 0,2 m² i 1,5 m²).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 30,2 m² (w kraju 30,4 m²) i w porównaniu z końcem 2020 r. i 2015 r. wzrosła odpowiednio o: 0,5 m² i 3,4 m². Wskaźnik ten był wyższy na wsi (33,3 m²) niż w miastach (29,2 m²). W Polsce na 1 mieszkanie w miastach przypadało średnio 2,17 osoby, a na 1 izbę 0,62, na wsi odpowiednio 3,09, i 0,68.

W zasobach mieszkaniowych znajdowało się 6922,9 tys. izb (w kraju 58915,5 tys.), z czego 5283,0 tys. w miastach, a na wsi 1639,9 tys. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. ich liczba ogółem wzrosła odpowiednio o: 0,8% i 6,0%. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wyniosła 3,79 (w kraju 3,84), w miastach 3,55, a na wsi 4,84. Przeciętnie na 1 izbę przypadało 0,63 osób (w końcu 2020 r. 0,64, w końcu 2015 r. 0,70), a na 1 mieszkanie 2,40 osób (w końcu 2020 r. 2,43, w końcu 2015 r. 2,63).

Na 1000 mieszkańców przypadało 417,2 mieszkań (w kraju 405,2), w miastach 447,1, a na wsi 322,5. W porównaniu z końcem 2020 r. i 2015 r. wskaźnik ten zwiększył się odpowiednio o: 6,3 i 36,5 mieszkania. Najwięcej mieszkań na 1000 mieszkańców zanotowano w Katowicach (546,3), Chorzowie (523,9) i Świętochłowicach (499,8), a najmniej w powiecie pszczyńskim (309,9), bieruńsko-lędzińskim (319,5) i rybnickim (321,9).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020 ^b	2021 ^b
Mieszkania Dwellings	1740320	1786677	1812888	1825580
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	380,7	395,5	410,9	417,2
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,75	3,77	3,79	3,79
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	70,4	71,5	72,2	72,4
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,63	2,53	2,43	2,40

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

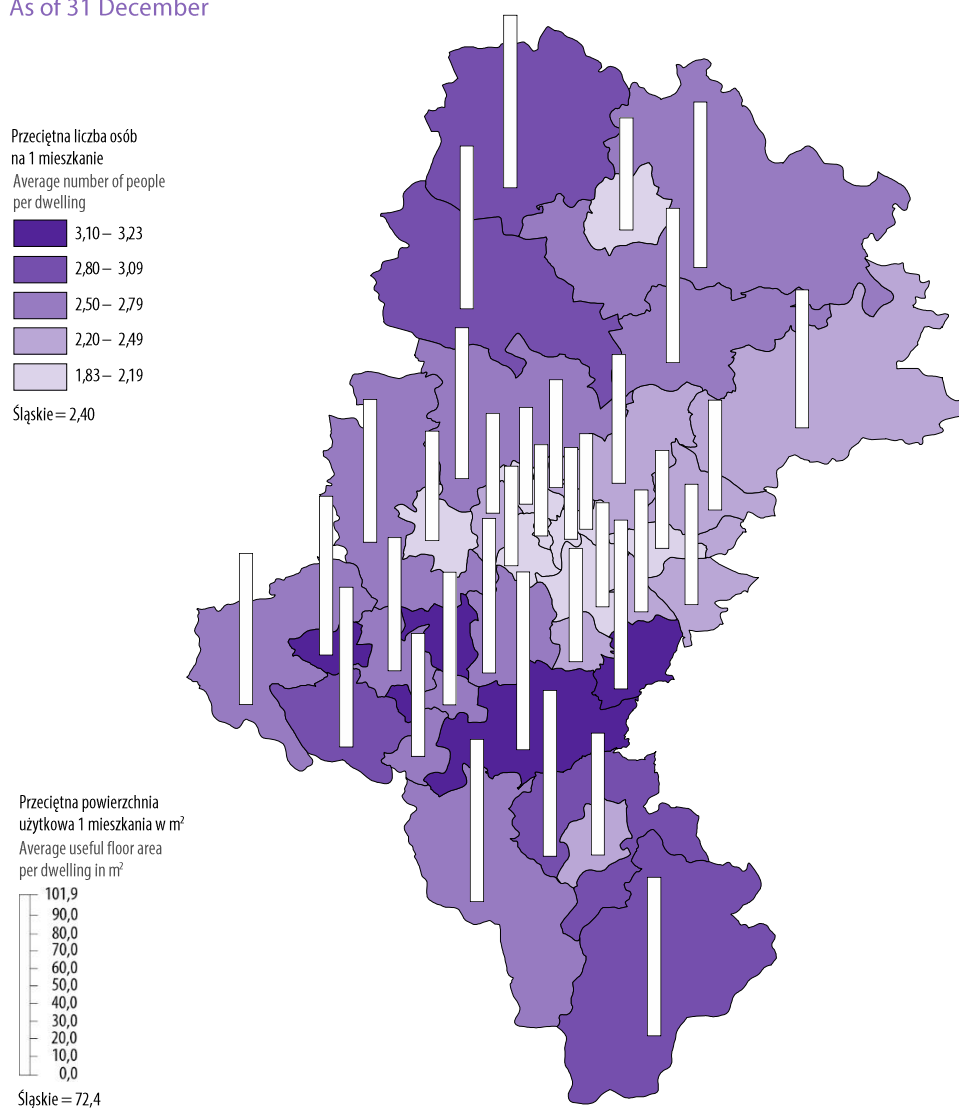
Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 31. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 31. Housing conditions of population in 2021
As of 31 December

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w 2021 r. wyniosła 22345,9 km (w kraju 316685,1 km), co stanowiło 7,1% sieci w kraju. W porównaniu z 2020 r. odnotowano przyrost sieci o 0,9%, tj. 188,9 km (w kraju o 1,0%, tj. 3275,5 km). W stosunku do 2015 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 6,1%, tj. 1290,5 km (w kraju – 6,3%, tj. 18814,0 km). W miastach długość sieci wyniosła 11850,4 km i wzrosła w stosunku do 2020 r. o 0,9%, tj. o 107,2 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 0,8%, tj. o 81,7 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych w 2021 r. było 660,1 tys., z tego 390,1 tys. w miastach i 270,0 tys. na wsi. W porównaniu z 2020 r. zarówno w mieście, jak i na wsi odnotowano wzrost liczby przyłączy o 1,8%, natomiast w relacji do 2015 r. w mieście wzrost o 7,7%, a na wsi o 9,8%.

Gęstość sieci wodociągowej w województwie wyniosła 181,2 km/100 km² (w Polsce – 101,3 km/100 km²) i w stosunku do 2015 r. zwiększyła się o 10,5 km na 100 km² (w Polsce – o 6,0 km/100 km²). W miastach zagęszczenie było znacznie wyższe niż na wsi (312,6 km/100 km² wobec 122,9 km/100 km²). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci w miastach wzrosła o 20,4 km/100 km², a na wsi o 6,1 km/100 km².

Korzystający z sieci wodociągowej w 2021 r. stanowili 95,9% ludności ogółem, 98,2% w miastach i 88,5% na wsi. W porównaniu z 2015 r. odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w miastach wzrósł o 0,1 p. proc., a na obszarach wiejskich wzrósł o 0,8 p. proc. W kraju wskaźniki te były niższe i wynosiły odpowiednio: 92,4% dla ogółu, 96,7% w miastach i 85,9% na wsi.

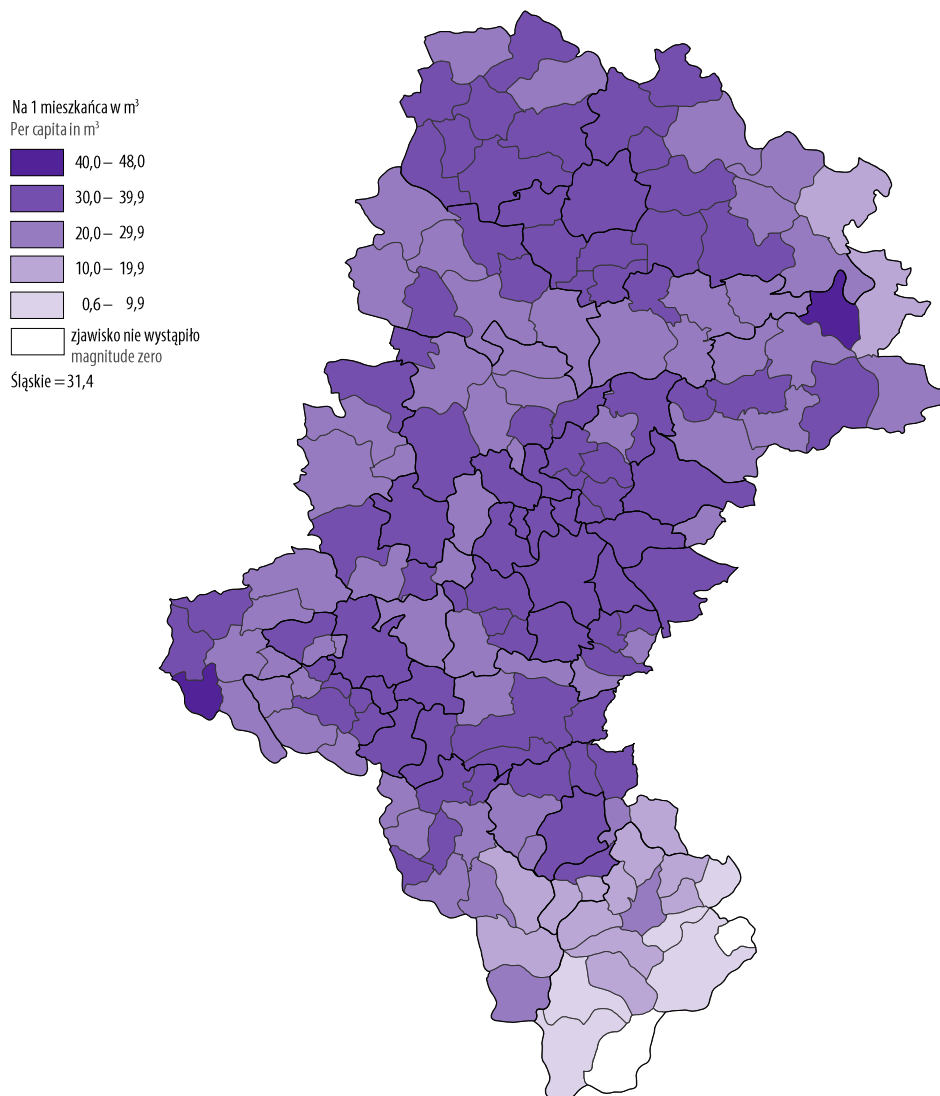
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 138,1 hm³ i w porównaniu z 2020 r. zmniejszyło się o 2,7 hm³, tj. o 1,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody wyniosło 31,4 m³, przy czym w miastach było to 32,8 m³, a na terenach wiejskich 27,2 m³. W Polsce 1 mieszkaniec zużył średnio o 2,3 m³ wody z wodociągów więcej niż mieszkaniec województwa śląskiego, w miastach o 2,5 m³ więcej, a na wsi o 4,0 m³ więcej.

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	21055,4	21926,9	22157,0	22345,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	608146	636015	648710	660113
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	135,9	139,3	140,8	138,1

Mapa 32. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 32. Consumption of water from water supply systems in households in 2021

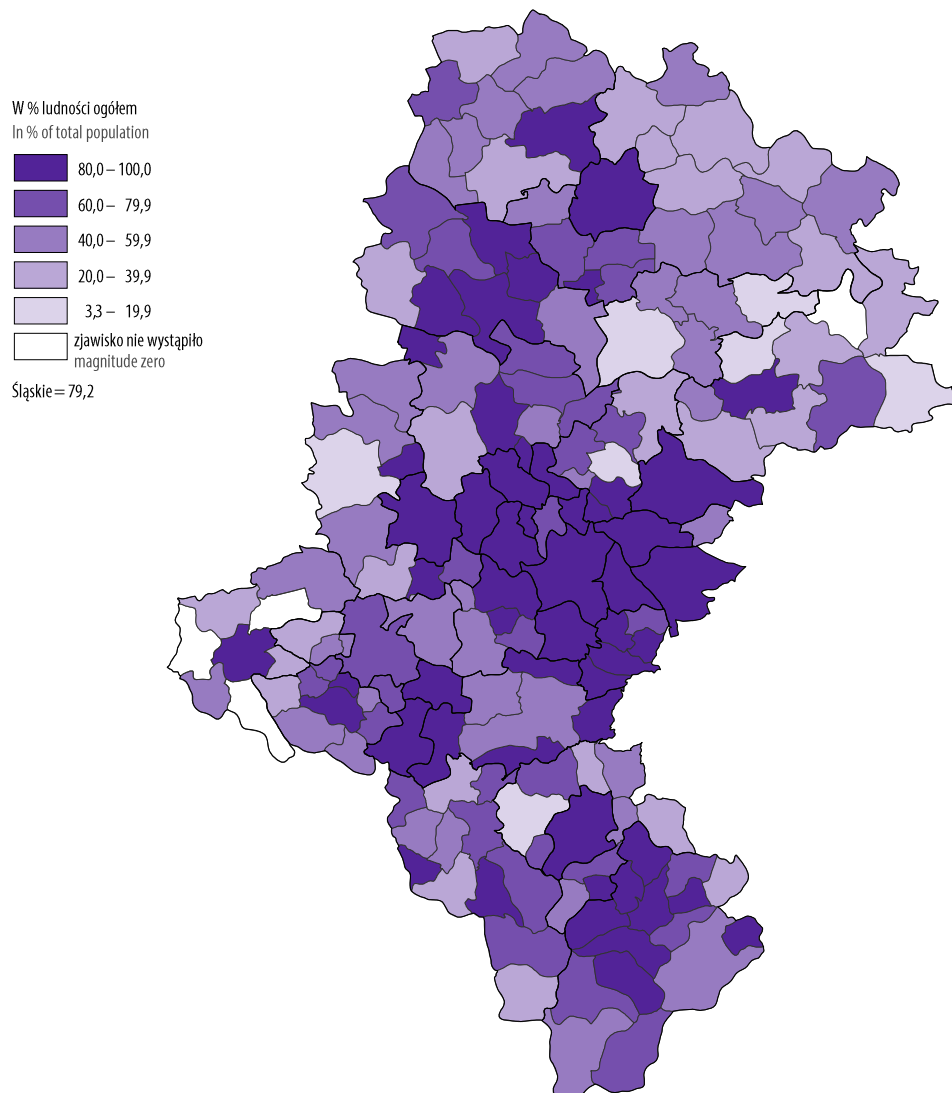
Długość sieci kanalizacyjnej w 2021 r. wyniosła 17647,3 km (w kraju 173484,8 km), co stanowiło 10,2% sieci w kraju. W porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost długości sieci o 1,8%, tj. o 312,0 km (w kraju o 2,3%, tj. o 3855,1 km). W stosunku do 2015 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 13,4%, tj. 2090,0 km (w kraju – 15,9%, tj. 23816,8 km). W miastach długość sieci wyniosła 11052,4 km i zwiększyła się w relacji do 2020 r. o 1,4% (o 153,8 km), a na terenach wiejskich o 2,5% (o 158,2 km). W porównaniu z 2015 r. sieci kanalizacyjnej w miastach przybyło o 8,8% (o 890,0 km), a na obszarach wiejskich o 22,2% (o 1200,0 km). Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w 2021 r. było 453,7 tys., z tego 303,9 tys. w miastach i 149,8 tys. na wsi. W porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy zarówno w miastach (o 2,0%), jak i na wsi (o 4,1%).

Na 100 km² powierzchni województwa w 2021 r. przypadało 143,1 km sieci kanalizacyjnej (w kraju 55,5 km). Zagęszczenie sieci kanalizacyjnej w 2021 r. w miastach wyniosło 291,6 km na 100 km² (w kraju 311,6/100 km²), a na wsi 77,2 km na 100 km² (w kraju 35,7/100 km²).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. stanowili 79,2% ludności ogółem, 88,3% w miastach i 50,2% na wsi. W porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miastach o 0,2 p. proc. i na wsi o 0,9 p. proc. W kraju wskaźniki te wynosiły: 71,9% dla ogółu ludności, 90,7% w miastach i 43,8% na wsi (wzrost w skali roku w miastach o 0,1 p. proc. i na wsi o 0,8 p. proc.).

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Mapa 33. Ludność korzystająca^a z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.
Map 33. Population using^a sewage system in 2021

^a Obliczono na podstawie NSP 2011.
^a Calculated based on NSP 2011.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	15557,3	17141,6	17335,3	17647,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	377586	431079	441783	453660
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	149,3	158,3	156,7	158,4
w tym oczyszczone of which treated	148,6	156,5	156,0	157,5

a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Długość sieci gazowej w 2021 r. wyniosła 19082,3 km (w kraju 165732,7 km), co stanowiło 11,5% sieci w kraju. W porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost długości sieci o 3,4%, tj. o 627,7 km (w kraju o 2,2%, tj. o 3643,6 km). W stosunku do 2015 r. długość sieci w województwie zwiększyła się o 12,9%, tj. o 2178,2 km (w kraju o 13,5%, tj. o 19746,0 km). W miastach długość sieci wyniosła 11564,8 km i wzrosła w stosunku do 2020 r. o 2,5%, tj. o 280,0 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 4,9%, tj. o 347,7 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w 2021 r. było 436,3 tys., z tego 298,5 tys. w miastach i 137,7 tys. na wsi. W stosunku do 2020 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy w miastach o 3,3%, na wsi o 4,8% (w kraju odpowiednio o: 3,2% i 5,1%).

Gęstość sieci gazowej na 100 km² w województwie wyniosła 154,7 km, w miastach 305,1 km, a na wsi 88,0 km. Wskaźnik ten w kraju wyniósł 53,0 km/100 km², w miastach 307,4 km/100 km², a na obszarach wiejskich 33,4 km/100 km². Korzystający z sieci gazowej w 2021 r. stanowili 65,3% ludności ogółem, w miastach – 73,6% i na wsi – 38,6%.

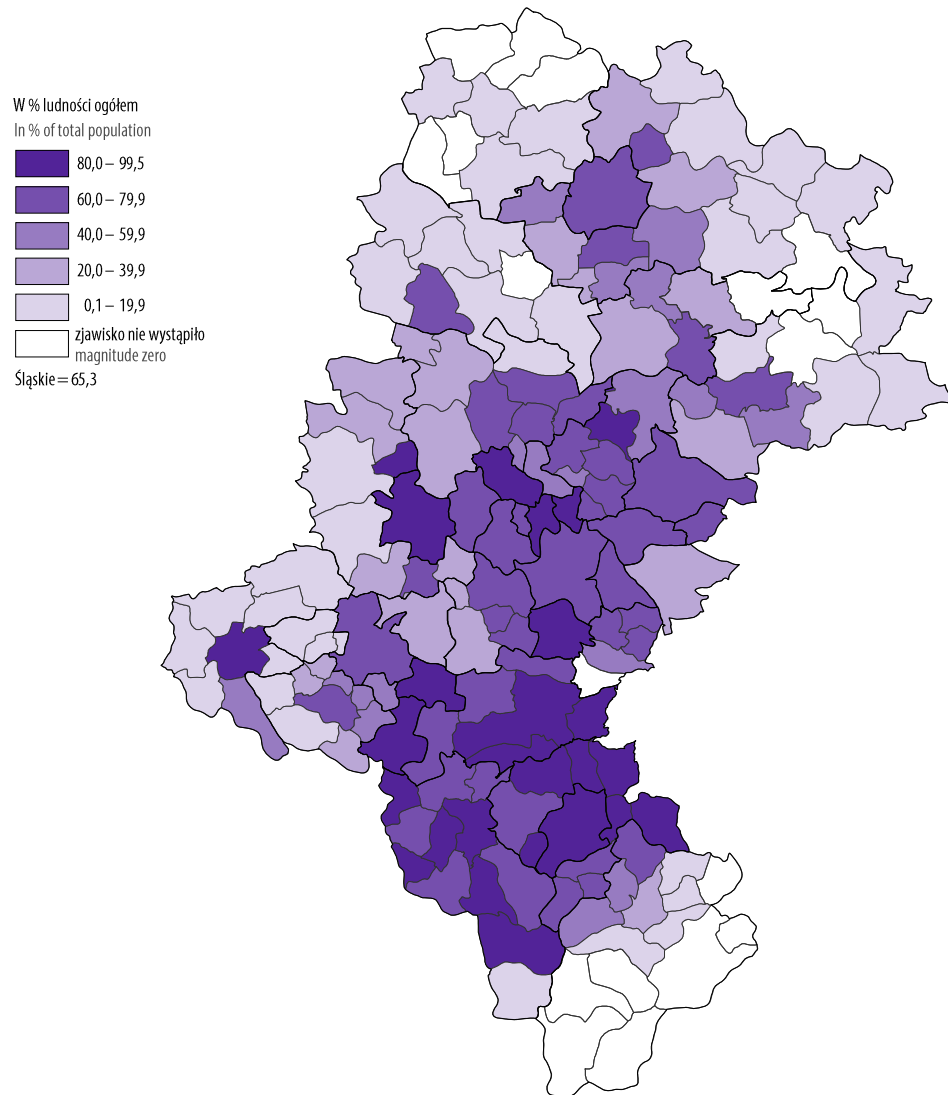
W porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci gazowej w miastach o 0,6 p. proc., na wsi o 2,1 p. proc. W kraju wskaźniki te były niższe i wyniosły 54,9% dla ogółu ludności, w miastach – 72,3% i na wsi – 28,8% (wzrost w skali roku w miastach o 0,1 p. proc., na wsi o 1,4 p. proc.).

Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2021 r. wyniosło 7215,9 GWh (w kraju 59431,5 GWh), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 1642,7 kWh (w kraju 1564,4 kWh). W porównaniu z 2020 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie wzrosło o 21,3%, na wsi o 31,3%, a w miastach o 19,0% (w kraju ogółem o 18,8%, na wsi o 32,7, w miastach o 13,9%).

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Mapa 34. Ludność korzystająca^a z gazu z sieci w 2021 r.
Map 34. Population using^a gas supply system in 2021

^a Obliczono na podstawie NSP 2011.
^a Calculated based on NSP 2011.

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia
 Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	16904,1	17889,0	18454,5	19082,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	347665	401494	420432	436280
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	1061,8	1108,5	1144,0	1169,2
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	4665,6	5553,2	5995,8	7215,9
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1019,2	1227,5	1330,0	1642,7

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
 a Including gas customers using collective gas-meters.

5.2.4. Ochrona zdrowia

5.2.4. Health care

W porównaniu z 2020 r. wzrosła liczba kadry medycznej pracującej bezpośrednio z pacjentem. Zmniejszyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, wzrosła natomiast liczba udzielonych porad. W stacjonarnej opiece zdrowotnej odnotowano większą liczbę hospitalizacji. Wzrosła liczba wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Zwiększyła się także liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia. Wzrosły wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia
Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Przychodnie Out-patient departments	2814	2797	2711	2654
Praktyki lekarskie i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	425	276	252	231
Porady udzielone ^{b,c} w tys: Consultations provided ^{b,c} in thousands:				
lekarskie ^d doctors ^d	35699,4	36345,5	36662,8	35000,9
stomatologiczne dental	4078,0	4206,7	3251,4	3747,0
Szpitala ogólne General hospitals	152	136	141	141
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	25526	23287	22668	22232
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	55,8	51,5	51,4	50,8
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	64,6	65,4	50,6	58,6
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	6,1	6,0	6,0	5,9

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patient in admission rooms.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

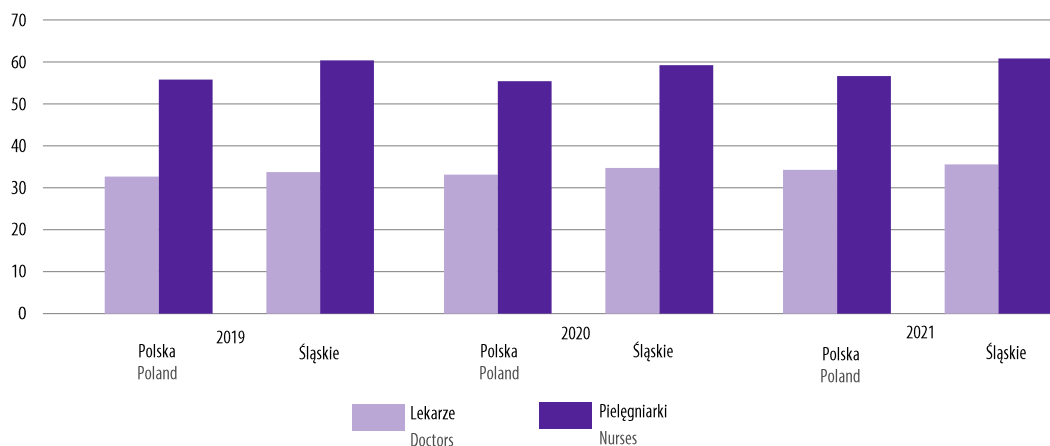
W 2021 r. liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem wyniosła 15,6 tys. (12,0% lekarzy pracujących w Polsce), lekarzy dentystów – 3,8 tys. (10,9% dentystów w Polsce). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba lekarzy zwiększyła się o 1,8%, a lekarzy dentystów – o 2,6%. Liczba pracujących pielęgniarek wyniosła 26,6 tys. (12,4% pielęgniarek w kraju), a liczba położnych – 3,3 tys. (11,5% położnych w kraju). W relacji do 2020 r. zarówno liczba pielęgniarek, jak i położnych wzrosła po 1,9%.

Ponadto bezpośrednio z pacjentem pracowało 3,8 tys. fizjoterapeutów (11,4% pracujących w Polsce), 3,4 tys. farmaceutów (odpowiednio 12,1% w kraju) oraz 1,4 tys. diagnostów laboratoryjnych (11,4% w kraju). W stosunku do roku poprzedniego liczba fizjoterapeutów wzrosła o 11,9%, liczba diagnostów laboratoryjnych zwiększyła się o 5,4%, a liczba farmaceutów zmniejszyła się o 0,8%.

Zasób kadry medycznej pracującej w województwie był drugi najbardziej liczny po województwie mazowieckim.

Wykres 31. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

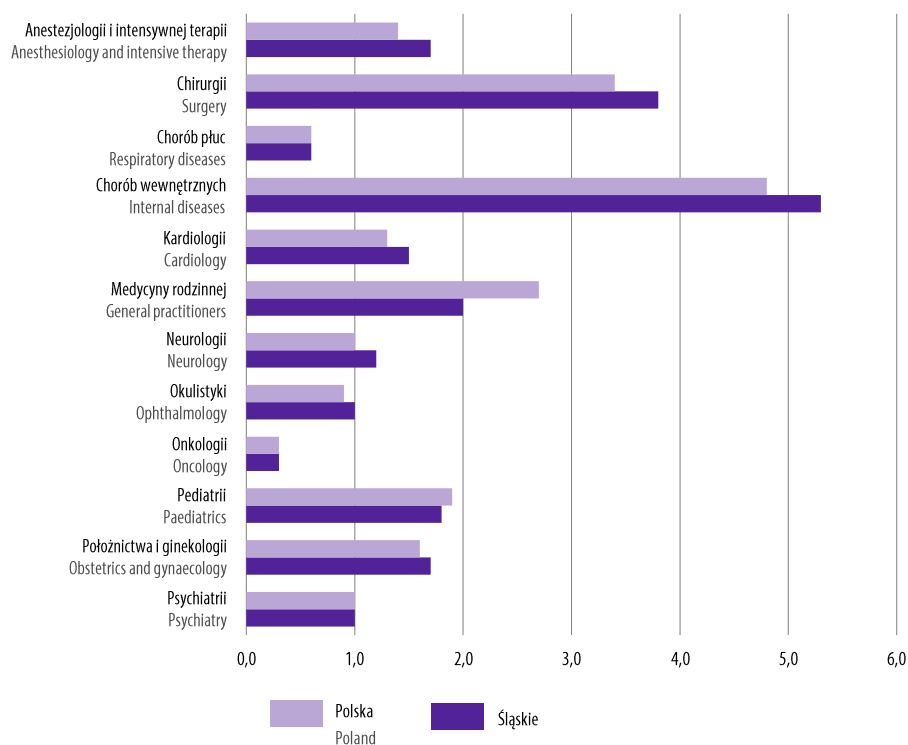
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

W przeliczeniu na 10 tys. ludności województwa przypadało przeciętnie 36 lekarzy (34 w Polsce) oraz 61 pielęgniarek (57 w Polsce). W przypadku pozostałej pracującej kadry medycznej wartości wskaźników w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców oscylowały na poziomie krajowym, tj. 14 położnych, 9 fizjoterapeutów, 8 farmaceutów i 3 diagnostów laboratoryjnych. Jedynie mniej odnotowano lekarzy dentyistów – 8,7 na 10 tys. mieszkańców województwa, a w Polsce – 9,2.

Wykres 32. Lekarze specjaliści według wybranych specjalności na 10 tys. ludności w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

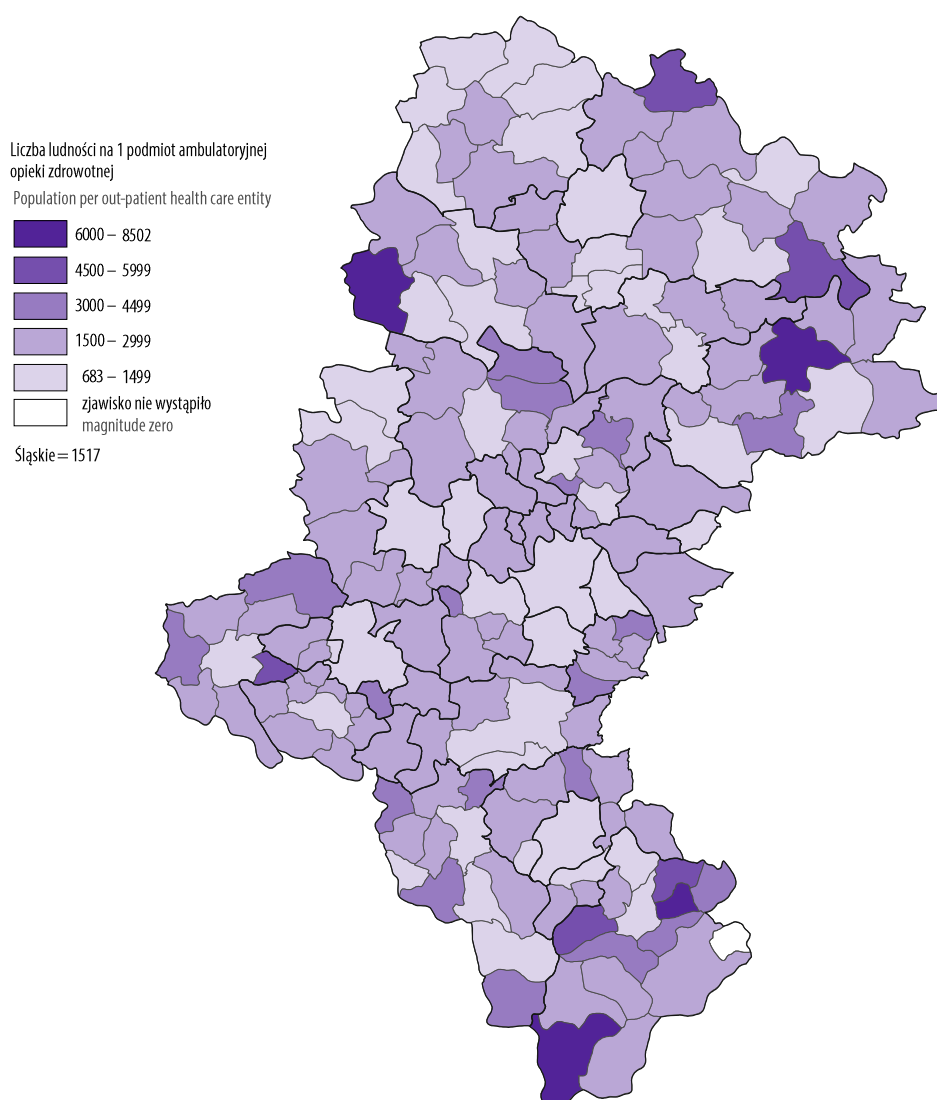
Chart 32. Doctors specialists by selected specialisation per 10 thousand population in 2021
As of 31 December

Poza dostępnością pracowników medycznych odniesioną do liczby potencjalnych pacjentów, ważnym czynnikiem wpływającym na jakość opieki zdrowotnej są kwalifikacje kadry medycznej. W 2021 r. lekarze specjaliści (10,4 tys.) stanowili 66,9% ogólnej liczby pracujących lekarzy, a wśród lekarzy dentystów specjalizację posiadało 0,6 tys., co stanowiło 14,6% ogółu dentystów pracujących z pacjentem.

Najwięcej lekarzy posiadało specjalizację z zakresu chorób wewnętrznych (22,2%), chirurgii (15,9%) oraz medycyny rodzinnej (8,6%). Natomiast wśród lekarzy dentystów najliczniejszą grupę stanowili specjalizujący się w ortodoncji (22,3%), następnie chirurgii stomatologicznej (18,7%) oraz protetyce stomatologicznej (18,5%).

Mapa 35. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.

Chart 35. Out-patient health care in 2021

W końcu 2021 r. działalność prowadziło 2885 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Funkcjonowały 2654 przychodnie oraz 231 praktyk lekarskich i stomatologicznych, realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych. W miastach zlokalizowanych było 84,0% podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Podmioty działające w województwie stanowiły 11,2% podmiotów w Polsce.

Zarówno liczba przychodni, jak i praktyk lekarskich oraz stomatologicznych zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego (odpowiednio o 57 i 21 jednostek), jak również w relacji do 2015 r. (odpowiednio o: 160 i 194).

Dostępność ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla pacjentów mierzona jest wskaźnikiem określającym liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W województwie zwiększyła się liczba potencjalnych pacjentów z 1489 w 2020 r. do 1517 w 2021 r. w przeliczeniu na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W Polsce wystąpił odwrotny trend – zmniejszyła się przeciętna liczba ludności z 1491 do 1474 przypadająca na 1 podmiot. Wśród gmin województwa najmniej osób na 1 podmiot przypadało w Żywcu (683), następnie w Ustroniu (764) i Lublińcu (812). Natomiast najwięcej w Rajczy (8502), a w dalszej kolejności w Pawonkowie (6519) i Gilowicach (6245).

Ogółem w 2021 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 38,7 mln porad, tj. o 11,0% więcej niż rok wcześniej, w którym panował stan epidemii COVID-19 wywołany przez koronawirus SARS-CoV-2 i restrykcje z nim związane. Porady udzielone w województwie stanowiły 12,1% porad udzielonych w Polsce. Udzielono 35,0 mln porad lekarskich (o 10,5% więcej niż rok wcześniej) oraz 3,7 mln porad stomatologicznych (o 15,2% więcej).

Lekarze podstawowej opieki zdrowotnej i lekarze rodzinni udzielili 20,4 mln porad, w tym 7,0 mln teleporad. Lekarze specjaliści udzielili 17,8 mln porad (w tym 1,6 mln teleporad), m.in. 2,7 mln porad chirurgicznych, 1,5 mln ginekologiczno-położniczych, 1,4 mln okulistycznych.

W województwie na koniec 2021 r. funkcjonowało 141 szpitali ogólnych (tyle samo, co przed rokiem, ale o 11 mniej niż w 2015 r.), tj. 15,7% ogólnej liczby w kraju. Dysponowały one 22,2 tys. łóżek, tj. mniej o 1,9% w relacji do 2020 r. i o 12,9% niż w 2015 r.

Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 51 łóżek (średnio 197 osób na 1 łóżko), podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 44 (225 osób na 1 łóżko). Przeciętne wykorzystanie łóżka w ciągu roku wyniosło 58,6%.

W 2021 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowanych było 759,7 tys. osób, tj. o 17,3% więcej niż rok wcześniej, co stanowiło 12,0% ogólnej liczby leczonych w kraju. Na 10 tys. ludności przypadało 1729 hospitalizacji (w Polsce 1667). Średni czas trwania pobytu pacjenta w szpitalu wyniósł 5,9 dni (w kraju 5,4).

Stacjonarną całodobową opiekę psychiatryczną w 2021 r. świadczyło 7 szpitali psychiatrycznych, 6 ośrodków leczenia odwykowego alkoholowego, 6 ośrodków rehabilitacyjnych dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 7 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 1 pielęgnacyjno-opiekuńczy typu psychiatrycznego. Dysponowały one łącznie 3,5 tys. łóżek, o 3,5% mniej niż rok wcześniej. Z leczenia stacjonarnego skorzystało 21,8 tys. pacjentów, wobec 21,0 tys. w 2020 r.

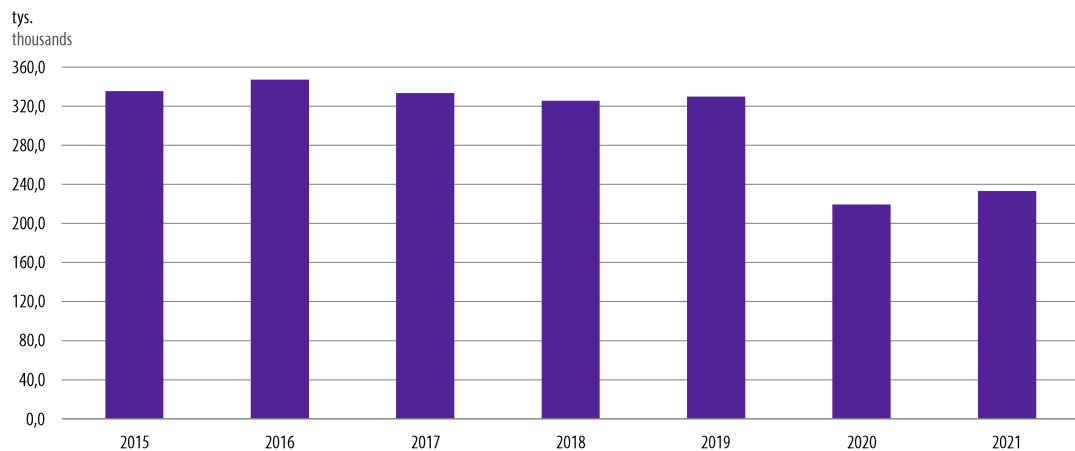
Wraz z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa coraz większą rolę w systemie opieki zdrowotnej pełnią zakłady opieki długoterminowej, zapewniające pacjentom całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, a także kontynuację leczenia farmakologicznego i dietetycznego w dłuższym okresie. Funkcjonowały 63 zakłady typu leczniczo-pielęgnacyjnego i 12 stacjonarnych placówek świadczących usługi hospicyjno-paliatywne. Posiadały one łącznie 4,2 tys. łóżek. Zapewniły opiekę w warunkach stacjonarnych 9,1 tys. osób (8,7 tys. w poprzednim roku).

W ramach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne w końcu 2021 r. świadczeń medycznych udzielały 163 zespoły ratownictwa medycznego (41 specjalistycznych i 122 podstawowe), 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego oraz 14 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Ponadto z systemem współpracowało 11 izb przyjęć.

W 2021 r. zespoły ratownictwa medycznego wyjeżdżały na miejsce zdarzenia 415,1 tys. razy (13,6% w skali kraju) i udzieliły pomocy 415,7 tys. osób (13,5% w Polsce). W relacji do 2020 r. wzrosła zarówno ogólna liczba wyjazdów, jak i liczba osób, którym udzielono pomocy (odpowiednio o 11,9% i o 11,8%). Wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności wyniósł 94,6 w województwie, a w kraju 80,8. Najwięcej świadczeń udzielono osobom w domu (80,9% ogółu).

Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

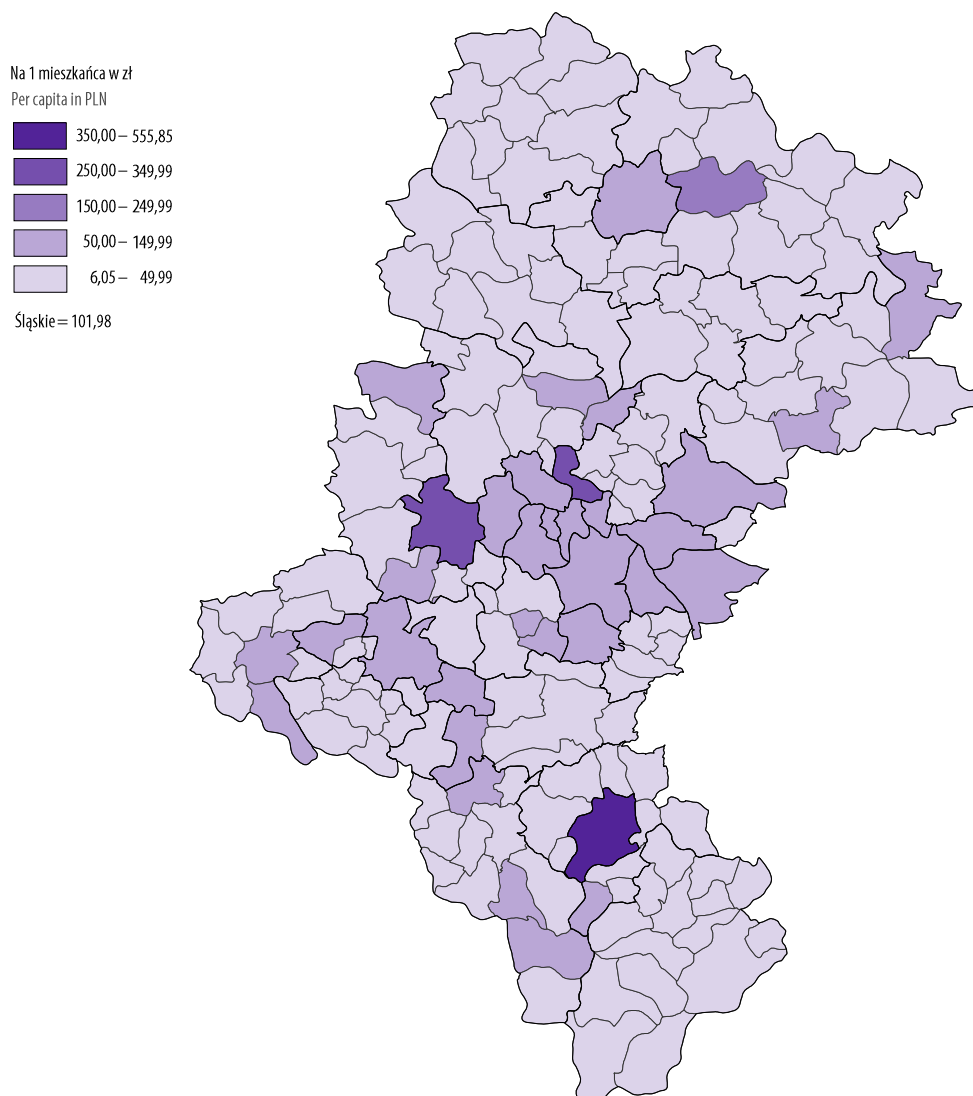

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w 2021 r. wyniosły łącznie 653,3 mln zł, tj. o 2,0% więcej w skali roku. Gminy wydatkowały 65,6 mln zł (o 30,7% więcej niż rok wcześniej), miasta na prawach powiatu – 382,4 mln zł (o 10,3% więcej), powiaty – 69,6 mln zł (o 12,5% mniej), a samorząd województwa – 135,7 mln zł (o 17,2% więcej).

Według działów klasyfikacji budżetowej, gminy 61,1% wydatków na ochronę zdrowia przeznaczyły na finansowanie przeciwdziałania alkoholizmowi. Powiaty 53,9% wydatków przeznaczyły na szpitale ogólne, a miasta na prawach powiatu na szpitale ogólne 59,2% wydatków, na przeciwdziałanie alkoholizmowi 13,3% wydatków.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego ogółem wyniosły 148,72 zł (w 2020 r. – 144,61 zł). W przypadku gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) wydatki na 1 mieszkańca wyniosły 101,98 zł, wobec 89,62 zł w 2020 r.

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.
Chart 36. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2021

5.2.5. Kultura

5.2.5. Culture

W końcu 2021 r. liczba instytucji kultury w województwie śląskim była niższa niż przed rokiem, z wyjątkiem kin stałych. W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., zwiększyła się liczba osób korzystających z instytucji kultury m.in. zwiedzających muzea i wystawy oraz galerie i salony sztuki, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz widzów w kinach stałych, z wyjątkiem czytelników bibliotek publicznych.

W końcu 2021 r. w województwie śląskim działały 774 placówki biblioteczne (753 biblioteki publiczne i filie oraz 21 punktów bibliotecznych), tj. o 1,4% mniej niż przed rokiem i o 5,5% mniej niż w końcu 2015 r. Przeciętnie na 1 placówkę biblioteczną przypadały 5654 osoby (w kraju – 4441 osób). W 2021 r. w bibliotekach publicznych i punktach bibliotecznych zarejestrowano 594,9 tys. czytelników (12,4% w skali kraju), których liczba zmniejszyła się zarówno w relacji do 2020 r. i 2015 r. (odpowiednio o: 3,6% i 25,0%). Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 12028,3 tys. wol., tj. o 14,3% więcej niż przed rokiem, ale o 22,4% mniej niż w 2015 r. Jeden czytelnik wypożyczył średnio w ciągu roku 20,2 wol. (w kraju – 18,5 wol.).

Na terenie województwa w końcu 2021 r. działalność wystawienniczą prowadziły 82 muzea i oddziały muzealne (przed rokiem – 83). Na 1 placówkę muzealną (łącznie z oddziałami) przypadało 53,4 tys. osób (w kraju – 40,4 tys. osób). Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 829,7 tys. osób, tj. więcej niż przed rokiem o 84,1%, ale mniej niż w 2015 r. o 48,4%. Ofertę muzeów i oddziałów muzealnych uzupełniało 37 galerii i salonów sztuki (przed rokiem – 38), które przygotowały 333 wystawy w kraju (przed rokiem – 249). Liczba zwiedzających galerie i salony sztuki zwiększyła się z 138,4 tys. w 2020 r. do 199,3 tys. w 2021 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	819	800	785	774
Muzea i oddziały muzealne ^a Museum with branches ^a	68	74	83	82
Galerie i salony sztuki Art galleries	39	39	38	37
Teatry i instytucje kultury Theatres and music institutions	20	22	22	21
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	241	252	242	242
Kluby i świetlice Clubs and community centres	125	121	112	104
Kina stałe Indoor cinemas	48	55	53	57
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	5581	5647	5621	5654
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	351,5	334,7	101,8	188,9
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 library insitution ^c	12488,7	12111,6	12463,6	12647,2

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

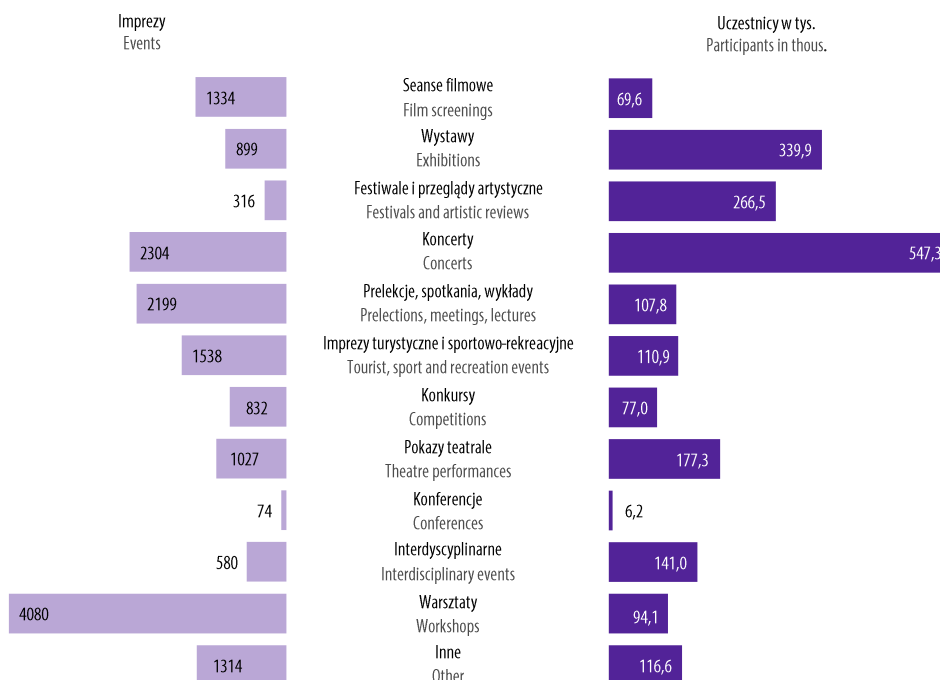
a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W województwie w końcu 2021 r. funkcjonowało 21 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny zespół artystyczny (przed rokiem – 22). W ciągu 2021 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały na terenie województwa 2,9 tys. przedstawień i koncertów (przed rokiem – 2,3 tys.), w których uczestniczyło 523,8 tys. widzów i słuchaczy (przed rokiem – 477,9 tys.). W relacji do 2015 r. zmniejszyła się liczba przedstawień i koncertów (o 60,2%) oraz widzów i słuchaczy (o 65,3%).

W końcu 2021 r. w województwie śląskim działało 57 kin stałych (przed rokiem – 53), które posiadały 42,9 tys. miejsc na widowni (przed rokiem – 41,7 tys.). W porównaniu z 2015 r. zwiększyła się liczba kin i miejsc na widowni (odpowiednio o: 18,8% i 13,1%). Średnio na 1 kino przypadało 60,5 tys. widzów (w kraju – 52,5 tys.). W ciągu 2021 r. w kinach stałych odbyło się 208,7 tys. seansów, tj. więcej niż w 2020 r. o 23,3%, ale mniej niż w 2015 r. o 23,8%. Na seanse filmowe w 2021 r. przyszło 3449,2 tys. widzów, tj. więcej niż przed rokiem o 40,6%, ale mniej niż w 2015 r. o 42,4%.

Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2021 r.

Chart 34. Events organised by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres and event participants in 2021

W końcu 2021 r. w województwie śląskim znajdowały się 242 centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz 104 kluby i świetlice (przed rokiem odpowiednio: 242 i 112). Na 1 instytucję tego typu przypadało 12647 osób (w kraju – 9611). W ciągu 2021 r. instytucje tego typu zorganizowały 16,5 tys. imprez (o 24,0% więcej w porównaniu z 2020 r.), w których wzięło udział 2054,2 tys. osób (o 20,8% więcej w porównaniu z 2020 r.). We wszystkich instytucjach działało 1395 grup artystycznych (przed rokiem – 1476), które zrzeszały 24,3 tys. członków (przed rokiem – 25,6 tys.). W centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadzone były zajęcia tematyczne w 2613 kołach (klubach/sekcjach), w których brało udział 43,5 tys. osób (przed rokiem odpowiednio: 2804 koła i 50,2 tys.). Ww. instytucje kultury zorganizowały także 370 kursów o różnej tematyce (przed rokiem – 445), które ukończyło 5,4 tys. osób (przed rokiem – 5,9 tys.).

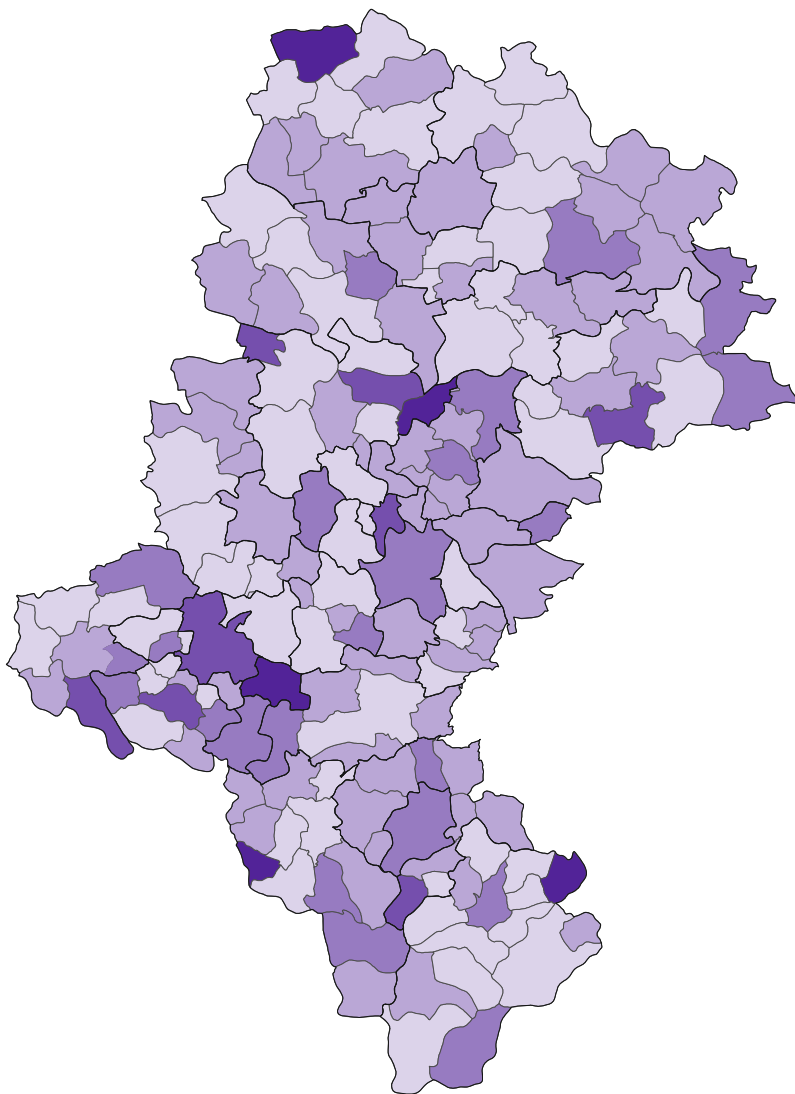
Mapa 37. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.

Map 37. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021

Na 1 mieszkańca w zł
Per capita in PLN

320,00 – 398,00
250,00 – 319,99
180,00 – 249,99
110,00 – 179,99
33,84 – 109,99

Śląskie = 160,40

W 2021 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 925,7 mln zł i były o 0,4% wyższe niż w 2020 r. oraz o 14,6% wyższe niż w 2015 r. Stanowiły one 2,7% wydatków ogółem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego wydały 206,98 zł (w kraju – 253,75 zł). Z budżetu jednostek samorządu terytorialnego najwięcej środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczyły samorządy miast na prawach powiatu oraz gmin (łącznie 704,6 tys. zł), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dawało kwotę 160,40 zł (w kraju – 198,21 zł). Spośród 167 gmin i miast na prawach powiatu, największe wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosły miasto na prawach powiatu Żory (398,00 zł) i gmina Lipie (373,77 zł), natomiast najmniejsze gminy Łękawica (33,84 zł) oraz Lipowa (39,25 zł).

5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne

5.2.6. Public safety

Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż przed rokiem. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych dominowały przestępstwa o charakterze gospodarczym. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych był wyższy w porównaniu z poprzednim rokiem, doszło również do mniejszej liczby wypadków drogowych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2022 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie województwa śląskiego ukształtowała się na poziomie 153,0 tys., tj. wyższym niż w 2021 r. i w 2015 r. odpowiednio o: 26,2% i 30,6%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych o 5,1% w porównaniu z 2021 r. oraz o 7,9% w stosunku do 2015 r. Udział przestępstw stwierdzonych na terenie województwa śląskiego w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w kraju wyniósł 17,7%.

Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym wyniosła 62,7 tys. i stanowiła 41,0% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych. Liczba tego rodzaju przestępstw zwiększyła się w skali roku o 0,4%, natomiast zmniejszyła w porównaniu z 2015 r. o 13,1%. Analogicznie w kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw kryminalnych o 0,4% w porównaniu z 2021 r. oraz spadek o 6,0% w stosunku do 2015 r.

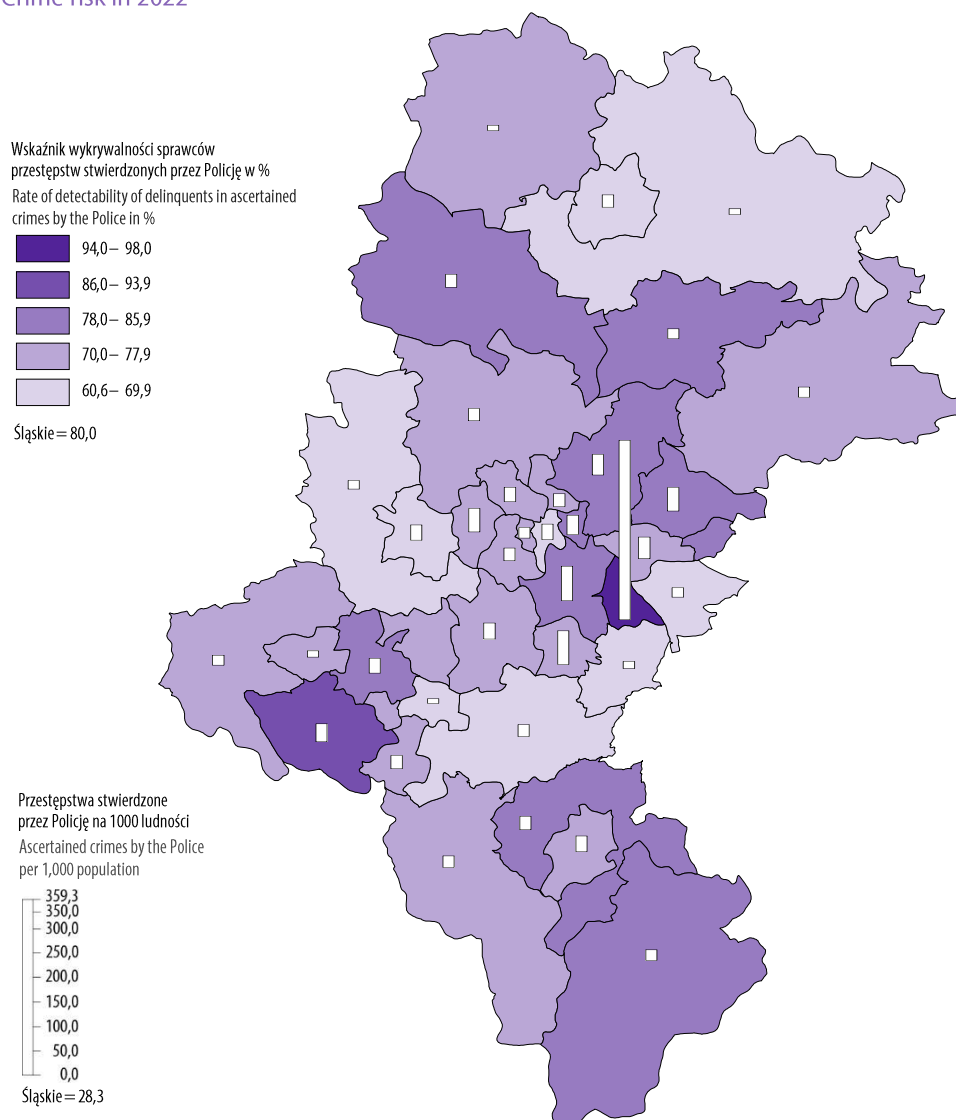
Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła 77,6 tys. (50,7% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych), tj. więcej niż przed rokiem o 65,6% i więcej niż w 2015 r. o 145,1%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw o charakterze gospodarczym o 17,6% w skali roku oraz wzrost o 57,6% w porównaniu z 2015 r.

W 2022 r. na terenie województwa śląskiego stwierdzono 7,3 tys. przestępstw drogowych, tj. mniej niż przed rokiem o 0,2% i mniej niż w 2015 r. o 20,9%. W kraju liczba przestępstw drogowych zmalała w odniesieniu do 2021 r. (o 2,5%) i zmalała w porównaniu z 2015 r. (o 9,7%).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa, najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym odnotowano w Katowicach (11,5% ogółu tego rodzaju przestępstw w województwie) i Sosnowcu (6,2%). Przestępstwa o charakterze gospodarczym najczęściej popełniano w Mysłowicach (31,8%) i Katowicach (14,8%). W stolicy województwa zarejestrowano również najwięcej przestępstw drogowych (5,9%).

W 2022 r. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ogółem wyniósł 80,0% (75,3% w 2021 r., 68,4% w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym ukształtował się na poziomie 67,0% (66,5% przed rokiem, 54,0% w 2015 r.), o charakterze gospodarczym – 87,8% (81,7% w 2021 r., 90,1% w 2015 r.), drogowych wyniósł 98,9% (98,7% w 2021 r., 98,8% w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw przeciwko mieniu wyniósł 59,5% (63,9% przed rokiem, 52,4% w 2015 r.). Najwyższe wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2022 r. odnotowano w mieście na prawach powiatu Mysłowice (98,0%) oraz powiatach: wodzisławskim (86,4%), myszkowskim (85,8%), bielskim (84,4%) i lublinieckim (83,0%), natomiast najniższe w mieście na prawach powiatu Żory (60,6%) oraz w powiecie pszczyńskim (63,0%) i bieruńsko-lędzkim (63,1%).

Mapa 38. Zagrożenie przestępczością w 2022 r.
Map 38. Crime risk in 2022

W 2022 r. w województwie śląskim odnotowano 1984 wypadków drogowych (9,3% ogólnej liczby wypadków w kraju), tj. o 9,9% mniej niż przed rokiem i o 47,7% mniej niż w 2015 r. W wyniku wypadków drogowych 155 osób poniosło śmierć (148 osób przed rokiem, 255 osób w 2015 r.), a 2263 osób odniosło obrażenia ciała, tj. mniej niż w 2021 r. i 2015 r. odpowiednio: o 12,2% i 50,6%. W kraju odnotowano 21322 wypadków drogowych, tj. mniej niż w roku ubiegłym i 2015 r. odpowiednio o: 6,5% i 35,3%. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 tys. ludności wyniósł 45,5 (w kraju 56,4) i był niższy niż w 2021 r. i 2015 r. kiedy osiągnął wartość (50,2 i 82,8). Najwyższe wskaźniki odnotowano w powiecie zawierciańskim (87,5), Częstochowie (81,7) i powiecie myszkowskim (76,1), najniższe w Siemianowicach Śląskich (17,2), Bielsku-Białej (17,3) i Chorzowie (24,4). Przeciętna liczba rannych na 100 wypadków drogowych w województwie wyniosła 114,1 (w kraju 116,0); najwięcej w powiecie żywieckim (170,0), Jastrzębiu-Zdroju (146,7), tarnogórskim (132,1), a najmniej w Bielsku-Białej (93,1), Mysłowicach (96,9), Chorzowie i Piekarach Śląskich (po 100,0). Ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych było 7,8 (w kraju 8,9), najwięcej w powiecie lublinieckim (27,0) i gliwickim (19,4). W Siemianowicach Śląskich w 2022 r. nie odnotowano w wypadkach drogowych ofiar śmiertelnych.

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki

Table 27. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Wypadki Accidents	3792	2383	2203	1984
Ofiary śmiertelne Fatalities	255	189	148	155
na 100 wypadków per 100 road accidents	6,7	7,9	6,7	7,8
Ranni Injured	4584	2715	2576	2263

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

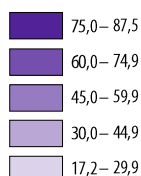
^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 39. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.

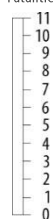
Map 39. Road safety in 2022

Wypadki drogowe
na 100 tys. ludności
Road accidents
per 100 thousand population

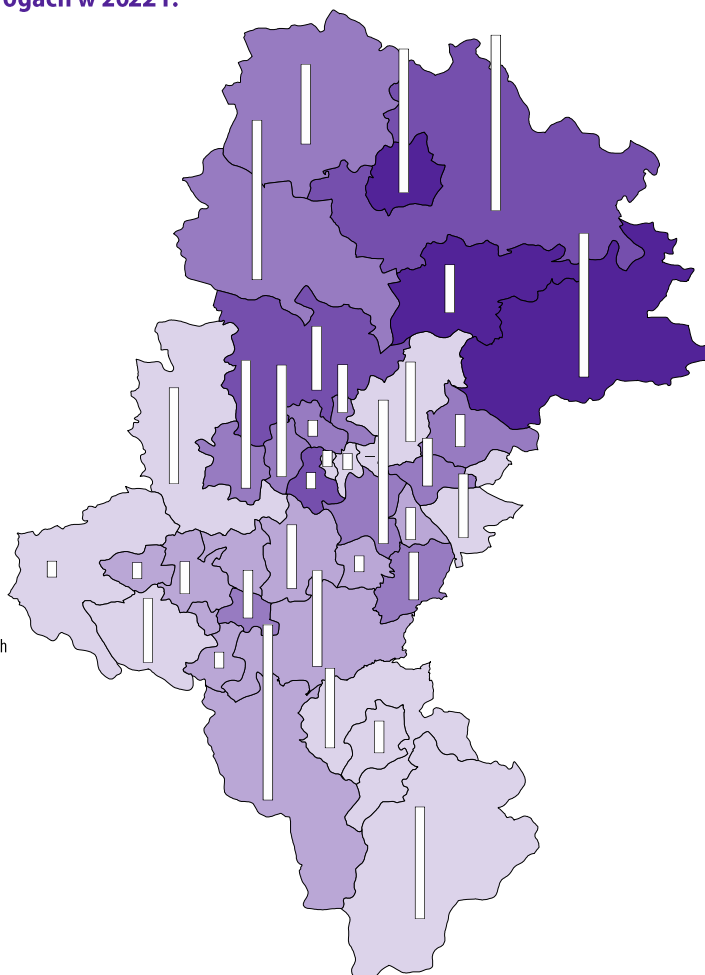

Śląskie = 45,5

Ofiary śmiertelne wypadków drogowych
Fatalities of road accidents

Śląskie = 155

5.2.7. Społeczeństwo informacyjne

5.2.7. Information society

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku odsetka gospodarstw domowych korzystających z Internetu. W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zwiększyła się liczba osób dokonujących zakupy przez Internet oraz korzystających z usług administracji publicznej.

Od lat systematycznie rośnie udział gospodarstw posiadających dostęp do Internetu. W 2022 r. dostęp do Internetu w domu posiadało 93,7% gospodarstw domowych w województwie śląskim (93,3% w kraju), co oznacza wzrost o 0,1 p. proc. w ciągu roku oraz wzrost o 20,4 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu korzystały z niego głównie poprzez połączenia szerokopasmowe. Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 88,9% (86,9% w kraju) badanej populacji w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 2,3 p. proc. w ciągu roku. W tej grupie wiekowej udział osób korzystających regularnie wzrósł o 2,6 p. proc. do 87,8% (85,7% w kraju).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	73,3	90,3	93,6	93,7
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet	72,0	89,7	90,4	91,9
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	64,5	84,1	85,2	87,8

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

Biorąc pod uwagę korzystanie z Internetu w celach prywatnych w 2022 r. najczęściej wykonywanymi czynnościami w województwie śląskim było wyszukiwanie informacji o towarach lub usługach – 77,1% badanej populacji (74,3% w kraju), tj. wzrost o 12,0 p. proc. w skali roku oraz wysyłanie i odbieranie e-maili (np. Poczta WP, Onet, Poczta Interia, GMail) – 73,0% (69,3% w kraju) – wzrost o 5,5 p. proc.

Wśród osób korzystających z Internetu 65,5% (64,6% w kraju) dokonywało zakupów przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 8,1 p. proc. więcej niż przed rokiem i o 26,1 p. proc. więcej niż w 2015 r. Odsetek osób zamawiających towary lub usługi w ciągu ostatnich 3 miesięcy wyniósł 54,2% (50,9% w kraju), a towary najczęściej zamawiane to odzież, obuwie i dodatki 38,9% (31,5% w roku poprzednim) oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody 17,7% (13,9% w roku poprzednim).

Wykres 35. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 35. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

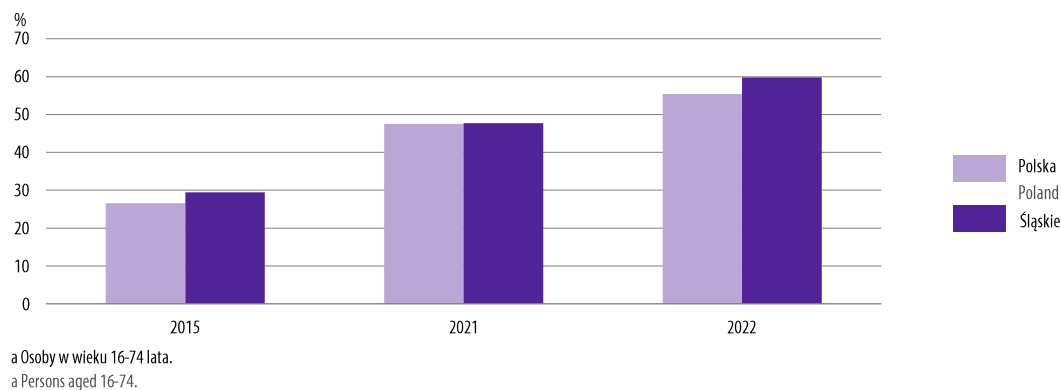

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W 2022 r. z usług administracji publicznej przez Internet korzystało 59,8% (55,4% w kraju) populacji osób w wieku 16-74 lata. Wskaźnik ten w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o 12,1 p. proc., a w relacji do 2015 r. o 30,4 p. proc. Wyższy niż w 2021 r. o 7,4 p. proc. był odsetek osób korzystających z Internetu w celu wyszukiwania informacji na stronach administracji publicznej, który ukształtował się na poziomie 33,3% (29,3% w kraju) oraz w celu pobierania lub drukowania formularzy urzędowych – 30,2% (w kraju 29,1%) wzrost o 4,9 p. proc. Mniejszy natomiast niż przed rokiem, o 0,9 p. proc. był odsetek osób, które deklarowały wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych i wyniósł 33,0% (28,9% w kraju).

Wykres 36. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

5.2.8. Aktywność społeczna

5.2.8. Social activity

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON w województwie śląskim w końcu 2022 r. była wyższa niż przed rokiem. Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie mniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych niż w kraju.

W końcu 2022 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 14,2 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 4,4% więcej niż w końcu 2021 r. (w kraju o 3,9%) i o 19,4% więcej niż w końcu 2015 r. (w kraju o 19,3%). Biorąc pod uwagę liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, województwo śląskie zajmowało 4. miejsce w kraju, po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim, a liczba wyżej wymienionych podmiotów zarejestrowanych stanowiła 8,8% w skali kraju.

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total	11859	13146	13558	14160
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	25,9	29,8	31,0	32,6

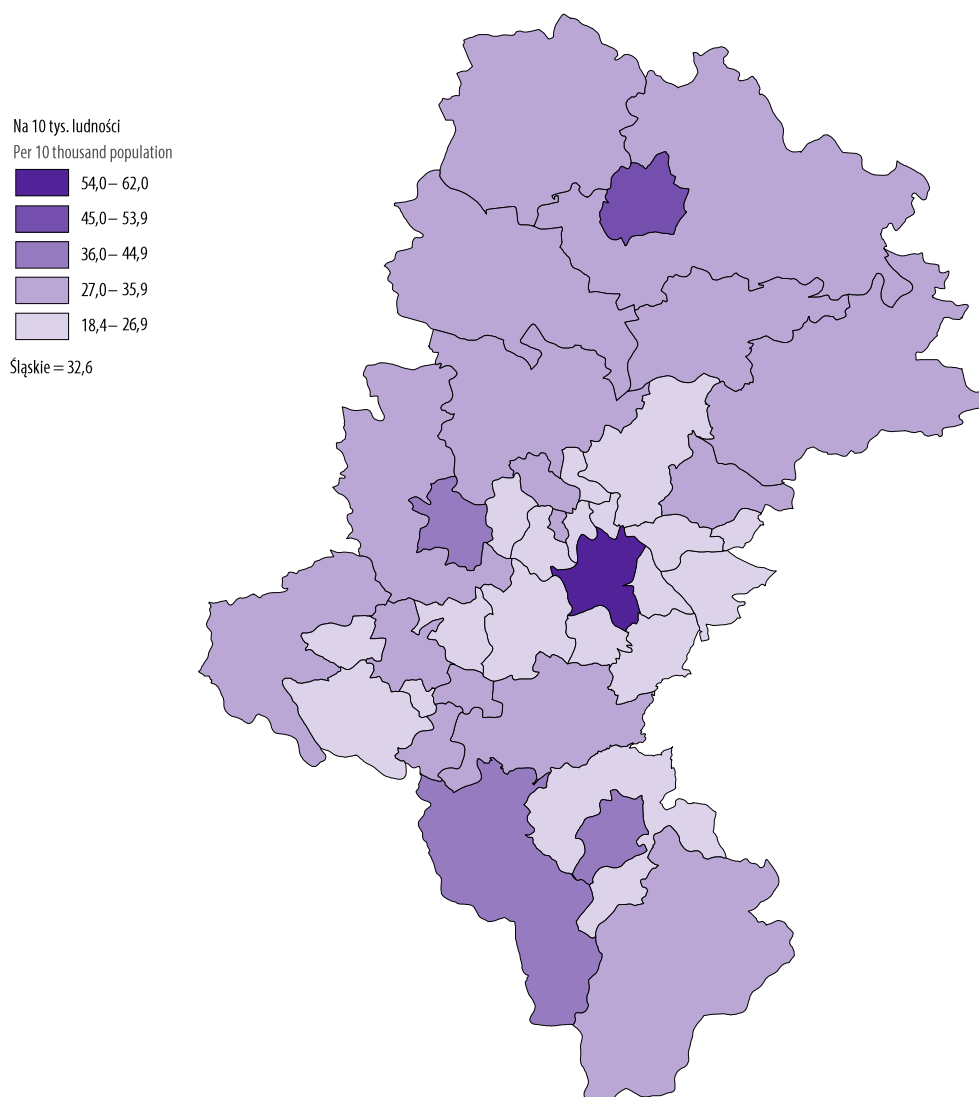
Wśród fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w końcu 2022 r. najliczniejszą grupę tworzyły stowarzyszenia i organizacje społeczne (11,4 tys., 80,5% ogółu), których liczba wzrosła zarówno w porównaniu z końcem 2021 r. o 3,6% (w kraju o 2,8%), jak i 2015 r. o 11,9% (w kraju o 12,3%). Liczba fundacji ukształtowała na poziomie 2,8 tys., tj. wyższym niż przed rokiem o 8,1% (w kraju o 7,9%) i wyższym niż w końcu 2015 r. o 64,9% (w kraju o 54,5%).

W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w województwie zarejestrowanych było 33 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w kraju – 43), tj. o 2 więcej niż w końcu 2021 r. i o 7 więcej w końcu 2015 r. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności odnotowano w Katowicach (62), a najmniej w Rudzie Śląskiej (18).

Mapa 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2022
As of 31 December

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W 2020 r. na terenie województwa śląskiego według ostatecznych danych aktywnie działało 8,0 tys. organizacji non-profit (tj. stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), co stanowiło 8,4% w skali w kraju. Liczba ww. organizacji w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 1,3%, natomiast zmniejszyła się w relacji do 2016 r. o 2,4%. W rankingu województw, województwo śląskie pod względem liczby rejestrowych organizacji non-profit znalazło się na 4. miejscu w kraju (po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim). Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie 18 aktywnie działających organizacji non-profit (w kraju – 25), tj. o 1 mniej niż w 2018 r. i tyle samo co w 2016 r.

Organizacje non-profit charakteryzowały się prowadzeniem różnorodnej i wielodziedzinowej działalności. W 2020 r. w ramach swojej działalności statutowej najwięcej organizacji zajmowało się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (32,9%). Liczną grupę stanowiły organizacje wskazujące jako główną dziedzinę kulturę i sztukę (13,4%), ratownictwo (11,4%) oraz pomoc społeczną i humanitarną (9,6%).

Wśród aktywnie działających organizacji non-profit najliczniejszą były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (5,9 tys.), a następnie fundacje (1,4 tys.). W 2020 r. po raz pierwszy w badanej zbiorowości uwzględnione zostały aktywne koła gospodyń wiejskich (0,3 tys.). Mniej liczne były także społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (po 0,2 tys.).

Na zbiorowość stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych składały się typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (2,8 tys.), stowarzyszenia sportowe (2,1 tys.), ochotnicze straże pożarne (0,9 tys.) oraz koła łowieckie (0,2 tys.).

Aktywnie działające organizacje non-profit zrzeszały w końcu 2020 r. 0,6 mln członków, tj. mniej niż w końcu 2018 r. o 14,3 % oraz mniej niż w końcu 2016 r. o 25,0%. Wśród nich osoby fizyczne stanowiły 97,8%. Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła – 6,3 tys., a osoby prawne – 0,3 tys. Maksymalny terytorialny zasięg działalności omawianych organizacji obejmował głównie obszar gminy (25,9%) i powiatu (23,5%), a następnie województwa (19,8%) oraz obszar całego kraju (18,7%).

Rozdział 6. Gospodarka

Chapter 6. Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W województwie śląskim w 2021 r., w porównaniu z danymi sprzed roku, zanotowano wzrost wartości produktu krajowego brutto oraz poziomu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca (według wstępnego szacunku). Zwiększył się udział województwa w generowaniu PKB. Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie była wyższa niż przeciętna dla kraju.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku, w 2021 r. wartość PKB w cenach bieżących wyniosła 313592 mln zł i była wyższa w porównaniu z 2020 r. o 14,9% (w kraju wyższa o 12,2%) oraz wyższa w porównaniu z 2015 r. o 41,0% (w kraju wyższa o 45,9%). Udział województwa śląskiego w tworzeniu krajowego PKB wyniósł 12,0% i zwiększył się o 0,3 p. proc. w relacji do 2020 r., ale zmniejszył się o 0,4 p. proc. w relacji do 2015 r.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniósł 71388 zł i zwiększył się w porównaniu z 2020 r. o 15,8% oraz w relacji do 2015 r. o 47,0%. Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie śląskim była wyższa niż średnia dla kraju o 3,4% (w 2020 r. wyższa o 0,7%, a w 2015 r. wyższa o 3,9%).

Województwo śląskie zajmowało 4 lokatę pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca (po województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim). Wartość PKB na 1 mieszkańca województwa śląskiego stanowiła 66,0% poziomu tego wskaźnika dla mieszkańca województwa mazowieckiego, w którym odnotowano najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca.

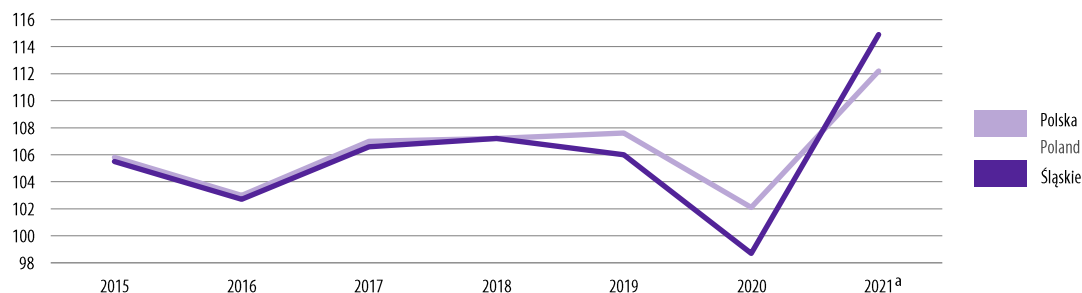
Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie w 2021 r. wyrażona w PPS (standardzie siły nabywczej) stanowiła 79% średniej Unii Europejskiej¹ (w 2020 r. – 76%, a w 2015 r. – 72%).

Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.

a Preliminary estimate.

¹ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

W 2020 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu PKB województwa były zróżnicowane od 6,9% w podregionie bytomskim do 21,5% w podregionie katowickim (w 2015 r. w tych samych podregionach w granicach od 6,9% do 20,9%). Wartość PKB wytworzonego w podregionie katowickim była ponad 3-krotnie wyższa niż w podregionie bytomskim. W podregionie katowickim wypracowano 2,5% krajowej wartości PKB, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie katowickim (82474 zł), a najniższy w podregionie bytomskim (44770 zł). Najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca w podregionie bytomskim stanowił 54,3% wartości PKB na 1 mieszkańca podregionu katowickiego.

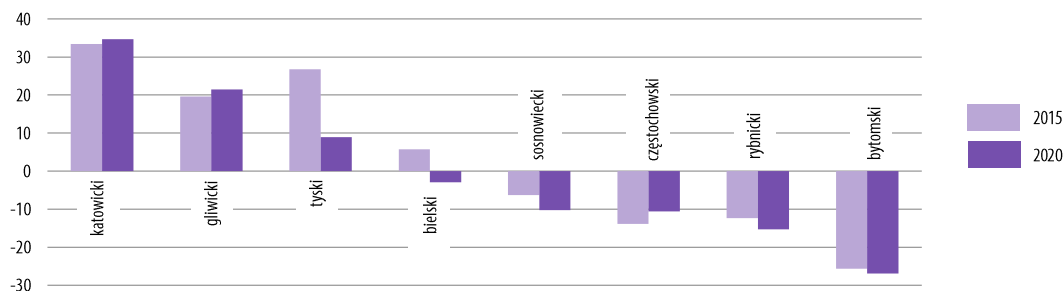
Wartość PKB na 1 mieszkańca przekraczającą przeciętną w województwie zanotowano w podregionach: katowickim o 33,8% (w 2015 r. o 28,5%), gliwickim o 20,7% (w 2015 r. o 15,1%), tyskim o 8,1% (w 2015 r. o 22,1%). Natomiast w pozostałych 5 podregionach wartość PKB na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie od 72,6% średniej wojewódzkiej w podregionie bytomskim do 96,5% średniej wojewódzkiej w podregionie bielskim (w 2015 r. w tych samych podregionach od 71,5% do 101,8%).

Poziom PKB na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej odnotowano w podregionach: katowickim, gliwickim i tyskim. Wartość PKB na 1 mieszkańca poniżej średniej krajowej wystąpiła w podregionach bielskim, sosnowieckim, częstochowskim, rybnickim i bytomskim.

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa śląskiego w 2020 r. wyniósł 16,5% (w 2019 r. – 16,1%, a w 2015 r. – 16,7%).

**Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju**

Chart 38. Gross domestic product per capita (current prices)
Relative deviations from the national average value

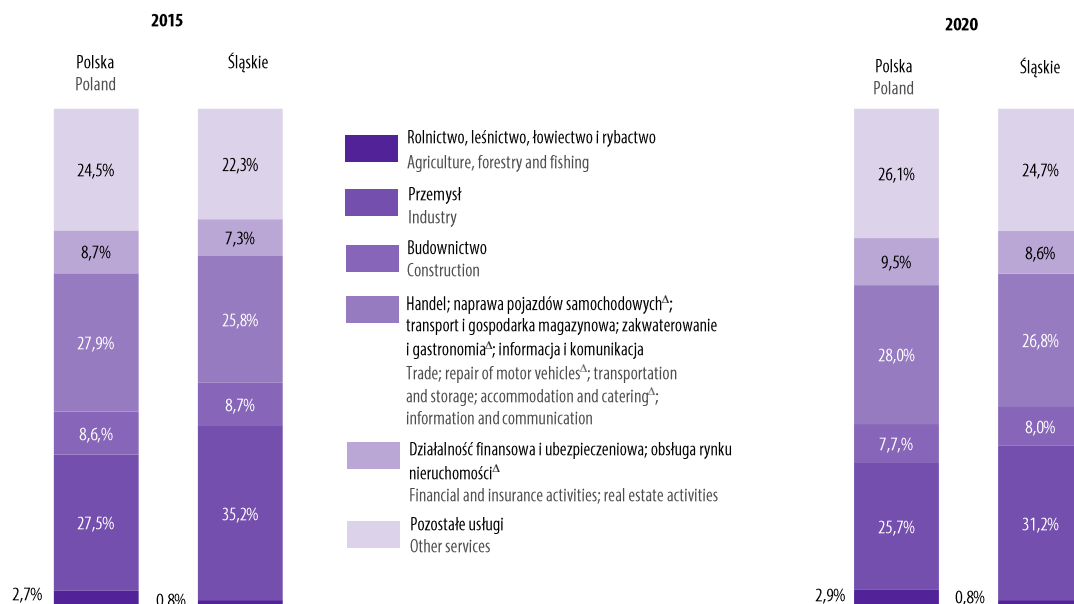

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) w cenach bieżących w 2020 r. wyniosła 240406 mln zł i była o 21,9% wyższa w porównaniu z 2015 r. Największy udział w tworzeniu WDB posiadały jednostki prowadzące działalność w przemyśle (31,2%), który obniżył się zarówno w relacji do 2019 r. i 2015 r. (odpowiednio o: 2,2 p. proc. i 4,0 p. proc.). Jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji wypracowały 26,8% WDB województwa (w 2019 r. 26,3%, a w 2015 r. 25,8%). Najmniejszy udział w tworzeniu WDB odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (0,8% w 2020 r. wobec 0,8% w 2019 r. i 0,8% w 2015 r.).

Wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2020 r. wyniosła 144901 zł, tj. o 2,7% więcej niż w 2019 r. oraz o 19,6% więcej niż w 2015 r. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w województwie śląskim przewyższała średnią dla kraju o 2,1% (w 2019 r. o 7,2%, a w 2015 r. o 6,7%).

Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)

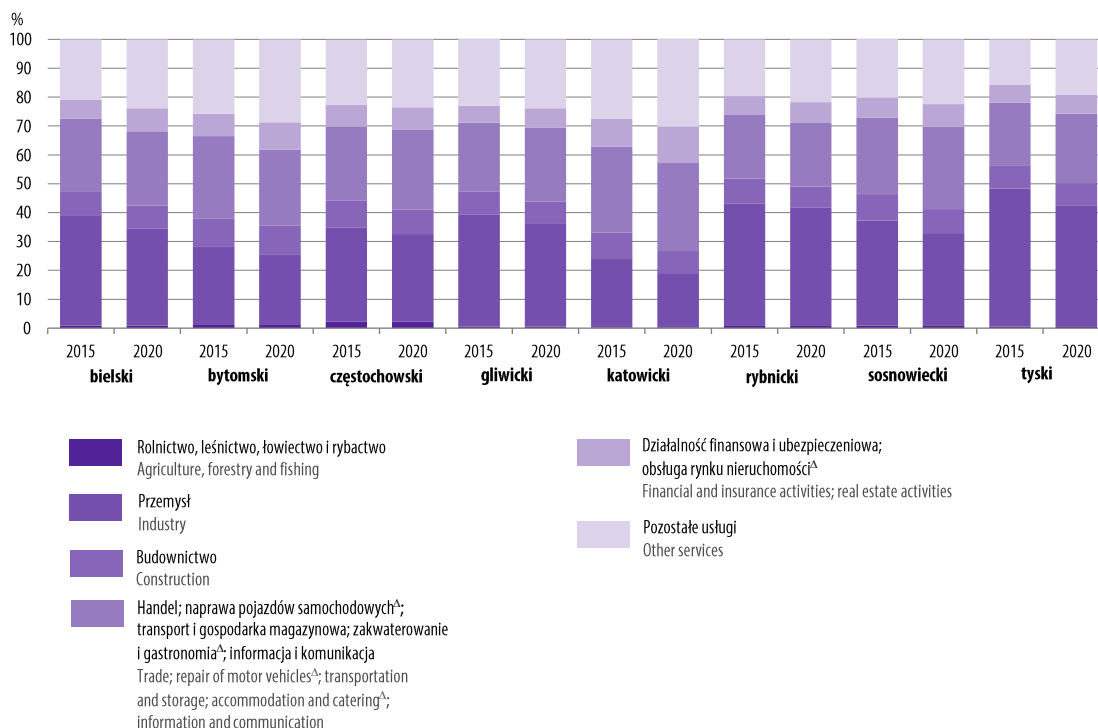

W przekroju podregionów w 2020 r. zanotowano znaczne zróżnicowanie udziałów jednostek przemysłowych w generowaniu WDB od 18,9% w podregionie katowickim do 42,0% w podregionie tyskim (w 2015 r. było to odpowiednio: więcej 4,9 p. proc. i mniej o 5,8 p. proc.). Odsetek jednostek prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu WDB kształtował się na poziomie od 22,0% w podregionie rybnickim do 30,5% w podregionie katowickim (w 2015 r. było to odpowiednio: mniej o 0,1 p. proc. i więcej o 0,8 p. proc.). Udziały jednostek rolniczych w przekroju regionów były zróżnicowane od 0,1% w podregionie katowickim do 2,3% w podregionie częstochowskim (w 2015 r. w tych samych podregionach zawierał się w granicach od 0,1% do 2,3%).

Najwyższy poziom WDB na 1 pracującego wśród podregionów w 2020 r. zanotowano w podregionie gliwickim (161553 zł), natomiast najniższy w podregionie bytomskim (131187 zł). W porównaniu z 2015 r. wartość dodana brutto na 1 pracującego w ww. podregionach wzrosła odpowiednio o: 22,6% i 18,1%. Najniższy poziom WDB na 1 pracującego w podregionie bytomskim stanowił 81,2% WDB na 1 pracującego podregionu gliwickiego.

Wartość dodaną brutto na 1 pracującego powyżej średniej krajowej uzyskano w 5 podregionach, np. w: gliwickim (o 13,8%), katowickim (o 6,9%) i sosnowieckim (o 3,7%). W 2020 r. poziom WDB na 1 pracującego poniżej średniej krajowej odnotowano w podregionie bytomskim (o 7,6%), częstochowskim (o 7,5%) i bielskim (o 3,3%). W 2019 r. zawierała się w przedziale od 90,6% w podregionie częstochowskim do 120,2% w podregionie gliwickim.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej

6.2.1. Entities of the national economy

W województwie śląskim odnotowano wzrost w skali roku liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym wzrosła, natomiast w sektorze publicznym obniżyła się. W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 71,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu w końcu 2022 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 521,9 tys. osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. więcej o 12,0 tys. (o 2,4%) niż w końcu 2021 r. oraz o 56,1 tys. (o 12,0%) więcej niż w końcu 2015 r. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru stanowiła 10,4% ogółu podmiotów w kraju. Województwo śląskie pod względem liczby podmiotów zajmowało 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim. Biorąc pod uwagę formę własności, sektor prywatny skupiał 497,9 tys. podmiotów gospodarczych, a ich liczba wzrosła w relacji do stanu w końcu 2021 r. o 10,8 tys., tj. o 2,2%. W sektorze tym 75,4% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W sektorze publicznym działało 14,8 tys. podmiotów, tj. mniej o 0,2% niż w końcu 2021 r.

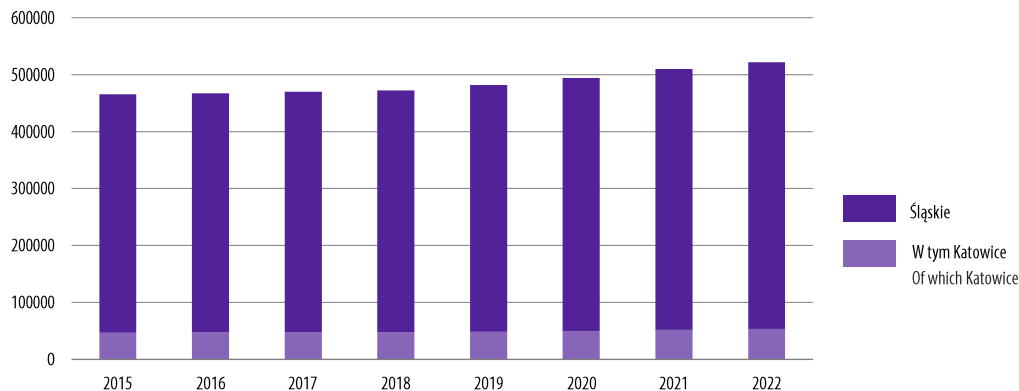
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Table 30. Entities of the national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	465779^a	494282^a	509838^a	521859^a	10,4
sektor publiczny public sector	16032	14890	14857	14826	13,2
sektor prywatny private sector	447042	472631	487014	497854	10,4
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships & companies	83948	90070	93490	96482	10,4
Fundacje Foundations	1678	2382	2559	2767	8,0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	10181	10764	10999	11393	9,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	334531	355904	367110	375151	10,5

a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 41. Entities of the national economy
As of 31 December

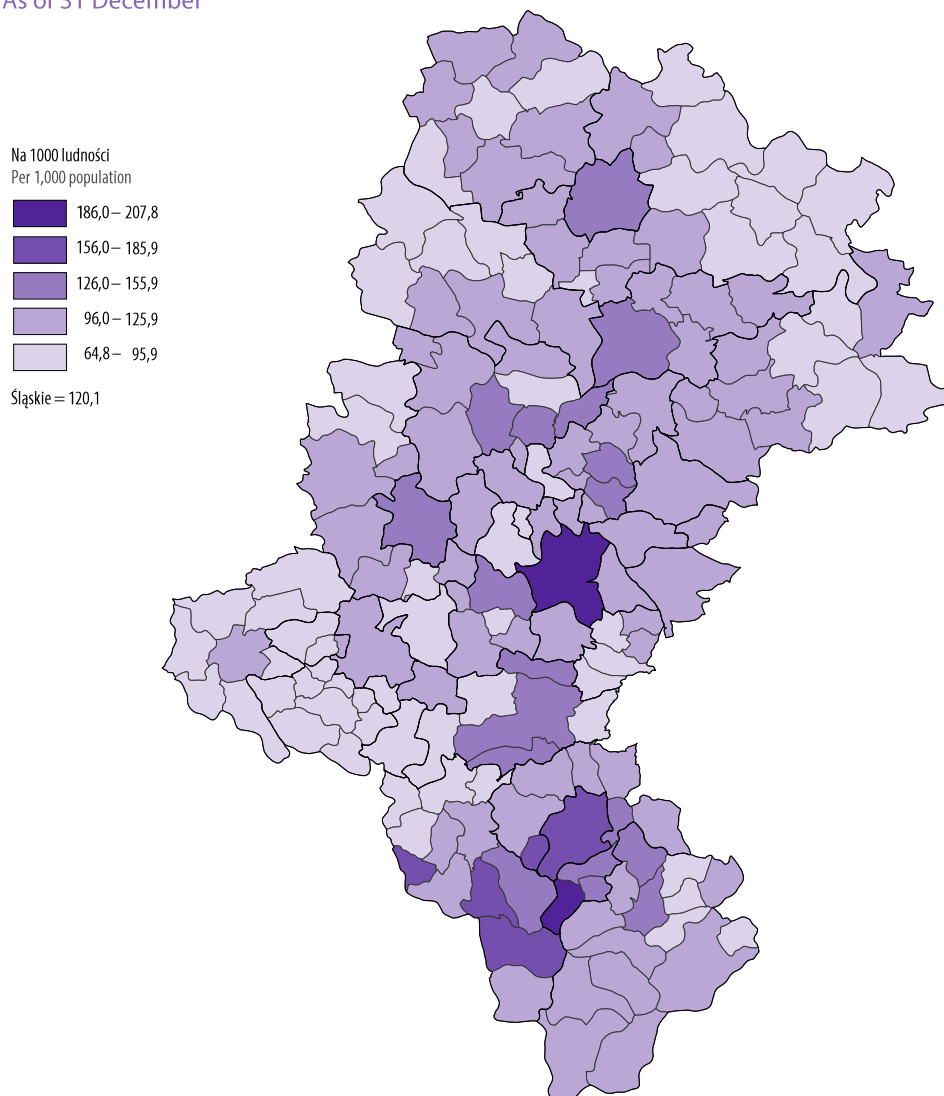
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według gmin, w końcu 2022 r. w relacji do końca 2021 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów w większości gmin województwa, w tym najwyższy w gminach: Irządze (o 7,0%), Koszarawa i Mierzęcice (po 6,9%) oraz Wiry (o 6,6%). Spadek liczby podmiotów wystąpił w gminach: Popów (o 1,8%), Kruszyna (o 1,3%), Krupski Młyn (o 0,3%) oraz Olsztyn (o 0,2%). Największą liczbę podmiotów przypadającą na 1000 ludności odnotowano w Szczyrku (207,8), Katowicach (190,7) i gminie Jaworze (173,6), natomiast najmniejszą w gminach Kruszyna (64,8), Krzanowice (64,9) oraz Pszów (68,8).

Mapa 41. Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Entities of the national economy in 2022

As of 31 December

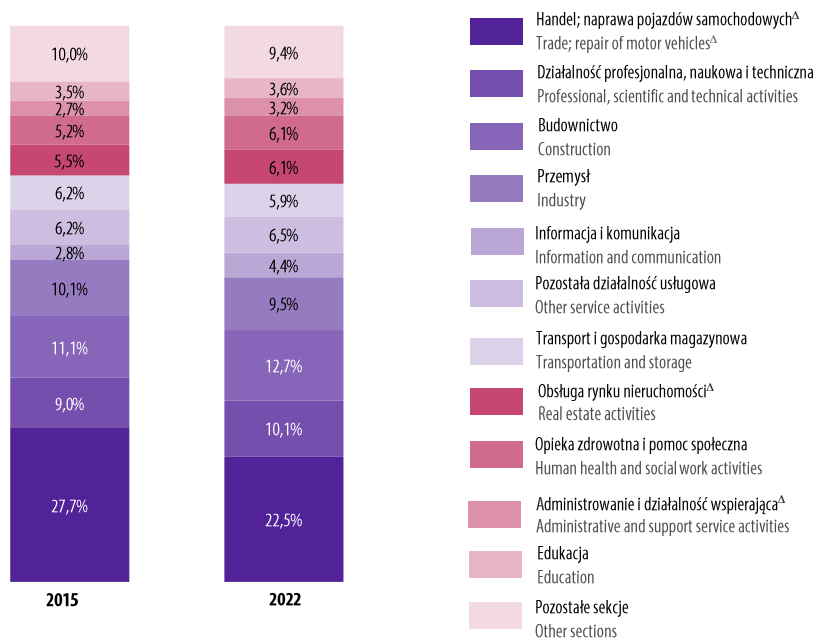

W 2022 r. do rejestru REGON wpisano 35,8 tys. nowych podmiotów, tj. więcej niż w 2021 r. o 1,4%, natomiast mniej niż w 2015 r. o 1,1%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów – 29,0 tys. (80,8%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wzrost o 1,3% w stosunku do 2021 r. oraz spadek do 2015 r. o 1,9%), 4,9 tys. to spółki handlowe (o 0,6% więcej niż w 2021 r.), w tym 15 z udziałem kapitału zagranicznego (na tym samym poziomie co przed rokiem). W 2022 r. z rejestru REGON wyrejestrowano 23,2 tys. podmiotów, tj. o 20,2% więcej niż w 2021 r. i mniej o 27,6% niż w 2015 r. Wśród wyrejestrowanych podmiotów 20,3 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wzrost w stosunku do 2021 r. o 20,7%, natomiast spadek do 2015 r. o 32,2%), a 1,7 tys. to spółki handlowe (o 9,5% więcej niż w 2021 r.) w tym 222 z udziałem kapitału zagranicznego (o 12,3% mniej niż przed rokiem).

Rozpatrując liczbę podmiotów w rejestrze REGON pod względem rodzaju prowadzone działalności najliczniejszą grupę stanowiły jednostki należące do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych (117,5 tys.), budownictwo (66,5 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (52,9 tys.) oraz przetwórstwo przemysłowe (46,2 tys.). W skali roku w większości sekcji odnotowano wzrost liczby podmiotów, w tym m.in. w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 14,1%), informacji i komunikacji (o 11,9%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,6%), natomiast spadek odnotowano m.in. w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o 0,7%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 0,4%).

Wykres 42. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Structure of entities of the national economy by PKD sections
As of 31 December

Biorąc pod uwagę formę prawną w 2022 r. w ogólnej liczbie podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba wyniosła 375,2 tys., tj. 71,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w województwie śląskim. Ich liczba wzrosła zarówno w relacji do stanu w końcu 2021 r. jak i 2015 r. odpowiednio o: 2,2% i 12,1%. Pozostałe 146,7 tys. podmiotów to osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, ich liczba wzrosła w porównaniu z 2021 r. o 2,8%, a w relacji do 2015 r. o 11,8%. Według stanu w końcu 2022 r. rejestr REGON obejmował: 61,0 tys. spółek handlowych (o 5,8% więcej niż w końcu 2021 r.), 35,3 tys. spółek cywilnych (o 0,9% mniej), 3 przedsiębiorstwa państwowe (o 25,0% mniej), 0,8 tys. spółdzielni (o 3,6% mniej), 2,8 tys. fundacji (o 8,1% więcej) oraz 11,4 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 3,6% więcej).

W 2022 r. w grupie spółek handlowych, spółki kapitałowe liczyły 52,5 tys., ich liczba w skali roku wzrosła o 7,4%, a spółki handlowe osobowe – 8,5 tys. spadek w skali roku o 3,3%. Wśród spółek kapitałowych większość stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które liczyły 51,3 tys. (wzrost o 7,5%), natomiast wśród spółek osobowych spółki jawne – 4,4 tys. (spadek o 4,1%).

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych 21,9% (o 0,5 p. proc. mniej niż w 2021 r.), przetwórstwo przemysłowe 13,2% (o 0,3 p. proc. mniej), budownictwo 12,8% (o 0,2 p. proc. więcej).

W 2022 r. wśród spółek handlowych, według rodzaju kapitału największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym 80,8% (o 5,0 p. proc. mniej niż w 2015 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym 9,4% (o 4,9 p. proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych 0,6% (o 0,5 p. proc. mniej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego 0,5% (o 0,2 p. proc. mniej niż w 2015 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,1 p. proc. mniej niż w 2015 r.).

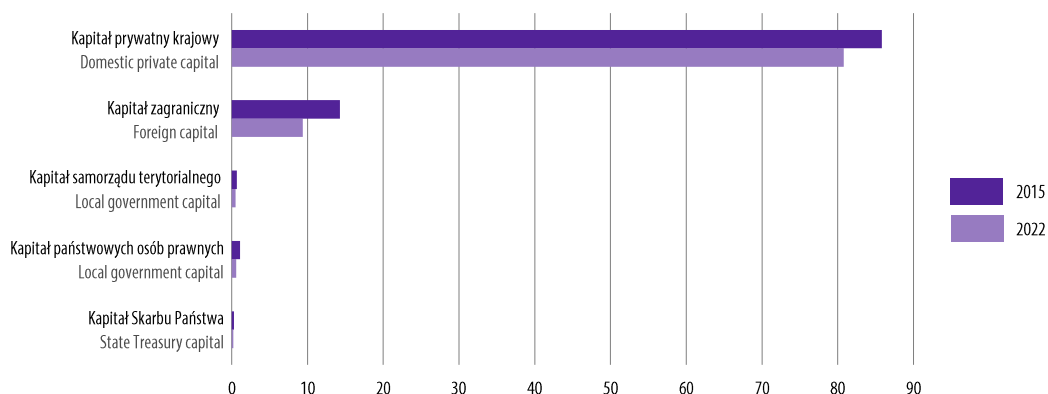
Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43.

Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

6.2.2. Research and development as well as innovation activity

W 2021 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w skali roku oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R pochodziło z sektora przedsiębiorstw. Nakłady poniesione na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych były niższe niż w 2020 r., natomiast w sektorze usług – wyższe. W Urzędzie patentowym RP w 2021 r. dokonano mniej zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych niż przed rokiem, więcej natomiast przyznano patentów na wynalazki zgłoszone.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

W województwie śląskim w 2021 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową (B+R) wyniosła 2987,7 mln zł (7,9% poniesionych nakładów na B+R w kraju) i wzrosła w skali roku o 25,9% oraz wzrosła o 121,0% w odniesieniu do 2015 r. W strukturze nakładów na działalność B+R według sektorów finansujących dominowały środki sektora przedsiębiorstw (45,5%) oraz sektora rządowego (35,1%).

Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 31. Intramural expenditures^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	1352,2	2461,3	2373,7	2987,7
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	515,8	963,5	916,8	1049,9
Przedsiębiorstw Business enterprise	605,5	1236,8	1110,7	1360,8
Szkolnictwa wyższego Higher education	36,9	68,6	118,7	154,9
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	2,4	3,3	4,2	3,8
Reszta świata Abroad	191,7	189,1	223,4	418,2

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

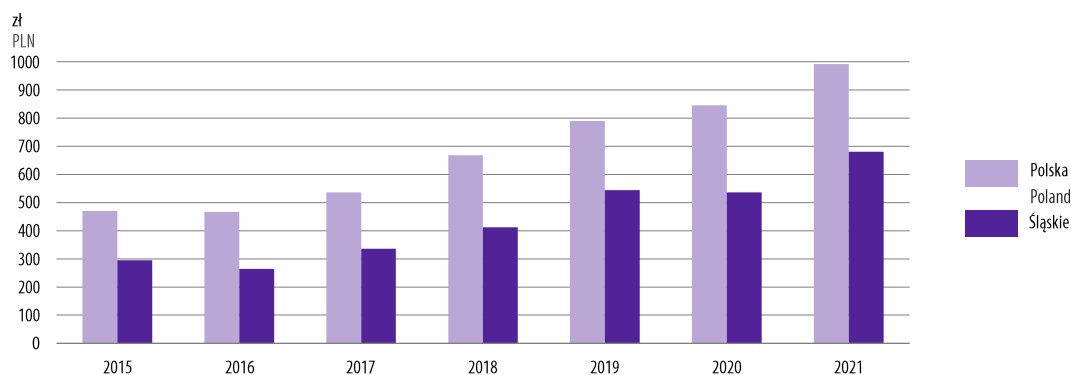
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2021 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 680,1 zł, tj. o 26,9% więcej niż przed rokiem, przy czym wartość tego wskaźnika dla kraju ukształtowała się na poziomie 991,7 zł i była wyższa o 16,8% niż 2020 r.

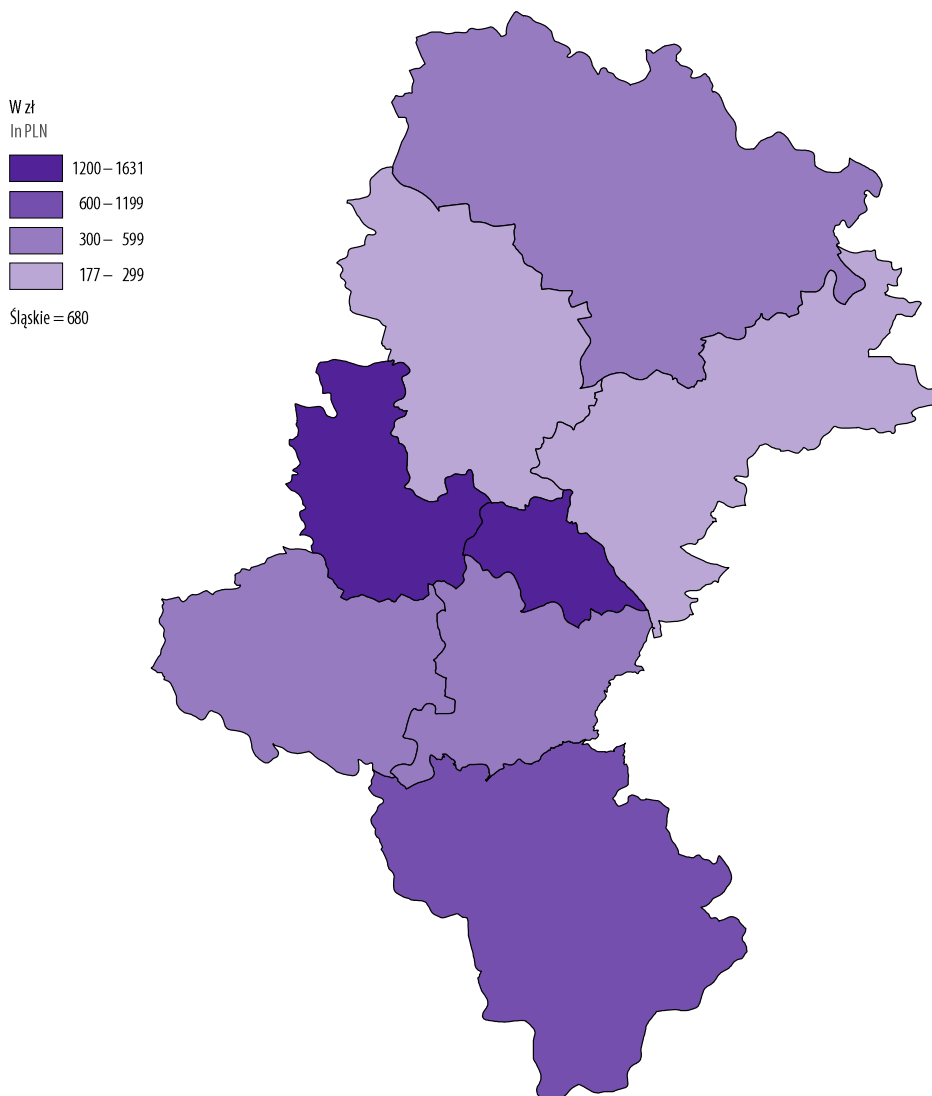
Wykres 44. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 44. Intramural expenditures^a on research and development per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2021 r.Map 42. Intramural expenditure^a on R&D per 1 inhabitant by subregions in 2021

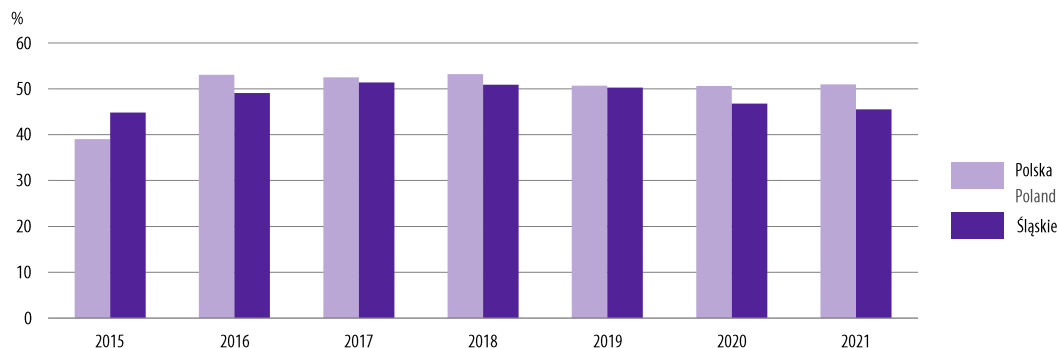
a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

Biorąc pod uwagę sektory finansujące, najwyższą wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R odznaczał się sektor przedsiębiorstw, w którym przeznaczono w 2021 r. na prowadzenie projektów B+R 1360,8 mln zł, tj. 7,1% nakładów wewnętrznych sektora przedsiębiorstw poniesionych w kraju (119203,7 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim wartość tych nakładów była wyższa o 22,5% i ponad 2-krotnie większa niż w 2015 r.

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Przeważające źródło finansowania nakładów wewnętrznych działalności B+R w województwie śląskim pochodziło ze środków zewnętrznych – 52,8%, a ich wartość w 2021 r. wynosiła 1577,8 mln zł i była wyższa o 28,8% niż w roku poprzednim. Środki zewnętrzne pochodziły głównie od instytucji rządowych i samorządowych, gdzie nakłady te stanowiły 66,0% (73,9% przed rokiem).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)

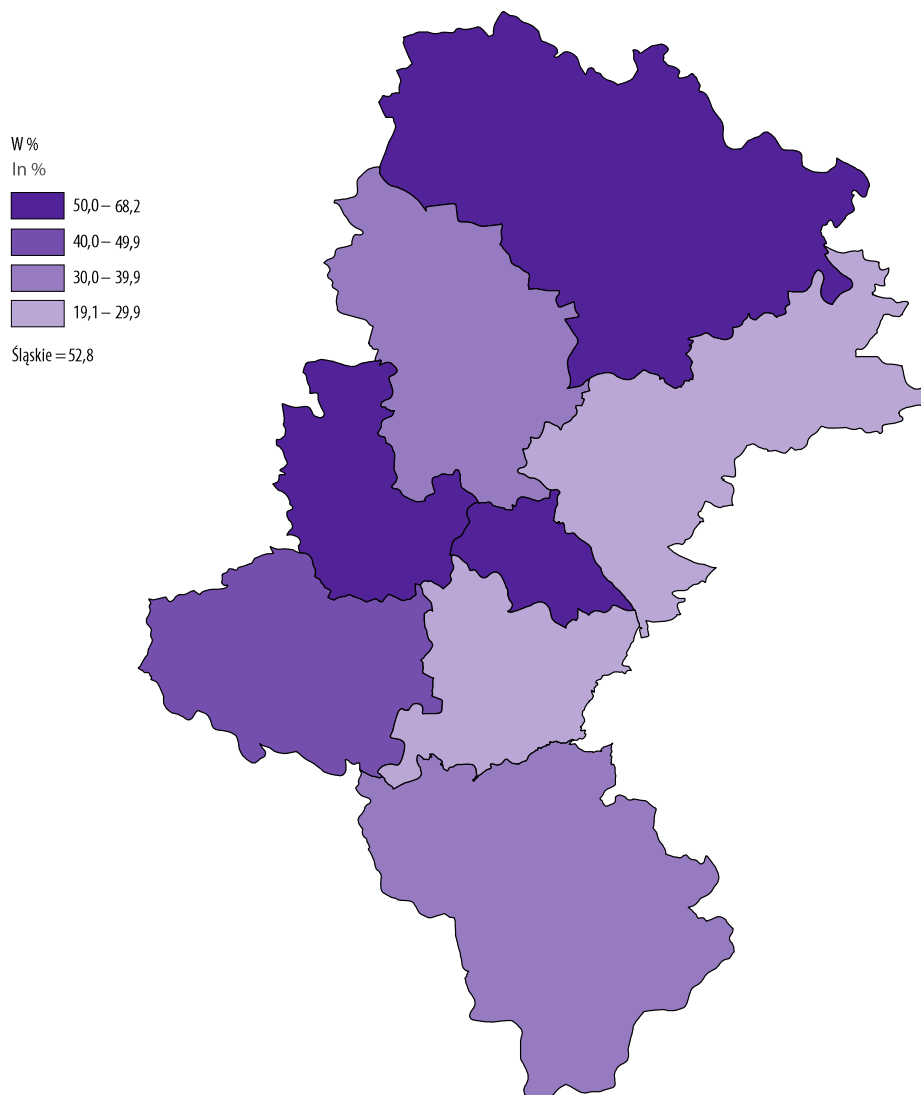
Table 32. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	2021 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	1871,2	2461,3	2373,7	2987,7	7,9
nakłady finansowe ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	944,2	1210,8	1148,4	1409,9	7,2
Zewnętrznych External funds	927,0	1250,6	1225,4	1577,8	8,7
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	642,7	960,4	905,5	1041,0	7,5

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 43. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2021 r.

Map 43. Share of external funds in intramural expenditures on R&D by subregions in 2021

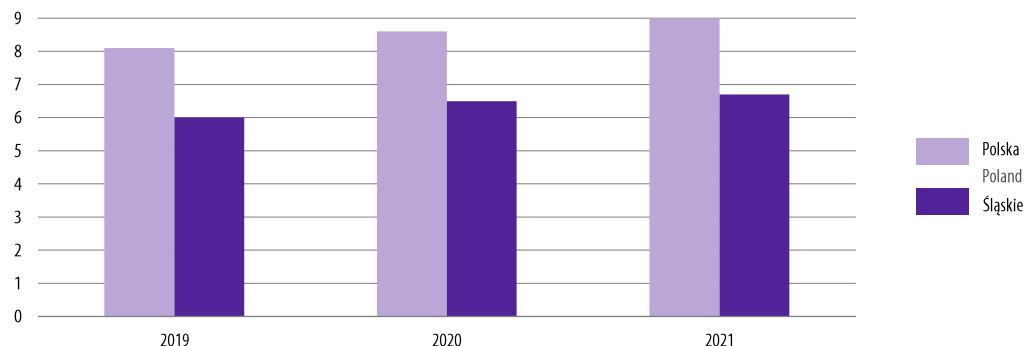

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2021 r. faktyczne zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 13101,6 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 5,8%. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) przypadający na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 6,7 EPC a przed rokiem 6,5 EPC (w kraju 9,0 EPC, przed rokiem 8,6 EPC).

Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 46. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2021 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według funkcji przeważali badacze (76,1% ogółu), ich liczebność wyrażona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) wyniosła 9973,0 EPC i w skali roku wzrosła o 4,3%. Osoby pełniące tę funkcję w personelu wewnętrznym w kraju stanowili 72,7%, a ich liczebność wyniosła 112699,8 EPC.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie śląskim odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną (wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021) w przedsiębiorstwach przemysłowych ogółem wyniósł 19,0% (18,2% w kraju), natomiast w sektorze usług wskaźnik ten kształtował się na poziomie 13,0% (13,6% w kraju).

W 2021 r. wartość nakładów na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wyniosła 2464,1 mln zł (12,9% poniesionych nakładów w kraju) i była niższa o 11,8% w porównaniu z poprzednim rokiem. W sektorze usług w grupie analizowanych przedsiębiorstw nakłady te oszacowano na poziomie 1410,2 mln zł (6,3% nakładów w kraju), tj. wyższym o 35,6% niż w 2020 r.

Wdrożenie innowacji wyprowadzonych w latach 2019–2021 wykazało 22,7% przedsiębiorstw przemysłowych w województwie i 21,5% przedsiębiorstw sektora usług.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych województwa śląskiego, w latach 2019–2021 najczęściej przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w dziale „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną” – 69,5% oraz „wydobycie węgla kamiennego i brunatnego (lignitu)” – 64,3%.

W sektorze usług najczęściej przedsiębiorstw, które w latach 2019–2021 wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe, odnotowano w dziale „badania naukowe i prace rozwojowe” – 60,9% oraz „nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych” – 54,5%.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2019–2021 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	19,6	32,2	22,7	22,0
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	14,4	20,0	13,3	13,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	13,6	26,4	18,5	18,0
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	6,7	26,7	21,5	19,7
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	2,8	10,8	6,6	6,8
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	5,3	22,8	19,3	18,1

a W latach 2013-2015 dane dotyczą innowacji procesowych.

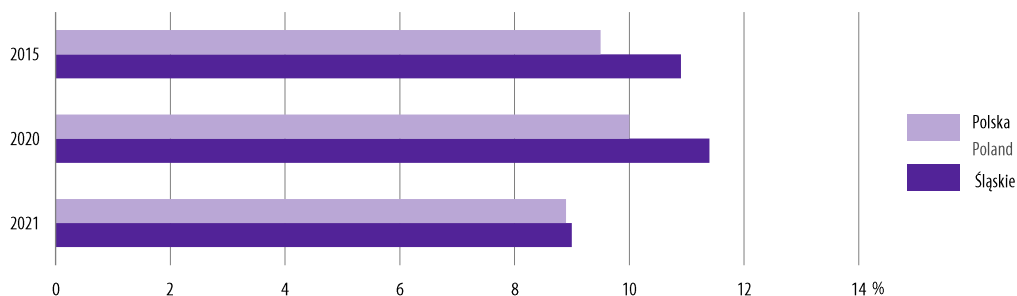
a In the years 2013-2015 the data relate to process innovations.

Udział przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych (wprowadzonych na rynek w latach 2019-2021) w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 9,0%, 11,4% w 2020 r. (8,9% w kraju), w tym udział dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku na którym działa przedsiębiorstwo ukształtował się na poziomie 3,4% (3,3% w kraju), natomiast dla produktów przeznaczonych tylko dla przedsiębiorstwa – 5,6% (5,6% w kraju).

Dla przedsiębiorstw sektora usług udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 1,5% (3,1% w kraju), udział ten dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku wyniósł 0,4%, natomiast tylko dla przedsiębiorstwa ukształtował się na poziomie 1,1% (w kraju odpowiednio: 1,2% dla rynku i 1,9% tylko dla przedsiębiorstwa).

Wykres 47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

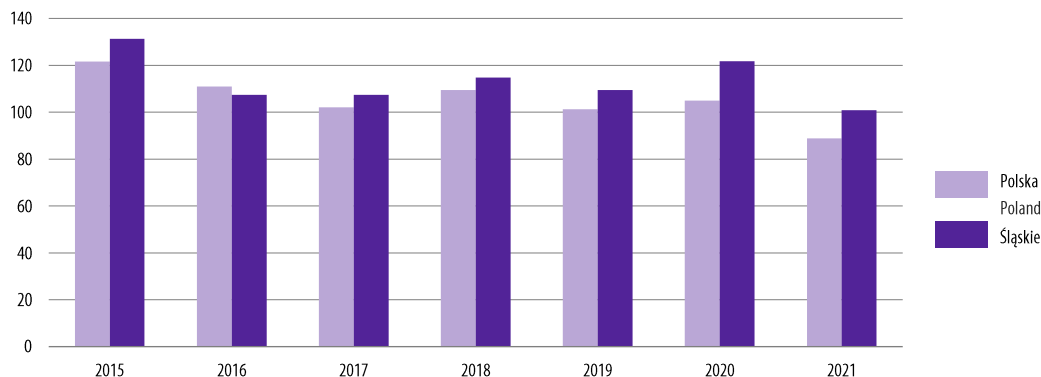
Chart 47. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2021 r. dokonano 443 zgłoszeń wynalazków dokonanych przez podmioty krajowe z terenu województwa śląskiego, co oznacza spadek o 26,3% w porównaniu z 2015 r. (w kraju 3377; spadek o 27,8%) oraz odnotowano 122 zgłoszeń wzorów użytkowych, tj. o 44,5% mniej niż w 2015 r. (w kraju 722; spadek o 27,4%).

W 2021 r. przyznano w Urzędzie Patentowym RP 413 patentów na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe w województwie śląskim. W porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost liczby przyznanych patentów na wynalazki o 38,1% (w kraju 3244; wzrost o 34,9%).

Wykres 48. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 48. Patent applications filed by domestic entities^a per 1 million population

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty krajowe w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2021 r. dla województwa śląskiego wyniósł 100,8 (dla kraju 88,9).

6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

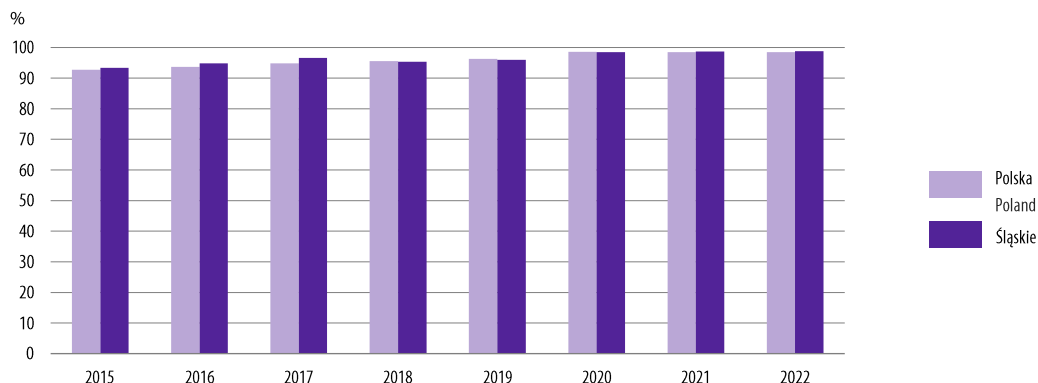
6.2.3. Use of information and communication technologies in enterprises

W 2022 r. wzrósł udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu. W 2021 r. przedsiębiorstwa rzadziej niż w roku poprzednim otrzymywały zamówienia poprzez strony internetowe, częściej natomiast korzystały z otwartych danych publicznych.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.
 Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dostęp do Internetu w 2022 r. posiadało 98,8% przedsiębiorstw (w kraju 98,5%) i udział ten w skali roku wzrósł o 0,1 p. proc, a w odniesieniu do 2015 r. o 5,4 p. proc; wszyscy mieli dostęp poprzez łącze szerokopasmowe. Ze stałego łącza szerokopasmowego korzystało 84,7% przedsiębiorstw (w kraju 84,2%), tj. mniej o 2,3 p. proc w porównaniu z poprzednim rokiem i o 4,1 p. proc mniej niż w 2015 r. Najczęściej wykorzystywane były łącza szerokopasmowe o prędkości przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s – 28,2% (28,0% przed rokiem) oraz przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s – 25,3% (27,2% w roku poprzednim).

Wykres 49. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu
Chart 49. Enterprises with Internet access

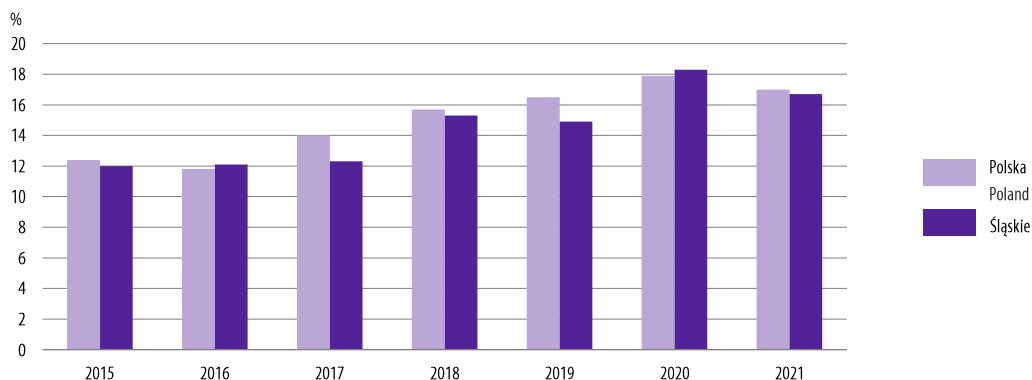

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia za pośrednictwem sieci komputerowych w 2021 r. wyniósł 16,7% wobec 18,3% w roku poprzednim i 12,0% w 2015 r. (w kraju 17,0%). Przedsiębiorstwa najczęściej prowadziły sprzedaż elektroniczną poprzez własne strony internetowe lub aplikacje mobilne – 11,3% (13,3% przed rokiem) rzadziej przez platformy handlowe i serwisy aukcyjne – 9,4% (9,3% przed rokiem). Odsetek przedsiębiorstw prowadzących e-sprzedaż za pośrednictwem systemu EDI wyniósł 3,2% (3,5% w kraju) i był mniejszy o 0,8 p. proc. niż 2015 r.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 50. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Otwarte dane publiczne stanowią użyteczne źródło informacji do przetwarzania, planowania i podejmowania decyzji biznesowych. W 2021 r. 19,8% przedsiębiorstw w celach biznesowych wykorzystywało otwarte dane publiczne (w kraju 19,0%), tj. więcej o 3,9 p. proc niż w roku poprzednim. Największym zainteresowaniem cieszyły się zagadnienia z kategorii gospodarka i finanse; wykorzystywało je 17,1% przedsiębiorstw (14,4% w roku poprzednim), natomiast najmniejszym – informacje z zakresu kultury, sportu i rekreacji – 2,6% (2,0% w 2020 r.).

6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

6.2.4. Financial results of non-financial enterprises

W 2022 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw (o liczbie pracujących 50 i więcej osób, prowadzących księgi rachunkowe) były wyższe od uzyskanych w 2021 r. Odnotowano wzrost wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyższy był również wynik z pozostałej działalności operacyjnej. W rezultacie, pomimo pogorszenia wyniku na operacjach finansowych, wynik finansowy brutto ukształtował się na poziomie wyższym niż przed rokiem.

Polepszyły się wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto, obrotu brutto, obrotu netto oraz wskaźnik płynności finansowej II stopnia i wskaźnik poziomu kosztów, natomiast pogorszeniu uległ wskaźnik płynności finansowej I stopnia.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

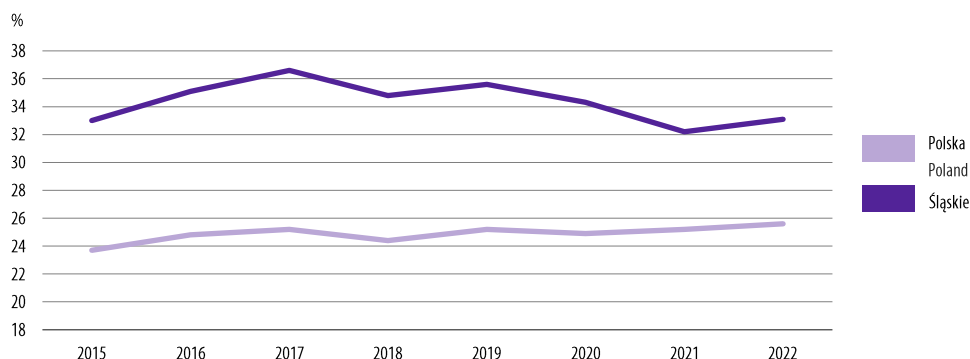
Przychody z całokształtu działalności w 2022 r. wyniosły 555663,4 mln zł i były wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 28,0% oraz o 89,3% wyższe niż w 2015 r. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 537215,6 mln zł i były wyższe niż przed rokiem i w 2015 r. odpowiednio o: 27,7% i 90,4%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w skali roku odnotowano m.in. w: górnictwie i wydobywaniu (o 75,1%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 30,6%), przetwórstwie przemysłowym (o 29,1%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 25,2%) oraz w budownictwie (o 21,2%). Spadek przychodów wystąpił w transporcie i gospodarce magazynowej (o 14,4%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w 2022 r. wyniosła 177858,6 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 31,2%. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 33,1% i w skali roku wzrósł o 0,9 p. proc. W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 86,6%, a przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów – 13,4%.

Wykres 51. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 51. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2022 r. wyniosły 520819,3 mln zł i były o 27,4% wyższe niż w roku poprzednim i o 82,0% wyższe niż w 2015 r. W strukturze rodzajowej kosztów największy udział miały materiały i energia – 56,3% (o 3,6 p. proc. więcej niż w roku poprzednim), usługi obce – 16,9% (o 0,8 p. proc. mniej) oraz wynagrodzenia – 14,2% (o 1,3 p. proc. mniej). Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 503802,0 mln zł i zwiększyły się w skali roku o 26,9%. Wzrost kosztów odnotowano m.in. w: przetwórstwie przemysłowym (o 31,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 26,2%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 25,1%), górnictwie i wydobywaniu (o 24,5%) oraz w budownictwie (o 24,4%).

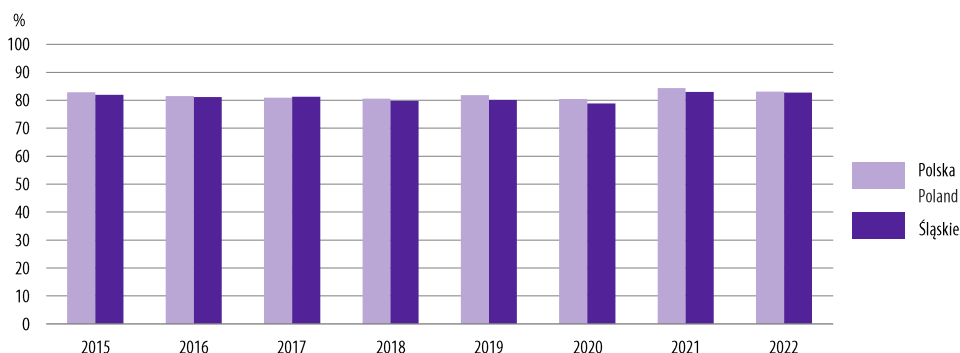
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (–);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

W 2022 r. wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 33413,6 mln zł i zwiększył się o 40,8% w odniesieniu do 2021 r. Wyższy niż w roku poprzednim był również wynik z pozostałej działalności operacyjnej (2087,6 mln zł wobec 1714,9 mln zł), natomiast pogorszył się wynik na operacjach finansowych (minus 657,0 mln zł wobec minus 320,0 mln zł). W rezultacie wynik finansowy brutto osiągnął wartość 34844,2 mln zł, tj. o 38,6% większą niż w 2021 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku (5515,0 mln zł wobec 4048,6 mln zł). Wynik finansowy netto wyniósł 29329,1 mln zł i był o 39,1% wyższy od wyniku osiągniętego rok wcześniej. Wyższy wynik finansowy netto odnotowano m.in. w: górnictwie i wydobywaniu (9648,8 mln zł wobec minus 1333,1 mln zł w 2021 r.), przetwórstwie przemysłowym (13644,8 mln zł wobec 13038,6 mln zł), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (572,2 mln zł wobec 460,6 mln zł), informacji i komunikacji (448,3 mln zł wobec 362,3 mln zł) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (376,1 mln zł wobec 291,2 mln zł).

Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w przedsiębiorstwach badanych w 2022 r. uległo poprawie w ujęciu rocznym. Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności zmniejszył się o 0,5 p. proc. do 93,7%, natomiast wzrosły wskaźniki: rentowności sprzedaży brutto o 0,6 p. proc. do 6,2%, rentowności obrotu brutto o 0,5 p. proc. do 6,3% oraz płynności finansowej II stopnia o 4,9 p. proc. do 95,9%. Pomimo, że udział jednostek rentownych, tj. mających wskaźnik rentowności obrotu netto większy lub równy od zera w ogólnej liczbie badanych podmiotów obniżył się z 83,0% do 82,7%, to ogólny wskaźnik obrotu netto wzrósł o 0,4 p. proc. do 5,3%. Poprawa wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2021 r. wystąpiła m.in. w: górnictwie i wydobywaniu (z minus 5,0% do 26,8%), zakwaterowaniu i gastronomii (z 7,8% do 9,6%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (z 1,3% do 2,1%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 7,7% do 8,2%). Pogorszeniu uległ wskaźnik płynności finansowej I stopnia – o 2,6 p. proc. do 32,5%.

W Polsce w 2022 r. w odniesieniu do 2021 r. podstawowe wskaźniki finansowe uległy pogorszeniu. Odnotowano wzrost poziomu kosztów (o 0,7 p. proc. do 94,0%) oraz spadek wskaźników: rentowności obrotu brutto (o 0,7 p. proc. do 6,0%), rentowności obrotu netto (o 0,6 p. proc. do 5,0%), a także płynności finansowej I stopnia (o 5,1 p. proc. do 39,0%) i płynności finansowej II stopnia (o 2,2 p. proc. do 105,4%). Polepszyły się natomiast wskaźniki rentowności sprzedaży brutto (wzrost o 0,2 p. proc. do 6,0%).

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	97,5	99,2	94,2	93,7	94,0
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,4	2,0	5,6	6,2	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	2,5	0,8	5,8	6,3	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	1,9	0,6	4,9	5,3	5,0
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	31,8	39,8	35,1	32,5	39,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	91,7	96,4	91,0	95,9	105,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2022 r. wyniosła 199431,0 mln zł i była o 19,1% wyższa niż w końcu grudnia 2021 r. W skali roku wzrosła wartość zapasów (o 25,8%), należności krótkoterminowych (o 25,2%), krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 7,0%) oraz inwestycji krótkoterminowych (o 2,1%). W strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział zapasów (z 31,2% do 32,9%) oraz należności krótkoterminowych (z 41,1% do 43,2%), zmniejszył się natomiast udział inwestycji krótkoterminowych (z 25,8% do 22,1%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,0% do 1,8%). W strukturze zapasów zwiększył się udział towarów (z 28,0% do 28,8%), zmniejszył się natomiast udział materiałów (z 37,9% do 37,3%), półproduktów i produktów w toku (z 15,9% do 15,1%) oraz produktów gotowych (z 15,2% do 14,5%).

Wartość zobowiązań długo- i krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2022 r. wyniosła 189901,6 mln zł i była o 14,2% wyższa niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 28,5% ogółu zobowiązań (wobec 26,0% przed rokiem), a ich wartość wyniosła 54131,2 mln zł i była o 25,3% wyższa niż przed rokiem. Zobowiązania krótkoterminowe w badanych przedsiębiorstwach ukształtowały się na poziomie 135770,4 mln zł i w skali roku wzrosły o 10,3%. Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się w końcu 2022 r. na poziomie niższym niż rok wcześniej (98,5% wobec 99,4%).

Odnotowano zmiany wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw w porównaniu z 2021 r. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług uległ skróceniu o 5 dni (do 44 dni), cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług o 4 dni (do 45), a cykl rotacji zapasów o 1 dzień (do 44).

6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

6.2.5. Investment outlays of enterprises

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2022 r. były wyższe od uzyskanych przed rokiem oraz wyższe niż w 2015 r. W odniesieniu do 2021 r. inwestorzy rozpoczęli realizację większej ilości nowych inwestycji o większej łącznej wartości kosztorysowej.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

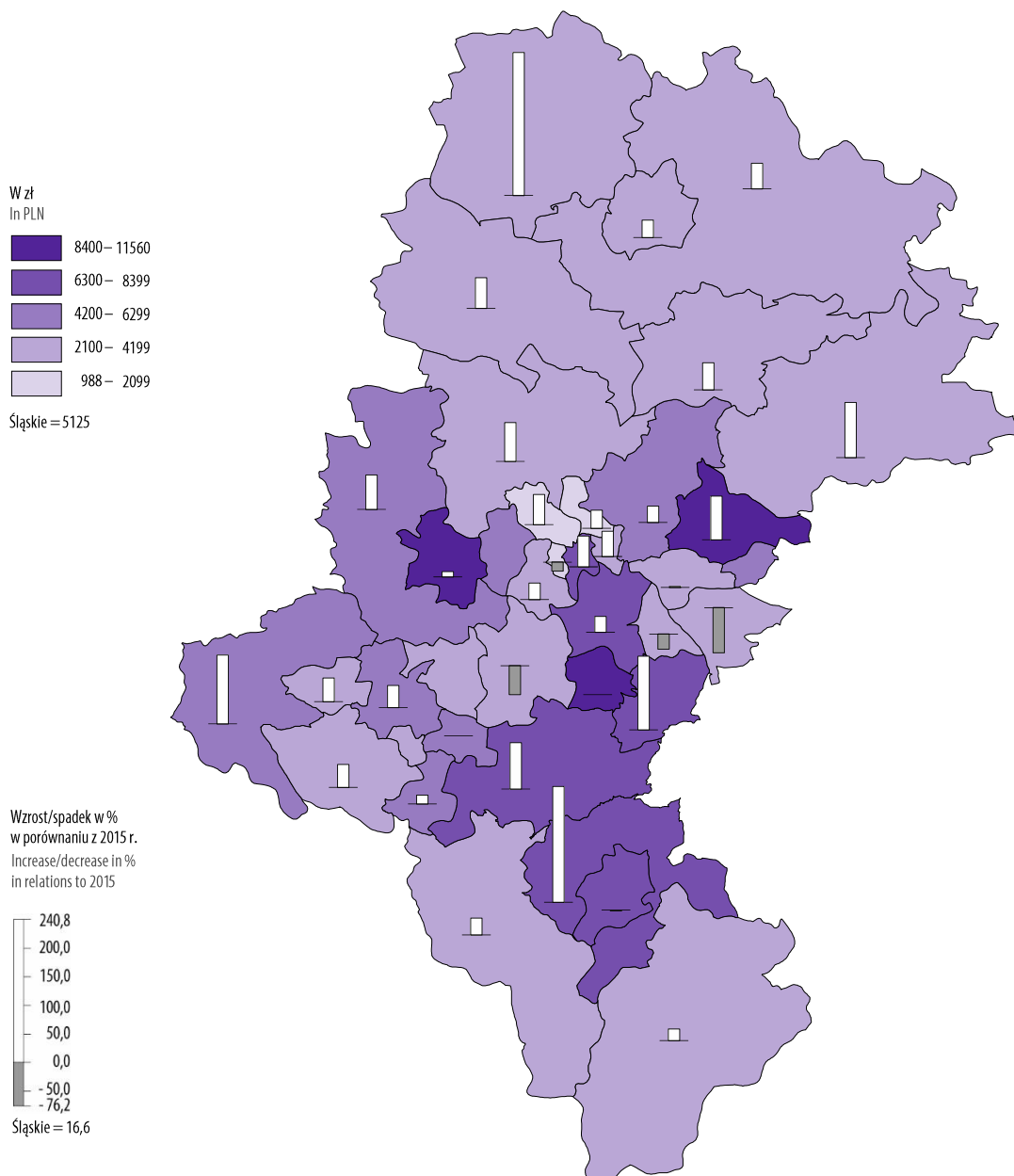
Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, według lokalizacji inwestycji (w cenach bieżących) w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 22511,9 mln zł, tj. wyższym zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego o 0,3%, jak i w porównaniu z 2015 r. o 11,9%. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych zwiększyła się w skali roku o 12,0%, a w porównaniu z 2015 r. były one wyższe o 23,5%. Udział nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwie śląskim w ogólnej wartości takich nakładów w kraju w 2021 r. wyniósł 10,9%.

Biorąc pod uwagę strukturę poniesionych nakładów inwestycyjnych według sekcji, największy udział miały przedsiębiorstwa przemysłowe prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (39,4%), następnie podmioty należące do sekcji transport i gospodarka magazynowa (15,4%) oraz górnictwo i wydobywanie (10,6%). Znaczny udział w nakładach inwestycyjnych miały również przedsiębiorstwa specjalizujące się w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (9,4%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (8,7%).

Wzrost wydatków inwestycyjnych w skali roku zanotowano m.in. w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 72,6%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 32,2%), edukacja (o 24,7%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 16,5%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 13,2%). Spadek poziomu wydatków inwestycyjnych w odniesieniu do 2020 r. odnotowano m.in. w sekcjach: budownictwo (o 71,7%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 27,5%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 12,2%) oraz górnictwo i wydobywanie (o 2,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość nakładów inwestycyjnych w województwie wyniosła 5125 zł, tj. o 5,7% mniej niż średnio w kraju. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej zainwestowano w Gliwicach (11560 zł na 1 mieszkańca) i w Dąbrowie Górniczej (11159 zł). Relatywnie najniższy poziom nakładów inwestycyjnych odnotowano w Świętochłowicach (988 zł).

Mapa 44. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 44. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2021 (current prices)

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01²); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

² Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego w 2022 r. wyniosły 21949,1 mln zł (w cenach bieżących) i wzrosły zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o: 39,6% i 52,1%. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych ukształtowała się na poziomie 197391,5 mln zł i podobnie jak w województwie wzrosła zarówno w porównaniu do 2021 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 18,2% i 44,6%. Udział nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa w ogólnej wartości takich nakładów w kraju w 2022 r. wyniósł 11,1%.

Z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa w 2022 r. na budynki i budowlę przeznaczono 8495,2 mln zł, tj. o 50,7% więcej niż w 2021 r. i o 65,8% więcej niż w 2015 r. Wydatki na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia wyniosły 11774,9 mln zł i w porównaniu z 2021 r. wzrosły o 38,9%, a w odniesieniu do 2015 r. były wyższe o 45,4%, a na środki transportu – 1592,2 mln zł, tj. więcej niż w 2021 r. i 2015 r. odpowiednio o: 4,0% i 45,7%. Łączna wartość zakupów inwestycyjnych wyniosła 13367,1 mln zł i w stosunku do poprzedniego roku zwiększyła się o 33,6%, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 45,4%. Udział tych zakupów w nakładach ogółem wyniósł 60,9% i zmniejszył się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio o: 2,7 p. proc. i 2,8 p. proc.

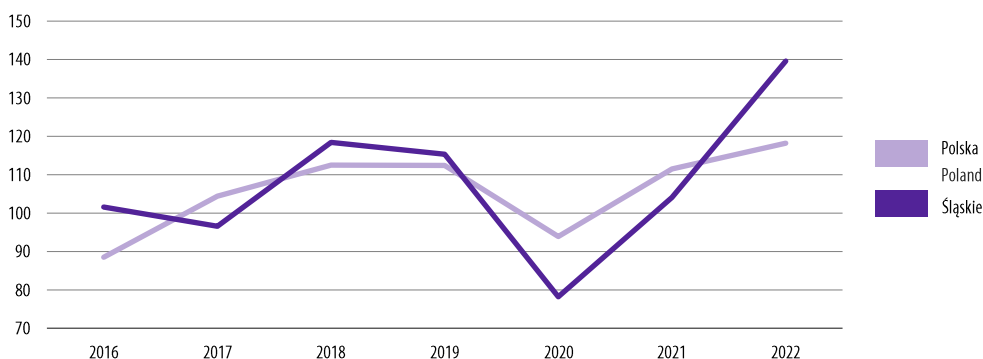
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 53. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w mln zł Total in million PLN	14432,0	15111,0	15727,1	21949,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	10,6	10,1	9,4	11,1
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	35,5	35,5	35,9	38,7
Zakupy Purchases	63,7	63,8	63,6	60,9
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	56,1	56,1	53,9	53,6
środków transportu transport equipment	7,6	7,7	9,7	7,3

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2022 r. w porównaniu z 2021 r. znacząco wzrosła w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 101,9%), przetwórstwo przemysłowe (o 61,0%), administrowanie i działalność wspierająca (o 47,3%), górnictwo i wydobywanie (o 32,3%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 30,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 26,6%).

Spadek wartości nakładów inwestycyjnych w skali roku odnotowano m.in. w sekcjach: edukacja (o 70,6%), informacja i komunikacja (o 18,1%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 9,7%).

W 2022 r. inwestowano głównie w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, na które przypadało 55,0% ogółu poniesionych nakładów, a następnie w jednostkach należących do sekcji górnictwo i wydobywanie (15,3%). W strukturze nakładów według sekcji w skali roku najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 7,3 p. proc.), natomiast najbardziej zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa należące do sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 2,4 p. proc.).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2022 r. inwestorzy rozpoczęli realizację 4577 nowych inwestycji (środków trwałych w budowie), tj. o 7,9% więcej niż przed rokiem, łączna wartość kosztorysowa tych inwestycji ukształtowała się na poziomie 10219,0 mln zł i w skali roku wzrosła o 90,5%. Inwestycje dotyczące ulepszenia środka trwałego, tj. przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji lub modernizacji stanowiły 61,0% ogółu inwestycji nowo rozpoczętych (29,4% w 2021 r.), a ich wartość kosztorysowa wyniosła 6229,2 mln zł wobec 1578,0 mln zł w 2021 r.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

6.3.1. Rolnictwo

6.3.1. Agriculture

W 2022 r., w porównaniu z 2021 r., odnotowano wzrost skupu ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, mleka krowiego, ziemniaków oraz żywca rzeźnego. Wzrosły ceny skupu produktów roślinnych oraz produktów zwierzęcych. W skali roku wzrosło pogłowie bydła, a obniżyło się pogłowie trzody chlewnej i owiec.

Produkcja roślinna uzyskana w 2022 r. była wyższa niż przed rokiem. Lepsze było plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, pszenicy oraz rzepaku i rzepiku.

W 2021 r., w odniesieniu do 2020 r., odnotowano spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych). W skali roku obniżyła się także końcowa produkcja rolnicza oraz towarowa produkcja rolnicza.

Tablica 36. Plony wybranych ziemioplodów rolnych

Table 36. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	37,3	48,9	47,0	49,0	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	35,9	45,1	41,5	43,5	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	43,5	52,0	49,2	50,9	53,4
żyto rye	26,6	35,0	32,4	31,1	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	28,7	31,7	33,7	34,4	33,8
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	163	337	285	283	308
Buraki cukrowe Sugar beets	585	681	811	770	638

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.

a Excluding kitchen gardens.

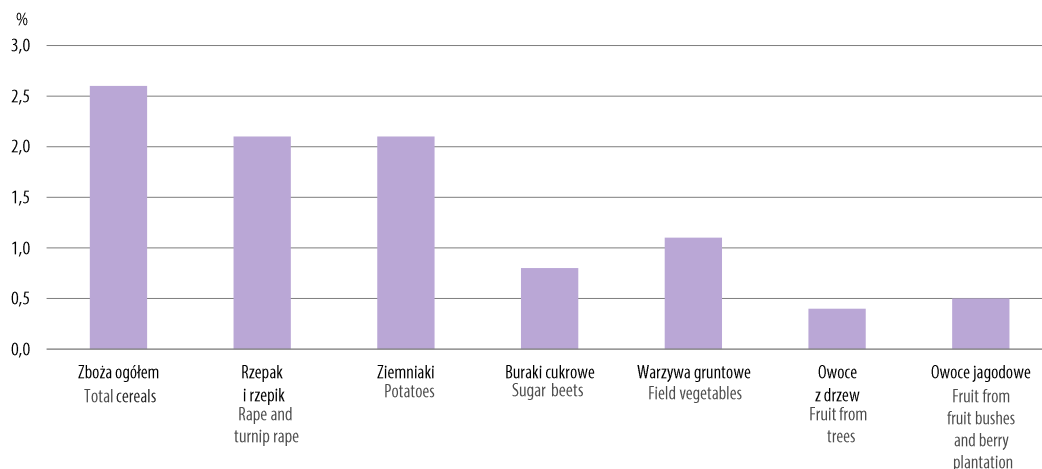
Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2022 r. wynosiła 156,6 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 5,3%. Plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ukształtowało się na poziomie 43,5 dt z 1 ha i było lepsze niż przed rokiem (o 4,8%). Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie w odniesieniu do średnich plonów w kraju były niższe o 5,2%. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami w 2022 r. oszacowano na 682,1 tys. t (2,5% zbiorów krajowych), tj. o 0,6% mniej niż przed rokiem.

Powierzchnia uprawy pszenicy wynosiła 66,1 tys. ha i zwiększyła się o 7,0% w porównaniu z rokiem poprzednim, a uzyskane plony ukształtowały się na poziomie 50,9 dt z 1 ha, tj. o 4,7% niższym od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie pszenicy było o 3,5% wyższe niż w 2021 r. Zbiory pszenicy w 2022 r. wynosiły 337,0 tys. t i były o 10,9% większe niż przed rokiem.

Uprawa żyta zajmowała powierzchnię 15,1 tys. ha, tj. o 11,5% mniejszą niż w roku poprzednim. Plony wyniosły 31,1 dt z 1 ha, tj. o 13,6% mniej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie żyta było niższe o 4,0% w porównaniu z poprzednim rokiem. Zbiory żyta w 2022 r. oszacowano na 47,1 tys. t, tj. o 15,0% mniej niż w 2021 r.

Wykres 54. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.

Chart 54. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2022

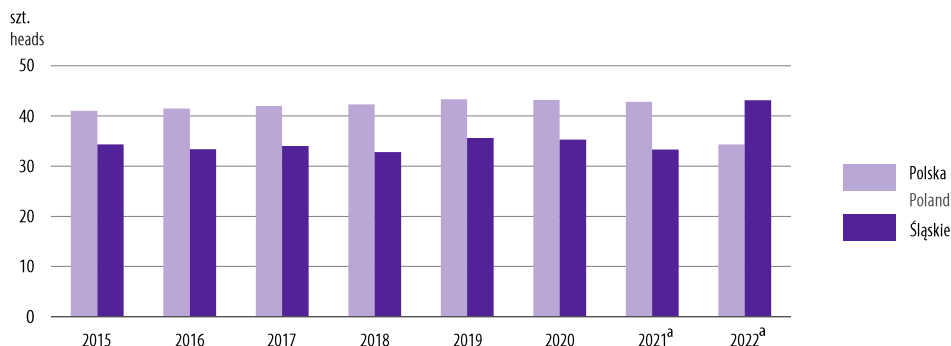
Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2022 r. ukształtowała się na poziomie 21,9 tys. ha i zwiększyła się o 0,6% w porównaniu z poprzednim rokiem. Plony wyniosły 34,4 dt z 1 ha, tj. o 1,8% więcej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie rzepaku i rzepiku wzrosło o 2,1% w odniesieniu do 2021 r. Zbiory rzepaku i rzepiku w 2022 r. oszacowano na 75,3 tys. t (2,1% zbiorów krajowych), tj. o 2,5% więcej niż rok wcześniej.

Uprawa ziemniaków w 2022 r. zajmowała powierzchnię 4,4 tys. ha, tj. o 36,2% mniejszą niż w roku poprzednim. Z 1 ha zebrano 283 dt ziemniaków, tj. o 0,7% mniej niż w 2021 r. Uzyskane plony ziemniaków były o 8,1% niższe od średnich plonów w kraju. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 125,8 tys. t (2,1% produkcji krajowej) i była o 36,6% mniejsza niż przed rokiem.

Uprawa buraków cukrowych w 2022 r. zajmowała powierzchnię 1,6 tys. ha, tj. o 0,1% większą w porównaniu z rokiem poprzednim. Plony wyniosły 770 dt z 1 ha, tj. o 20,7% więcej od przeciętnych plonów w kraju. W skali roku plonowanie buraków cukrowych zmniejszyło się o 5,0%. Zbiory oszacowano na 119,6 tys. t (0,8% produkcji krajowej), tj. o 5,0% mniej niż w 2021 r.

Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

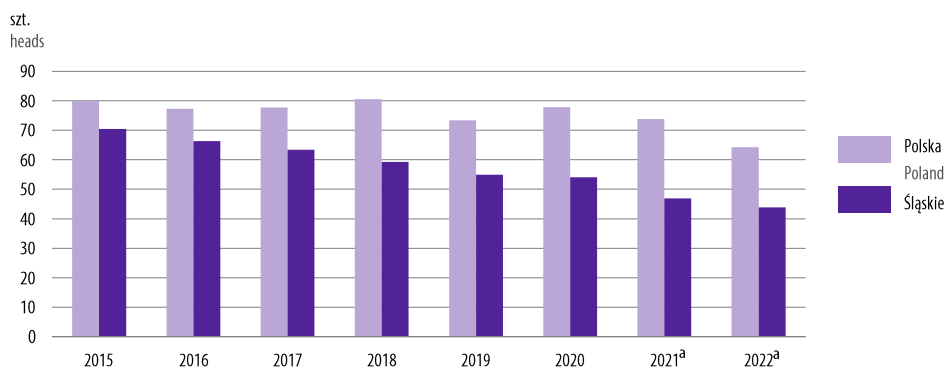
Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a The basis of the calculation was the agricultural land area as of 1 June 2020.

Pogłowie bydła w województwie śląskim w czerwcu 2022 r. ukształtowało się na poziomie 134,0 tys. szt., co stanowiło 2,1% pogłowia bydła w kraju. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 34,3 szt. (w kraju – 43,1). Liczebność stada wzrosła w skali roku o 3,2%. W kraju odnotowano wzrost pogłowia bydła w odniesieniu do 2021 r. o 0,7%. Spośród pogłowia bydła 33,9% stanowiły krowy, w tym 94,9% – krowy mleczne, dla kraju odsetki te wyniosły odpowiednio: 34,3% i 93,9%.

Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Pig density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a The basis of the calculation was the agricultural land area as of 1 June 2020.

Pogłowie trzody chlewnej w czerwcu 2022 r. wyniosło 171,2 tys. szt., w tym 14,9 tys. szt., tj. 8,7%, stanowiły lochy. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła 43,9 szt. (w kraju – 64,3). Udział trzody chlewnej województwa w krajowym pogłowie tych zwierząt wyniósł 1,8%. W porównaniu ze stanem w czerwcu 2021 r. wielkość stada świń zmniejszyła się o 6,3% (w kraju odnotowano spadek o 12,9%).

Pogłowie owiec w województwie w czerwcu 2022 r. wyniosło 14,5 tys. szt., co stanowiło 5,0% pogłowia owiec w kraju. Maciorki stanowiły 41,1% pogłowia owiec, w kraju 48,5%. W skali roku liczebność stada owiec zmniejszyła się o 1,7%. W kraju odnotowano wzrost liczebności stada owiec w odniesieniu do 2021 r. o 0,3%.

W 2022 r. skupiono 114,7 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,3% skupu w kraju. Wielkość skupu była wyższa o 2,7% w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju odnotowano spadek o 4,6%).

Skup ziemniaków wyniósł 11,8 tys. t, co stanowiło 0,7% skupu w kraju. Wielkość skupu była o 17,3% wyższa w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju odnotowano spadek skupu ziemniaków w skali roku o 21,6%).

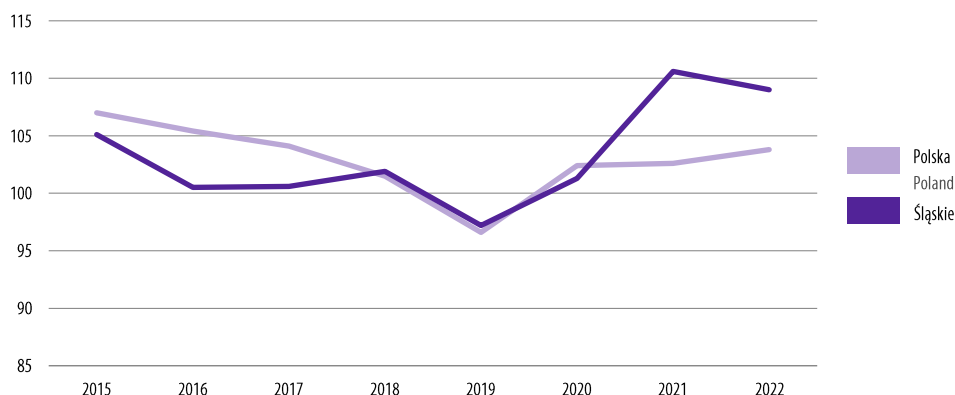
W 2022 r. skupiono 211,2 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. więcej niż w 2021 r. o 9,0%. Stanowiło to 3,1% skupu żywca rzeźnego w kraju. Żywca wołowego skupiono 35,1 tys. t, tj. o 3,7% mniej niż przed rokiem, żywca wieprzowego – 30,2 tys. t, tj. mniej niż w 2021 r. o 17,2%. Do skupu dostarczono 143,3 tys. t żywca drobiowego, tj. o 21,3% więcej niż w 2021 r.

Wykres 57. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 57. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

Previous year=100

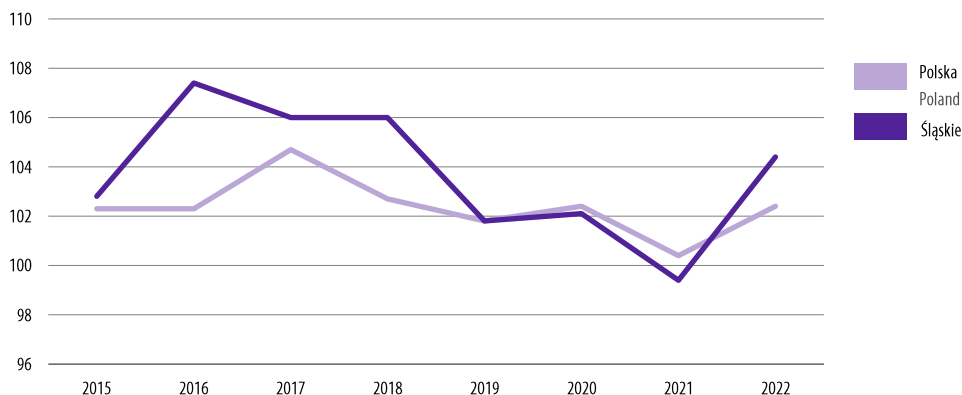
Skup mleka krowiego w 2022 r. wyniósł 268,1 mln litrów (stanowiło to 2,2% ogółu mleka skupionego w kraju) i był o 4,4% wyższy niż przed rokiem. W kraju odnotowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 2,4%.

Wykres 58. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of cows' milk procurement

Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętna cena skupu ziarna pszenicy w województwie śląskim w 2022 r. wyniosła 148,66 zł za 1 dt (w kraju – 152,00 zł) i była wyższa niż przed rokiem o 54,1%. Średnia cena skupu ziarna żyta ukształtowała się na poziomie 119,84 zł za 1 dt (w kraju – 120,79 zł) i była wyższa niż w 2021 r. o 60,3%. Za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono średnio 100,59 zł za 1 dt (w kraju – 90,34 zł), tj. o 41,4% więcej niż przed rokiem.

Cena skupu żywca wołowego wynosiła 11,34 zł za 1 kg (w kraju – 10,48 zł) i była wyższa w porównaniu z ceną uzyskaną w 2021 r. o 69,8%. Cena żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 6,63 zł za 1 kg (w kraju – 6,73 zł) i w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o 41,4%. Cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,25 zł za 1 kg (w kraju – 6,16 zł) i była wyższa w porównaniu z ceną zanotowaną w poprzednim roku o 28,8%. Za 1 l mleka krowiego w skupie płacono średnio 2,31 zł (w kraju – 2,31 zł), tj. więcej niż w 2021 r. o 49,6%.

Przeciętna cena uzyskiwana przez rolników na targowiskach ziarna pszenicy w województwie śląskim w 2022 r. wyniosła 170,12 zł za 1 dt i była wyższa niż w 2019 r.³ o 80,2%. Przeciętna cena ziarna żyta ukształtowała się na poziomie 135,92 zł za 1 dt i była wyższa niż w 2019 r. o 67,8%, a przeciętna cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wynosiła 158,99 zł za 1 dt, tj. o 18,4% niższa niż w 2019 r.

Wartość produkcji globalnej w 2021 r., w odniesieniu do poprzedniego roku (w cenach stałych), obniżyła się o 5,4%, przy czym produkcja roślinna obniżyła się o 9,8%, a produkcja zwierzęca obniżyła się o 1,4%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 8893 zł (w 2020 r. – 9829 zł). W analizowanym roku udział województwa śląskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,7% (w 2020 r. – 2,9%).

Wartość produkcji końcowej w 2021 r. spadła w skali roku o 5,8%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 7375 zł (w 2020 r. – 8199 zł).

W 2021 r. w towarowej produkcji rolniczej odnotowano spadek produkcji ogółem (o 7,9%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 6847 zł (w 2020 r. – 7781 zł). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja zwierzęca, której udział ukształtował się na poziomie 64,0% (o 2,6 p. proc. więcej niż w 2020 r.), natomiast udział produkcji roślinnej wyniósł 36,0% (o 2,6 p. proc. mniej).

Udział towarowej produkcji rolniczej w końcowej produkcji rolniczej województwa w 2021 r. wyniósł 92,8% (w 2020 r. – 94,9%).

Udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 2,7%, a w produkcji towarowej – 2,8%.

³ Brak danych za lata 2020–2021; z uwagi na okresowe zamknięcie targowisk w związku ze stanem zagrożenia chorobą COVID-19, nie było możliwe zebranie danych o cenach targowiskowych produktów.

6.3.2. Przemysł

6.3.2. Industry

W 2021 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana przemysłu (w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób) była wyższa niż w roku poprzednim. Odnotowano również wzrost wydajności pracy, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

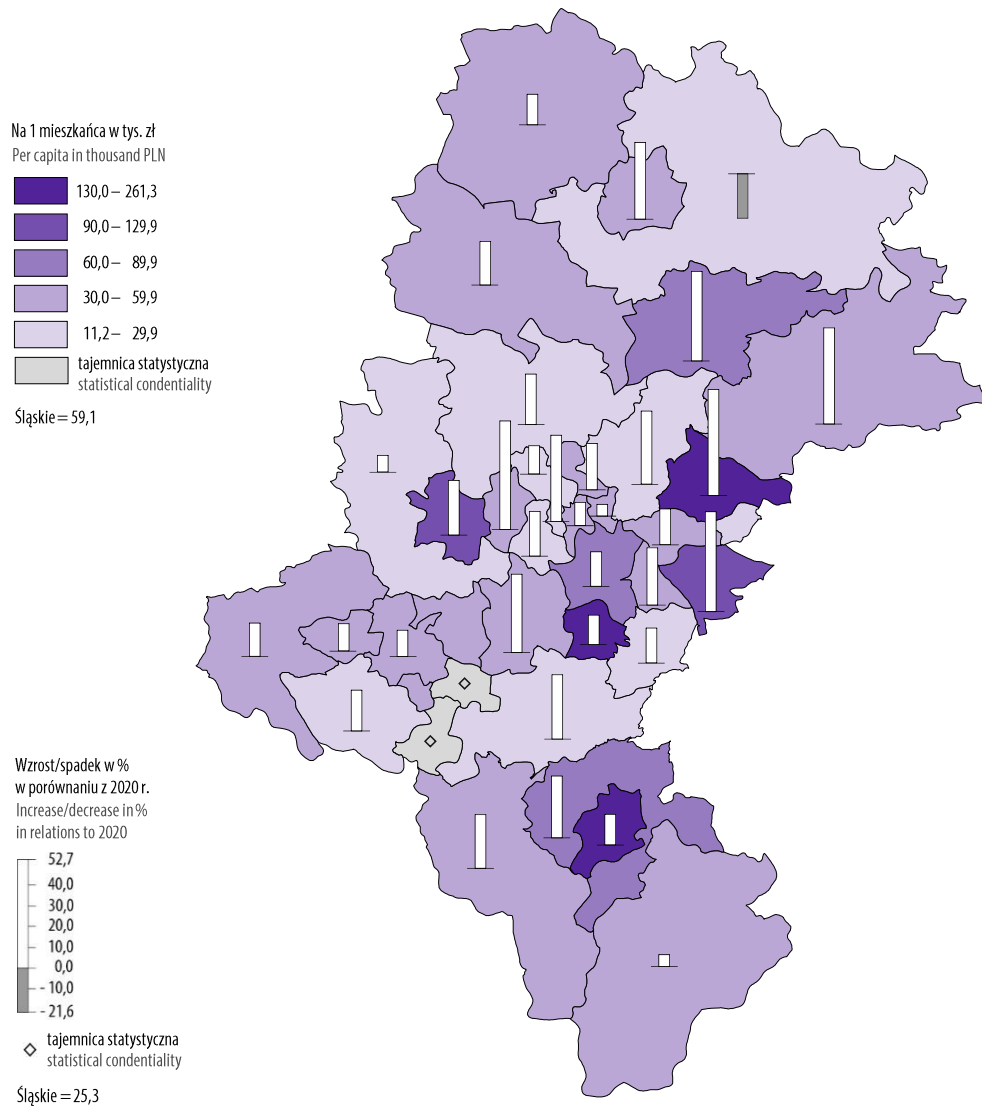
Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Wyniki opracowane zostały na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2021 r. włącznie).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. w województwie śląskim (w cenach bieżących) wyniosła 259637,6 mln zł (w Polsce 1795468,1 mln zł) w 4338 badanych podmiotach gospodarczych. Produkcja sprzedana województwa śląskiego stanowiła 14,5% produkcji krajowej (2. miejsce po województwie mazowieckim). W porównaniu do 2020 r., produkcja sprzedana w województwie wzrosła (w cenach stałych) o 14,6%. Spośród powiatów województwa śląskiego najwyższą wartość produkcji sprzedanej odnotowano w: Dąbrowie Górniczej (30438,0 mln zł, tj. 11,7% produkcji sprzedanej w województwie), Bielsku-Białej (25371,4 mln zł – 9,8%), Gliwicach (21168,4 mln zł – 8,2%), Katowicach (20138,1 mln zł – 7,8%) oraz w Tychach (16522,9 mln zł – 6,4%).

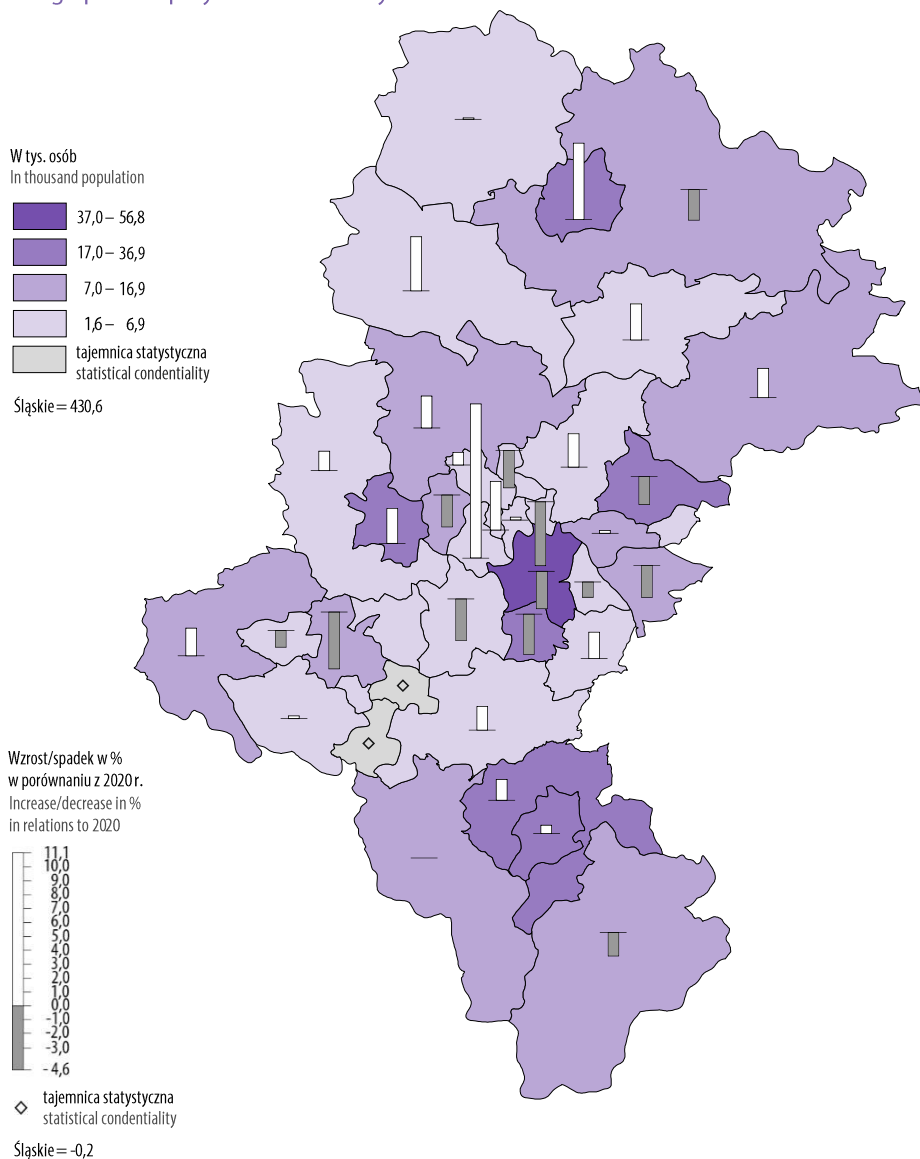
Produkcja sprzedana przemysłu, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w województwie śląskim (w cenach bieżących) wyniosła 59106 zł, tj. o 25,3% więcej niż w 2020 r. W Polsce wyniosła 47262 zł, tj. o 24,9% więcej niż w 2020 r. Pod tym względem województwo śląskie zajęło 4. miejsce po województwach mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim. Wśród powiatów województwa śląskiego najwyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w: Dąbrowie Górniczej (o 342,0% więcej niż średnia dla województwa), Bielsku-Białej (o 154,6% więcej) oraz Tychach (o 124,5% więcej), natomiast najniższą w powiecie wodzisławskim (o 81,1% mniej), Bytomiu (o 74,0% mniej) oraz Świętochłowicach (o 73,5% mniej). Wzrost produkcji względem 2020 r. wystąpił w większości powiatów województwa śląskiego, m.in. w: Zabrze (o 52,7%), Dąbrowie Górniczej (o 51,5%) oraz Jaworznie (o 48,5%), natomiast spadek odnotowano w powiecie częstochowskim (o 21,6%).

Mapa 45. Produkcja sprzedana przemysłu^a w 2021 r. (ceny bieżące)Map 45. Sold production of industry^a in 2021 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r. w województwie śląskim wyniosło 430,6 tys. osób i w porównaniu do 2020 r. spadło o 0,2%. Największy udział zatrudnienia w przemyśle względem zatrudnienia ogółem, spośród powiatów województwa śląskiego odnotowano w Jaworznie (62,2%), a najmniejszy w Chorzowie (23,7%). W odniesieniu do 2020 r. zatrudnienie w przemyśle spadło m.in. w: Siemianowicach Śląskich (o 4,6%), Rybniku (o 4,1%), powiecie mikołowskim (o 3,0%), natomiast wzrost odnotowano m.in. w Rudzie Śląskiej (o 11,1%), Częstochowie (o 5,5%) oraz powiecie lublinieckim (o 3,9%).

Mapa 46. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle^a w 2021 r.Map 46. Average paid employment in industry^a in 2021

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie śląskim wyniosła 603,0 tys. zł i w porównaniu do 2020 r. wzrosła o 24,4%. Wśród powiatów województwa śląskiego największy wzrost wydajności odnotowano w: Zabrze (o 54,4%), Dąbrowie Górniczej (o 52,6%) oraz Jaworznie (o 50,5%), natomiast spadek wystąpił w powiecie częstochowskim (o 20,3%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2022 r., przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim osiągnęła wartość 355137,7 mln zł (w cenach bieżących) i była o 13,8% (w cenach stałych) wyższa niż w roku poprzednim oraz o 40,3% wyższa niż w 2015 r. W kraju również odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do 2021 r. (o 10,2%) oraz wzrost w porównaniu z 2015 r. (o 51,5%). Województwo śląskie wytworzyło w 2022 r. 14,3% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu zajmując 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim.

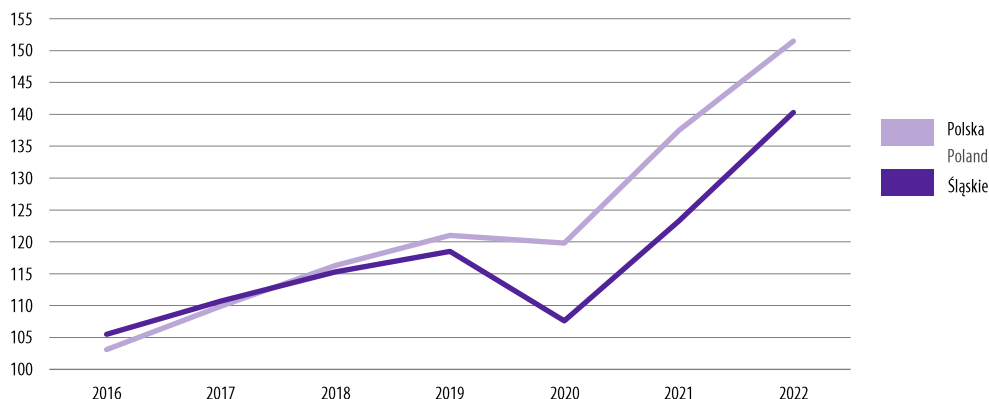
W województwie śląskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2022 r., w relacji do analogicznych okresów 2021 r., obserwowano wyższą produkcję sprzedaną przemysłu odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 11,8%, w pierwszym półroczu – o 15,0%, w okresie trzech kwartałów – o 16,3% oraz na przestrzeni roku – o 13,8%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	194586,6	214959,8	267498,0	355137,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	16,3	14,2	14,3	14,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	83,3	85,4	84,9	82,3
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	426,8	435,8	434,8	439,8

Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100

Chart 59. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

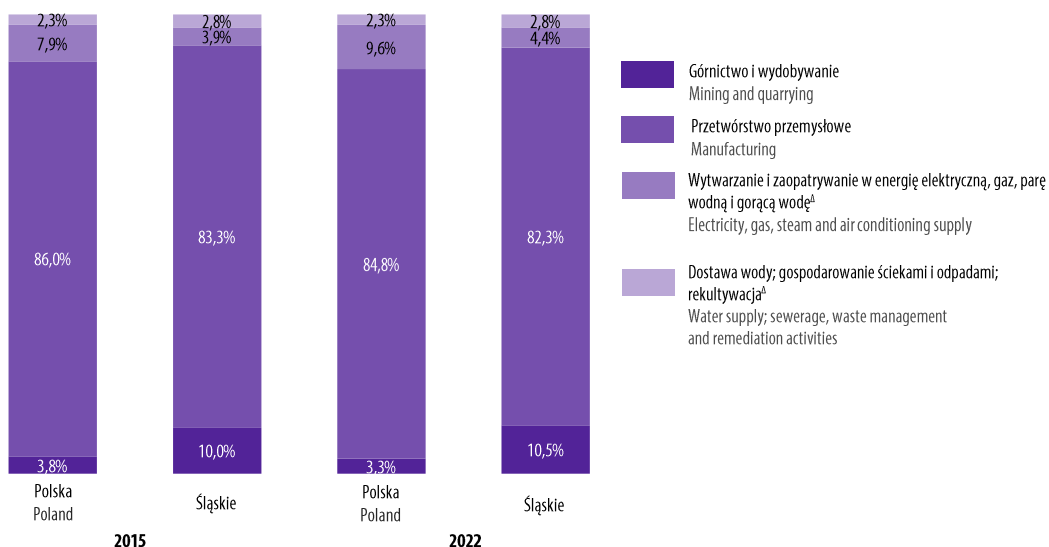

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2022 r., przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim w poszczególnych sekcjach kształtowała się następująco:

- w przetwórstwie przemysłowym wyniosła 292369,7 mln zł i była wyższa w porównaniu z 2021 r. o 13,4% (w cenach stałych),
- w górnictwie i wydobywaniu – 37060,9 mln zł (wzrost o 21,8%),
- w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 15667,4 mln zł (wzrost o 7,2%),
- w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – 10039,7 mln zł (wzrost o 16,2%).

Największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w przetwórstwie przemysłowym – 82,3% (spadek o 2,6 p. proc. w stosunku do 2021 r.) oraz w górnictwie i wydobywaniu – 10,5% (wzrost o 2,8 p. proc.). Wśród działów przetwórstwa przemysłowego znaczący udział w produkcji sprzedanej przemysłu miały m.in.: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – 16,8% (spadek o 1,3 p. proc. względem 2021 r.), produkcja metali – 15,4% (spadek o 0,4 p. proc.) oraz produkcja wyrobów z metali – 11,2% (wzrost o 0,9 p. proc.).

Wykres 60. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 60. Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja m.in.: wyrobów z metali (o 31,0%), poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji (o 24,1%) oraz maszyn i urządzeń (o 23,1%). Wzrost odnotowano również wśród działów innych sekcji należących do przemysłu, m.in. w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu) – o 23,7% oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 7,2%.

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle, wśród przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim ukształtowało się na poziomie 439,8 tys. osób, tj. wyższym o 1,1% w porównaniu z 2021 r. Największy udział stanowili zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym (76,4%), a następnie w górnictwie i wydobywaniu (16,9%). Wzrost przeciętnej liczby zatrudnionych w województwie śląskim odnotowano w: dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,0%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 1,9%), natomiast spadek wystąpił w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 3,6%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 2,3%). W kraju przeciętna liczba zatrudnionych w przemyśle wzrosła się w ujęciu rocznym o 1,4%.

Wykres 61. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 61. Indices of average paid employment in industry

2015=100

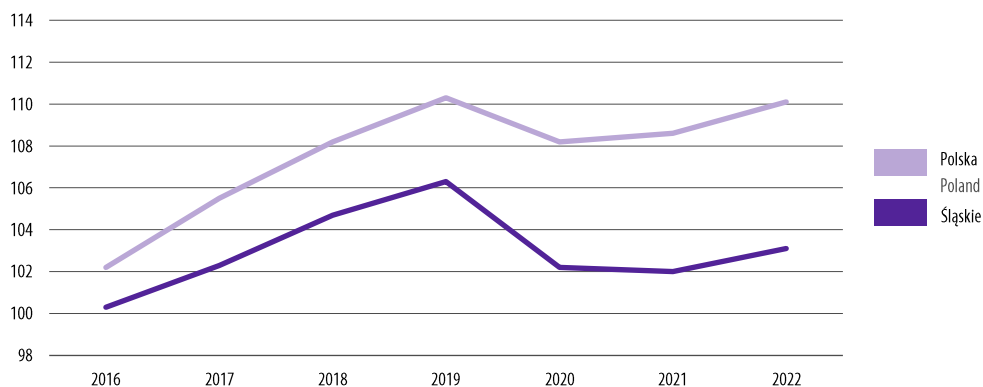
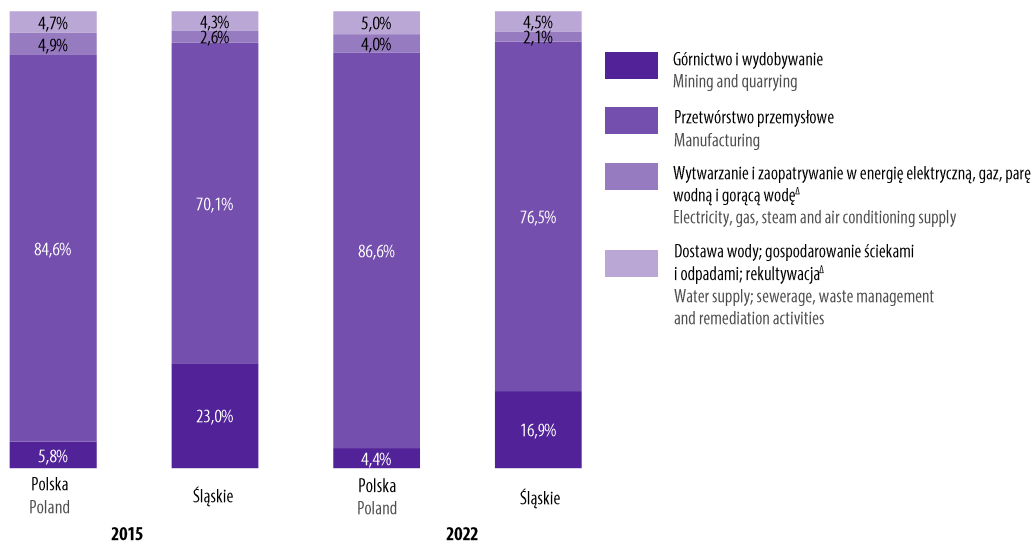
Wykres 62. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD

Chart 62. Structure of average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2022 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie śląskim wyniosła 807,6 tys. zł (w cenach bieżących) i była (w cenach stałych) wyższa niż przed rokiem o 12,5%. Spośród sekcji przemysłu najwyższą była w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 1722,1 tys. zł (wzrost o 11,2%). W kraju również odnotowano wzrost wydajności pracy w przemyśle (o 8,7%).

6.3.3. Budownictwo

6.3.3. Construction

W 2022 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyższa niż przed rokiem była również wartość produkcji budowlano-montażowej. Odnotowano także wzrost wydajności pracy w budownictwie, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia. Wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2022 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 42069,3 mln zł, tj. o 31,1% wyższym niż przed rokiem oraz o 115,1% wyższym niż w 2015 r. (w 2021 r. – 32093,5 mln zł). W kraju również odnotowano wzrost zarówno względem 2021 r., jak i 2015 r. odpowiednio o: 29,8% i 115,6%. W 2021 r. w województwie śląskim wytworzono 10,7% krajowej produkcji sprzedanej budownictwa (3. lokata w kraju – po województwach mazowieckim i wielkopolskim).

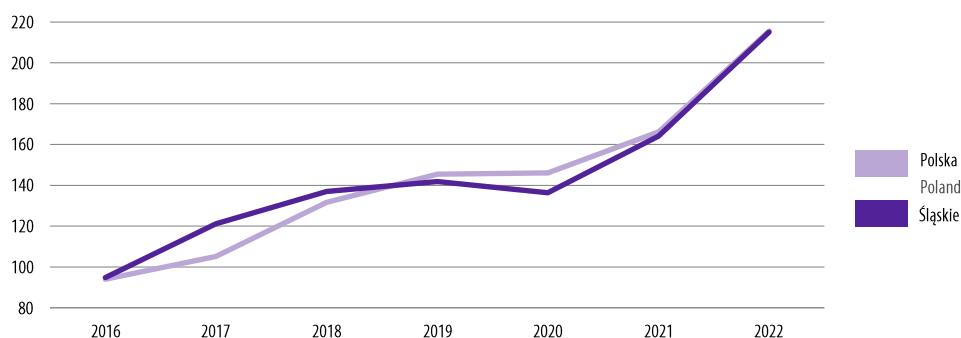
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	19556,9	26676,1	32093,5	42069,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	10,7	10,0	10,6	10,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	56,7	45,7	44,9	40,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	54,1	54,5	51,9	53,1

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2015=100

Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)
2015=100

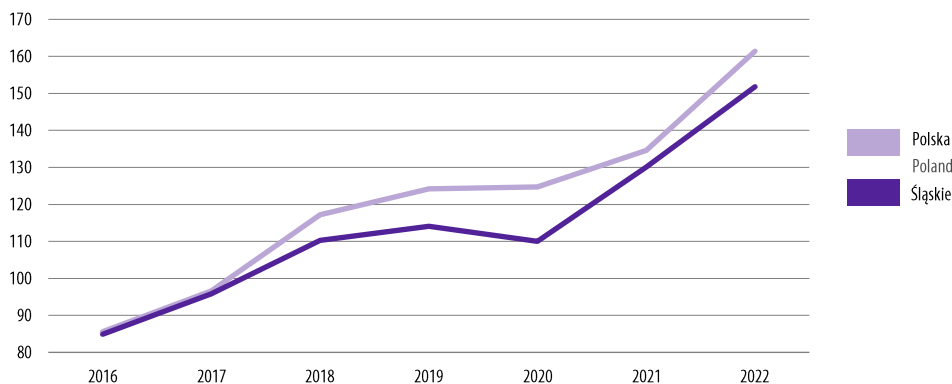

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

W województwie śląskim produkcja budowlano-montażowa w 2022 r. wyniosła 16840,0 mln zł (40,0% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i wzrosła w skali roku o 16,7% (w 2021 r. odnotowano wzrost o 18,3%). W kraju wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano zarówno w 2022 r., jak i w 2021 r. odpowiednio o: 19,9% i 7,9%. W porównaniu z 2015 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost o 51,8%, a w kraju o 61,4%. Pod względem udziału w produkcji budowlano-montażowej kraju, województwo śląskie zajęło 2. lokatę (udział wyniósł 12,0%).

Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2015=100

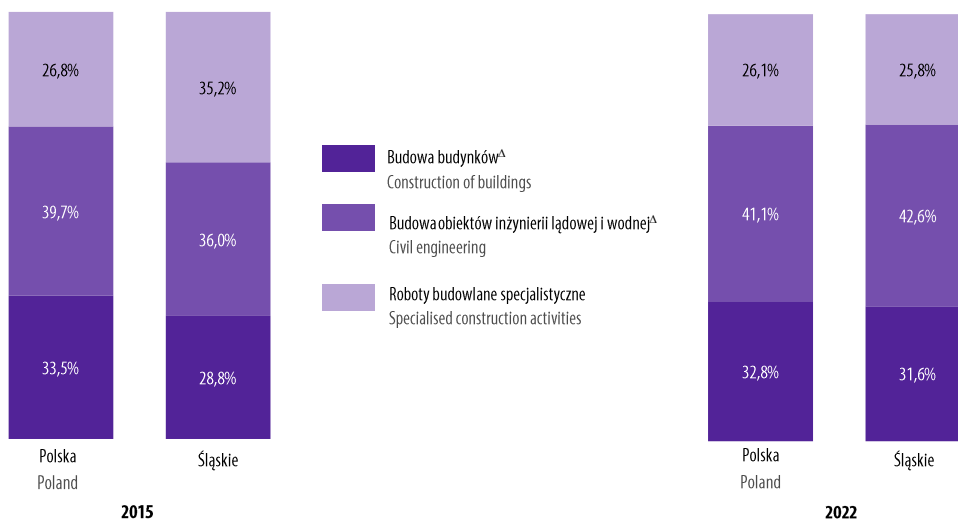
Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)
2015=100

W 2022 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w ujęciu rocznym odnotowano w przedsiębiorstwach: zajmujących się głównie budową budynków (o 34,7%) oraz zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 18,6%), natomiast spadek wystąpił w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 1,9%).

W 2022 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze produkcji budowlano-montażowej wzrósł udział przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków (o 4,2 p. proc. do 31,6%) oraz specjalizujących się głównie w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 0,7 p. proc. do 42,6%). Obniżył się natomiast udział przedsiębiorstw wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 4,9 p. proc. do 25,8%). W porównaniu ze strukturą produkcji budowlano-montażowej w 2015 r. wzrost odnotowano w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,6 p. proc.) oraz zajmujących się głównie budową budynków (o 2,9 p. proc.), natomiast spadek w wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 9,4 p. proc.).

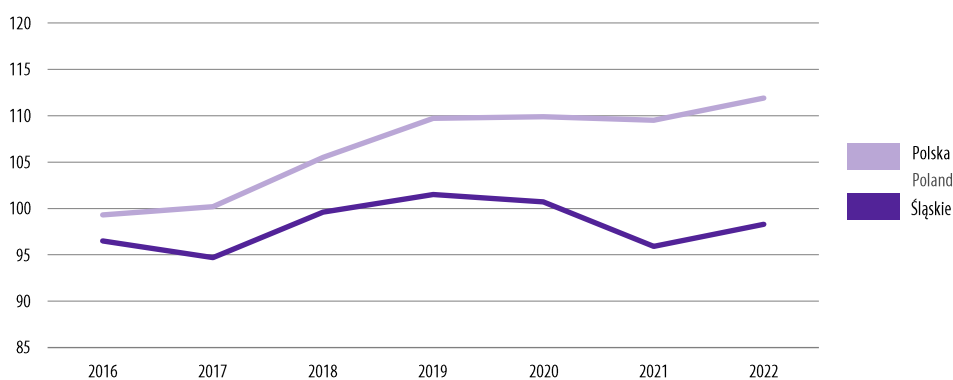
Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 65. Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W województwie śląskim przeciętne zatrudnienie w budownictwie wyniosło 53,1 tys. osób i w skali roku wzrosło o 2,5%. W kraju przeciętne zatrudnienie w budownictwie zwiększyło się o 2,2%.

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2015=100

Chart 66. Indices of average paid employment in construction
2015=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego wyniosła 791,7 tys. zł i była o 27,9% wyższa niż przed rokiem. W kraju odnotowano wzrost o 27,0%.

W 2022 r. w województwie śląskim według wstępnych danych oddano do użytkowania 18753 mieszkania, tj. o 10,5% więcej niż rok wcześniej i o 84,7% więcej niż w 2015 r. Mieszkania oddane w miastach stanowiły 73,3%, a na wsi – 26,7%. W kraju liczba oddanych mieszkań wzrosła o 1,7% w odniesieniu do roku poprzedniego i o 61,5% w porównaniu z 2015 r.

Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2015=100

Chart 67. Indices of the number of dwellings completed

2015=100

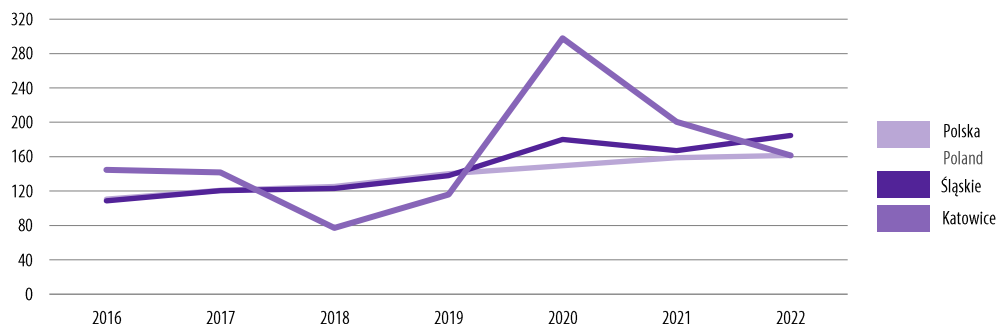
Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe

Table 39. Residential construction

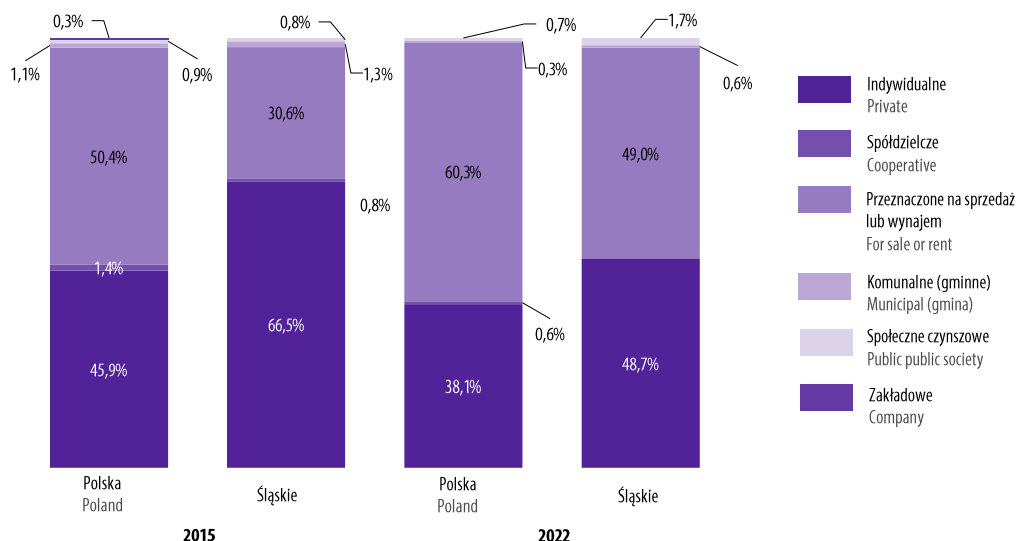
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,2	4,1	3,9	4,3	6,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	119,8	95,9	108,3	101,7	92,3
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1,000 population	3,0	5,4	7,0	6,7	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1,000 population	2,4	4,0	5,3	3,5	5,3

Najwięcej mieszkań budowanych było z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem 9206, tj. 49,1% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania w województwie, więcej o 21,5% niż rok wcześniej (w kraju 144,0 tys., o 1,5% więcej). Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań był większy niż przed rokiem o 4,5 p. proc. (w kraju mniejszy o 0,2 p. proc.). Mieszkania wybudowane w miastach stanowiły 95,1% tej formy budownictwa. Mieszkań oddanych w budownictwie indywidualnym było 9128, tj. 48,7% wszystkich oddanych mieszkań, mniej o 1,4% niż w 2021 r. (w kraju 90,8 tys., o 3,1% więcej), z tego 50,2% to mieszkania przekazane w miastach. W budownictwie społecznym czynszowym oddano 311 mieszkań i komunalnym 108, co stanowiło 2,2% ogólnej liczby oddanych mieszkań.

W 2022 r. oddano łącznie 77,2 tys. izb, tj. o 5,2% więcej niż rok wcześniej i o 59,6% więcej niż w 2015 r. (w kraju 928,8 tys. izb, więcej odpowiednio o 1,3% i 52,1%).

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r. zarówno w miastach, jak i na wsi były wyposażone w wodociąg, kanalizację i centralne ogrzewanie. Centralne ogrzewanie indywidualne posiadało 77,7% mieszkań. Najwięcej mieszkań było ogrzewanych na paliwo gazowe 68,1%, następnie na paliwo stałe 13,9%, biopaliwa 6,3%, energię elektryczną 4,7%. Gaz z sieci posiadało 49,5% mieszkań (53,9% w miastach, 37,4% na wsi). Ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej posiadało 22,3% mieszkań (30,5% w miastach).

Wykres 68. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 68. Structure of dwellings completed by construction form

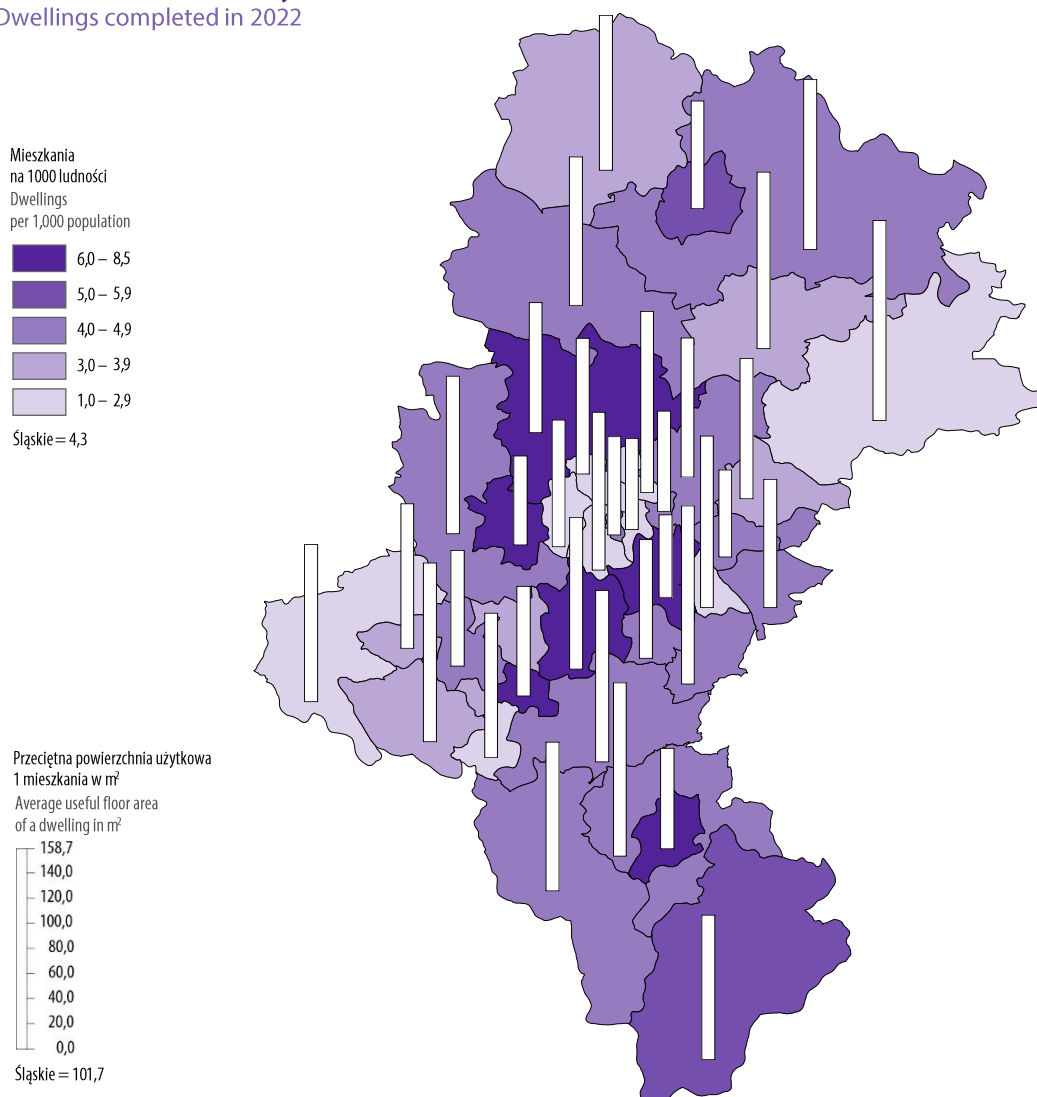
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 101,7 m² (w kraju – 92,3 m²) i była mniejsza o 6,6 m² w stosunku do 2021 r. (w kraju mniejsza o 0,5 m²). Średnia powierzchnia mieszkania wybudowanego w mieście wyniosła 89,7 m², natomiast na obszarach wiejskich była większa i wyniosła 134,6 m². Największe mieszkania wybudowali inwestorzy indywidualni (139,3 m²), a najmniejsze powstały w ramach budownictwa komunalnego (50,4 m²). Na 1000 ludności zostało oddanych do użytkowania 4,2 mieszkania, w miastach 4,1 a na obszarach wiejskich 4,8 (w kraju odpowiednio: 6,3; 6,5; 5,9).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa według powiatów, najwięcej mieszkań przekazano do użytkowania w: Katowicach (10,0% ogółu mieszkań oddanych w województwie), Gliwicach (6,3%), Częstochowie (5,9%), Bielsku-Białej (5,8%) a najmniej w: Piekarach Śląskich (0,3%), Jastrzębiu-Zdroju i Mysłowicach (po 0,8%). Więcej mieszkań niż przed rokiem oddano do użytkowania w dwudziestu trzech powiatach. Największy wzrost odnotowano w: Gliwicach (o 82,4%), Częstochowie (o 55,1%), Bytomiu (o 48,0%), Sosnowcu (o 43,9%) oraz Żorach (o 41,9%).

Mapa 47. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.

Map 47. Dwellings completed in 2022

W 2022 r. w województwie śląskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 29012 mieszkań, tj. o 5,3% mniej niż rok wcześniej i o 113,4% więcej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio o: 12,5% mniej i 58,0% więcej). Pozwolenia na budowę największej liczby mieszkań wydano inwestorom budującym na sprzedaż lub wynajem (70,3% ogółu mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia) oraz indywidualnym (26,5%), budownictwo komunalne stanowiło (0,3%) mieszkań. Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w czternastu powiatach województwa, w tym w dziesięciu miastach na prawach powiatu. Największy wzrost miał miejsce w: Siemianowicach Śląskich (o 163,6%), Gliwicach (o 94,0%), Bielsku-Białej (o 88,2%) i powiecie raciborskim (o 68,7%). Największy spadek miał miejsce w Jaworznie (o 64,3%), powiecie będzińskim (o 57,2%) i Sosnowcu (o 47,9%).

W 2022 r. w województwie śląskim rozpoczęto budowę 15113 mieszkań, tj. o 34,9% mniej niż w 2021 r. (w kraju mniej o 27,8%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto o 36,6% (w kraju wzrost o 18,9%).

W budownictwie indywidualnym rozpoczęto budowę – 7581 mieszkań, przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem 7321, społecznym czynszowym – 128, komunalnym – 55 i zakładowym – 28. Nie rozpoczęto budowy mieszkań w budownictwie spółdzielczym.

W odniesieniu do 2021 r. w siedmiu powiatach odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto. Największy wzrost odnotowano w: powiecie bielskim (o 24,8%), Bytomiu (o 24,0%), Siemianowicach Śląskich (o 18,5%) i Gliwicach (o 10,2%). Najwięcej mieszkań rozpoczęto budować w 2022 r. w Katowicach (8,4% ogółu rozpoczętych inwestycji), powiecie bielskim (7,6%), Gliwicach (7,2%) oraz powiecie cieszyńskim (6,0%) a najmniej w Świętochłowicach (0,1%), Piekarach Śląskich (0,6%) oraz Tychach (0,7%).

6.3.4. Rynek wewnętrzny

6.3.4. Internal market

W 2022 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej oraz sprzedaży hurtowej w skali roku zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) w województwie śląskim zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2022 r. zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 4,6% (w 2021 r. wzrost wyniósł 14,9%). W porównaniu z 2015 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 99,4%. W kraju ukształtowała się na poziomie o 19,9% wyższym niż w roku w poprzednim (w 2021 r. wzrost o 12,9%).

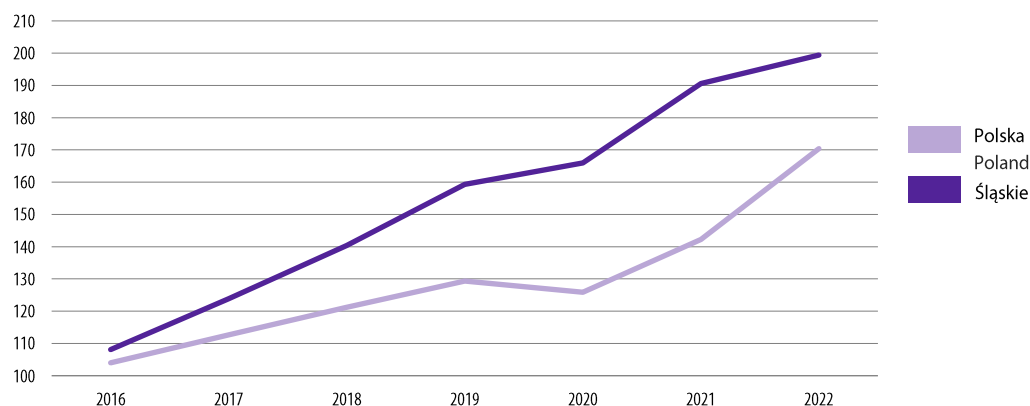
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2015=100

Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)

2015=100

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	101,3	104,1	114,9	104,6	119,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	104,7	95,9	126,1	108,8	98,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	84,4	94,2	91,3	44,1	135,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	103,3	104,4	101,3	125,5	118,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	99,5	104,4	103,7	125,9	117,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	110,4	86,2	112,5	120,0	128,5
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	103,8	98,8	113,0	105,9	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	139,8	112,7	115,5	108,2	121,1
Pozostałe Others	84,9	89,8	111,5	144,4	120,9

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W 2022 r. w województwie śląskim wyższą sprzedaż niż w roku poprzednim odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach grupowanych w kategoriach: farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 25,9%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 25,5%), tekstylia, odzież, obuwie (o 20,0%), pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 8,8%) oraz prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 8,2%). Spadek sprzedaży detalicznej odnotowano w grupie paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 55,9%).

W 2022 r. w ogólnej wartości sprzedaży detalicznej w województwie największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – 26,2% (udział ten zwiększył się o 4,4 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego), a następnie pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami – 15,2% (o 0,6 p. proc. więcej), prasą, książkami, pozostałą sprzedażą w wyspecjalizowanych sklepach – 11,3% (o 0,4 p. proc. więcej) oraz farmaceutykami, kosmetykami, sprzętem ortopedycznym – 10,0% (o 1,7 p. proc. więcej).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W województwie śląskim w 2022 r. sprzedaż hurtowa towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych, była wyższa niż w roku poprzednim odpowiednio o: 16,4% i 15,1% (w kraju sprzedaż hurtowa wzrosła w przedsiębiorstwach handlowych o 35,9% oraz jednostkach hurtowych o 39,3%). W 2021 r. sprzedaż hurtowa w skali roku wzrosła zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i w jednostkach hurtowych odpowiednio o: 39,0% i 36,8% (w kraju sprzedaż hurtowa

wzrosła w przedsiębiorstwach handlowych o 22,5% oraz jednostkach hurtowych o 21,8%). W odniesieniu do 2015 r. sprzedaż hurtowa wzrosła w przedsiębiorstwach handlowych (o 103,2%), w tym w jednostkach hurtowych (o 87,8%).

W 2022 r. w województwie, w porównaniu z poprzednim rokiem, w jednostkach hurtowych zwiększyła się wartość sprzedaży hurtowej m.in.: wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 264,1%), kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 144,2%), a także produktów rolnych i żywych zwierząt (o 108,8%). Odnotowano natomiast spadek sprzedaży m.in. narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 19,3%) oraz AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 16,8%).

6.3.5. Transport

6.3.5. Transport

W 2021 r. środkami komunikacji miejskiej przewieziono więcej pasażerów niż przed rokiem. Wzrost przewozu pasażerów zanotowano zarówno w transporcie samochodowym, jak i transporcie lotniczym. Zwiększyła się długość ścieżek rowerowych.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 202 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	25416,6	25142,3	25491,7	24875,9
o nawierzchni twardej hard surface	21648,6	22037,4	22430,8	21966,9
ulepszonej improved	20288,4	20835,3	21280,4	20921,0
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	3768,0	3104,9	3060,9	2909,0

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2021 r. według stanu w końcu roku w województwie śląskim długość dróg publicznych wyniosła 24875,9 km, z czego 88,3% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 11,7% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dróg publicznych o nawierzchni twardej odnotowano 21966,9 km (o 2,1% mniej w porównaniu z końcem ub. roku oraz o 1,5% więcej niż w 2015 r., z czego 95,2% stanowiły drogi publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej (94,9% w 2020 r. i 93,7% w 2015 r.).

Pod względem gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej, województwo śląskie charakteryzowało się najwyższym wskaźnikiem w kraju. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 178,1 km dróg publicznych o nawierzchni twardej (w kraju – 100,9 km), tj. o 3,8 km mniej niż w 2020 r., natomiast o 2,6 km więcej niż w 2015 r.

Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

W 2021 r. długość dróg krajowych o nawierzchni twardej wyniosła 1281,7 km (na 100 km² powierzchni województwa – 10,4 km), natomiast dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej – 1503,8 km (12,2 km na 100 km²). W województwie dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej było 19181,4 km, a ich gęstość na 100 km² powierzchni wyniosła 155,5 km.

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej wyniosła 2909,0 km i była krótsza o 151,7 km niż w 2020 r. oraz krótsza o 858,8 km niż w 2015 r. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 23,6 km (w kraju 36,5 km) dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów najwyższy wskaźnik odnotowano w Częstochowie (109,1 km), a najniższy w Chorzowie (5,1 km).

Udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg w 2021 r. wyniósł 13,2%, przed rokiem – 13,5%, a w 2015 r. – 16,6%.

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	21648,6	22037,4	22430,8	21966,9
na 100 km ² per 100 km ²	175,5	178,7	181,9	178,1
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	20288,4	20835,3	21280,4	20921,0
ekspresowe expressways	130,9	132,5	132,5	132,5
autostrady motorways	176,4	213,8	231,4	231,4

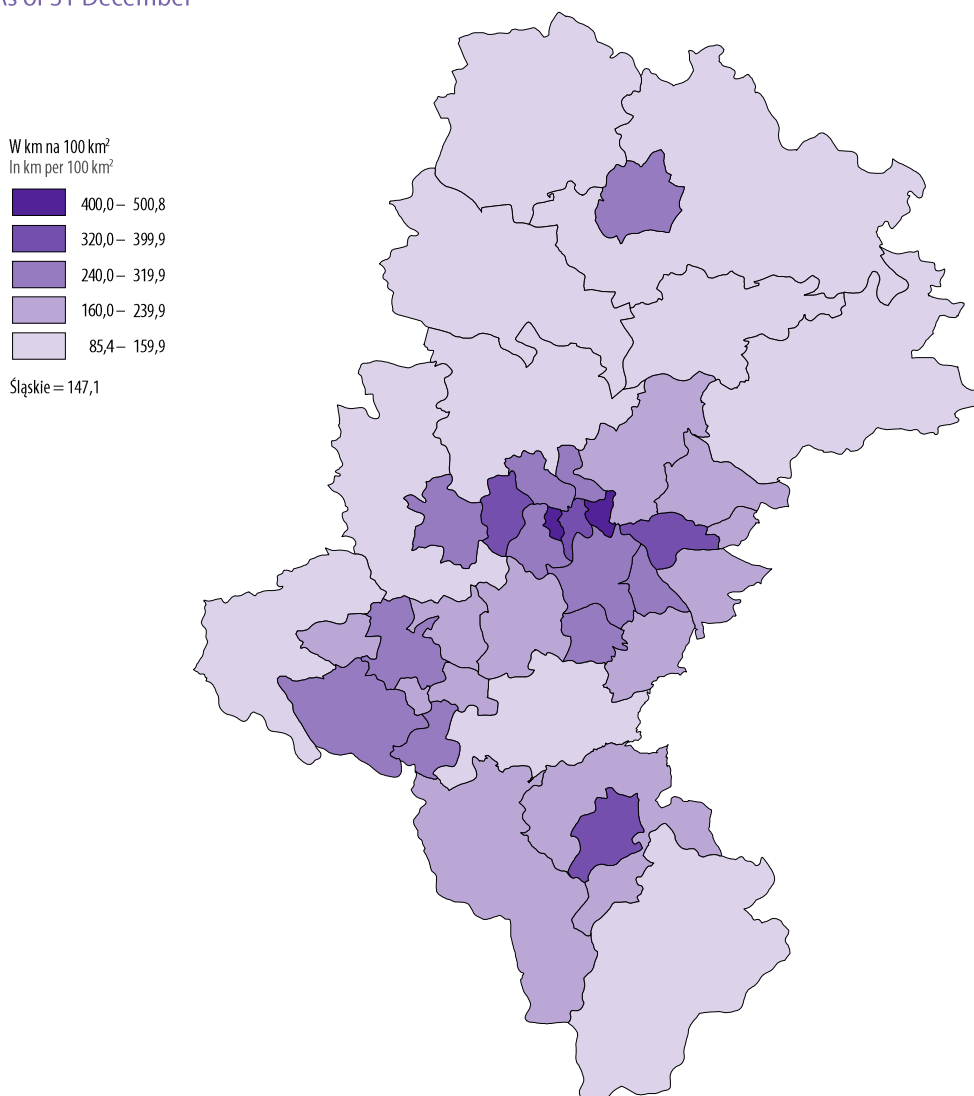
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W końcu 2021 r. długość autostrad w województwie nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 231,4 km (176,4 km w 2015 r.), ich długość na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 18,8 km (14,3 km w 2015 r.). W porównaniu z 2020 r. długość dróg ekspresowych (jedno i dwujezdniowych) pozostała na niezmiennym poziomie i w końcu 2021 r. wyniosła 132,5 km (130,9 km w 2015 r.), a ich długość na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 10,7 km (10,6 km w 2015 r.).

Mapa 48. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.

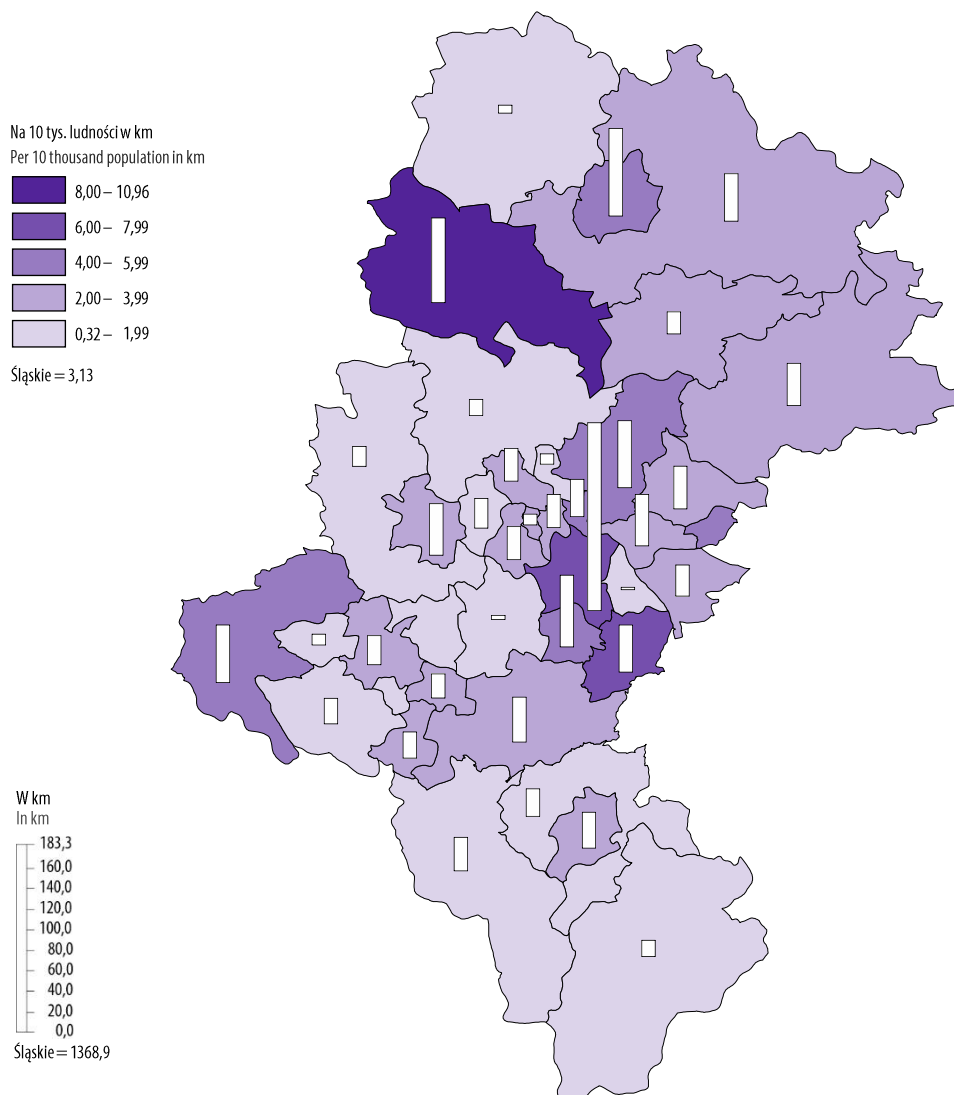
Stan w dniu 31 grudnia

Map 48. Improved hard surface communal and district roads in 2021
As of 31 December

W 2021 r. w województwie śląskim długość dróg dla rowerów wynosiła 1368,9 km i wzrosła o 14,6% w odniesieniu do 2020 r. oraz o 88,7% w stosunku do 2015 r. Województwo śląskie zajmuje 5 miejsce pod względem długości ścieżek rowerowych wśród województw, z 7,4% udziałem w skali kraju (6,7% w 2015 r.). W skali kraju w województwie śląskim zanotowano najwyższy wskaźnik gęstości dróg rowerowych w przeliczeniu na 100 km² powierzchni, który wynosił – 11,1 km. Liczba km dróg rowerowych na 10 tys. ludności zamieszkującej na terenie województwa śląskiego wynosiła 3,1 km i był to jeden z najniższych wskaźników obok województwa małopolskiego 2,4 km w skali kraju.

Biorąc pod uwagę podział terytorialny według powiatów największą gęstość sieci dróg rowerowych 142,8 km na 100 km² posiadają Siemianowice Śląskie, najmniejszą powiat kłobucki 0,9 km. W przeliczeniu na 10 tys. ludności najwyższy wskaźnik wykazuje powiat lubliniecki – 11,0 km, a najniższy Mysłowice – 0,3 km.

Mapa 49. Ścieżki rowerowe w 2021 r.
 Map 49. Cycle paths in 2021

W województwie śląskim w 2021 r. regularna komunikacja autobusowa prowadzona była na 335 liniach krajowych o ogólnej długości 11006 km (w 2020 r. 316 linii krajowych – 10215 km). W 2020 r. i 2021 r. nie odnotowano linii międzynarodowych (w 2015 r. 8 linii – 15738 km).

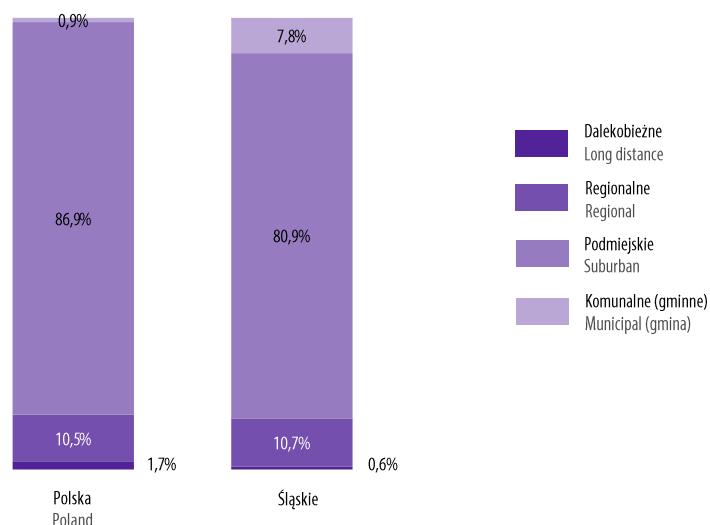
W ogólnej liczbie linii krajowych dominowały linie podmiejskie, które stanowiły 80,9% (w 2020 r. – 82,6%). W 2021 r. transportem samochodowym przewieziono łącznie nieco ponad 11,8 mln pasażerów, tj. o 29,5% więcej niż przed rokiem. W tym z taboru autobusowego w komunikacji krajowej skorzystało prawie 11,8 mln pasażerów, tj. o 29,8% więcej niż przed rokiem (większa była również praca przewozowa w pasażerokilometrach – o 21,2%), natomiast z komunikacji międzynarodowej – 69,7 tys. pasażerów, tj. o 7,9% mniej niż w 2020 r. (wzrost pracy przewozowej o 84,5%). Średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej wyniosła 34,0 km, a w komunikacji międzynarodowej 746,8 km.

Wykres 71. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2021

As of 31 December

W 2021 r. komunikacja miejska realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych 13133 km, tj. większej o 3,2% niż w 2020 r. Komunikacja miejska dysponowała podobną jak przed rokiem liczbą autobusów – 1924 szt., mniejszą liczbą tramwajów – o 5 szt. (o 1,4%) oraz mniejszą liczbą taboru trolejbusów – o 1 szt. (o 3,8%) .

Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 327,9 mln pasażerów, tj. o 61,0% więcej niż w 2020 r., ale o 21,3% mniej niż w 2015 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	12829	12093	12729	13133
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	12353	11615	12245	12598
linii tramwajowych tram lines	395	365	372	398
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	1937	1871	1924	1924
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	1340	1574	1641	1640
tramwaje trams	368	342	345	340
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	66	73	117	141
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	216663	197867	204870	203967
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	147073	165973	174232	173512
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	54039	50559	51275	51955
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	14146	15560	22520	26863
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	416,7	375,3	203,6	327,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	91,0	83,0	46,0	74,7

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2021 r. długość linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych w województwie wyniosła 1872 km i była krótsza o 40 km w porównaniu z 2020 r. (o 2,1%), oraz o 98 km (o 5,0%) w porównaniu z 2015 r. Gęstość linii kolejowych na 100 km² wyniosła 15,2 km i była ponad 2,5-krotnie wyższa niż średnia krajowa (6,2 km na 100 km²). W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych linie zelektryfikowane stanowiły 92,0%, co wskazuje na wysoki stopień elektryfikacji w województwie (62,8% w kraju).

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 44. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach**Table 44. Passenger traffic at Katowice Wojciech Korfanty International Airport in Pyrzowice**

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	28609	75656	21287	20444
zagranicznych foreign	1482843	2336151	700874	1138993
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	959134	1330037	472973	497252
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	31009	75762	21138	20363
zagranicznych foreign	1505597	2347857	696621	1132766
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	972481	1336557	477666	486642

a W lotach komunikacyjnych.

a In transport flights.

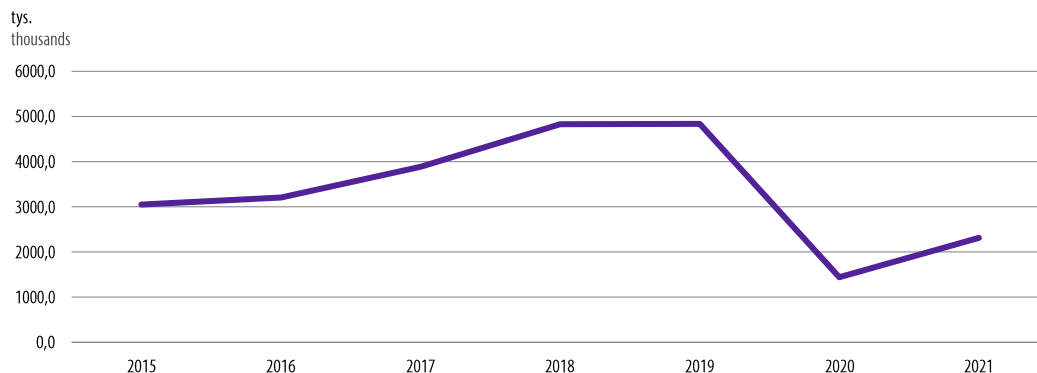
Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach należy do podstawowej sieci lotnisk w kraju i jest w pełni przystosowany do obsługi cywilnego ruchu pasażerskiego i towarowego.

Ruch samolotów w porcie lotniczym w 2021 r. wyniósł ogółem 24657 startów i lądowań, i był wyższy o 40,8% niż w 2020 r., natomiast niższy o 22,3% niż 2015 r.

Liczba startów i lądowań w ruchu międzynarodowym w odniesieniu do 2020 r. była wyższa o 45,1%, a w ruchu krajowym o 13,1%.

Większa była ilość lotów samolotów polskich o 94,2% oraz obcych o 18,2% w stosunku do 2020 r., natomiast mniejsza w stosunku do 2015 r. odpowiednio o: 14,5% i 26,9%.

W Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach obsłużono 2312,6 tys. pasażerów, tj. 11,8% obsłużonych pasażerów w kraju. Ruch pasażerów (bez tranzytu) był wyższy w odniesieniu do 2020 r. o 60,6%, ale w porównaniu z 2015 r. niższy o 24,1%.

Wykres 72. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)**Chart 72. Passenger traffic at Katowice Wojciech Korfanty International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)**

W komunikacji krajowej liczba obsługanych pasażerów w porównaniu z 2020 r. była niższa o 3,8%, a w komunikacji międzynarodowej wyższa – o 62,6%. W relacji do 2015 r. odnotowano spadek w komunikacji międzynarodowej o 24,0%, a w komunikacji krajowej o 31,6%. Samoloty polskie przewiozły 47,8% ogólnej liczby pasażerów (przed rokiem – 27,3% pasażerów, w 2015 r. – 23,4%).

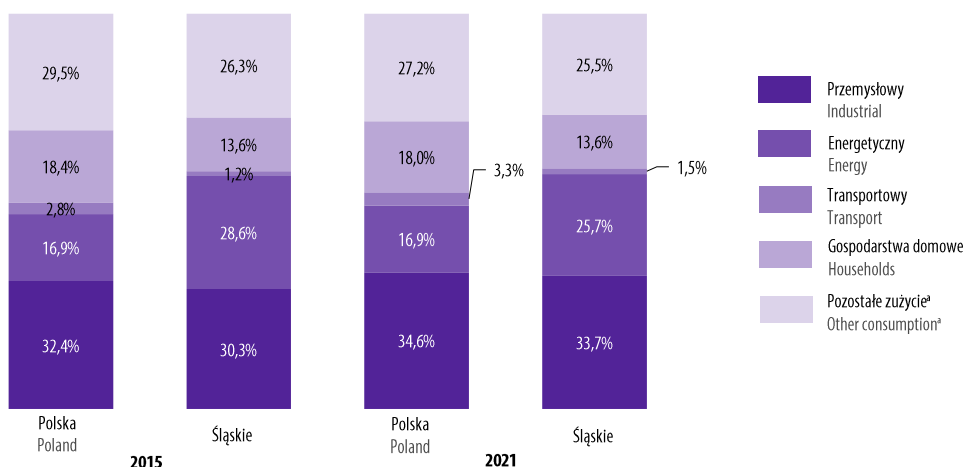
6.3.6. Energia

6.3.6. Energy

W 2021 r. w województwie śląskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost mocy zainstalowanej w elektrowniach, spadła moc osiągalna, natomiast wzrosła produkcja energii elektrycznej ogółem. Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych była wyższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

W 2021 r. w województwie śląskim moc zainstalowana w elektrowniach wyniosła 9110,2 MW, tj. 16,3% mocy zainstalowanej w Polsce – 55996,1 MW, natomiast moc osiągalna w elektrowniach wyniosła odpowiednio 8490,3 MW (tj. 16,0%) i 53115,2 MW. Moc zainstalowana w województwie była wyższa zarówno w porównaniu z 2015 r. (o 24,9%), jak i z 2020 r. (o 4,8%), również w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 38,8% i o 8,1%. Moc osiągalna w województwie wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 17,7%, natomiast w odniesieniu do roku poprzedniego spadła o 0,6% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 33,0% i 6,8%). W 2021 r. w województwie śląskim 87,9% mocy osiągalnej posiadały elektrownie zawodowe, w tym 81,2% elektrownie zawodowe ciepłe (79,4% – na węglu kamiennym), a 6,8% – elektrownie zawodowe wodne i niekonwencjonalne.

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

a łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

Produkcja energii elektrycznej ogółem obejmuje sumę produkcji elektrowni ciepłych, wodnych i odnawialnych. W 2021 r. w województwie śląskim wyniosła ona 24872,9 GWh i była niższa niż w 2015 r. o 9,8%, ale wyższa niż przed rokiem o 25,3% (w kraju produkcja wyniosła 179631,1 GWh i odnotowano odpowiednio jej wzrost o 8,9% i o 13,7%). Ze źródeł odnawialnych wyprodukowano w województwie śląskim w 2021 r. 1664,9 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 6,7% produkcji ogółem (w kraju udział ten wyniósł 17,0%).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1846,5	1918,9	1934,7	1960,8
miasta urban areas	1456,5	1516,2	1534,2	1550,7
wieś rural areas	390,0	402,7	400,5	410,1
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	3545,9	3688,1	3779,5	3831,8
miasta urban areas	2656,3	2733,2	2809,5	2844,8
wieś rural areas	889,6	954,9	970,0	987,0
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1920,4	1922,0	1953,5	1954,2
miasta urban areas	1823,8	1802,6	1831,3	1834,6
wieś rural areas	2280,9	2371,4	2421,8	2406,8

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

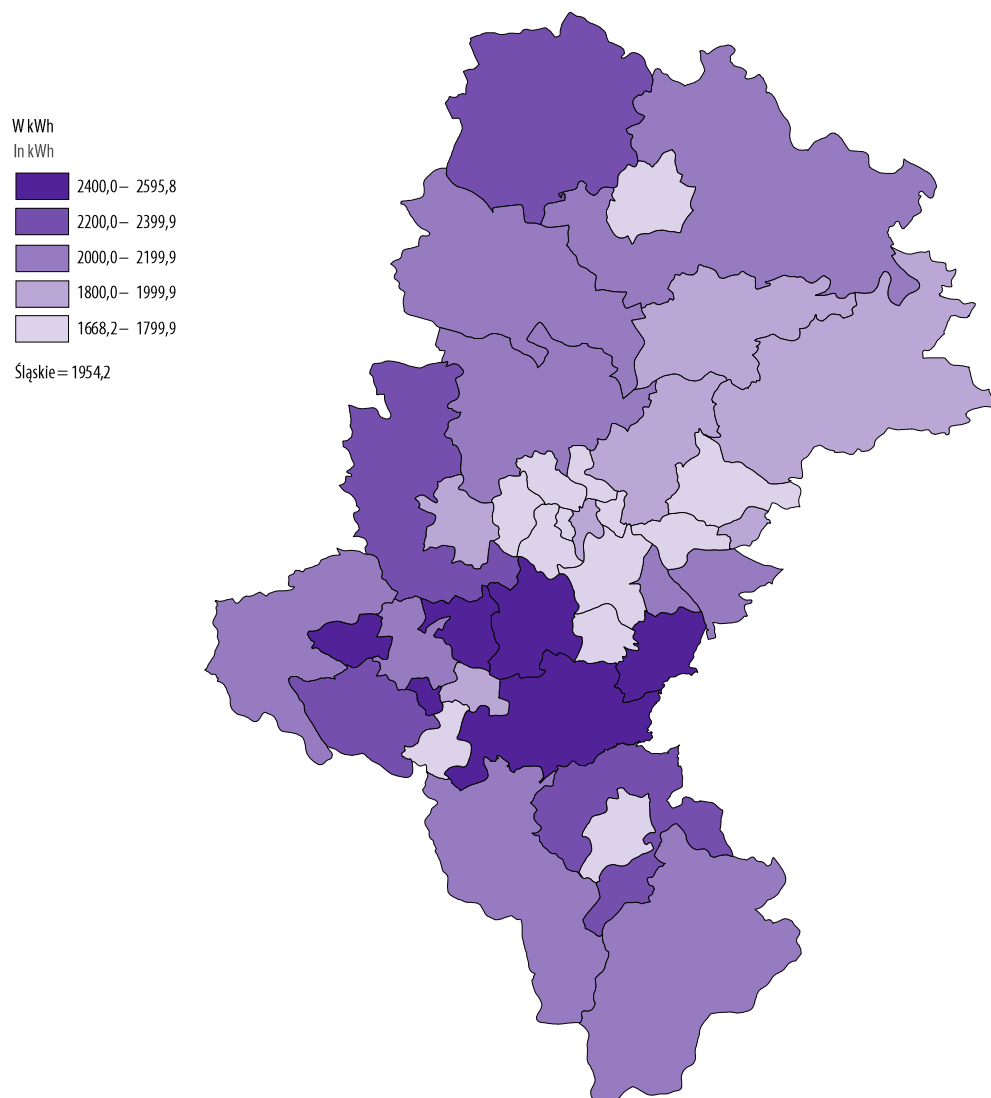
^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.
Source: data of Ministry of Climate and Environment.

W 2021 r. w województwie śląskim odnotowano 1960,8 tys. odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, tj. 12,3% wszystkich odbiorców w kraju (2. lokata po województwie mazowieckim). Liczba odbiorców w województwie śląskim zwiększyła się zarówno w odniesieniu do 2015 r. (o 6,2%), jak i do roku poprzedniego (o 1,3%), podobne tendencje odnotowano w kraju (wzrost odpowiednio o: 10,5% i 1,2%). W 2021 r. w województwie liczba odbiorców energii elektrycznej mieszkających w miastach wyniosła 1550,7 tys., tj. 79,1% wszystkich odbiorców, natomiast mieszkających na wsi – 410,1 tys. (20,9%). W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby odbiorców zarówno wśród mieszkańców miast (o 1,1%), jak i mieszkańców wsi (o 2,4%).

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r. wyniosło w województwie śląskim 3831,8 GWh i było wyższe niż w 2015 r. o 8,1% oraz wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,4% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 11,8% i 0,4%). Zużycie energii elektrycznej w 2021 r. wśród odbiorców mieszkających w miastach województwa śląskiego wyniosło 2844,8 GWh, tj. 74,2% zużycia ogółem i było wyższe niż przed rokiem o 1,3%. Ponad jedną czwartą zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych odnotowano natomiast na obszarach wiejskich – 987,0 GWh, w stosunku do roku poprzedniego wzrosło o 1,7%. W 2021 r. zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych województwa śląskiego wyniosło 872,3 kWh i było wyższe niż w kraju (833 kWh). Zużycie energii było wyższe na wsi niż w miastach (939,9 kWh na 1 mieszkańca wobec 851,1 kWh).

Mapa 50. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2021 r.

Map 50. Consumption of electricity in households per consumer in 2021

Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem

Chapter 7. Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2021 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe zarówno w porównaniu z 2015 r., jak i w porównaniu z 2020 r. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, odnotowano również ich wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Ważnym elementem dochodów były dotacje, które stanowiły istotną część wydatków inwestycyjnych.

W 2021 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 36453,8 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2015 r. o 63,6%, jak i w porównaniu z 2020 r. o 8,9%. W kraju wyniosły one 333409,1 mln zł i były wyższe o 67,5% niż w 2015 r. oraz wyższe niż w 2020 r. o 9,3%. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, tj. 19429,3 mln zł, które wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,9%. Dochody gmin ukształtowały się na poziomie 12393,5 mln zł (wzrost o 10,1%), powiatów 2438,9 mln zł (wzrost o 3,4%). W budżecie samorządu województwa dochody osiągnęły wartość 2192,1 mln zł, tj. o 17,8% wyższą niż przed rokiem.

Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. miały dochody własne – 51,1% (w kraju 47,6%). Dotacje stanowiły 26,6% (w kraju 27,7%), a subwencja ogólna – 22,3% (w kraju 24,7%). Najwyższe dochody we wszystkich trzech głównych grupach uzyskały miasta na prawach powiatu, które wyniosły odpowiednio: dochody własne – 10382,2 mln zł (wzrost w porównaniu z 2020 r. o 8,0%), dotacje – 4809,0 mln zł (spadek o 1,7%) oraz subwencja ogólna – 4238,1 mln zł (wzrost o 21,2%). Powiaty uzyskały najniższe dochody własne – 1061,0 mln zł (niższe o 1,9% w porównaniu z rokiem poprzednim) oraz otrzymał najmniej środków z tytułu dotacji – 481,3 mln zł (niższe o 4,8%). Najmniej środków z tytułu subwencji ogólnej uzyskał samorząd województwa – 175,1 mln zł (wzrost o 6,7% w porównaniu z rokiem poprzednim).

Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4868	6647	7561	8299	51,1
Gminy ^a Gminas ^a	3277	5052	5700	6302	46,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4763	6426	7340	8008	53,4
Powiaty Powiats	844	1042	1195	1240	43,5
Województwo Voivodship	385	368	420	499	65,6

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

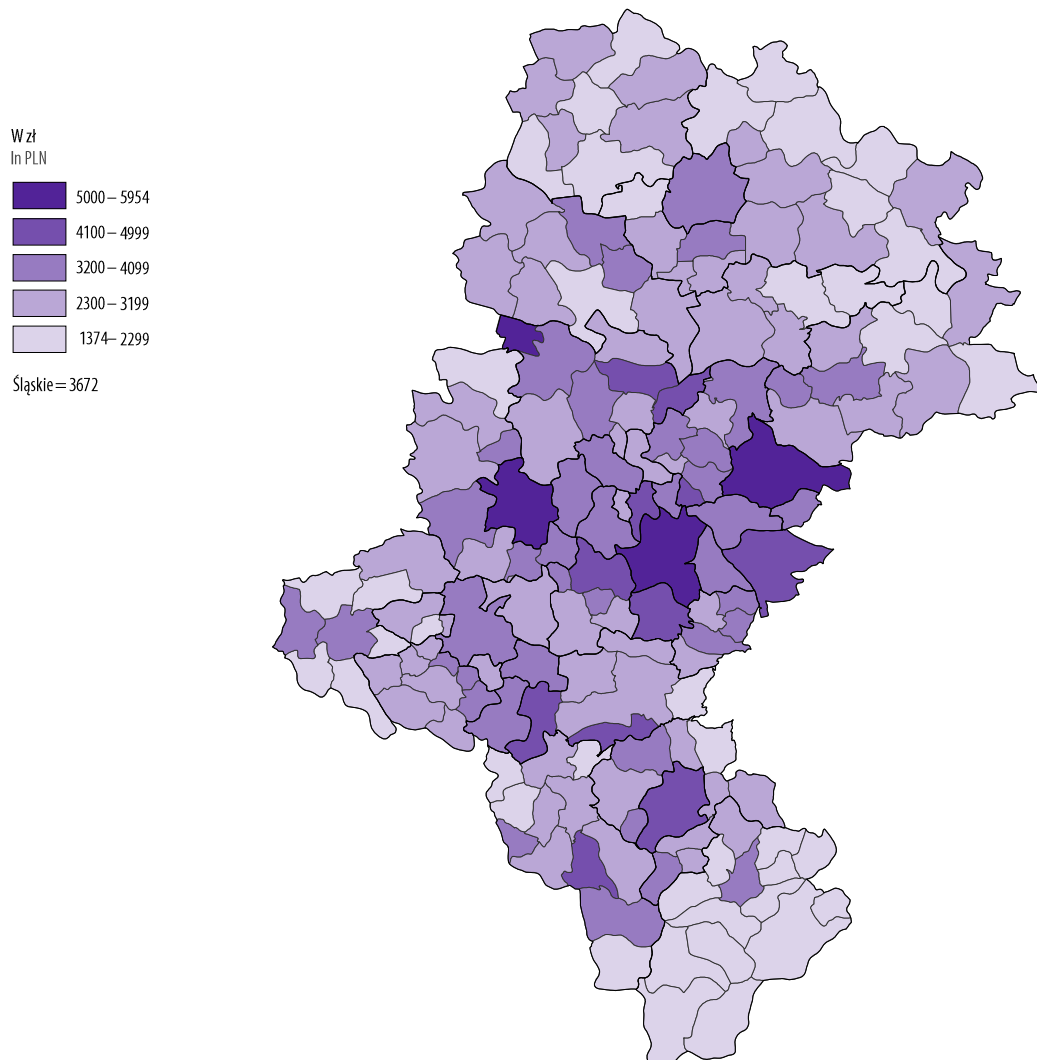
W 2021 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 8299 zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2015 r. o 70,5%, jak i w porównaniu z 2020 r. o 9,7%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca odnotowano w miastach na prawach powiatu – 8008 zł oraz w gminach – 6032 zł i były one wyższe niż przed rokiem odpowiednio o 9,1% oraz o 10,6%. W przypadku powiatów dochody te wynosiły 1240 zł (wzrost zarówno w porównaniu z 2015 r., jak i w porównaniu z 2020 r. odpowiednio o 47,0% i o 3,8%), a w budżecie

województwa 499 zł (tj. więcej niż w 2015 r. o 29,6% oraz więcej niż przed rokiem o 18,8%). Podobne tendencje odnotowano w przypadku dochodów własnych, najwyższe wartości w przeliczeniu na 1 mieszkańca również odnotowano w miastach na prawach powiatu – 4279 zł (o 9,2% wyższe niż przed rokiem) oraz w gminach – 2923 zł (wzrost o 5,2%). W powiatach wyniosły one 540 zł (o 1,5% mniej niż przed rokiem), a w budżecie samorządu województwa – 327 zł (o 35,8% więcej niż przed rokiem).

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne.

W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Mapa 51. Dochody własne^a budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 51. Own revenue^a of gminas budgets per capita in 2021

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

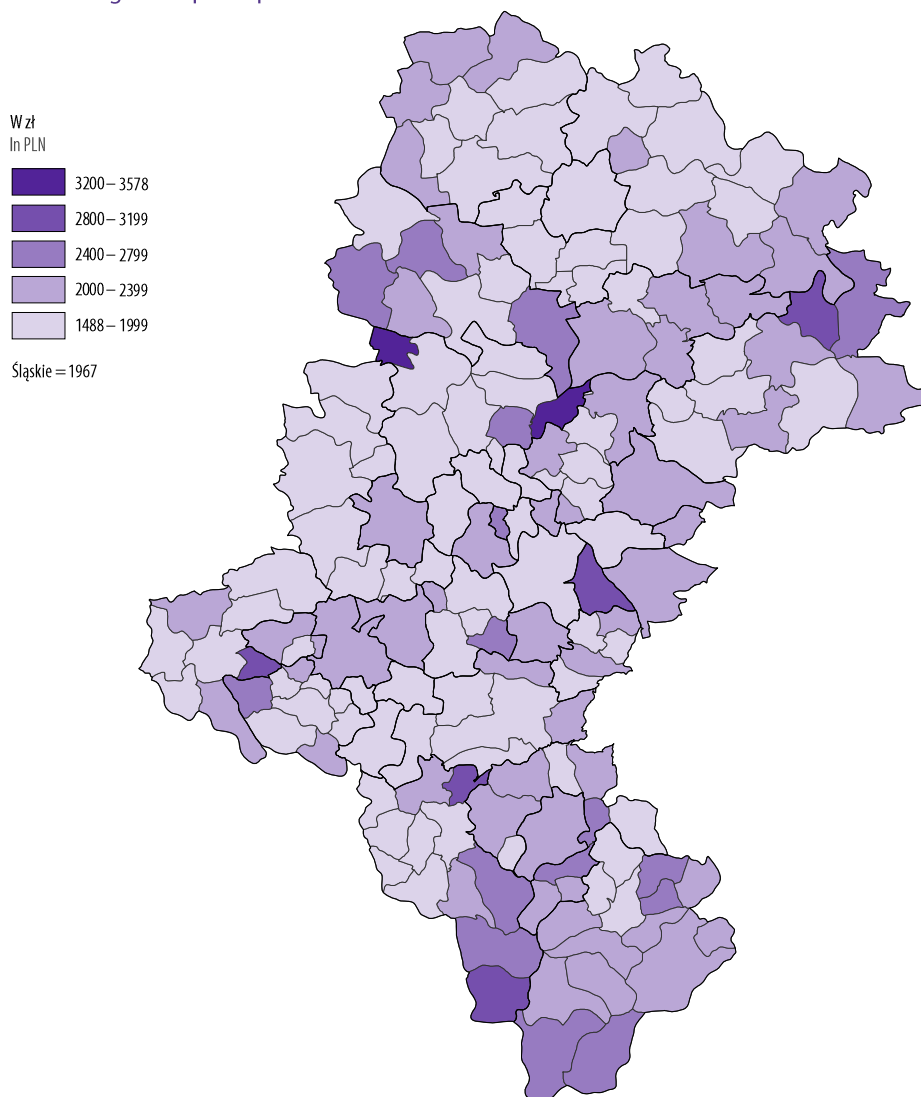
Najwyższe dochody własne wśród gmin województwa śląskiego, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, odnotowano w gminie Krupski Młyn (5954 zł) oraz w Gliwicach (5515 zł), Katowicach (5439 zł) i w Dąbrowie Górniczej (5410 zł), natomiast najniższe w gminach: Żarnowiec (1374 zł), Opatów (1678 zł), Przysów (1713 zł) i Irządze (1739 zł).

W 2021 r. dotacje ogółem wyniosły 9701,1 mln zł, co oznaczało spadek o 0,1% w porównaniu z 2020 r. oraz wzrost o 119,2% w odniesieniu do 2015 r. (w kraju odpowiednio wzrost o: 1,0% i 109,1%). W strukturze wykonanych dochodów ogółem w województwie dotacje ogółem stanowiły 26,6%, z tego 21,9% przypadło na dotacje celowe, a 4,7% na dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620 oraz od 2015 r. – 205, 625). Więcej informacji o zagadnieniach związanych z dotacjami na realizację programów europejskich w podrozdziale 7.4.

Prawie połowa dotacji ogółem, tj. 4809,0 ml zł (49,6%) trafiło do budżetów miast na prawach powiatu, gminy otrzymały 3831,7 ml zł (39,5%), budżet województwa – 579,1 mln zł (6,0%), natomiast powiaty – 481,3 mln zł (5,0%).

Mapa 52. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.

Map 52. Grants for gminas per capita in 2021

Dotacje ogółem dla gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2021 r. na poziomie 1967 zł. W gminach było to przeciętnie 1948 zł (od 1488 zł w gminie Pszów do 3578 zł w gminie Ożarówce), natomiast w miastach na prawach powiatu – 1982 zł (od 1595 zł w Sosnowcu do 2817 zł w Mysłowicach). Natomiast dotacje inwestycyjne dla gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 327 zł, przy czym w gminach ukształtowały się na poziomie 339 zł (od 3 zł w gminie Koszęcin do 1874 zł w gminie Krupski Młyn), natomiast w miastach na prawach powiatu – 318 zł (od 87 zł w Jastrzębiu-Zdroju do 641 zł w Tychach).

Na dotacje celowe przeznaczone było 82,2% otrzymanych środków, tj. 7977,6 mln zł. W ramach dotacji celowych 7193,9 mln zł (tj. 90,2%) pochodziło z budżetu państwa i przeznaczone było głównie na zadania z zakresu administracji rządowej oraz na zadania własne.

Dotacje inwestycyjne w 2021 r. stanowiły ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżetach: gmin udział ten wyniósł 44,2%, województwa – 37,0%, miast na prawach powiatu – 31,0% i powiatów – 29,2%.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2021 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe niż w 2015 r. oraz wyższe niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego prawie 84% stanowiły wydatki bieżące rozdysponowane w większości przez jednostki budżetowe. Prawie 91% wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne.

W 2021 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 34794,1 mln zł i były wyższe o 56,6% niż w 2015 r. oraz wyższe o 5,7% niż przed rokiem. W kraju wydatki te ukształtowały się na poziomie 315967,3 mln zł, tj. wyższym niż w 2015 r. i 2020 r. odpowiednio o: 60,9% i 5,6%. Największe wydatki spośród jednostek samorządu terytorialnego poniosły miasta na prawach powiatu – 18943,8 mln zł (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,4%), następnie gminy – 11520,3 mln zł (wzrost o 6,3%) i powiaty – 2306,8 mln zł (wzrost o 6,4%). Wydatki województwa ukształtowały się na poziomie 2023,2 mln zł, tj. o 4,7% wyższym niż w roku poprzednim.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. wydatki bieżące w kwocie 29198,6 mln zł stanowiły 83,9% wydatków ogółem (w kraju 83,6%), zaś wydatki majątkowe w kwocie 5595,6 mln zł – 16,1% (w kraju 16,4%). W 2021 r. zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 6,5% i 1,7%. Wzrost wydatków bieżących był zbliżony w gminach oraz w miastach na prawach powiatu i wyniósł odpowiednio 6,8% i 6,3%. Natomiast w powiatach i w województwie ukształtował się on na poziomie wyższym o: 7,9% i 5,3%. W przypadku wydatków majątkowych wzrost w porównaniu z 2020 r. odnotowano w budżecie województwa o 3,8%, gmin o 3,5% oraz miast na prawach powiatu o 0,4%. Natomiast w powiatach wydatki majątkowe obniżyły się o 1,2%.

W 2021 r. najwyższy udział w wydatkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego stanowiły wydatki jednostek budżetowych, które wyniosły 19229,5 mln zł (65,9%), przy czym najwięcej środków przeznaczono na wynagrodzenia oraz pochodne od wynagrodzeń – 11830,5 mln zł (61,5% wydatków bieżących jednostek budżetowych). Większość (90,6%) wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne (5068,4 mln zł). Natomiast udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem stanowił 14,6% i zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,8 p. proc. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w budżetach województwa (36,9%) oraz powiatów (14,3%). W gminach oraz w miastach na prawach powiatu udział ten wyniósł po 13,1%.

Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Expenditure of budgets of local government units

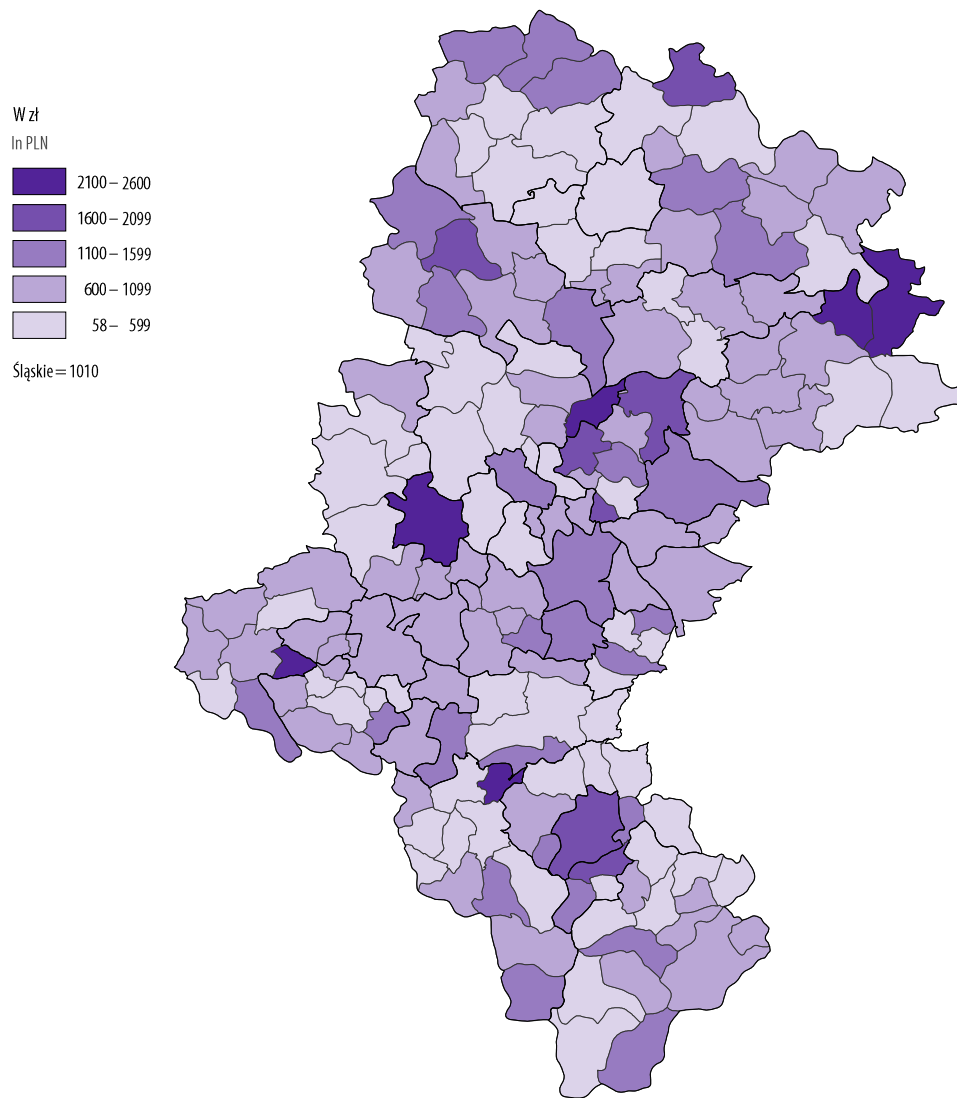
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4853	6689	7433	7921	14,6
Gminy ^a Gminas ^a	3258	5046	5485	5858	13,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4755	6597	7329	7808	13,1
Powiaty Powiats	824	1013	1097	1173	14,3
Województwo Voivodship	391	330	437	461	36,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2021 r. 7921 zł i były wyższe niż przed rokiem o 6,6%. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w miastach na prawach powiatu (7808 zł) i w gminach (5858 zł). W województwie i w powiatach wydatki na 1 mieszkańca były dużo niższe i wyniosły odpowiednio: 461 zł i 1173 zł. Podobne tendencje odnotowano w przypadku wydatków majątkowych inwestycyjnych, które ogółem wyniosły 1154 zł na 1 mieszkańca, przy czym największe poniesiono w miastach na prawach powiatu – 1024 zł (od 454 zł w Piekarach Śląskich do 2120 zł w Gliwicach) oraz w gminach – 767 zł (od 58 zł w gminie Czernichów do 2 600 zł w gminie Kornowac). W województwie wyniosły one 170 zł, a w powiatach – 168 zł.

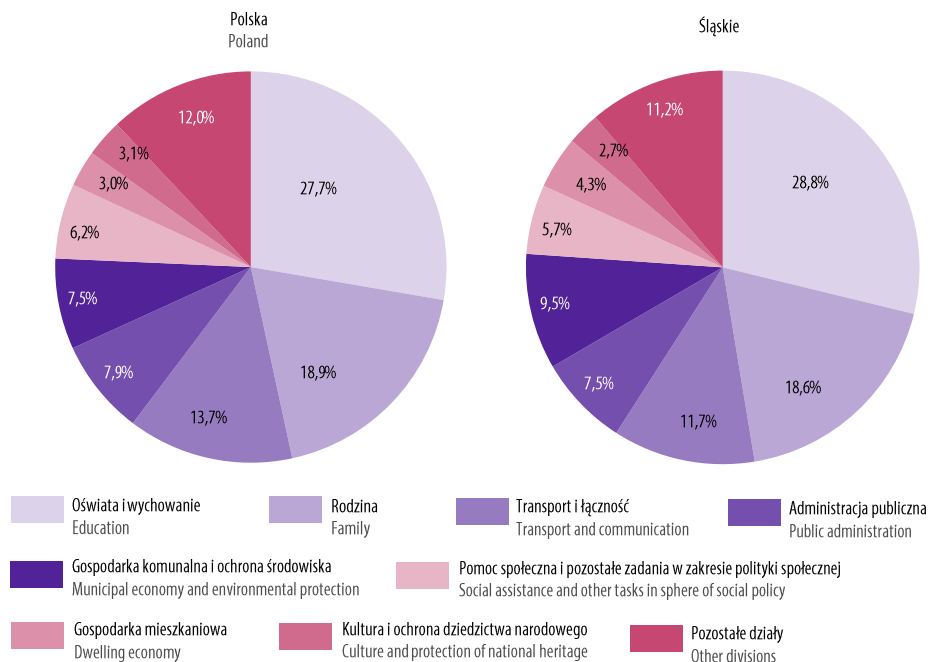
Mapa 53. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 53. Investment expenditure of gminas budgets^a per capita in 2021

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

Najwięcej środków finansowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2021 r. rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie (28,8%, o 1,1 p. proc. więcej niż w kraju), rodzina (18,6%, mniej o 0,3 p. proc.), transport i łączność (11,7%, mniej o 2,0 p. proc.), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,5%, więcej o 2,0 p. proc.), administracja publiczna (7,5%, mniej o 0,4 p. proc.) oraz pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (5,7%, mniej o 0,5 p. proc.), które łącznie stanowiły 81,8% wydatków ogółem i zamknęły się kwotą 28457,7 mln zł.

Wykres 74. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2021 r.
Chart 74. Structure of budgetary expenditure by divisions in 2021

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2021 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką. Zmniejszyła się wartość zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego (według stanu w końcu roku). Głównymi źródłami długu jednostek samorządu terytorialnego były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe. Zmniejszył się udział zobowiązań w dochodach ogółem.

W 2021 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką w wysokości 1659,7 mln zł (przed rokiem nadwyżka w wysokości 569,8 mln zł). Na tę kwotę złożyła się nadwyżka budżetowa, która wystąpiła na wszystkich szczeblach administracji samorządowej w województwie, i tak w budżetach: gmin wyniosła 873,2 mln zł (przed rokiem 425,0 mln zł), miast na prawach powiatu – 485,5 mln zł (przed rokiem 25,4 mln zł), województwa – 168,9 mln zł (przed rokiem deficyt na poziomie minus 72,8 mln zł) oraz powiatów – 132,1 mln zł (przed rokiem nadwyżka w wysokości 192,2 mln zł). W 2021 r. nadwyżka budżetowa miast na prawach powiatu i gmin była odpowiednio: ponad 19-krotnie wyższa i ponad 2-krotnie wyższa niż przed rokiem.

W kraju jednostki samorządu terytorialnego w 2021 r. zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką w wysokości 17441,8 mln zł. W gminach nadwyżka wyniosła 10694,7 mln zł, w miastach na prawach powiatu 2842,1 mln zł, w powiatach 1880,6 mln zł, a w województwach 2024,5 mln zł.

Relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem w województwie w 2021 r. wyniosła 4,6%. W budżecie województwa relacja ta wyniosła 7,7%, w gminach – 7,0%, w powiatach – 5,4%, a w miastach na prawach powiatu – 2,5%. W województwie relacja deficytu do dochodów ogółem stanowiła 7,7%.

W kraju relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 5,2%. W województwach relacja ta wyniosła 8,9%, w gminach 6,5%, w powiatach 5,2%, a w miastach na prawach powiatu 2,6%.

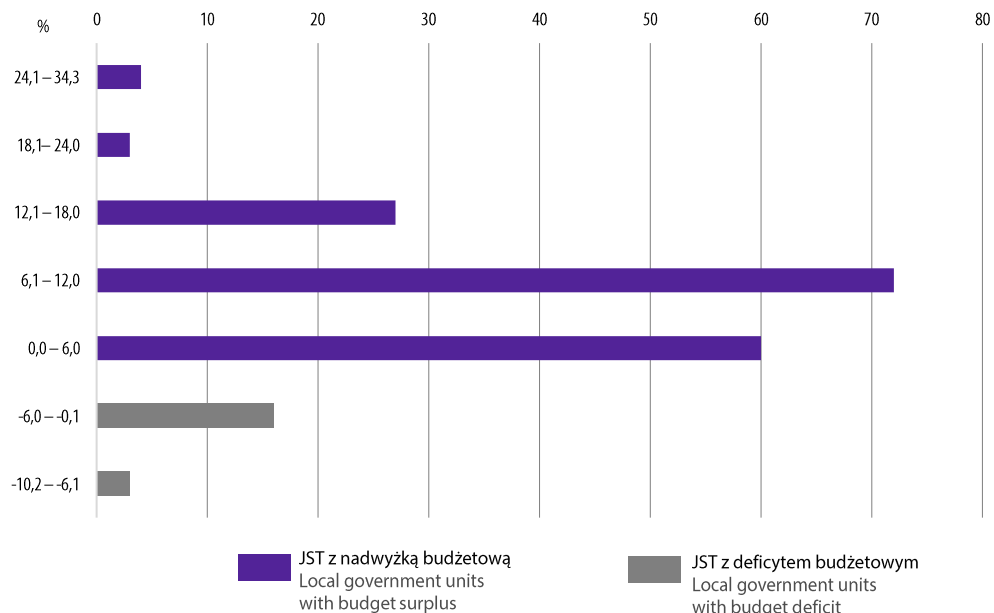
Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	69,7	-192,5	569,8	1659,7
Gminy ^a Gminas ^a	37,9	12,4	425,0	873,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	20,8	-432,4	25,4	485,5
Powiaty Powiats	39,4	57,7	192,2	132,1
Województwo Voivodship	-28,4	169,9	-72,8	168,9

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021

Rok 2021 dla 166 jednostek samorządu terytorialnego (spośród 185 w województwie) zamknął się nadwyżką budżetową (przed rokiem – 148). Dla 52 jednostek relacja nadwyżki do dochodów ogółem nie przekroczyła 5%, dla 66 jednostek zawierała się w przedziale od 5-10%, a w przypadku 48 wskaźnik ten był większy niż 10%. Deficyt budżetowy wykazało 19 jednostek (przed rokiem – 37), przy czym tylko w 1 udział deficytu w dochodach ogółem przekroczył 10%. Wśród jednostek, które zanotowały deficyt budżetowy, najliczniejszą grupę (16) tworzyły jednostki o relacji deficytu do dochodów nieprzekraczającej 5%.

Spośród 148 gmin województwa śląskiego (bez miast na prawach powiatu) w 135 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych, a w 13 z nich wydatki przekroczyły dochody. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do dochodów – nadwyżkę budżetową należały Krupski Młyn (34,3%), Pawonków (29,9%) i Brenna (25,5%). Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Chybie, w której wydatki przekroczyły dochody o 10,2%, Mszana – o 7,9% oraz Kruszyna z deficytem rzędu 7,7% dochodów.

W 2021 r. nadwyżkę budżetową odnotowano w 15 miastach na prawach powiatu, w tym największą w Dąbrowie Górniczej (9,0% ogółu dochodów) oraz w Chorzowie (8,4%). Deficyt budżetowy wystąpił w 4 jednostkach, przy czym relatywnie był on najwyższy w Bielsku-Białej (w wysokości 2,4% dochodów) i Bytomiu (2,0%).

Spośród 17 powiatów województwa w 15 zanotowano nadwyżkę budżetową, a w 2 wystąpił deficyt budżetowy. Największą nadwyżkę budżetową zanotowano w powiatach zawierciańskim, gdzie dochody przekroczyły wydatki o 12,6%, bieruńsko-lędzińskim – o 10,9% oraz wodzisławskim – o 10,7%. Deficyt budżetowy wystąpił w powiecie żywieckim (1,1% dochodów) oraz kłobuckim (0,3%).

W 2021 r. nadwyżka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowała się na poziomie 378 zł (w kraju – 460 zł). W gminach wskaźnik ten wyniósł 444 zł, w powiatach – 67 zł, w miastach na prawach powiatu – 200 zł, a w samorządzie województwa – 38 zł.

Zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w końcu 2021 r. wyniosły 8263,7 mln zł i były niższe niż w końcu 2020 r. o 1,7%. Głównymi źródłami długu jednostek samorządowych były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe (łącznie 8254,5 mln zł, tj. 99,9% ogółu). Zobowiązania wymagalne w kwocie 9,1 mln zł stanowiły 0,1% ogółu zobowiązań.

W kraju zobowiązania budżetu województw w końcu 2021 r. wyniosły 91122,8 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 1,4%. W strukturze zobowiązań według tytułów dłużnych dominowały kredyty i pożyczki (z udziałem 95,5%). Papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne stanowiły odpowiednio: 4,4% i 0,1% ogółu zobowiązań.

Tablica 49. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 49. Debt of local government units in 2021

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2020=100
Ogółem Total	8263,7	1888	22,7	98,3
Gminy ^a Gminas ^a	2026,4	1032	16,4	99,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5609,2	2325	28,9	99,4
Powiaty Powiats	238,8	122	9,8	89,5
Województwo Voivodship	389,3	89	17,8	84,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

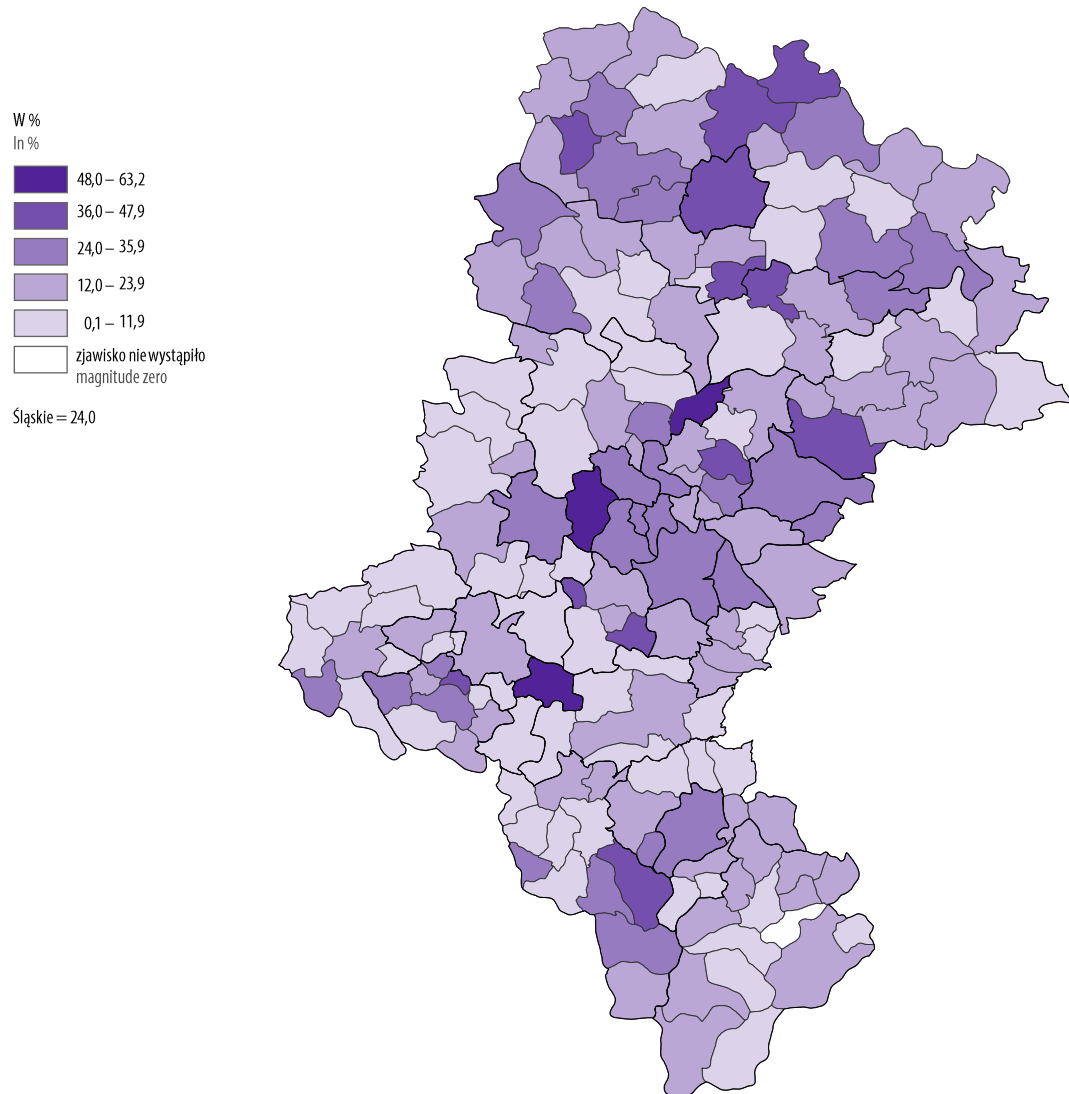
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 54. Zadłużenie gmin^a w % dochodów ogółem w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 54. Debt of gminas^a in % of revenue in 2021

As of 31 December

^a łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu.
^a Including gminas which are also cities with powiat status.

W końcu 2021 r. wartość zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 1888 zł (w kraju – 2404 zł) i była niższa niż przed rokiem o 0,9%. Najwyższą wartość zobowiązań odnotowano w miastach na prawach powiatu (2325 zł) oraz gminach (1032 zł).

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Udział dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa śląskiego do końca czerwca 2022 r. stanowił prawie 10% całkowitej wartości w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania, w tym ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca czerwca 2022 r. wyniosła 54030,4 mln zł i stanowiła 9,6% w skali kraju (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna). Wśród nich prawie 60% stanowiły projekty dofinansowane ze środków UE. Na wartość całkowitą projektów oraz wartość dofinansowania składały się m.in. następujące programy: Regionalne Programy Operacyjne (23169,7 mln zł), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (w kwocie 22720,8 mln zł), Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (6486,6 mln zł).

Tablica 50. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.^a

Table 50. The total value of projects the value of European Union funds co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship by the end of June 2022^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	54030,4	32220,4	12392	9,6^c
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	22720,8	11731,0	5211	10,1
Inteligentny Rozwój Smart Growth	6486,6	3518,4	1488	8,4
Polska Cyfrowa Digital Poland	378,9	235,2	87	2,4
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1274,4	1077,5	292	4,9
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	23169,7	15658,1	5314	11,3

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2022 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia. Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 30 June 2022 was adopted. c For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

S o u r c e: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 12392 zł (w kraju – 14840 zł). Biorąc pod uwagę rodzaje programów, najwyższy wskaźnik zanotowano dla Regionalnych Programów Operacyjnych (5314 zł) oraz dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (5211 zł), natomiast najniższy dla Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (87 zł).

Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich dla jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. wyniosły łącznie 1723,5 mln zł, tj. o 18,6% mniej niż w 2020 r., ale o 34,2% więcej niż w 2015 r. Prawie 44% z nich otrzymały miasta na prawach powiatu – 756,5 mln zł (tj. o 15,6% mniej niż w 2020 r.).

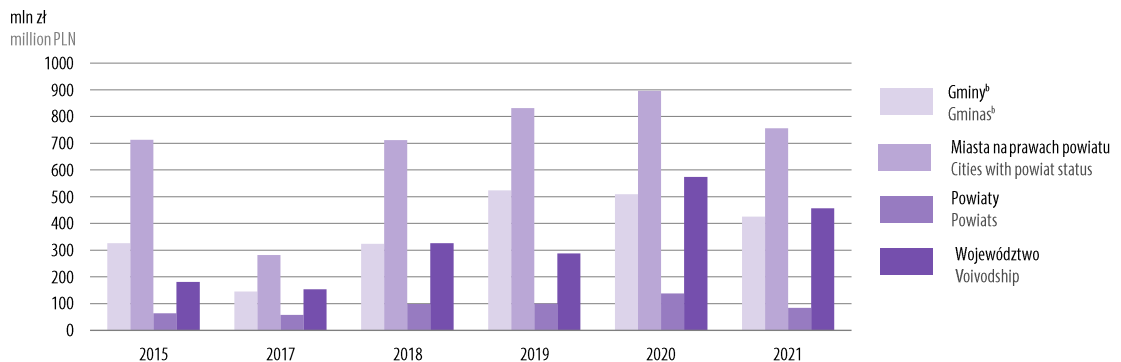
Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 76. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 76. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

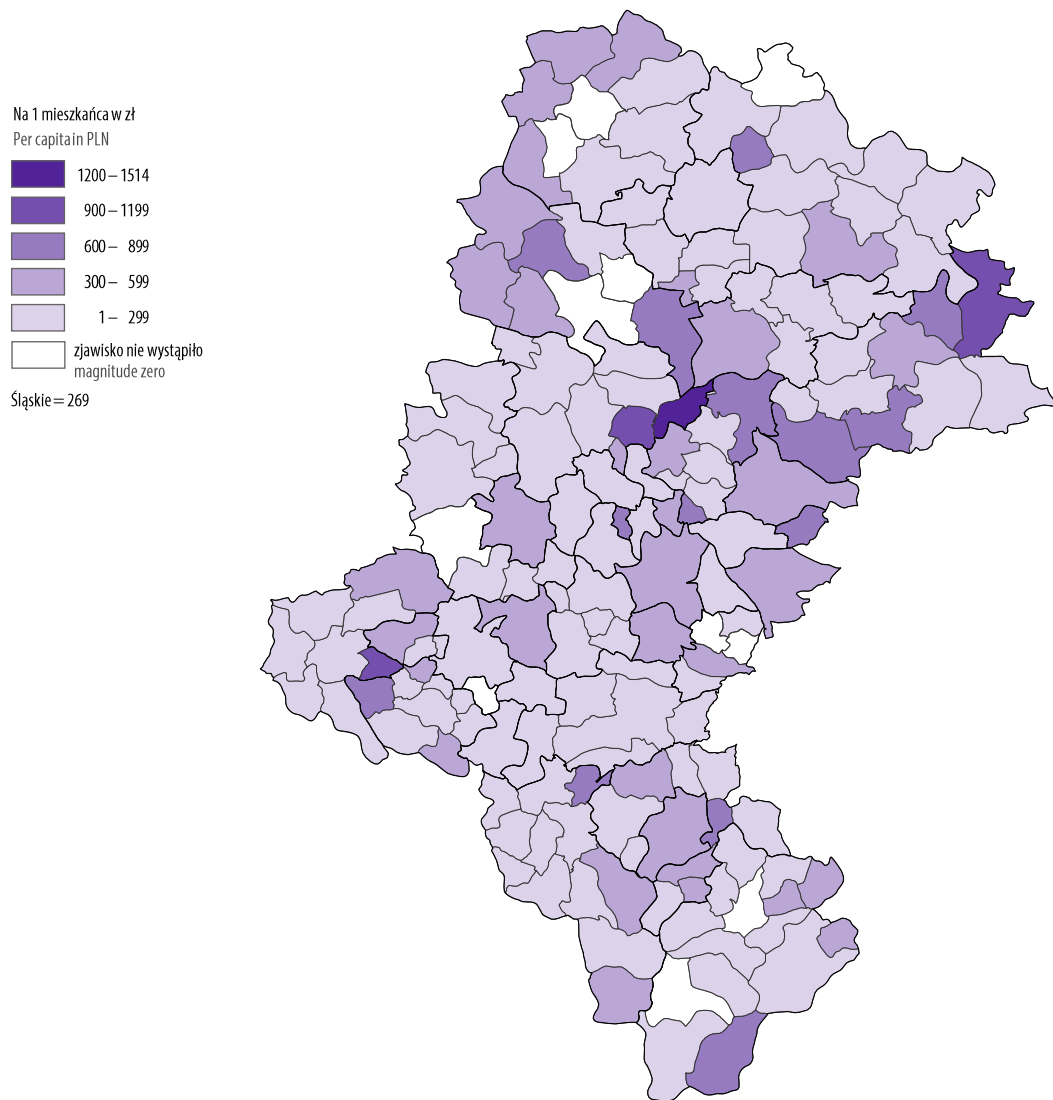
a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wartość dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego otrzymanych na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosła 392 zł (przed rokiem – 478 zł). Najwięcej środków otrzymały miasta na prawach powiatu – 312 zł oraz gminy – 216 zł. Najmniej środków w stosunku do liczby mieszkańców trafiło natomiast do budżetów powiatów – 43 zł.

Pośród 148 gmin województwa śląskiego (bez miast na prawach powiatu) najwyższe dotacje z ww. programów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Ożarówce (1514zł), Kornowac (1169 zł), a najniższe w gminie Marklowice (1 zł) i Pilica (4 zł). W 2021 r. 11 gmin nie otrzymało dotacji na projekty europejskie.

W ramach 19 miast na prawach powiatu największe dotacje na projekty europejskie zanotowano w Świętochłowicach (619 zł) oraz Tychach (598 zł), a najniższe w Częstochowie (109 zł) i Piekarach Śląskich (116 zł).

Mapa 55. Dotacje otrzymane przez gminy^{ab} na realizację projektów europejskich^c w 2021 r.
Map 55. Grants received by gminas^{ab} for the implementation of European project^b in 2021

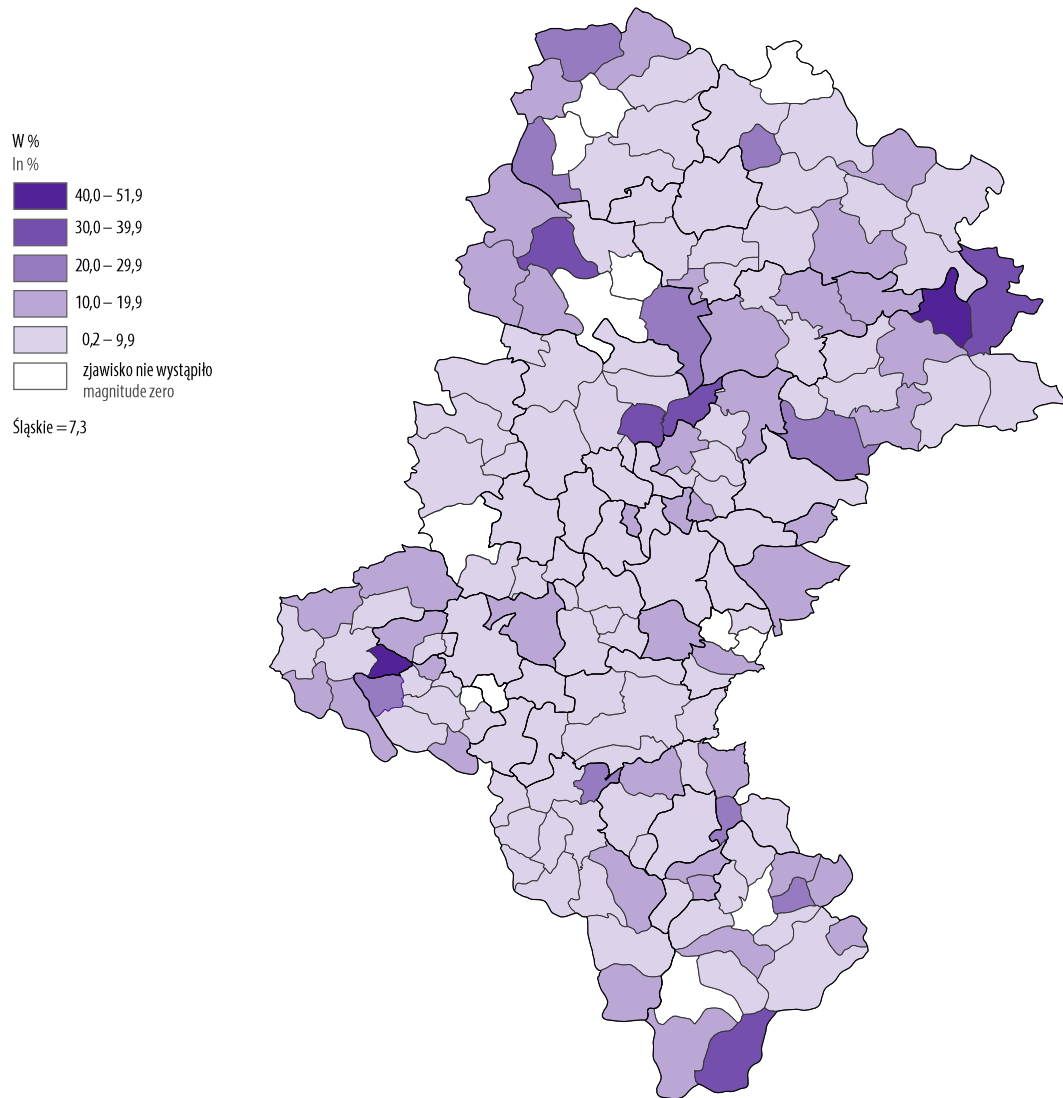
a łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Grants for cities with powiat status include amounts received for gmina and powiat. c Grants from paragraphs 200, 620 and 205, 625 divided according to classification of budget incomes and expenses.

Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w województwie w 2021 r. wyniosła 9,3% (przed rokiem – 12,3%). W powiatach relacja ta wyniosła 8,0%, w gminach 7,4%, a w miastach na prawach powiatu 7,3%. W budżecie samorządu województwa udział dotacji na projekty europejskie w dochodach własnych wyniósł 31,8%.

Mapa 56. Relacja dotacji otrzymanych przez gminy^{ab} na realizację projektów europejskich^c do dochodów własnych w 2021 r.

Map 56. Relation of grants received by gminas^{ab} for the implementation of European project^c to own revenue of gminas in 2021

a łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Grants for cities with powiat status include amounts received for gmina and powiat. c Grants from paragraphs 200, 620 and 205, 625 divided according to classification of budget incomes and expenses.

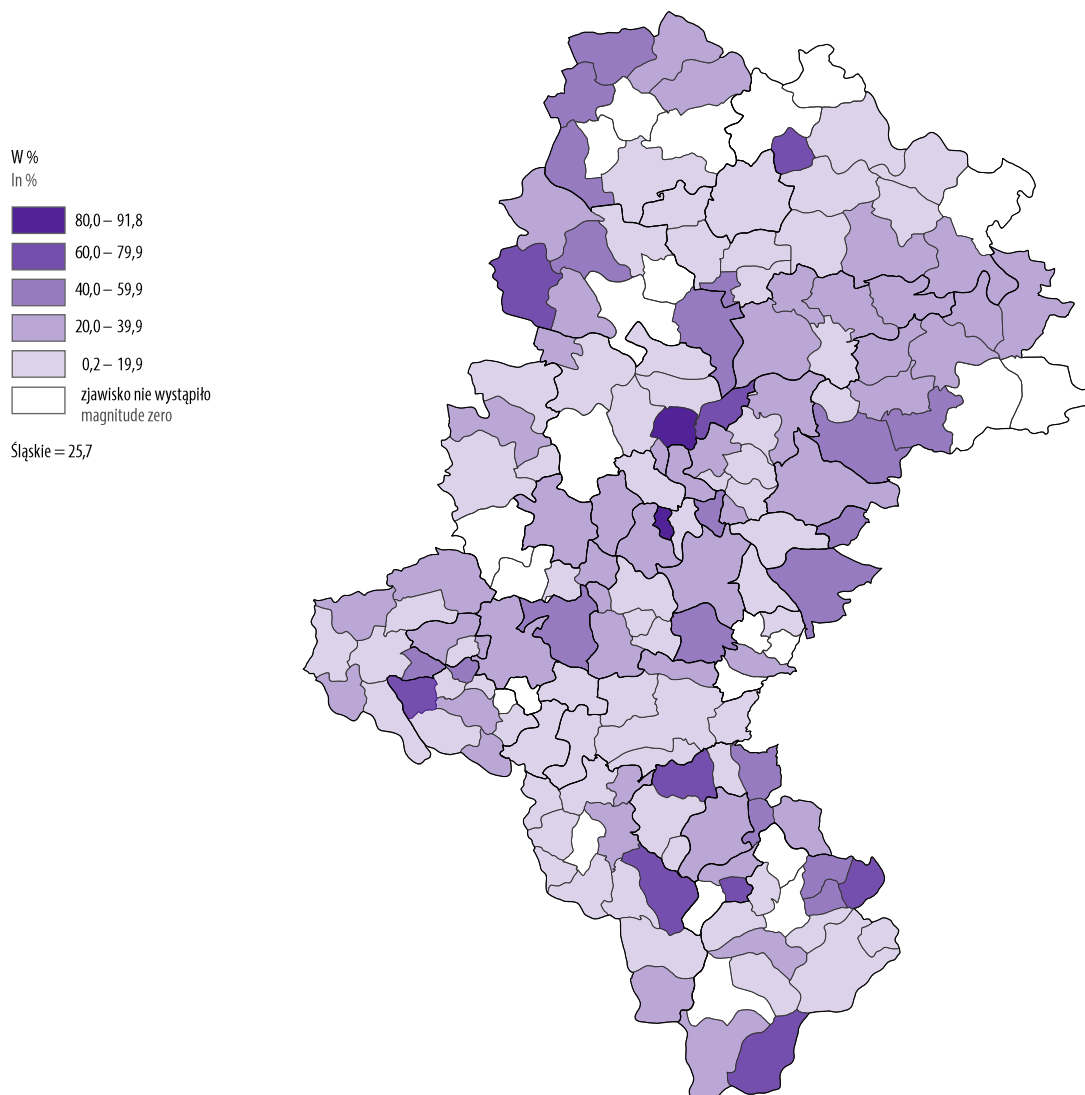
Dotacje na zadania inwestycyjne przekazane dla jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. wyniosły 1350,3 mln zł i stanowiły 78,3% ogółu dotacji europejskich. Najwięcej środków na zadania inwestycyjne otrzymały miasta na prawach powiatu – 661,7 mln zł oraz gminy – 364,8 mln zł. Najmniej środków inwestycyjnych przekazano do budżetów powiatów – 50,0 mln zł.

Dotacje inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie śląskim w 2021 r. wyniosły 307 zł, przy czym najwięcej środków inwestycyjnych otrzymały miasta na prawach powiatu – 273 zł oraz gminy – 185 zł. Najmniej środków inwestycyjnych w stosunku do liczby mieszkańców trafiło natomiast do budżetów powiatów – 25 zł.

Udział dotacji inwestycyjnych na projekty europejskie w wydatkach inwestycyjnych w województwie w 2021 r. wyniósł 26,6%. W miastach na prawach powiatu odsetek ten wyniósł 26,6%, w gminach 24,2%, a w powiatach 15,1%. W budżecie samorządu województwa udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych wyniósł 36,7%.

Mapa 57. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach^{abc} w 2021 r.

Map 57. Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas^{abc} in 2021

a łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 620 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Subsidies of cities with powiat status include funds received within gmina and powiat part. c Subsidies under paragraphs 620 and 625 according to the classification of budget revenues and expenditures.

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

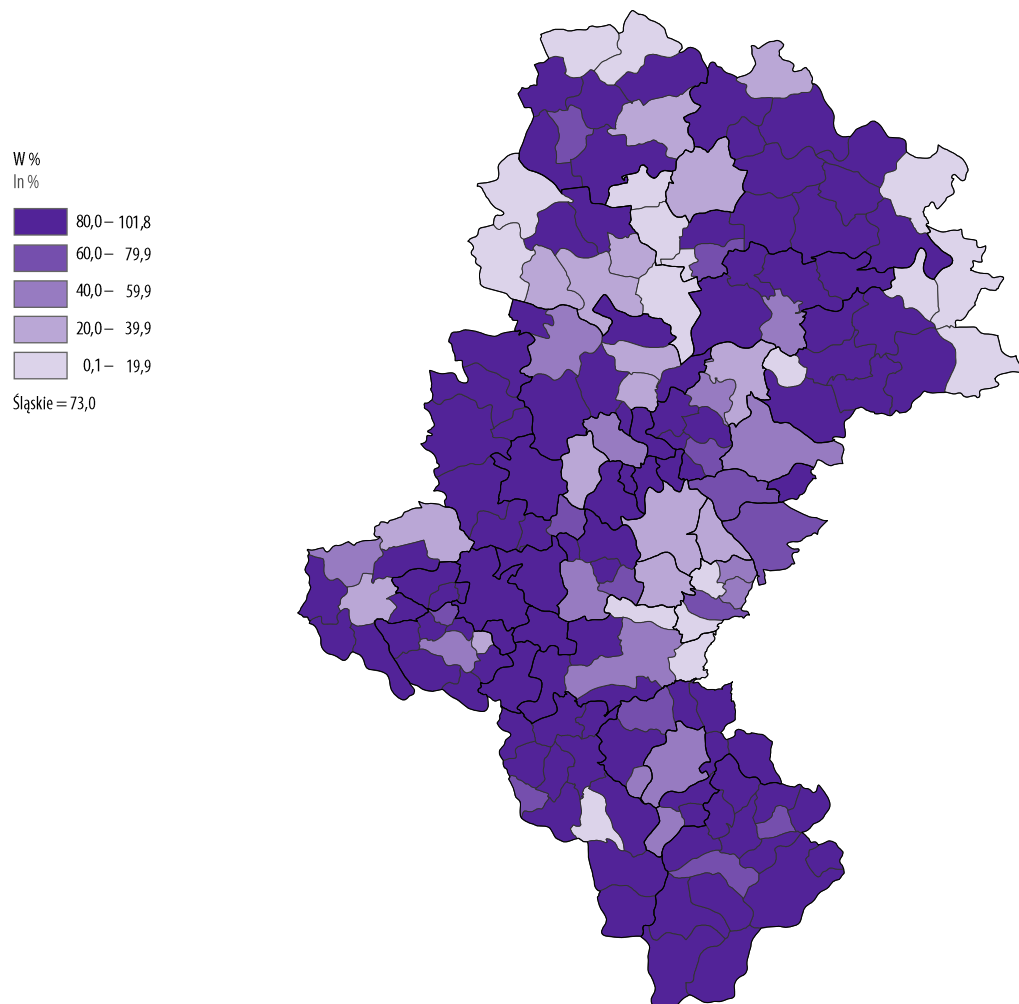
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w województwie w 2021 r. był wyższy niż w 2020 r.

Na koniec 2021 r. działania rewitalizacyjne na podstawie programów rewitalizacyjnych (GPR i PR) prowadziło mniej gmin niż w końcu 2020 r. W 2021 r. zmniejszyła się w skali roku liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych przez gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu.

Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ogółem w województwie śląskim w 2021 r. wyniosła 3688 i obejmowała nimi powierzchnię 900,8 tys. ha (przed rokiem odpowiednio: 3560 i 884,5 tys. ha). Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w województwie wyniósł 73,0% i był o 1,3 p. proc. wyższy niż w 2020 r.

Mapa 58. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2021 r.

Map 58. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2021

^a Wartość wskaźnika większa od 100 % wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

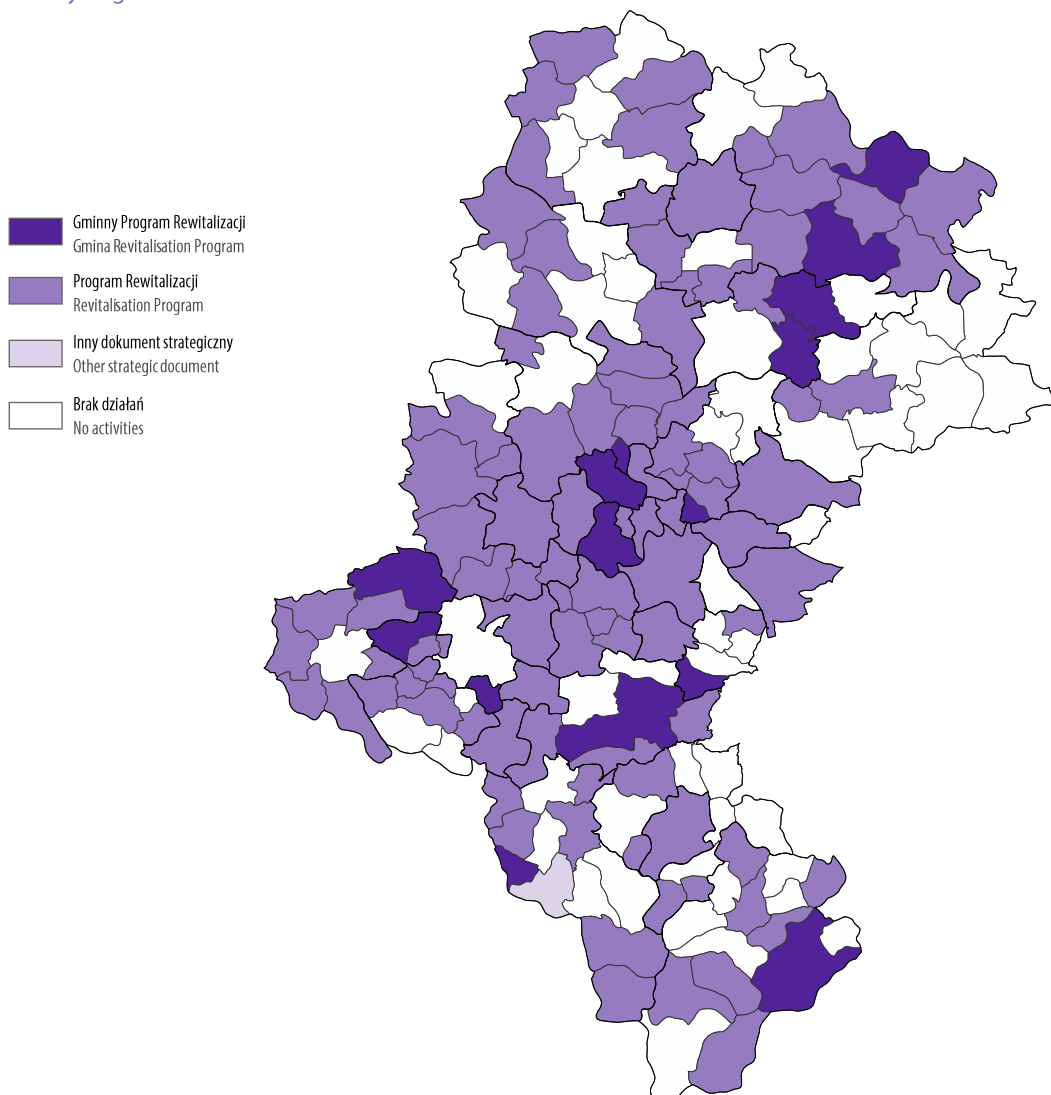
^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r w województwie ukształtowała się na poziomie wyższym niż przed rokiem (604 wobec 578). Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmowała 354,9 tys. ha (przed rokiem – 384,2 tys. ha).

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

Na koniec 2021 r. działania rewitalizacyjne na podstawie programów rewitalizacyjnych (GPR i PR) prowadziło 112 gmin w województwie śląskim, tj. o 11 gmin mniej niż w końcu 2020 r. W 2021 r. programy rewitalizacji posiadało 67,1% gmin w województwie (przed rokiem – 73,7%), z tego 85,7% gmin miejskich (przed rokiem – 95,9%), w tym 89,5% miast na prawach powiatu (przed rokiem – 94,7%), 58,3% gmin wiejskich (przed rokiem – 62,5%) i 63,6% gmin miejsko-miejskich (przed rokiem – 72,7%). Dodatkowo 1 gmina (0,6% ogółu) prowadziła działania rewitalizacyjne na podstawie innego dokumentu niż program rewitalizacyjny (IDS).

Mapa 59. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.
Map 59. Activity of gminas in the field of revitalisation in 2021

Działania rewitalizacyjne na podstawie GPR, PR i IDS w końcu 2021 r. prowadziło łącznie 113 gmin (przed rokiem – 125). Wśród nich działania rewitalizacyjne na podstawie GPR prowadziło 13,3% gmin, PR – 85,8%, a IDS – 0,9%.

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

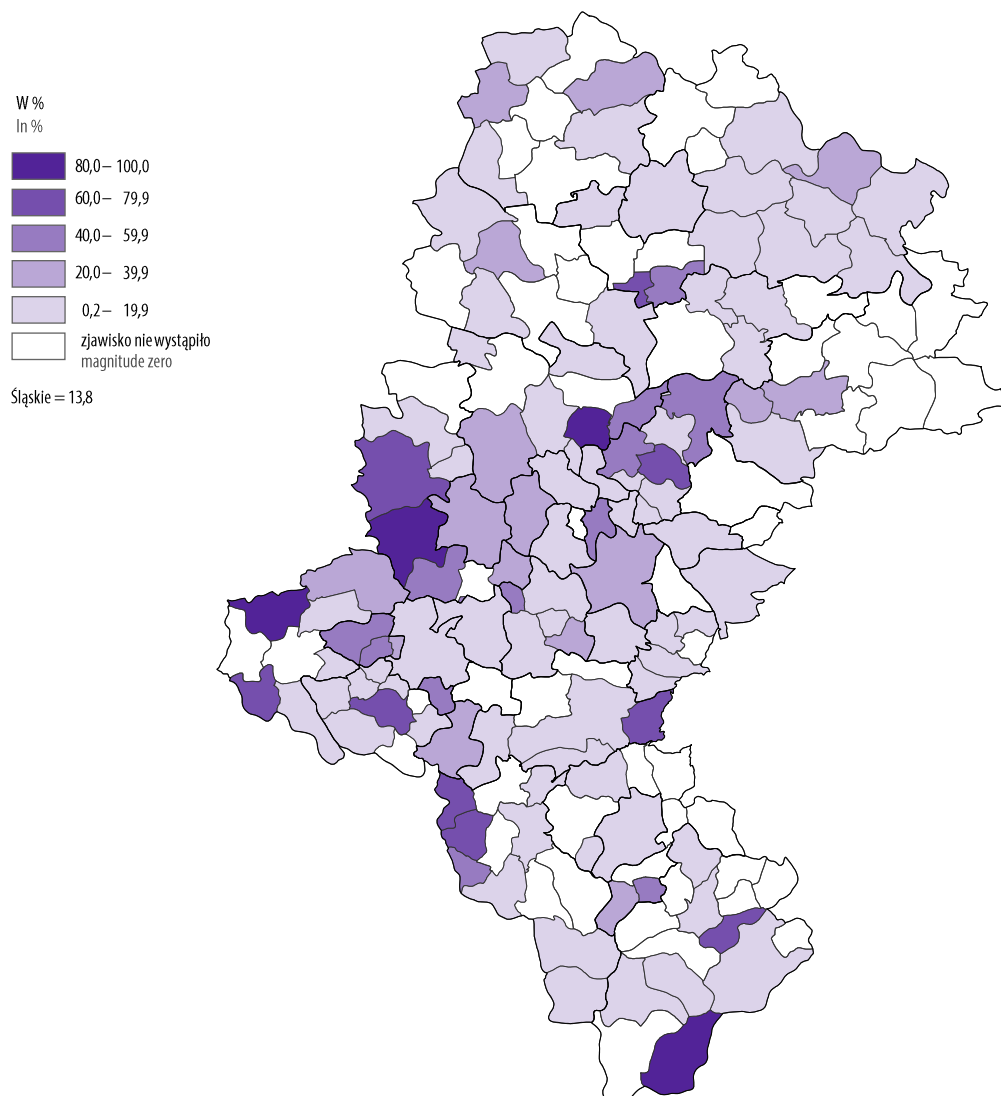
W 2021 r. 111 gmin w województwie śląskim przekazało informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (66,5% wszystkich gmin w województwie), czyli o 4 gminy mniej niż w 2020 r. Łączna powierzchnia wyznaczonych przez te gminy obszarów zdegradowanych wyniosła 169,7 tys. ha i zmniejszyła się w porównaniu z 2020 r. o 3,5%.

Tablica 51. Obszary zdegradowane w gminach

Table 51. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021		2020	2021	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have destinated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % in %	w ha in ha		w % in %
Ogółem Total	115	111	100,0	175902	169737	100,0
Gminy miejskie Urban gminas	28	25	22,5	18132	14638	8,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	15	15	13,5	27945	27945	16,5
Gminy wiejskie Rural gminas	55	55	49,5	95941	95211	56,1
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	17	16	14,4	33884	31943	18,8

Mapa 60. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2021 r.
 Map 60. Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2021

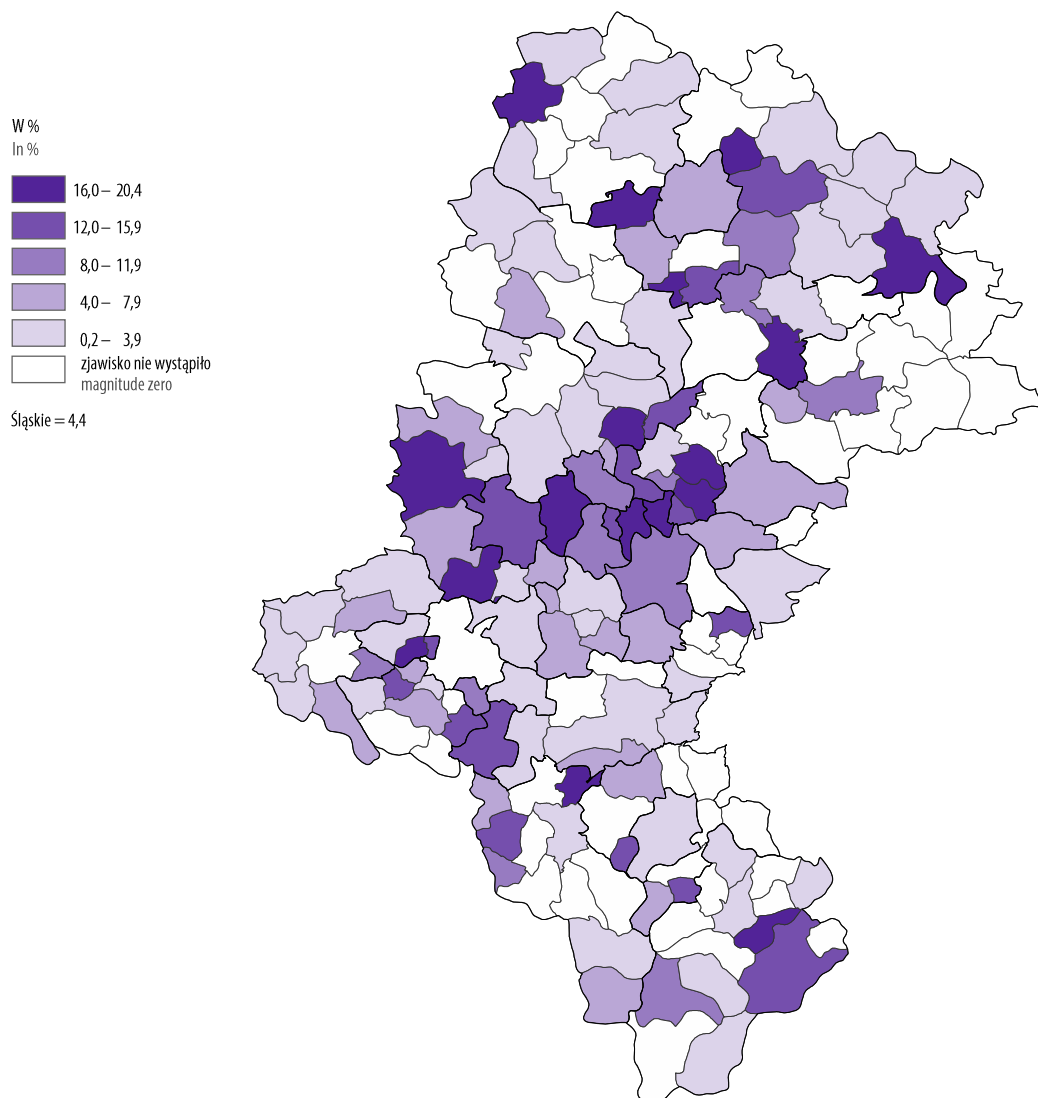
W końcu 2021 r. na obszarze zdegradowanym w momencie jego wyznaczania w województwie śląskim zamieszkiwało 1154,3 tys. osób, tj. o 3,7% mniej niż w końcu 2020 r. Stanowili oni 26,4% ogółu ludności.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2021 r. w województwie śląskim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR obejmował 53,9 tys. ha, tj. o 6,0% mniej niż w 2020 r. Stanowił on 4,4% powierzchni gmin w województwie (przed rokiem – 4,7%). Wśród typów funkcjonalnych terenów, na których prowadzono działania rewitalizacyjne, dominowały tereny mieszkalne łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunalnymi. W województwie stanowiły one 78,9%, z czego 42,6% znajdowało się w mieście, a 36,3% na wsi. Udział terenów niezamieszkałych zabudowanych w powierzchni obszarów rewitalizowanych wyniósł 8,8%, terenów zieleni (parków, zieleńców i cmentarzy) – 2,2%, a pozostałych terenów niezamieszkałych – 10,1%.

Mapa 61. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 61. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

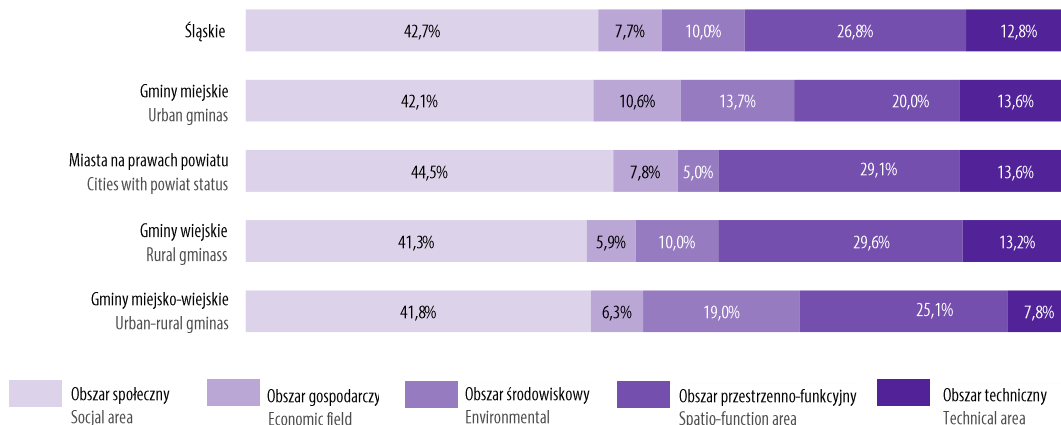
W końcu 2021 r. na obszarze rewitalizacji w województwie śląskim zamieszkiwało 741,5 tys. osób, tj. o 34,4 tys. (o 4,4%) mniej niż w końcu 2020 r. Stanowili oni 16,9% ogółu ludności.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W 2021 r. liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych przez gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu ogółem wyniosła 3113, tj. o 168 mniej niż w 2020 r. Udział przedsięwzięć zaplanowanych według rodzaju gmin do ogółu przedsięwzięć zaplanowanych był zróżnicowany. Odsetek przedsięwzięć zaplanowanych w gminach miejskich wyniósł – 20,6%, w miastach na prawach powiatu – 38,9%, w gminach wiejskich – 27,8%, a gminach miejsko-miejskich – 12,7%. Biorąc pod uwagę obszar interwencji, najwięcej przedsięwzięć zanotowano w obszarze społecznym (42,7% wobec 41,9%), następnie w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (26,8% wobec 28,0%), a najmniej w obszarze gospodarczym (7,7% wobec 7,4%).

Wykres 77. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r.

Chart 77. Structure of revitalisation undertakings planned in GPR/PR revitalisation programme by intervention areas in % in 2021

Udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych/zrealizowanych wśród ogółu przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania GPR/PR wyniósł 19,6% (przed rokiem – 25,1%). Odsetek przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych/zrealizowanych do zaplanowanych w gminach miejskich wyniósł – 21,2%, w miastach na prawach powiatu – 20,6%, w gminach wiejskich – 19,3%, a gminach miejsko-miejskich – 14,7%.

Rozdział 8. Wybrane dane o województwie śląskim

Chapter 8. Selected data on Śląskie Voivodship

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim
Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	2002913,2	1130773,5	1156678,8	1491868,4
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	446561,4	276581,4	485324,5	416777,1
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dm ³	0,033	0,033	0,034	0,034
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	30,7	34,7	35,9	39,1
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,9	-1,4	-1,4	-2,1
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,1	9,4	9,9	9,4
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,5	-1,0	-0,9	-1,1
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	16,7	17,3	18,0	18,6
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	.	822	876	905
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w % (przeciętne roczne)	49,3	50,6	51,6	51,7
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w % (przeciętne roczne)	53,1	53,6	53,7	53,6
12	Stopa bezrobocia według BAEL w % (przeciętne roczne)	7,2	5,4	3,9	3,4
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	17	11	8	7
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	4329,71	4372,86	4590,73	4970,73
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	1147,3	1149,3	1151,4	1179,8
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	2429,61	2477,08	2532,76	2622,91
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1420,54	1513,23	1645,75	1757,03
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	4,9	4,4	3,8	3,4
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	61	72	80	100
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	380,7	384,0	387,4	391,2
22	Żużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	29,7	29,8	29,6	30,3
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,8	8,0	7,8	8,0
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1411	1387	1408	1454

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
1815350,4	1528219,2	1584191,4	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
779500,9	460890,6	264316,5	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,035	0,035	0,036	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
39,3	44,2	45,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-2,5	-4,9	-7,0	-5,8	Natural increase per 1,000 population	5
9,0	8,5	7,8	7,2	Live births per 1,000 population	6
-1,0	-0,8	-1,0	-1,0	Net migration for permanent residence per 1,000 population	7
19,2	19,8	20,2	20,7	Old age ratio in %	8
914	905	924	.	Children aged 3-6 attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3-6	9
51,9	51,4	53,7	54,2	Employment rate by LFS in % (annual averages)	10
53,2	52,9	55,3	55,4	Activity rate by LFS in % (annual averages)	11
2,4	2,7	2,9	2,2	Unemployment rate by LFS in % (annual averages)	12
8	14	8	9	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)	13
5311,15	5481,24	5920,61	6837,53	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in PLN	14
1184,6	1186,6	1176,6	1167,2	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
2731,77	2864,70	3044,95	3298,25	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1897,39	2050,36	2179,89	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
10,7	9,5	11,2	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
3,0	2,8	2,6	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
115	122	152	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	20
395,5	410,9	417,2	.	Dwelling stocks per 1,000 population (as of 31 December)	21
30,8	31,8	31,4	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22
8,0	7,1	7,9	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1470	1489	1517	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	24

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim (dok.)

Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	97,5	96,1	94,8	96,3
2	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	1,9	3,2	4,4	3,0
3	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	20116,2	19968,9	20368,1	23732,0
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,8	99,3	102,0	116,5
5	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^c w zł (ceny bieżące)	295,4	263,9	336,2	412,1
6	Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	101,3	108,1	114,6	113,3
7	Drogi powiatowe i gminne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	153,3	154,1	154,7	154,3
8	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	5,8	4,1	3,2	3,2
9	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
10	ogółem	57,2	55,1	54,9	54,3
11	gminy ^d	57,5	51,8	51,1	50,9
12	miasta na prawach powiatu	60,7	58,1	57,8	56,9
13	powiaty	39,8	41,1	42,1	41,8
13	województwo	48,4	62,1	66,6	64,2
14	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
15	ogółem	19,7	11,5	12,5	17,4
16	gminy ^d	17,3	10,5	13,4	17,6
17	miasta na prawach powiatu	18,3	11,0	11,4	15,8
18	powiaty	15,7	12,4	14,4	19,9
18	województwo	42,4	20,9	16,9	29,0
19	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
20	ogółem	1906,1	797,5	613,0	1545,3
21	gminy ^d	386,3	268,6	196,4	436,1
22	miasta na prawach powiatu	808,8	316,1	239,1	689,6
23	powiaty	147,8	94,1	103,2	201,8
23	województwo	563,2	118,7	74,3	217,9
24	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
25	ogółem	69,7	658,5	-19,3	-364,3
26	gminy ^d	37,9	349,7	-22,2	-181,5
27	miasta na prawach powiatu	20,8	222,9	-36,5	-317,1
28	powiaty	39,4	64,5	16,4	5,1
28	województwo	-28,4	21,5	23,0	129,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba typów dotacji inwestycyjnych, pracujących przekracza 9 osób. c Bez
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Excluding depreciation of fixed

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
96,7	99,2	94,2	93,7	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	1
2,6	0,6	4,9	5,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	2
25754,1	22439,8	22511,9	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)	3
108,5	87,1	100,3	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)	4
544,0	536,1	680,1	.	Intramural expenditure on research and development per capita ^c in PLN (current prices)	5
113,5	104,1	114,9	104,6	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)	6
156,2	159,2	155,5	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area	7
4,4	7,4	6,7	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	8
52,9	51,5	51,1	.	Share of own revenue in total revenue of local government units in %	9
48,8	48,7	46,4	.	total	10
54,6	53,4	53,4	.	gminas ^d	11
45,9	45,8	43,5	.	cities with powiat status	12
69,1	57,4	65,6	.	powiats	13
			.	voivodship	
16,2	15,4	14,6	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	14
16,0	13,9	13,1	.	total	15
15,4	13,8	13,1	.	gminas ^d	16
16,4	15,5	14,3	.	cities with powiat status	17
25,6	40,0	36,9	.	powiats	18
			.	voivodship	
1659,2	1965,7	1810,3	.	Total investment grants ^e for local government units in million PLN	19
577,0	534,8	666,4	.	total	20
786,8	904,1	770,9	.	gminas ^d	21
124,3	142,6	96,6	.	cities with powiat status	22
171,1	384,3	276,3	.	powiats	23
			.	voivodship	
-192,5	569,8	1659,7	.	Result of budgets of local government units in million PLN	24
12,4	425,0	873,2	.	total	25
-432,4	25,4	485,5	.	gminas ^d	26
57,7	192,2	132,1	.	cities with powiat status	27
169,9	-72,8	168,9	.	powiats	28
			.	voivodship	

Amortyzacji środków trwałych. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

assets. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9. Wybrane dane o Katowicach

Chapter 9. Selected data on Katowice

Tablica 53. Wybrane dane o Katowicach

Table 53. Selected data on Katowice

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
1	gazowych	1145993	907008	1129441	1156350
2	pyłowych	296	196	220	243
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	1592,4	1228,0	1110,2	830,4
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	320,2	327,0	345,8	349,3
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	299910	298111	296262	294510
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,4	-2,5	-3,2	-2,9
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,3 ^b	-2,8	-2,4	-2,6
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	620	642	663	686
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	754	880	932	754
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	3,8	2,8	2,2	1,7
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	56,9	55,0	54,1	55,1
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	11	6	4	4
13	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	977	940	932	975
14	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	13,1	14,3	13,5	13,8
15	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	5,3	5,0	4,8	4,4
16	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	14,3	15,8	18,6	20,3
17	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	160	190	218	253
18	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,13	2,09	2,05	2,03
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	155	159	162	161
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	91	90	91	93
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	35	38	41	38
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	-5,9	-0,7	3,1	2,4
23	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	6391	5978	8047	5978
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,9	5,6	5,5	3,0
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	3879	4048	4162	4459
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	964	489	527	1074

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach przykładowymi. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c Including children in units performing health care activities throughout entities employing more than 49 persons. g Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
966492	816912	999182	.	gases	1
207	152	132	.	particulates	2
856,8	760,6	633,2	.	Waste generated ^b in thousand tonnes	3
317,6	319,7	306,3	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
292774	286369	282755	280190	Population (as of 31 December)	5
-3,5	-6,2	-8,3	-6,7	Natural increase per 1,000 population	6
-2,4	-1,3	-0,3	-1,7	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
708	687	691	701	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	8
974	962	1053	.	Children 3-6 aged in pre-primary establishments ^c per 1,000 children aged 3-6	9
1,0	1,7	1,8	1,4	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	10
38,8	32,7	47,4	49,3	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	11
3	9	3	4	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)	12
935	948	924	.	Population per 1 out-patient departments ^d (as of 31 December)	13
14,3	12,7	14,7	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	14
4,1	3,7	3,5	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	15
25,7	29,6	36,1	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	16
291	354	431	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	17
2,00	1,88	1,83	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	18
166	174	183	191	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	19
96	100	105	109	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	20
40	42	46	50	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	21
2,1	-3,0	3,2	5,6	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	22
6911	9775	8100	.	Investment outlays per enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	23
4,6	12,0	8,2	6,6	Dwellings completed per 1,000 population	24
4704	4939	5439	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
1570	1630	1323	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

wykonujących działalność leczniczą. d łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017-2021 żłobkami inwestycji.

the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. e Including nursery wards as well as in 2017-2021 workplace nurseries. f Data concern economic

Rozdział 10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Chapter 10. Selected data on cities with powiat status

Tablica 54. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 54. Selected data on cities with powiat status

Lp.	Wyszczególnienie	Bielsko-Biała	Bytom	Chorzów	Częstochowa	Dąbrowa Górnicza
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok:					
1	gazowych	252193	114032	1580615	1203161	9141712
2	pyłowych	50	103	75	107	1047
3	Odpady wytworzone ^a w 2021 r. w tys. t	79,2	279,9	147,5	223,0	3162,5
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2021 r. w kg	81,3	261,7	260,4	265,3	291,9
5	Ludność w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	166765	149576	101914	208282	114765
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	-4,5	-8,7	-8,4	-8,7	-8,7
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	-3,1	-4,4	-4,6	-3,5	-1,8
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	776	677	684	783	780
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2021/22	1050	910	910	991	940
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	1,7	8,0	3,3	3,1	4,4
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2022 r. (stan dnia 31 grudnia) w %	42,7	50,7	37,3	39,4	52,8
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	16	16	24	19	8
13	Liczba osób na 1 przychodnię ^c w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	1031	2167	1613	1378	1705
14	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2021 r.	11,6	6,9	8,1	9,1	7,3
15	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w %	1,6	3,9	3,5	2,9	1,8
16	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^d i klubach dziecięcych w 2021 r. w %	16,3	10,9	25,2	7,7	22,2
17	Miejsca w żłobkach ^d i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	203	133	332	84	246
18	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	6,5	1,2	2,7	5,3	3,1
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	169	116	120	134	116
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	116	73	84	96	84
21	Spółki handlowe na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	27	11	16	19	15
22	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^e na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	7048	1912	6779	3781	11159
23	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r.	6,5	1,2	2,7	5,3	3,1
24	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	4709	3889	4293	3885	5410
25	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	1844	1345	795	600	1344

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Łącznie z praktykami lekarskimi. d Łącznie z oddziałami żłobkowymi

a Excluding municipal waste. b Including children in units performing health care activities throughout the school year. c Including medical practices. d Including nursery wards and workplace nurseries. e Data concern economic entities

Gliwice	Jastrzębie- -Zdrój	Jaworzno	Katowice	Mysłowice	Specification	No.
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 in tonnes/year:	
471733	582154	6041666	999182	104660	gases	1
156	126	358	132	52	particulates	2
824,5	3749,5	639,7	633,2	330,5	Waste generated ^a w 2021 in thousand tonnes	3
289,5	245,7	298,6	306,3	29,7	Mixed municipal waste collected per capita in 2021 in kg	4
171023	83139	87552	280190	71643	Population in 2022 (as of 31 December)	5
-5,5	-6,1	-7,6	-6,7	-4,7	Natural increase per 1,000 population in 2022	6
-2,0	-4,6	-0,8	-1,7	-1,9	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	7
739	707	695	701	696	Non-working age population per 1,000 persons of working age in 2022 (as of 31 December)	8
963	949	928	1053	910	Children aged 3-6 in attending pre-primary establishments ^b per 1,000 children aged 3-6 in 2021/22 school year	9
2,2	3,2	4,0	1,4	5,0	Registered unemployment rate in 2022 (as of 31 December)	10
46,1	41,5	44,0	49,3	49,0	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2022 (as of 31 December) in %	11
11	3	9	4	8	Registered unemployed persons per a job offer in 2022 (as of 31 December)	12
1451	1826	2452	924	1603	Population per 1 out-patient departments ^c in 2021 (as of 31 December)	13
9,2	8,4	7,6	14,7	7,8	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2021	14
2,5	2,0	1,6	3,5	2,1	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2022 in %	15
22,5	12,4	18,7	36,1	18,1	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^d and children's club in 2022 in %	16
262	130	219	431	239	Places in nurseries ^d and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2022 (as of 31 December)	17
6,9	1,8	4,0	6,6	2,1	Population per dwelling in dwelling stocks in 2021 (as of 31 December)	18
151	77	110	191	114	Entities of the national economy per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	19
95	58	80	109	84	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	20
20	6	11	50	13	Commercial companies per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	21
11560	5839	3134	8100	3462	Investment outlays in enterprises (current prices) ^e per capita in 2021 in PLN	22
6,9	1,8	4,0	6,6	2,1	Dwellings completed per 1,000 population in 2022	23
5515	3727	4316	5439	3660	Own revenue of the city budget per capita in 2021 in PLN	24
2601	831	935	1323	840	Property expenditure of the city budget per capita in 2021 in PLN	25

oraz żłobkami przykładowymi. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

in which the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Selected data on cities with powiat status (cont.)

Tablica 54. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Table 54. Selected data on cities with powiat status (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	Piekary Śląskie	Ruda Śląska	Rybnik	Siemianowice Śląskie	Sosnowiec
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok:					
1	gazowych	90383	193257	5237831	27873	132183
2	pyłowych	15	120	410	34	25
3	Odpady wytworzone ^a w 2021 r. w tys. t	47,3	525,7	1954,5	20,7	101,0
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2021 r. w kg	222,4	241,3	222,4	263,9	200,3
5	Ludność w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	52137	131532	131744	63892	189178
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	-7,6	-5,8	-5,2	-6,8	-9,3
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	-3,2	-3,2	-3,8	-1,3	-3,4
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	731	697	706	734	778
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2021/22	892	887	927	904	979
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	6,7	2,5	2,7	4,0	5,0
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2022 r. (stan dnia 31 grudnia) w %	53,2	20,3	41,6	37,7	50,1
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	4	11	8	4	11
13	Liczba osób na 1 przychodnię ^c w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	1647	2414	1872	1740	1711
14	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2021 r.	8,1	7,8	6,9	7,7	9,5
15	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w %	2,0	3,2	2,5	3,9	3,0
16	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^d i klubach dziecięcych w 2021 r. w %	10,0	14,2	12,8	23,2	27,6
17	Miejsca w żłobkach ^d i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	100	163	146	305	336
18	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	1,0	1,9	4,0	4,7	4,1
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	91	87	115	106	122
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	65	66	84	80	89
21	Spółki handlowe na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	10	8	13	10	12
22	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^e na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	2027	3428	4893	3471	3753
23	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r.	1,0	1,9	4,0	4,7	4,1
24	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	3188	3771	3905	3749	3724
25	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	718	558	1182	780	958

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Łącznie z praktykami lekarskimi. d Łącznie z oddziałami żłobkowymi

a Excluding municipal waste. b Including children in units performing health care activities throughout the school year. c Including medical practices. d Including nursery wards and workplace nurseries. e Data concern economic entities

Świętochłowice	Tychy	Zabrze	Żory	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 in tonnes/year:	
55889	811981	558159	77382	gases	1
7	54	88	30	particulates	2
24,1	205,6	86,1	15,5	Waste generated ^a w 2021 in thousand tonnes	3
229,6	216,8	243,3	239,6	Mixed municipal waste collected per capita in 2021 in kg	4
45795	123105	155430	61817	Population in 2022 (as of 31 December)	5
-6,1	-4,3	-6,0	-1,9	Natural increase per 1,000 population in 2022	6
-0,2	-4,4	-4,0	-1,7	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	7
702	772	679	751	Non-working age population per 100 persons of working age in 2022 (as of 31 December)	8
818	983	918	940	Children aged 3-6 in attending pre-primary establishments ^b per 1,000 children aged 3-6 in 2021/22 school year	9
4,7	1,7	4,4	3,4	Registered unemployment rate in 2022 (as of 31 December)	10
38,3	33,0	45,8	36,3	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2022 (as of 31 December) in %	11
1	4	8	4	Registered unemployed persons per a job offer in 2022 (as of 31 December)	12
2427	1364	1524	2061	Population per 1 out-patient departments ^c in 2021 (as of 31 December)	13
7,5	9,4	8,3	7,2	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2021	14
3,5	2,1	3,6	1,6	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021 in %	15
13,5	25,6	21,8	22,5	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^d and children's club in 2021 in %	16
211	305	277	294	Places in nurseries ^d and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2021 (as of 31 December)	17
4,6	4,4	2,0	8,5	Population per dwelling in dwelling stocks in 2021 (as of 31 December)	18
96	121	115	106	Entities of the national economy per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	19
71	84	75	81	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	20
8	19	10	11	Commercial companies per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	21
988	9153	4767	4969	Investment outlays in enterprises (current prices) ^e per capita in 2021 in PLN	22
4,6	4,4	2,0	8,5	Dwellings completed per 1,000 population in 2022	23
3105	4228	3648	3605	Own revenue of the city budget per capita in 2021 in PLN	24
962	1400	847	958	Property expenditure of the city budget per capita in 2021 in PLN	25

oraz złóbkami przyzakładowymi. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
in which the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.